DIMITRIE MICLEA

TEATRUL ROMÂNESC DIN VOIVODINA

2003 - 2013

(Monografie)

UN DECENIU DE VIS

FLOARE DE LATINITATE
TIBISCUS

2014

DIMITRIE MICLEA

ZECE ANI DE VIS

Floare de latinitate
Tibiscus
2014

EDITORI:

CONSILIUL NAȚIONAL AL MINORITĂȚII NAȚIONALE ROMÂNE DIN SERBIA
(Novi Sad)
Preşedinte: **Daniel Petrovici**

EDITURA ,,*FLOARE DE LATINITATE*" (Novi Sad)
SOCIETATEA LITERAR-ARTISTICĂ ,,*TIBISCUS*" (Uzdin)
Redactor şef: **Vasile Barbu**

Referenți:
Ana Niculina-Ursulescu
Dejan Tadić

Lector:
Maria Miclea

Concepția copertei şi aspectul grafic al cărții aparține autorului

Tipar: ,,*Grafo Color*" (Panciova)
Tiraj: 300 exemplare

ISBN:
978-86-87-191-02-0 *(Floare de latinitate)*
978-86-89453-13-3 *(Tibiscus)*

DIMITRIE MICLEA

ZECE ANI DE VIS

(monografie)

,,Teatrul era locul unde m-am veselit,
unde citeam lumea pe dinlăuntru"

Petru Cârdu

2014

,,ZECE ANI DE VIS" ŞI ESTE O CARTE DE VIS

Monografia Teatrului Profesionist Român din Vârşeţ care de curând poartă cu cinste numele marelui nostru poet şi truditor în vasta arie a culturii şi spiritualităţii româneşti, ***Petru Cârdu***, plecat dintre noi mult prea devreme, este şi va fi pentru totdeauna o carte de respect şi referinţă a teatrului românesc.

Harnicul **Dimitrie Miclea** cu abnegaţie, spirit de perseverenţă şi meticulozitatea-i bine cunoscută a trudit cu toate puterile sale lăuntrice pentru a ne prezenta o deosebit de valoroasă izbândă editorială. O carte care va îmbogăţi substanţial cultura scrisă a românilor din acest colţ de lume dar care va duce în lumea largă a artei zeiţei Thalia vestea despre ceea ce au realizat românii din Voivodina în domeniul veşnic nou al lumii teatrului.

Şi ce mai izbânzi de răsunet au realizat truditorii români de aici pe scândurile ce viaţă înseamnă!

Spectacole de certă valoare cu ecouri mărețe peste tot în lumea teatrului. De la ,,*Teatrul descompus sau omul-lada-de-gunoi*" în 2003 spectacol realizat de regizorul novosădean Iulian Ursulescu şi până la ,,*Neînțelegerea*" lui Albert Camus au fost puse în scenă sub patronajul aceluiaşi Petru Cârdu, piese în manieră modernistă a autorilor precum: Eugen Ionescu, Matei Vişniec, Franz Kafka, Urmuz, Danilo Kiš, Gellu Naum, Vasco Popa, Mircea Eliade, Ion Luca Caragiale. Piesele de la Vârşeţ a TPR au fost realizate cu un spirit inventiv şi inovator, cu o gândire creatoare şi concepute într-un ritm ultramodern şi complex.

Concepută ca un amalgam de critici, interviuri cu protagoniştii pieselor, fotografii, materiale de presă, cartea ,,*Zece ani de vis*" este în acelaşi timp şi o monografie a primului deceniu de existenţă şi activitate bogată a acestei instituţii importante a românilor din Voivodina, bine documentată şi realizată cu un real talent.

Fără îndoială că după înfiinţarea în urmă cu 11 ani a acestui teatru profesionist, apariţia monografiei ,,*Zece ani de vis*" este cel de-al doilea eveniment important în scurta istorie a instituţiei. O carte de nota - 10.

Nădăjduim că monografia, realizată în condiţii grafice deosebite, o carte despre actori, regizori, autori dar şi despre cei care au scris despre realizările profunde a spectacolelor, va face înconjurul lumii româneşti şi va trezi respect deosebit şi mândrie, fală bănăţeană şi trăinicie, gânduri frumoase şi fascinaţie tulburătoare dar şi un câştig spiritual deosebit.

Fără îndoială că autorul cărţii Dimitrie Miclea a realizat o carte studioasă, o carte care va completa sufleteşte acestă lume fascinantă a teatrului.

Vasile Barbu

O consemnare a autorului

Ideea realizării unei publicații care ar cuprinde aprecieri, prezentări şi critici despre spectacolele realizate de Teatrul Românesc din Vârşeț s-a născut în toamna anului 2007. Realizarea trebuia să fie făcută în anul 2009 când urma să fie marcată perioada de 5 ani de existență. Petru Cârdu, preşedintele Consiliului Artistic, într-un interviu acordat săptămânalului ,,*Danas*" din Belgrad, anunță realizarea acestei publicații şi ține să afirme că sunt strânse mai multe texte, respectiv recenzii publicate în ziare, la radio, televiziune... dar proiectul nu s-a realizat!

Se revine la această idee în anul 2011 cu prilejul premierei celui de al 15-lea spectacol.

Din păcate, la sfârşitul lui aprilie, Petru Cârdu a pornit pe alt drum... drumul ,,*eternității*" şi întâlnirea din luna mai programată pentru realizarea revistei Teatrului Profesionist Românesc nu a mai avut loc.

Noi cei rămaşi în Consiliul Artistic după moartea lui Petru Cârdu – Dimitrie Miclea, Ana Niculina Ursulescu, Ofelia Meza şi Rodica Petrovici ne-am mai întâlnit odată la Teatrul ,,*Sterija*" din Vârşeț. Era luna iulie şi trebuia să hotărâm realizarea celor două proiecte pe anul 2011. Cu toate că proiectele propriu-zise au fost alese de noi împreună cu Petru Cârdu, au apărut unele inconveniente care au făcut ca piesele propuse să fie retrase de la realizare! În şedința respectivă, ad-hoc am ales două noi proiecte, care urmau să fie realizate în octombrie iar până la sfârşitul anului să fie realizat şi un scenariu pe tema creației lui Petru Cârdu, propunere făcută de acest consiliu artistic. Tot la acestă şedință s-a hotărât realizarea unei cărți, monografii, album sau cum s-ar numi ea în care vor fi înglobate prezentări şi aprecieri despre Teatrul Românesc de la Vârşeț. În carte urmau să fie incluse cele 15 spectacole realizate sub conducerea lui Petru Cârdu cu un supliment, care să conțină următoarele două spectacole ce trebuiau să fie realizate până la sfârşitul anului. Dar publicarea se tot amâna!!!

În vara lui 2011 când am început să lucrez la această carte, am apelat la doamna Ana Cârdu pentru a accesa materialele pe care le avea Petru. Dar din păcate era vorba despre un număr destul de mic de materiale pentru a se realiza cartea. În arhiva teatrului am găsit şi mai puține documente. În schimb, am primit un CD cu fotografii (din unele spectacole mai multe, din altele mai puține), dar şi la teatru lipseau Caietele de spectacol.

Şi totuşi, toate Caietele de spectacol le-am primit de la domnul profesor Petru Flora, căruia i-am mulțumit foarte mult. Recenziile care au fost transmise la Radio Novi Sad le-am primit de la doamna Ana Niculina Ursulescu.

În rest, am strâns articole apărute în săptămânalul ,,*Libertatea*", precum şi în alte publicații de la noi dar şi din unele care au apăru on line, pe internet.

Şi aşa a început ***VISUL***...

Din cele 20 de spectacole prezentate pe scena românească din Vârşeț eu am văzut majoritatea, unele la premieră, iar altele la reprizele care s-au realizat pe scenele din satele noastre.

În carte nici într-un moment nu mi-am spus părerea personală despre proiecte, am păstrat distanța neutră, şi am publicat aprecierile altora, cu care poate să fiu de acord sau poate nu! Aceasta s-a spus, aceasta s-a publicat în ziare, aceasta s-a spus pe post! Îmi pare bine că toate piesele prezentate sunt înregistrate video, unele chiar profesionist de Televiziunea Novi Sad... şi ele nu o să moară niciodată, aşa cum nici Petru Cârdu nu a murit, fiind veşnic în mintea actorilor de la Teatrul Profesionist Românesc din Voivodina.

Mulțumiri pentru ajutorul oferit la strîngerea materialului pentru această carte am adus: doamnei Ana Cârdu, domnului profesor Petru Flora, Anei Niculina Ursulescu, care mi-a pus la dispoziție textele transmise la Radio Novi Sad, Monicăi Boldovină-Bugle, Otiliei Pescariu, organizatoare la teatru, Teatrului Național ,,*Sterija*" din Vârşeț, ziariştilor de la săptămânalul ,,*Libertatea*" din Panciova, ziariştilor şi criticilor de la alte ziare din țară şi din străinătate, care au scris despre piese şi nu în ultimul rând actorilor, regizorilor, scenografilor... (de la noi şi din România), care au jucat, au încântat... şi au creat tema virtuală a acestei cărți!

Un deceniu de vis... vis frumos... dar să nu ne oprim aici!

Dimitrie Miclea

SĂ NE REAMINTIM...

La Vârşeţ în cadrul Teatrului ,,*Sterija*", în perioada 1949 – 1956 a mai funcţionat teatru românesc cu numele: Teatrul Popular Românesc.

Spectacolele jucate de Teatru Popular Românesc, în ordine alfabetică a autorilor:

Zaharia Bârsan – **Sirena**
I.L.Caragiale – ***O noapte furtunoasă***
– **O scrisoare pierdută**
– **D'ale Carnavalului**
– **Năpasta**
Carlo Goldoni – **Hangiţa**
Maxim Gorki – **Micii burghezi**
James Gow şi Arnold d'Usseau – **Rădăcini adânci**
Jaroslav Hašek – **Bravul soldat Şveik**
Nikola Jovanović – **Mirele fără voie**
Arthur Miller – **Toţi fiii mei**
Tudor Muşatescu – **Titanic vals**
Branislav Nušić – **Familia îndoliată**
– **Lumea**
– **Doamna ministru**
– **Omul de rând**
– **Copilul comunal**
V.I.Popa – **Muşcata din fereastră**
Jovan Sterija Popović – **Femeia rea**
– **Măistoriţa la modă**
– **Însurătoare şi măritiş**
– **Fr. Schiler - Intrigă şi amor**
Stevan Sremac – **Popa Cira şi popa Spira**
M. Širola – **Ochilă, Lungilă şi Burtilă**

Fluierul fermecat *(spectacol pentru copii, adaptare după basmul cu acelaşi nume)*

Din presa vremii (,,*Libertatea*", ,,*Lumina*", ,,*Cuvântul Românesc*"...) aflăm că în această perioada Teatrul Popular Românesc a avut aproximativ 500 de reprezentaţii – spectacole prezentate la Vârşeţ dar şi în aproape toate satele cu populaţie românească din Voivodina.

SPECTACOLELE PREZENTATE DE TEATRUL PROFESIONIST ROMÂNESC DIN VOIVODINA DIN CADRUL T.N. „STERIJA" VÂRŞEŢ

2003

MATEI VIŞNIEC

TEATRUL DESCOMPUS SAU OMUL-LADĂ-DE-GUNOI / DEKOMPONOVANO POZORIŠTE ILI ČOVEK-KONTEJNER

Regia: **Iulian Ursulescu**

ŞTEFAN CARAMAN

TALK SHOW - GABRIELA ŞI-A EXTIPRAT UN OVAR / GABRIJELI JE IZVAĐEN JAJNIK

Regia: **Sebastian Bărbălan**

2004

ALFONSO ZURRO

MOARTEA MĂNÂNCĂ BANANE / SMRT JEDE BANANE

Regia: **Corina Oprea**

2005

EUGEN IONESCU

PLAY IONESCO

Regia: **Boro Drašković**

2006

JOVAN STERIJA POPOVIĆ

ÎNŞELAŢII / PREVARENI

Regia **Anđelka Nikolić**

2007

VASKO POPA

MUGURI / PUPOLJCI

Regia: **Stevan Bodroža**

MIRCEA ELIADE

LA ŢIGĂNCI / KOD CIGANKI

Regia: **Zoran Cvetković**

NICHITA STĂNESCU

O ALTĂ MATEMATICĂ / DRUGA MATEMATIKA

Regia: **Dara De Luca**

URMUZ

FUCHSIADA / FUKSIADA

Regia: **Ramona Dumitrean**

2008

GABRIEL CHIFU

RELATARE DESPRE MOARTEA MEA / IZVEŠTAJ O MOJOJ SMRTI

Regia: **Bogdan Cristian Drăgan**

PREDSTAVE IZVOĐENE OD STRANE RUMUNSKOG PROFESIONALNOG POZORIŠTA U VOJVODINI U SKLOPU N.P. „STERIJA" IZ VRŠCA

2008

GELLU NAUM

CASTELUL ORBILOR / ZAMAK SLEPIH

Regia: **Bogdan Cristian-Drăgan**

2009

DANILO KIŠ

ELECTRA / ELEKTRA

Regia: **Boro Drašković**

2010

SANJA DOMAZET

LUNA ÎN FLĂCĂRI / MESEC U PLAMENU

Regia: **Stefan Sabljić**

2011

MARIN SORESCU

LA CĂPĂTÂIUL BOLNAVULUI / NA UZGLAVLJU BOLESNIKA

Regia: **Ramona Dumitrean**

FRANZ KAFKA

PROCESUL / PROCES

Regia: **Boro Drašković**

ANDREEA VĂLEAN

EU CÂND VREAU SĂ FLUIER, FLUIER / AKO MI SE ZVIŽDI, ZVIŽDIM

Regia: **Ana Grigorović**

2012

SANJA DOMAZET

BĂUTORUL DE ROUĂ / PIJAČ ROSE

Regia: **Stefan Sabljić**

ION LUCA CARAGIALE

O NOAPTE FURTUNOASĂ / BURNA NOĆ

Regia: **Tibor Vajda**

2013

ANGELO BEOLCO RUZZANTE

LA MOSCHETA / MUŠICA

Regia: **Zoran Cvetković**

ALBERT CAMUS

NEÎNŢELEGEREA / NESPORAZUM

Regia: **Elena Ivanca**

REÎNFIINȚAREA TEATRULUI ROMÂNESC PROFESIONIST ÎN VOIVODINA (SERBIA)

Înfiinţat în 1949 şi închis după numai şapte ani, în 1956, Teatrul Profesionist Românesc din Voivodina îşi trăieşte acum, începând din vara acestui an cea de-a doua tinereţe.

Nu ne propunem acum să abordăm repertoriul şi rezultatele artistice ale acestui Teatru în perioada 1949-1956, deoarece el a cunoscut realizări de seamă. Un lucru este demn de remarcat, anume că în 1949, când şi-a deschis porţile la Vârşeţ, acest teatru – aşa cum scrie Milan Tokin în revista „*Scena*" din Novi Sad, era cel mai tînăr teatru din fosta Republică Federativă Populară Iugoslavia. Stins în 1956, el revine acum precum *Pasărea Phenix*, dar cu altă concepţie şi viziune. De ce spunem acest lucru? Pentru că în prima sa tinereţe, sau, mai exact spus, în copilăria sa, Teatrul Profesionist Românesc nu a beneficiat de condiţiile timpului modern. Acum însă, primul spectacol care va fi montat pune în scenă o piesă modernă: ***Teatrul descompus–omul–ladă–de-gunoi*** de **Matei Vişniec**, autor român care trăieşte la Paris, unde se bucură de o mare notorietate. Se aşteaptă ca demersul regizorului ***Iulian Ursulescu*** din Novi Sad să fie extrem de ambiţios, având în vedere faptul că în fruntea Consiliului artistic al Teatrului Românesc se află extrem de avizatul scriitor **Petru Cârdu** (din Vârşeş), cunoscut, de altfel, în diferite colţuri ale lumii prin angajamentul său literar şi cultural planetar. Un adevărat spirit cosmopolit. Iată ce declară Petru Cârdu în ziarul „*Cuvântul românesc*" nr. 46/august 2003: „*Teatrul Profesionist Românesc îşi trăieşte a doua tinereţe. Rămâne ca el să îmbogăţească şi viaţa culturală a românilor din Voivodina şi Serbia. Detractorii, de orice culoare ar fi ei, vor fi uitaţi val-vîrtej. Important este ca ideea de înfiinţare a Teatrului Românesc să reziste în timp. Două proiecte pînă la finele anului 2003 înseamnă un examen extrem de dificil pentru cei care s-au antrenat în realizarea lor. După părerea mea este vorba despre verificarea unui experiment artistic, de verificarea potenţialului creator (actori, regizori, scenografi...) în cadrul românilor din Voivodina. Cei care ne-au înjurat înainte de început au o gândire oarbă, de o coloratură politică îndoielnică, sânt îmbibaţi de răutate, poate şi de invidie. Imaginaţi-vă, vă rog, măcar imaginaţi-vă, trupa de Teatru românesc la BITEF, sau la Avignon, la Berlin sau la Paris. Şansele de viitor ţin strict de spiritul inventiv şi împlinirile Scenei* – conchide Petru Cârdu. Dar în acelaşi timp, omul cu experienţă în domeniul cultural în Serbia, Petru Cârdu spune: *Să nu uităm că orice teatru e foarte scump la întreţinere, că vremurile sunt grele, că buruienele cresc repede, că multe teatre sunt în agonie*".

E adevărat şi suntem de acord cu cele spuse clar de preşedintele Scenei româneşti: „*Mizăm că şanse de reuşită există, că totul depinde de noi. Este un adevăr care nu trebuie să supere*". Pe 8 noiembrie 2003 se aşteaptă să aibă loc premiera spectacolului cu piesa intitulată *Teatrul descompus–omul–ladă-de-gunoi*. Cu excepţia unui actor de la Teatrul Naţional din Timişoara, toţi ceilalţi şapte actori sunt români din Voivodina. Printre aceştia figurează şi actriţa Silvia Pincu, care a terminat Facultatea de actorie din Novi Sad, fiind încadrată în mai multe proiecte ale reputatei trupe de teatru ,,*Pralipe*" din Germania. Ascultând declaraţiile făcute de preşedintele Scenei româneşti Televiziunii Novi Sad, ne aşteptăm ca Teatrul Românesc de la Vârşeţ să-şi extindă raza de acţiune din oraşul părintelui dramei sârbeşti, Jovan Sterija Popović, până la Timişoara, Oradea, Bucureşti, sau pâ nă la Viena sau chiar Paris, unde îşi are domiciliul autorul piesei cu care începe o nouă pagină în istoria românilor din Banatul sârbesc.

E încă un lucru de remarcat: primul spectacol care va fi prezentat la Vârşeţ va putea fi vizionat şi de spectatori aparţinând altor etnii, deoarece va fi asigurată şi o traducere simultană, sau o traducere care va fi titrată pe un ecran special. Ideea este să nu se producă totul doar în ograda noastră, ci, dimpotrivă: să se asigure o audienţă şi o recepţie cît mai mare.

Acestea sunt doar cîteva gânduri ale mele, la un nou început de drum teatral la românii din Banatul sârbesc.

În plus, ţin să spun că statul sârb a asigurat 3.000.000 dinari (cca. 50.000 euro) pentru primele două spectacole (proiecte), şansă, care, evident, nu trebuie ratată.

Petru FLORA (Vârşeţ)

(Curierul Românesc - 2003)

INTERVIU CU DL PETRU CÂRDU, PREŞEDINTELE CONSILIULUI ARTISTIC AL TEATRULUI PROFESIONIST ROMÂNESC DIN VÂRŞEŢ

Şanse de reuşită există

Reporter: Stimate Petru Cârdu, Dumneavoastră aţi fost numit, în temeiul unei hotărâri legitime a unui for pe deplin competent, preşedinte al Consiliului Artistic al Teatrului Român Profesionist, sau al Scenei româneşti profesioniste pe lângă Teatrul Sârb ,,*Sterija*" din Vârşeţ.

Lăsând la o parte animozităţile iscate în mass-media după adoptarea hotărârii de (re)înfiinţare a unui teatru profesionist românesc la Vârşeţ, Vă rugăm să informaţi cititorii ,,*Cuvântului Românesc*" cu privire la faza în care se găsesc pregătirile pentru funcţionarea Teatrului amintit. Se ştie, anume, că P.A. Voivodina a asigurat o sumă bunişoară de 3 milioane dinari pentru punerea în scenă, până la finelele lui 2003, a două spectacole – fiecare dintre acestea cu câte 10 reprize.

Petru Cârdu: Este foarte ciudat că, în toţi anii lăsaţi în urmă, în jurul Teatrului Naţional ,,*Sterija*", care mereu îşi are problemele sale de supravieţuire, nu s-a ridicat atâta pulbere precum în cazul Scenei Teatrului Profesionist Român. Nici n-a fost bine înfiinţată, că Scena a format obiectul unor articole semiagramate şi comentarii maliţioase într-un ziar local. Ca şi cum românii, de pe aste tărâmuri, sunt nişte extratereştri, ca şi cum, la Vârşeţ, n-a existat teatru profesionist românesc în perioada 1949–1956 şi nu – vai! – în secolul al XVIII-lea, cum stă scris într-un comunicat oficial (!) al organizaţiei comunale a Partidului Reînoirii Sârbe. E bine că Scena nu a lăsat pe nimeni indiferent. Personal, nu m-au emoţionat deloc intruşii teatrali şi politici, dar m-au obligat să iau o atitudine. E vorba de gândirea oarbă. Vă mai amintiţi de filosoful şi logicianul Leibnitz.. De aceea îi rog pe iubitorii de teatru să nu confunde adevărul ideilor cu măştile adevărului, lucrurile obscure cu demonstraţia autentică.

Aşadar, Teatrul Profesionist Românesc îşi trăieşte a doua tinereţe. Rămâne ca el să îmbogăţească şi viaţa culturală a românilor din

Voivodina şi Serbia. Defractorii, de orice culoare ar fi ei, vor fi uitaţi val-vârtej. Important este ca ideea de înfiinţare a Teatrului românesc să reziste în timp. Două proiecte, până la finele anului 2003, înseamnă un examen extrem de dificil pentru cei care s-au antrenat în realizarea lor. După părerea mea, este vorba despre verificarea unui experiment artistic, de verificarea potenţialului creator (actori, regizori, scenografi... în cadrul românilor din Voivodina, Serbia. Cei care ne-au înjurat înainte de început, au o gândire oarbă, de o coloratură politică îndoielnică, sunt îmbibaţi de răutate, poate şi de invidie. Imaginaţi-vă, Vă rog, măcar imaginaţi-vă, trupa de teatru românesc la Bitef, sau la Avignon, la Berlin sau la Paris. Şansele în viitor ţin strict de spiritul inventiv şi împlinirile Scenei. Teatrul îşi va legitima graţia numai şi numai în timp. Dacă se va întâmpla invers, el va rămâne doar un experiment, o încercare, o iluzionare a dorinţelor noastre, un accident ontologic. Să nu uităm că orice teatru e foarte scump la întreţinere, că vremurile sunt grele, că buruienele cresc repede, că multe teatre sunt în agonie... Ei bine, la început de drum avem nevoie de încurajare şi nu de urecheală. Mizăm pe faptul că şanse de reuşită există, că totul depinde de noi. Este un adevăr care nu trebuie să supere. Dar până una-alta, să trecem la concret: repetiţiile vor începe la 25 septembrie, iar pe 8 noiembrie se planifică premiera. Regizor: **Iulian Ursulescu.**

Autorul primei piese care va fi montată în cadrul Scenei Teatrului Profesionist: **Matei Vişniec**. Titlul piesei: ***Teatru descompus-omul-ladă-de-gunoi***. Sala Teatrului Naţional ,,*Sterija*" din Vârşeţ – poligon de încercare pentru o bătălie care trebuie câştigată. Cine ştie, poate la orizont va apărea o generaţie de aur a teatrului, un imobil propriu, actori remarcabili...

R.: Care a fost motivul determinant când este vorba despre hotărârea Consiliului de a se începe cu un singur spectacol? Oare nu se putea acţiona în paralel, cu punerea în scenă a ambelor piese, încă de la începutul sezonului de toamnă – după 1 septembrie?

P. C.: A opta pentru un proiect – la început de drum – mi se pare un lucru firesc. Să păstrăm măsura. Să fim modeşti, conştienţi de puterile noastre creatoare. De abia ne-am înscris la un teatru–şcoală. Bătălia se va da pentru sala plină. Să fim sinceri: e vorba despre un teatru semiprofesionist, sau mai exact spus de un teatru – şcoală, unde abia se învaţă ce înseamnă a fi actor, pictor, tapiţer, machior, impresar, maşinist, tâmplar. Chiar şi aşa se poate face treabă dacă evităm sistemul mură-n gură, dacă nu stăm cu mâinile în sân, erijându-ne în ipostază de Hamlet sau Ophelia... de Jan Kott sau Jovan Ćirilov.

R.: De o bună bucată de vreme, ziarul local, particular, ,,*Vršačke vesti*" îşi face titlu de glorie publicând articole îndreptate împotriva înfiinţării Scenei. Au urmat răspunsurile românilor, dar şi ale unor oameni de bine de naţionalitate sârba, care sprijină ideea de reînfiinţare a Tetrului Profesionist Românesc în Banatul sârbesc. Au luat atitudini Consiliul National al Românilor, ,,*Libertatea*", ,,*Tibiscus*", şi mai multe medii electronice.

Domnule Cârdu, forţat de împrejurări, şi în virtutea funcţiei pe care o îndepliniţi, aţi protestat în scris împotriva ţinutei unora.

Poate că mai aveţi câte ceva de adăugat la cele spuse, deşi cred că aţi spus destule şi în cel mai decent mod... Mai ales cu privire la apropourile naţionaliste (unele chiar şovine), ştiută fiind seculara bună înţelegere dintre români şi sârbi în acest spaţiu geografic. Alta este, probabil, comportarea atroce a unor indivizi, pe care i-aţi luat ,,*la pană*".

P. C.: Da. Texte şocante, agresive, pline de ură, de care mi s-a făcut lehamite. Unii concitadini de-ai noştri au uitat că trăim în mileniul trei, că trăim într-un mediu multietnic, multicultural, în Europa. Ei sunt bântuiţi de pasiunile vremelnice, nu ştiu ce e demnitatea spirituală. Polemicile mele cu aceşti indivizi suspecţi, cred că nu au fost o risipire de timp inutilă. Un lucru e clar: Cutia Pandorei a fost deschisă, ceea ce mocnea, ani la rând, în aceşti indivizi suspecţi, a ieşit la lumina zilei, iar eu mi-am schimbat esenţialmente punctul de vedere în ce priveşte realitatea şi oraşul în care trăiesc. Nu poţi polemiza cu un copac! Şi totuşi, eu mi-am permis acest lucru pentru a dovedi că trăiesc într-o lume fără coordonate spirituale, într-o lume în care totul e posibil: de la înjurătura birjarilor, până la intoleranţa naţională, de la spiritul obtuz până la criza de inconştienţă, de la discriminare şi paranoie la... Pentru mine a învăţa să trăieşti cu alţii, împreună, e o lecţie morală pe care eu, unul, cred că am învăţat-o şi însuşit-o copil fiind. Pe scurt, secolul XIX, naţionalist şi mistic nu mă interesează.

R. Vă mulţumesc.

Interviu realizat de
Cornel Mata

(,,*Cuvântul Românesc*", nr 46, august 2003)

Şanse de reuşită există

Quo Vadimus?

AFIŞ

<u>PREMIERA:</u> 15 noiembrie 2003

Stagiunea 2003-2004

Matei Vişniec

TEATRU DESCOMPUS SAU OMUL-LADĂ-DE-GUNOI

Regia şi adaptarea scenică: **Iulian Ursulescu**
Scenografia: **Adrian Sandu**
Costumele: **Marioara Sandu**
Muzica: **Ionel Petroi**
Mişcarea scenică: **Ivica Klemenc**
Adaptarea muzicală: **Ioan Tudoran, Iulian Ursulescu**

DISTRIBUŢIA:
Silvia Pincu: Îngerul, Nebuna febrilă, Inorogul, Voce în lumina orbitoare, Nebuna lucidă
Cătălin Ursu: Iluzionistul, Omul cu calul, Omul ladă de gunoi, Alergătorul
Ionel Cugia: Mâncătorul de carne, Voce în întuneric, Spălătorul de creiere, Omul din cerc
Monica Boldovină: Omul cu mărul, Voce în întuneric, Cea care vorbeşte în şoaptă
Ion Secheşan: Adam, Voce în întuneric, Dresorul, Voce în lumina orbitoare
Florina Petroi: Eva, Voce în întuneric, Nebuna liniştită, Spălătorul de creiere
Mircea Omoran: Voce în întuneric, Spălătorul de creiere, Cel care vorbeşte în şoaptă

Şef de producţie: **Aurel Dolinga**
Design grafic: **Miroslav Pavlović**
Fotograf: **Dragan Stanisavljević**
Sufleur: **Liliana Barbulov**

Director tehnic: **Dragoslav Dobrosavljević**
Maestru de sunet: **Ioan Tudoran**
Maestru de lumină: **Željko Novakov**
Machiaj: **Miloranka Čirh**
Recuzita: **Goran Marković**
Croitorie: **Slava Ivanov**
Realizarea scenografică şi asistenţa tehnică: **Adrian Sandu**, **Svetozar Vojtečki**, **Ion Omoran**, **Miroslav Vasinski**, **Slobodan Vasinski**

Consiliului Artistic: **Petru Cârdu**, preşedinte, **Aurel Berlovan**, **Ofelia Meza**, **Simeon Lăzăreanu**, **Minerva Condan**, **Măriora Baba Vojnović**, **Adam Onciu**, **Pavel Greoneanţ**, **Vasile Barbu**

Director: **Milenko Gvozdić**

Călătoria printre monologurile şi dialogurile propuse de Matei Vişniec o înţelegem a fi precum călătoria lui Ulise spre Ithaca.

Călătoria actorilor pe firul Ariadnei, aidoma călătoriei lui Ulise, este o călătorie spre centru. Cu alte cuvinte: spre sine însuşi. Călătoria în care îi antrenăm pe spectatori e, aşadar, o peregrinare în care am pregătit capcane ce vor incita imaginaţia şi vor provoca nedumeriri, angoase, zâmbete... un pic de tristeţe şi, desigur, nenumărate întrebări.

Iulian Ursulescu

Ce concept de teatru promovăm? Ne înscriem noi sau nu în climatul modern al spiritului teatral european, fără complexe şi prejudecăţi? Ne ghidăm noi după un concept ultramodern al sensibilităţii omului mileniului trei sau stăm închişi şi ne lustruim somnulenţa în enclava noastră, sub povara metafolclorică, şi facem etno teatru în secolul 21?

* * *

TEATRU PROFESIONIST NU reprezintă un impediment în calea existenţei teatrelor de amatori. Dimpotrivă, teatrele de amatori ar trebui să servească drept pepiniere de talente, care, mai târziu, vor fi recrutate pentru activităţile teatrului practicat de profesionişti...

P.Cârdu

„Am scris mereu pentru a nelinişti şi nu pentru a calma."

„Noi am fost maeştrii umorului macabru. Se practica autoderiziunea fără teamă şi fără limite. La noi râsul a fost un mod de a supravieţui."

„Pentru mine umorul are două feţe – cea înaintea căreia rîzi şi o faţă ascunsă, cea care te face să plângi. În piesele mele eu propun un zbor deasupra umorului trist."

„Râsul are efectul unui bumerang şi trebuie să ai curajul să ţi-l asumi. Căci, foarte adesea, cînd râdem de altul, nu înţelegem că râdem de noi înşine."

„Trebuie să ştim să ne acceptăm cu calm şi rănile, şi incapacitatea de a fi conştienţi de iluzia în care trăim uneori."

Fragmente dintr-un interviu acordat de Matei Vişniec. în 1992, la Festivalul de la Avignon

Matei Vişniec

Născut pe 29 ianuarie 1956 la Rădăuţi, în Bucovina

Studii de filozofie şi istorie la Bucureşti, membru fondator al *Cenaclului de Luni*, membru al Uniunii Scriitorilor din România

Debut cu poezie în revista ,,*Luceafărul*" în 1972, debut cu poezie în volum 1980 la Editura ,,*Albatros*" Bucureşti

Începe să scrie teatru în studenţie, publică piese scurte în almanahuri, reviste studenţeşti, dar şi în *FAMILIA, VATRA, VIAŢA ROMÂNEASCĂ, AMFITEATRU* , între 1977 şi 1987 scrie în jur de 10 piese de doua şi trei acte, în jur de 20 de piese scurte şi atrage atenţia asupra sa ca tânăr dramaturg; crede sincer în rolul rezistenţei culturale.

Septembrie 1987: pleacă la Paris ca turist şi cere azil politic în Franţa; lucrează la Londra la Radio BBC timp de un an, apoi începe studii doctorale în Franţa; începe să scrie teatru direct în franceză în 1992; în 1993 obţine naţionalitatea franceză dar o păstrează şi pe cea română.

În prezent lucrează la Paris ca jurnalist la Secţia Română de la Radio France Internationale

MATEI VIŞNIEC – Privire de ansamblu în 2003

– piese de teatru jucate în peste 20 de ţări (unele montări au avut loc în mari teatre din Europa: Teatrul *ROND-POINT DES CHAMPS ELYSEES* din Paris, Teatral *REGAL* din Stockholm, Teatrul *STARY* din Cracovia, Teatrul *PICCOLO* din Milano, Teatrul NATIONAL din Istambul Teatrul *YOUNG VIC* din Londra)

– peste 15 piese publicate în Franţa (dintre care unele la edituri prestigioase precum: *ACTES SUD PAPIERS*, *LANSMAN*)

– peste 30 de piese montate în România, în teatre profesioniste precum şi la radio şi la televiziune

– din 1993 încoace devine unul dintre autorii cei mai jucaţi ai secţiunii OFF a Festivalului de teatru de la Avignon: peste 15 spectacole cu piesele sale prezentate de mici companii dar şi de teatre importante precum *GUICHET MONTPARNASSE*, Le Studio *DES CHAMPS ELYSEES, Theatre de L'EST PARISTIEN*

– premii acordate de Uniunea Scriitorilor. Academia Română, Societatea Autorilor şi Compozitorilor Dramatici din Franţa, precum şi la Festivalul de Teatru de la Avignon – OFF

Matei Vişniec, contemporanul nostru

O crimă literară prescrisă

Reducerea la tăcere a poetului Matei Vişniec de către dramaturgul Matei Vişniec părea, acum un deceniu, o crimă literară absurdă. Poezia de o claritate stranie cu care se remarcase tânărul din Rădăuţi încă de la vârsta de 16 ani îi cucerise pe cunoscătorii de poezie prin forţa de sugestie, prin eleganţa stilistica şi prin însuşi faptul că nu semăna cu a nimănui altcuiva. Să fii atât de repede acceptat ca un poet original, inconfundabil într-o literatură care numai de poeţi valoraşi nu duce lipsă şi să renunţi la acest senzaţional succes atras de caii verzi pe pereţi ai dramaturgiei echivala – pentru un observator obiectiv – cu un gest iresponsabil.

Primele piese ale lui Matei Vişniec au făcut o bună impresie şi au circulat chiar sub forma de samizdat, dar era evident că nu depăşeau semnificaţia unor ingenioase jocuri textuale. Atenţia care li se acorda în lumea literară şi artistică se datora mai mult calităţii lor de mărfuri procurate la negru decât valorii propriu-zise.

Impresia că Matei Vişniec îşi adminstrează neinspirat propriul talent s-a accentuat atunci când încă tânărul autor (avea 31 de ani) a cerut azil în Franţa şi a continuat să scrie teatru şi numai, teatru. Cum să te afirmi ca dramaturg într-o ţară în care existau ca termen de comparaţie textele lui Samuel Beckett şi Eugen Ionescu?

Şi totuşi, Matei Vişniec, acest don Quijote al teatrului, este cel care a avut dreptate. Piesele sale au reuşit, treptat, să se impună într-un spaţiu suprasaturat de valori culturale. Jucate întâi de teatre de amatori din oraşe de provincie, de studenţi, de adepţii teatrului experimental, susţinute de la distanţă din România, de simpatia necondiţionată a compatrioţilor autorului, aceste piese s-au infiltrat – ca apa într-un dig – în indiferenţa publicului occidental şi au făcut-o să se prăbuşească. S-a ajuns în situaţia ca instituţii teatrale prestigioase, întâi din România şi apoi şi din străinătate, să includă în repertoriul lor, la loc de cinste, titluri din creaţia lui Matei Vişniec.

Mai lipsea însă ceva. Textele autorului român aveau toate calităţile posibile, în afară de forţă emoţională. Inteligente, subtile, scrise impecabil, ele rămâneau suspendate într-o atemporalitate care le împiedică să zguduie conştiinţele contemporanilor. Ultimele doua piese publicate în România – *Teatru descompus* şi *Femeia ca un câmp de luptă* – sunt rezultatul efortului (titanic) pe care l-a făcut autorul de a-şi depăşi propria virtuozitate literară, de-a o transforma dintr-un scop într-un mijloc. El a devenit mai receptiv la drama lumii în care trăieşte şi şi-a asumat riscul artistic de-a o reprezenta. Putea să piardă totul procedând la această schimbare, dar n-a pierdut. Dimpotrivă, teatrul său a devenit acum un mesaj de care nu se mai poate face abstracţie, un mereu posibil eveniment artistic.

Bieţii cuceritori ai lumii

Piesa intitulată ,,*Teatru descompus*” (titlul ei complet este **Teatru descompus sau Omul-ladă-de-gunoi**) are în componenţă monologuri şi dialoguri care ,,*se doresc a fi nişte elemente de arhitectură textuală pentru un teatru modular.*” În aceste condiţii – explică autorul – ,,*spectacolul, îşi poate modifica imaginea de la o seară la alta în cazul în care regizorul (sau actorii) reorganizează modulele textuale la fiecare reprezentaţie.*”

,,*Teatrul descompus*” este aşadar, un teatru care poate fi în numeroase feluri recompus. ,,*Modulele textuale*”, monologuri, în marea lor majoritate, seamănă cu cărţile de joc, în sensul că au valoare şi luate separat, şi incluse într-o combinaţie. Fiecare dintre ele este, în mod inconfundabil, un text de Matei Vişniec. Autorul pleacă de obicei de la o premisă stupefiantă pentru noi, dar pe care el o dezvoltă logic, cu un calm imperturbabil şi cu un fel de graţie ştiinţifică, până la epuizarea tuturor semnificaţiilor posibile. Procedează ca un conferenţiar care ar vorbi mereu reverenţios şi distant, indiferent dacă sala în care vorbeşte ia foc sau dacă lui însuşi îi cad pantalonii. Politeţea desăvârşită a discursului lui Matei Visniec are o indefinibilă tentă ironică, dar şi ceva neliniştitor, ca obiectivitatea ceremonioasă a discursului lui Kafka.

Tot acest arsenal de seducţie literară este folosit însă nu pentru a obţine aplauze, ci pentru a ajunge la conştiinţa cititorului şi a-i comunica situaţii de un răscolitor dramatism. Personajul care îl obsedează pe dramaturg este omul secolului douăzeci, incapabil, cu toată măreţia lui de cuceritor al planetei şi, în ultima vreme, şi al cosmosului să-şi găsească liniştea sufletească, măcar aşa cum şi-o găsea pe vremuri un ţăran, integrat armonios în colectivitatea lui sătească. În era telecomunicaţiilor, fiinţa omenească nu mai reuşeşte să comunice aproape deloc cu semenii săi:

,,*Dacă vreau să fiu singur mă opresc, scot creta neagră din buzunar şi trag un cerc în jurul meu. În interiorul cercului sunt la adăpost. Când sunt în cerc, nimeni nu poate şi nici nu are dreptul să mi se adreseze.* (...)

Potrivit unor sondaje recente, locuitorii oraşului îşi petrec mai bine de trei sute de zile pe an în interiorul cercurilor. S-a făcut, deja, un recensământ al celor care n-au mai ieşit din cercul lor de cinci ani, de zece ani, de douăzeci de ani.”

Aceasta este însă numai una dintre ipostazele nefericirii. Mai există omul tratat de cei din jur ca o ladă de gunoi, omul care îşi face o profesie din întreţinerea maşinilor utilizate pentru recoltarea cadavrelor de pe câmpurile de luptă, omul care propovăduieşte în stilul reclamelor de la TV, spălarea creierelor, omul care suportă insistenţa absurdă a unor anchetatori şi aşa mai departe. Piesa s-ar putea intitula, de fapt, ,,*omul descompus*” – descompus în elementele ultime ale condiţiei sale tragice. Regizorul – dar şi cititorul pentru că şi el se află în postura unui regizor – poate recompune din aceste elemente, în multe feluri, masca plângătoare a omului secolului douăzeci.

(,,România Literară”, Bucureşti, 17 martie 1999)

Cătălin Ursu, Mircea Omoran, Ion Secheşan, Ionică Cugia, Silvia Pincu

Mircea Omoran, Ionică Cugia, Silvia Pincu, Ion Secheşan,
Florina Petroi, Monica Boldovină şi Cătălin Ursu

JUMĂTATE DE VEAC DE SINGURĂTATE

Ziua de 15 noiembrie va rămâne o dată memorabilă a culturii române din Voivodina şi Serbia prin reluarea, după aproape jumătate de veac de tăcere, a activităţii teatrale sub forma unui teatru profesionist, în acelaşi loc unde s-a şi stins odinioară. Timp de aproape cincizeci de ani, trecutul ne-a împovărat cu nostalgia sa, visând mereu la clipa în care se va reînnoda firul rupt.

Ştim că spectacolul de teatru este legat de clipă. Sâmbătă seara am trăit sărbătoarea clipei ce ni s-a oferit, trăind-o cu două feţe, ca şi Ianus: una întoarsă spre trecut, iar alta spre azi, deschisă pentru a privi visul împlinit. Mai ştim că esenţa teatrului este scena, dialogul, nu numai acela dintre actori, dar şi acela dintre actori şi spectatori. Dacă iubiţi fiinţa şi clipa, sigur veţi simţi vibraţiile binefăcătoare ale artiştilor, veţi simţi esenţa lumii de mâine care este însăşi esenţa spectacolului de teatru, cea mai efemeră dintre arte.

Simeon Lăzăreanu

(*„Libertatea”* 22 noiembrie 2003, pag. 1.)

JUMĂTATE DE VEAC DE SINGURĂTATE

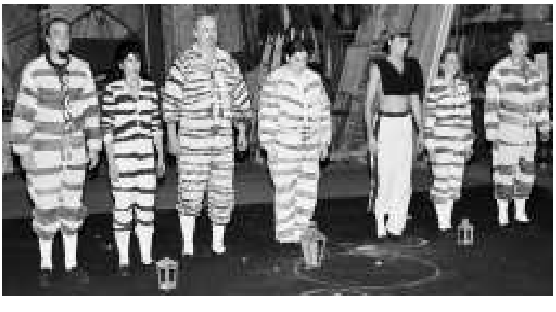

LA 15 NOIEMBRIE, PE SCENA TEATRULUI NAŢIONAL *„STERIJA”* DIN VARŞEŢ A AVUT LOC UN

Eveniment deosebit pentru cultura românilor din Voivodina

Primul spectacol de teatru profesionist după mai bine de 47 de ani – prezentat de Teatrul Profesionist Românesc din Vărşeţ

În sfârşit, după aproape jumătate de secol, s-a reînfiinţat teatrul profesionist în limba română pe aceeaşi scenă, la Vârşeţ, unde s-a şi stins în iunie 1956. Conjunctura politică şi economică, dar şi o mentalitate nu prea favorabilă menţinerii unei scene profesioniste pe acele timpuri au dus la finalul ştiut. Nu întotdeauna ameninţările din exterior (deşi au fost foarte subtile şi încifrate) duc la stingerea unei activităţi bune, ci şi starea din interior, bântuită de mediocritate, paradă, lipsă de imaginaţie, tendinţa şi înclinaţia de a te târî şi nu de a zbura, ura, dezbinarea şi invidia grăbesc sfârşitul. Cam aşa s-au desfăşurat, pe atunci, lucrurile, a reieşit din cele relatate de mulţi dintre cei care au participat la activitatea fostului teatru profesionist, trecuţi acum în nefiinţă. Dar, după mai bine de trei decenii de teatru neprofesionist, desfăşurat în cadrul manifestării *„Zilele de Teatru ale Românilor din Voivodina”*, unde s-a întreţinut flacăra vie pentru mirajul scenei şi al luminilor rampei, formându-se generaţii întregi de actori neprofesionişti foarte talentaţi, şi cadre, în primul rând regizori cu pregătire de specialitate, a sosit şi clipa reluării activităţii scenice sub forma ei profesionistă. Deciziile autorităţilor culturale din Provincie, cu o susţinere financiară consistentă, precum şi susţinerea venită din partea oficialităţilor Comunei Vârşeţ, au rezultat cu evenimentul de la 15 noiembrie desfăşurat pe scena Teatrului Naţional *„Sterija”* din Vârşeţ: ***Premiera spectacolului „Teatru descompus sau omul-ladă-de-gunoi” de Matei Vişniec, în regia lui Iulian Ursulescu.*** La premieră a predominat o atmosferă de sărbătoare, cu multe invitaţii şi lume bună, cum se zice, personalităţi din viaţa culturală a minorităţii române de pe aceste meleaguri, personalităţi politice de la forurile provinciale şi comunale, reprezentanţi ai Ambasadei României la Belgrad, oaspeţi şi ziarişti de la noi şi din Timişoara. În definitiv, un moment de excepţie în viaţa culturală a minorităţii noastre, aşa cum au mărturisit majoritatea invitaţilor.

Referitor la spectacol şi la motivul ce l-a determinat să monteze acest text al lui Matei Vişniec, regizorul Iulian Ursulescu scrie în caietul – program următoarele: *„Călătoria printre monologurile şi dialogurile propuse de Matei Vişniec o înţelegem a fi precum călătoria lui Ulise spre Ithaca. Călătoria actorilor pe firul Ariadnei, aidoma călătoriei lui Ulise, este o călătorie spre centru. Cu alte cuvinte: spre sine însuşi. Călătoria în care îi antrenăm pe spectatori e, aşadar, o peregrinare în care am pregătit capcane ce vor incita imaginaţia şi vor provoca nedumeriri,*

angoase, zâmbete... un pic de tristețe şi, desigur, nenumărate întrebări".

Datorită structurii sale, care oferă o deplină libertate în montare, „*Teatrul descompus sau omul-ladă-de-gunoi*" este textul cel mai jucat al lui Vişniec în ultimii câțiva ani. Versiunea originală numără peste douăzeci de personaje (voci), majoritatea dintre ele rostindu-şi textul său, respectiv modulul scenic, separat, iar repartizarea acestor module se poate face după ingeniozitatea şi imaginația regizorului, astfel că spectacolul poate de fiecare dată fi prezentat diferit de cel anterior. Această libertate a structurării modulelor se reflectă în plan estetic, nuanțează opțiunile în montare, se introduce un alt tip de problematică şi alt tip de tratare a temelor, pentru că aici nu mai sunt valabile normele dintr-o montare clasică.

Cei şase actori interpretează mai multe module, respectiv personaje. Astfel, **Cătălin Ursu**, prezent pe scenă pe întreg parcursul spectacolului, este pe rând: *Iluzionistul*, *Omul cu calul*, *Omul ladă de gunoi, Alergătorul* cât şi liantul dintre toate celelalte module; **Silvia Pincu** / *Îngerul, Nebuna febrilă, Inorogul, Voce în lumina orbitoare, Nebuna lucidă* /; **Ionel Cugia** / *Mâncătorul de carne, Voce în întuneric, Spălătorul de creiere. Omul din Cerc* /; **Monica Boldovină** / *Omul cu mărul. Voce în întuneric. Cea care vorbeşte în şoaptă* /; **Ion Secheşan** /*Adam, Voce în întuneric, Dresorul, Voce în lumina orbitoare* /; **Florina Petroi** /*Eva, Voce în întuneric, Nebuna liniştită, Spălătorul de creiere* / şi **Mircea Omoran** / *Voce în întuneric, Spălătorul de creiere, Cel care vorbeşte în şoaptă* /. Deci, toți actorii trec succesiv prin mai multe roluri şi situații, iar siguranța cu care schimbă registerele, transformările şi implantarea în alte stări sunt foarte bine realizate, creând, în succesiunea lor, impresia unui întreg.

„*Vişniec dezvăluie o lume halucinantă, pe care personajele sale o acceptă cu resemnare. Singuratice... ele nu mai reuşesc să comunice, fiind condamnate la izolare în propriul trup... Gândurile sunt reduse la mecanisme... trupurile lor devin obiecte şi dispariția completă a sinelui rămâne singura şansa de eliberare... Publicul este târât în acest joc şi forțat să accepte că acest univers al lui Vişniec îl înconjoară. Un joc despre lipsa de comunicare, depersonalizare, neputința de a fi, într-un cuvânt, despre moarte*" – scrie ***Ana Mărgineanu***, regizoarea care a montat, la rândul ei, acest text al lui Vişniec la Bucureşti.

Şi regizorul Iulian Ursulescu a „*introdus*" publicului spectacol prin formula de debut încă de la intrarea în clădirea teatrului şi urcarea acestuia, împreună cu actorii, pe scenă. Distanța tradițională a dispărut: n-am venit să urmărim un spectacol, ci să intrăm şi să participăm la spectacol, cu atât mai mult că scenografia, prin toate elementele şi detaliile ei, elaborate cu migală şi inteligență de **Adrian Sandu**, a creat exact de ceea ce era nevoie – ştergerea liniei dintre realitate şi imaginar.

Simbolurile scenografiei – de la *măr*, *clepsidră*, *înger-personaj*, *vierme*, *fluture*, *cal* etc. şi parabolele subtile, cu referință la politic sau la mitic şi tradiția creştină, au constituit punctele de reper în această ,,*călătorie spre /şi în/ sine*".

Cu doi actori profesionişti – **Silvia Pincu** şi **Cătălin Ursu** – şi alți cinci actori – **Monica Boldovină**, **Florina Petroi**, **Ionel Cugia**, **Ion Secheşan** şi **Mircea Omoran**, neprofesionişti, – dar cu har şi talent, care n-au fost cu nimic mai prejos de colegii lor, cu o scenografic excepțională şi costume sugestive – **Adrian Sandu** şi **Mărioara Sandu**, cu o coloană muzicală compusă special pentru acest spectacol – **Ionel Petroi**, precum şi cu toate rechizitele şi mijloacele tehnice de care dispune o scenă profesionistă, regizorul **Iulian Ursulescu** a realizat un spectacol foarte bun, care pune temelii solide pentru viitorul teatru profesionist românesc. Să fie de bun augur!

Simeon LĂZĂREANU

(,,*Libertatea*" 22 noiembrie 2003, pag. 9)

ÎNTRE CORABIE ŞI CLEPSIDRĂ

Dacă cineva ar fi avertizat publicul spectator că nişte saltimbanci înhămați la car, o trupă ambulantă gălăgioasă, îi va arăta drumul spre iluminarea spirituală a omului izgonit din rai şi expus viciilor lumii în care trăim cu toții, şocul recunoaşterii condiției umane ar fi fost mai mic.

Aşa, spațiul în care a intrat publicul, împreună cu actorii, a fost determinat de *ARCĂ* şi *CLEPSIDRĂ*. Publicul, uluit, şi-a urmărit întreaga evoluție încarcerată în spațiul strâmt, unde zâmbetul este o excepție. Chiar şi atunci când zâmbetul ar fi fost posibil, conştientul avertiza că însuşi autorul îşi defineşte scrisul ca „*zbor deasupra umorului trist*".

Regizorul îşi propune de la început să realizeze o călătorie precum „*călătoria lui Ulise spre Ithaca*". Îşi alege echipajul şi, ca un căpitan înțelept, jonglând între „*Timpul Uzual*" şi cel „*teatral*", ademeneşte publicul în jocul pe care îl joacă cu noi Iluzionistul. Jocul începe la primul păcat – cel din povestea cu Eva şi cu mărul – pentru ca să devină mai ispititor şi mult mai serios.

Corabia, care aminteşte, cu catargele ei, de Arca lui Noe, este un sfânt lăcaş ocrotitor, pentru actori, şi pentru noi, publicul, cei care ne identificăm cu ei, căutând refugiu din hidoasa lume în care trăim, torturându-ne reciproc. Clepsidra, cu pântecele ei pline de nisip ce se scurge fără limită, fără stavilă, continuu, monoton, sugerează o posibilă răsturnare a timpului incomensurabil printr-un simplu gest al mâinii. CALUL, cel de al treilea simbol, este purtător de viață şi de moarte, de vreme ce leagă marile ceasornice naturale; este şi corabie, şi vehicul, care se mişcă împreună cu călărețul, inseparabil de propria-i spinare, ridicându-se spre cer.

Regizorul **Iulian Ursulescu** a pus la îndemâna publicului şi alte simboluri: firul Ariadnei, pentru a ne lăsa o posibilitate de a ieşi din Labirintul în care ne-am lăsat atraşi; aripile unui înger căzut, mărul capricioasei Eva, Crucea, pe care lamentează trecătoarea ființă a Omului, Gralul în

care Christos, cu mâna lui, a lăsat discipolilor Harul Divin.

Toate cele le recunoaştem, surâzând amar, cu toate că înţelegem esenţa: nimic nu ne poate înfrumuseţa viaţa. Şi ne rănesc copacii, şi păsările, şi o bezea, venită la timp nepotrivit...

Ne scapă, nu Aurora cu lumina ei, ci Marea, în care intrăm curaţi, spălaţi de ploaia care are puterea să spele toate relele acestei lumi.

Această poveste ne-a fost povestită de către Iulian Ursulescu şi colaboratorii lui extraordinari, în ideea recompunerii unor module textuale oferite de Matei Vişniec.

Atât de cutremurătoare a fost povestea, că noi, publicul, am rămas pe loc şi după plecarea Teatrului Ambulant. Se prea poate să fim fost noi protagoniştii acestei poveşti şi se prea poate să nu fi existat saltimbancii; se prea poate să fi râs de noi, dacă au existat, de-adevăratelea, aici, în faţa noastră.

Răsună surd cuvintele lui Vişniec: ,,*Căci, foarte adesea, când râdem de altul, nu înţelegem că râdem de noi înşine*".

Ana Niculina URSULESCU

(Emisiunea ,,*Cadran cultural*" Radio Novi Sad)

UN DEBUT MEMORABIL

Au trecut mai multe zile de la deschiderea stagiunii Teatrului Profesionist Românesc din Vârşeţ, cu piesa lui **Matei Vişniec**, *Teatru descompus sau omul-ladă-de-gunoi*, în regia lui ***Iulian Ursulescu***, şi opiniile despre spectacol, repertoriu şi viitorul acestei importante instituţii de cultură fac încă obiectul unor discuţii destul de aprinse. Faptul este firesc, dacă avem în vedere că evenimentul, în sine, are semnificaţii care depăşesc cu mult o manifestare artistică obişnuită. El marchează şi consemnarea a 55 de ani de la hotărârea de înfiinţare a unui teatru profesionist în limba română (noiembrie 1948) şi, totodată, întreruperea unei lungi tăceri, începută în iunie 1956 si prelungită până în seara de 15 noiembrie 2003.

Autorităţile locale şi provinciale şi, bineînţeles, conducerea teatrului, au asigurat, printr-o bună organizare, strălucirea necesară unui asemenea moment. Un public ales, membrii Ambasadei Române la Belgrad, funcţionari superiori, critici de teatru, actori şi regizori, corespondenţii ziarelor şi televiziunii din Novi Sad şi Timişoara au împlinit elegant această seară memorabilă.

Alegerea repertoriului şi, implicit, a piesei inaugurale, a căzut în sarcina consiliului artistic, condus, cu abilitate, de către Petru Cârdu, o personalitate incomodă pentru unii (ca orice personalitate), dar, indiscutabil, un cărturar deplin, dublat de un spirit întreprinzător, traducător apreciat de E.Cioran, M.Eliade, E.Ionescu, Şt.A.Doinaş. Opţiunea pentru teatrul modern şi, în special, pentru cel poetic, era previzibilă în cazul acestuia, iar primul consiliu artistic a dat dovadă de înţelepciune, contând pe gustul preşedintelui. Alegerea unei lucrări facile, fară deschidere modernă, în plan estetic şi tematic, pe gustul spectatorului „*leneş*", amator numai de divertisment, ar fi compromis destinul noului teatru. Şi nu numai atât. Teama de înnoire, încremenirea în tradiţie sunt în contradicţie cu evoluţia de ansamblu a literaturii româneşti, care a dat avangardei europene nume ilustre ca: Tristan Tzara, Eugen Ionescu, G.Ciprian şi, în zilele noastre, pe Matei Vişniec. Renaşterea teatrului românesc din Voivodina, după o absenţă dureros de îndelungată, trebuie conectată la scena contemporană europeană, la gustul şi orientările noii generaţii. Şi, până în prezent, prin acest act iniţial, consiliul artistic al teatrului a reuşit.

Spectacolul, regizat de Iulian Ursulescu, a împlinit toate aşteptările, spulberând scepticismul şi neîncrederea unora în posibilităţile unei trupe, fără experienţă, în care numai doi actori erau profesionişti. Bun cunoscător al operei lui Vişniec, regizorul ne-a oferit o lectură personală, dar convingătoare, a textului autorului, folosind, în acest scop, toate mijloacele pe care i le oferea scena, printr-o permanentă conlucrare cu luminile, muzica, scenografia (excelentă). Jocul actorilor, concentrarea spaţiilor de interpretare, ordonarea modulelor componente, gradarea momentelor, văzute ca nişte metafore existenţiale ale omului modern, sunt încorporate într-o imagine dramatică tulburătoare, care şochează şi întreţine atenţia spectatorilor.

Poeticitatea textelor (Vişniec este şi poet, totodată) este bine pusă în valoare, printr-o riguroasă cooperare interpretativă, prin care sunt relevate dramele ontologice ale omului modern. În această piesă de teatru, ca, de altfel, în teatrul poetic, în general, personajele se deosebesc de cele din teatrul tradiţional, fiind lipsite de identitate civilă. Ele nu sunt eroi, în carne şi oase, ci simboluri ale existenţei umane, aliate într-un continuu proces de alienare. De aceea, personajele nu se mai numesc: *Tipătescu, Nastasia, Mona,* ci *Îngerul, Iluzionistul, Mâncătorul de carne, Omul cu mărul, Adam, Eva, Spălătorul de creiere*, fiind ipostaze existential-tragice ale omului, supus unei terifiante înstrăinări de sine.

Riscul montării unui asemenea spectacol vine, mai ales, din încercarea de a conferi dramatism unui text, în care conflictul dramatic exterior nu există, ci, numai unul, interior, pe care îl descoperă fiecare spectator, concomitetnt cu derularea piesei. De altfel, întreaga montare a avut în vedere colaborarea dintre public şi scenă, fapt care l-a determinat pe regizor să apeleze la o organizare adecvată a spaţiului de interpretare, prin eliminarea oricărei bariere între scenă şi spectatori, creând imaginea unei lumi carnavaleşti, cu discursuri repetitive, gesturi disperate, în care comicul, umorul, macabrul, parabola sugerează decăderea, absurdul, pierderea omenescului, nefirescul.

Jocul actorilor s-a ridicat la înălţimea concepţiei regizorale, fiecare dintre ei, fără excepţie, au reuşit să pună în valoare întreaga ţesătură simbolică a piesei. Expresivi în gesturi, cu o dicţie impecabilă, un mod personal, distinct, de interpretare, au reuşit să fie convingători şi să impresioneze publicul. Implicarea în spectacol a unui actor profesionist de la Teatrul Naţional din Timişoara a fost de bun augur. Interpretarea lui **Cătălin Ursu**, remarcabilă prin fineţe şi nuanţare, a impresionat, în acelaşi timp, şi prin

rezistență, actorul fiind permanent pe scenă de la începutul şi până la sfârşitul spectacolului, nelăsand nici un moment impresia că ar fi marcat de efort.

Există, totuşi, întrebarea, firească, de altfel, cum va ti prezentată această piesă în sălile căminelor culturale, în eventualitatea unui turneu în satele româneşti, cunoscându-se posibilitățile tehnice limitate de care dispun scenele din aceste localități. Probabil că libertățile pe care le oferă structura modulară a piesei îl vor ajuta pe regizor. Cred, totuşi, că durata spectacolului ar putea fi redusă la o oră şi jumătate, Două ore şi douăzeci de minute, fără pauză, cât a durat premiera, pun la grea încercare chiar şi atenția celor mai zeloşi amatori de teatru modern. Dar, aceste observații, mai mult de ordin tehnic, şi nicidecum artistic, nu influențează asupra valorii de ansamblu a acestui debut al Teatrului Profesionist Românesc.

E un punct de vedere personal, dar nu cred că exagerez afirmând că Iulian Ursulescu a oferit publicului de aici, din Voivodina, una dintre cele mai convingătoare interpretări a piesei lui Matei Vişniec, spectacolul putând fi prezentat cu succes pe orice scenă europeană.

Lucian PAVEL

(,,*Libertatea*" 29 noiembrie 2003)

IMPRESII

În urma spectacolului de sâmbătă seara (repriză - 22 noiembrie). **Cătălin Ursu** (...) şi **Ionel Cugia** ne-au mărturisit câteva impresii despre munca depusă la realizarea spectacolului, despre atmosfera de lucru, cât şi despre colegii cu care au lucrat.

Cătălin Ursu: Am ajuns aici printr-o conjunctură foarte fericită şi în scara aceasta iată-ne la al patrulea spectacol, şi m-am simțit foarte bine aici, la Vârşeț. Am fost primit foarte călduros de colegii mei, am avut emoții la început, am crezut că schimbând locul, mediul, oamenii, actorii, va fi destul de dificil. Nu-i cunoşteam, n-am ştiut cum mă vor primi. Dar, n-am avut nici un fel de probleme. Mi-a plăcut foarte mult munca cu ei, munca cu Iulian Ursulescu, în primul rând, care m-a luat la realizarea acestui proiect.

Textul a fost destul de greu, un text profund, un text la care trebuie să te gândeşti foarte bine la ceea ce ai de realizat, de jucat, să încerci să te faci cât mai expresiv, trebuie să fii foarte atent la ceea ce vorbeşti, la ceea ce spui şi la modul în care le faci, pentru că textul fiind destul de încifrat, publicul trebuie să înțeleagă foarte bine ce vrei tu, ca actor, să transmiți, ce vrea regizorul să transmită şi, pe urmă, mesajul întreg al spectacolului.

După reacțiile publicului şi după ceea ce am simțit şi noi, cred că am realizat un lucru bun, am reuşit să definitivăm povestea spectacolului şi cred că am făcut un spectacol foarte bun.

Vizavi de comentariul de actori profesionişti şi amatori, nu-mi place să vorbesc. Am mai lucrat şi în România cu actori amatori la Teatrul din Lugoj şi nu i-am simțit decât ca pe nişte colegi tot timpul. Bineînțeles că orice om mai are de învățat, nu înseamnă că un actor profesionist ştie tot. Are şi el de învățat, şi un regizor profesionist are de învățat, şi orice om are de învățat până la finalul vieții lui. Cine vrea să facă teatru, poate să facă teatru cu adevărat. Nu se pune problema că este actor profesionist sau amator. E adevărat că am o bullet şcoală. E adevărat că în şcoală se învață multe lucruri – cum să vorbeşti, cum să te mişti... ca o perioadă în care înveți multe lucruri. Sunt adevărate toate lucrurile astea,dar atâta timp cât oamenii sunt deschişi şi vor să facă teatru, cred că se poate face teatru cu oricine.

Ionel Cugia: Pentru prima dată s-a realizat acest spectacol profesionist, în care eu, personal, m-am simțit foarte bine, împreună cu colegii mei pe care-i cunosc de mult timp. Mă refer la Ion Secheşan, Florina Petroi, Mircea Omoran, Silvia Pincu, desigur, Monica Boldovină, şi un nou actor care a venit la noi, Cătălin Ursu din Timişoara, un actor foarte bun.

Deşi sunt la primul spectacol pe care îl facem împreună, am impresia că sunt cu ei pe scenă de cel puțin zece ani. Trebuie să spun că munca nu a fost deloc uşoară. S-a muncit câte nouă-zece ore pe zi, dar asta a fost, pe lângă eforturile evidente, o mare satisfacție, pentru că toți împreună am format un nucleu şi am vrut să facem un spectacol bun. Personal, îl ador pe Vişniec, nu sunt la prima întâlnire cu textele lui. La ,,*Zile...*" am regizat spectacolul *Caii la fereastră*, în care am şi jucat. În primul rând, mi-a plăcut foarte mult textul, iar în al doilea rând, am avut încredere deplină în Monica Boldovină şi, din păcate, în regretatul Lavinius Dudici, cu care am realizat aici, la Vârşeț, un spectacol foarte bun, care a ocupat locul doi la „*Zile*", şi am cucerit premiul pentru regie în acel an.

În ceea ce priveşte spectacolul de acum, regizat de Iulian Ursulescu, trebuie să spun că de data aceasta a fost o altă muncă, în care am avut mulți oameni pe lângă noi, care au făcut toate acele treburi pe care le-am făcut singur atunci când m-am apucat şi de regie. Una este tu, ca actor, să te ştii într-o anume siguranță, şi să te concentrezi numai asupra rolului, să îndeplineşti cât mai bine indicațiile regizorului, să nu porți grija scenografiei sau a costumelor, toate acestea le-am avut asigurate foarte bine de către oameni competenți şi cu mare dragoste față de actul teatral – mă refer, în primul rând, la regizorul Iulian Ursulescu, apoi la Adrian şi Mărioara Sandu care au realizat scenografia şi costumele.

Dar, pe lângă munca grea, în pauze am avut o atmosferă de relaxare, fără tensiuni, în primul rând atmosfera era cea de echipă, toți fiind preocupați de reuşita spectacolului şi cred că prin tot ce am demonstrat noi pe scenă, spectacolul a fost unul reuşit din toate punctele de vedere. Un spectacol care marchează redeschiderea după atâta timp a stagiunii profesioniste în limba română.

A consemnat: S.LĂZĂREANU

(,,*Libertatea*" 29 noiembrie 2003, pag. 9)

Scena ce înseamnă viața

Eufrozina Greoneanț: Se ştie că Silvia Pincu este prima actriță profesionistă de la noi, că a avut realizări deosebite împreună cu actorii de la Căminul, Cultural din Nicolinț. acolo unde, de fapt totul a şi început, că deja de ani de zile face parte din Trupa de teatru „*PRALIPE*”, care este stabilită în Germania iar recent, a apărut în spectacolul „*Teatrul descompus sau omul-ladă-de-gunoi*” de **Matei Vişniec**, pus în scenă de regizorul profesionist, ***Iulian Ursulescu***. Este acesta primul spectacol al Teatrului Profesionist Românesc, nou înființat, care funcționează pe lângă Teatrul „*Sterija*” din Vârşeț

Pentru că impresiile sunt proaspete, am dorit să aflu câte ceva despre atmosfera de lucru, despre acele amănunturi care duc la finalizarea unui spectacol.

Silvia Pincu: Atmosfera de lucru, a fost, în general plăcută, aşa cum doar poți să-ți doreşti. Am colaborat frumos cu regizorul nostru, Iulian Ursulescu, care a avut atâta paciență cu noi, atâta spirit inventiv şi creativ în montarea spectacolului. Am încercat să nu intru în rolurile celorlalți dar, dacă cineva mi-a cerut un sfat, l-am oferit din tot sufletul. Nu a existat o distanță, nici o deosebire între noi, mă refer la colegul meu, Cătălin Ursu din Timişoara şi la mine, care suntem actori profesionişti şi restul actorilor şi cred că aceasta a contribuit, în bună parte, la buna desfăşurare a muncii şi, mai ales, la succesul spectacolului.

(...)

E.G.: Presupun că au existat şi alte momente mai mult sau mai puțin interesante, prin care s-a trecut în timpul montării spectacolului. Ai putea să evidențiezi unele.

S.P.: A existat un moment, care în prezent mi se pare puțin comic, dar atunci nu era deloc simplu. Trebuia să cobor, legată de o frânghie de la o înălțime de 8 - 10 metri. Eu, care am fost în unul din cele două zgârâie nori din New York, care în momentul de față nu mai există, la etajul al 110-lea, când se ştie că deja la etajele 40-50 sunt norii şi, deasupra lor te fascinează albastrul imens al înălțimilor cereşti. Şi nu mi-a fost frică! Dar, nu mi-a fost totuna să cobor, agățată de o frânghie de la 8-10 metri. S-a găsit o soluție foarte bună, şi până la un final reuşit, am avut de trecut prin multe încercări. M-au ajutat foarte mult glumele celor din asistență tehnică, de genul „ *Şi dacă pici, nu se va ridica mult praf după tine*” sau „*Nu va fi prea mare gaura în podea*”. În esența, totul a ieşit perfect.

E.G.: După atâția ani, la Vârşeț a început să prindă, din nou, viață, Teatrul Profesionist Românesc. Trăind în străinătate de atâția ani şi jucând pe scenele din întreaga lume, cum vezi această nouă formă a vieții teatrale a minorității noastre?

S.P.: Trăind prin Europa, am reuşit să cunosc fel de fel de lume. De exemplu, turcii, sunt, în Germania, într-o țară străină şi sunt minoritate, dar trăiesc într-o strânsă unitate, se ajută foarte mult şi, indiferent ce fac, se străduiesc să reuşească cât mai bine. Ar fi, oare acesta, spun eu, un bun exemplu, pentru românii noştri de aici. Îmi pare foarte rău că la acest prim spectacol al Teatrului Profesionist Românesc nu şi-au prea dat silința să fie prezenți, mă gândesc cel puțin la premieră, toți aceia care trebuiau, cu tot sufletul, să fie alături de noi. Pentru că, dacă suntem români, şi mai ales dacă suntem o mână de români, aşa cum şi suntem, trebuia să ne ajutăm şi respectăm reciproc, contribuind astfel la păstrarea culturii, tradiției şi spiritualității etniei noastre. Din şedințe şi din stat de vorbă nu se poate realiza nimic, dar mai ales, dacă stai la o parte şi să cauți greşelile altora, fără a te implica direct la realizarea unei cauze sau unei idei, nu este cert deoarece nu duce la nimic bun. Trebuie ca împreună, mă gândesc aceia cărora le revine sarcina şi datoria s-o facă, să găsească o limbă comună, pentru că doar uniți se poate realiza ceva. Pentru că dacă nu luptăm noi singuri pentru tot ceea ce este românesc, nimeni n-o va face !

A fost un moment istoric acest prim spectacol al nostru, nu pentru că am jucat eu, dar pur şi simplu, pentru faptul că s-au deschis noi orizonturi pentru minoritatea noastră. Trebuie mers mai departe, şi nu numai acest spectacol, ci tot ce se montează aici, mă refer la Teatrul Profesionist Româneasc, pentru că el trebuie să trăiască în timp şi spațiu, să circule pe scenele din localitățile noastre, poate chiar şi în străinătate, pentru că, un spectacol bun îşi face singur reclamă. Este păcat că la premieră nu a fost prezent, dar sunt convinsă că nu a fost nici invitat, un Dalibor Fornetić, care se ocupă cu critica teatrală a teatrului minorităților de la noi, sau domnul Jovan Čirilov, care este un nume în viața noastră teatrală. Cred că avem datoria morală să recâştigăm faima Teatrului Popular Românesc, care a existat odată şi despre care am auzit lucruri frumoase de la tatăl meu, care în tinerețe a fost actor amator şi un foarte mare admirator al scenei.

Eufrozina Greoneanț

(Fragment din interviul cu actrița Silvia Pincu, publicat în numărul 54, pag. 9 al ,,*Cuvântului Românesc*”)

DUPA APROAPE CINCI DECENII, LA VÂRŞEŢ A FOST REÎNFIINŢAT TEATRUL PROFESIONIST ROMÂNESC

Ideea de întemeiere a unui teatru profesionist românesc, mult dorit de românii din Banatul sârbesc - Voivodina. s-a realizat abia în anul 1949. Inaugurarea festivă a Teatrului Popular Român a avut loc la Varşeţ în 5 iunie 1949. cu premiera ,,*Năpasta*" de **I.L. Caragiale**. Tânărul ansamblu dramatic colinda localităţile cu populaţie românească unde era primit cu braţele deschise şi cu dragoste. Venirea teatrului era o adevărată sărbătoare pentru locuitorii satelor de pe meleagurile Voivodinei. Teatrul Popular Român a avut în repertoriu piese de autori români şi străini, în primul rând sârbi. A funcţionat pânâ-n anul 1956, când s-a desfiinţat pe motivul lipsei de mijloace financiare.

În cei şapte ani de existenţă *Teatrul Popular Român* a pregătit circa 30 de premiere cu aproape 500 de spectacole în localităţile cu populaţie româneasca din Banatul sârbesc – Voivodina. Acest ansamblu profesionist a contribuit la ridicarea nivelului artistic al teatrelor de amatori, care au existat aproape în toate satele româneşti. După încetarea activităţii Teatrului Popular Român, viaţa teatrală s-a desfăşurat în cadrul manifestării ,,*Zilele de teatru al românilor din Voivodina*", organizată anual.

RELUAREA ACTIVITĂŢII TEATRALE PROFESIONISTE

După aproape jumătate de secol, românii din Banatul sârbesc – Voivodina se bucură de reînfiinţarea Teatrului Profesionist Românesc. Dorinţa de a avea teatru profesionist niciodată nu s-a stins din inimile etniei române din Banat. În fine, visul s-a împlinit în ziua de 15 noiembrie 2003. Pe scena Teatrului Naţional ,,*Steria*" din Vârşeţ, *Teatrul Profesionist Românesc* a prezentat primul spectacol cu piesa ,,*Teatrul descompus sau omul - lada-de-gunoi*", autor **Matei Visniec**, în regia lui ***Iulian Ursulescu*** din Novi Sad.

Spectacolul a trezit un deosebit interes în comunitatea românească din Voivodina, fiind urmărit de iubitorii artei dramatice din mai multe localităţi cu populaţie românească. Au fost prezenţi reprezentanţi ai vieţii social-politice şi culturale din organele autorităţii provinciale şi comunale, ai Ambasadei României la Belgrad, precum şi oaspeţi din rândul oamenilor de cultură de naţionalitate sârbă.

Reluarea activităţii teatrale profesioniste după o perioadă îndelungată de 47 de ani constituie un eveniment de excepţie în viaţa culturală a minorităţii române din Voivodina - Serbia. Ambasadorul României la Belgrad, ***Excelenţa Sa Dl Ştefan Glăvan***, a declarat ,,*că teatrul este hrana sufletească a românilor din Voivodina iar înfiinţarea unui teatru profesionist aduce o notă deosebită în viaţa spirituală a comunităţii române*".

Teatrul Profesionist Românesc va îmbogăţi viaţa culturală a românilor din Banatul sârbesc - Voivodina. Se vor prezenţa spectacole de calitate în localităţile în care trăiesc membri ai comunităţii românilor.

Să speram şi să avem nădejdea că existenţa teatrului profesionist nu va avea soarta Teatrului Popular Român care a funcţionat numai şapte ani. Îi dorim viaţă lungă spre bucuria minorităţii române, care îşi vede împlinit visul de aproape o jumătate de veac.

Prof.dr.Gligor POPI
Vârşeţ - Serbia

(,,*CURIERUL ROMÂNESC*" Nr. 2, Februarie 2004)

MATEJ VIŠNJEK PRVI PUT NA PROFESIONALNIM SCENAMA SRBIJE

„*Dekomponovano pozorište ili Čovek-smetlište*"
u režiji **Julijana Ursuleskua** na Sceni profesionalnog pozorišta na rumunskom jeziku pri Narodnom pozorištu ,,*Sterija*" iz Vršca

Adaptacija teksta: **Julijan Ursulesku**
scenografija: ***Adrijan Sandu***
kostimi: **Marioara Sandu**
kompozitor: **Nelu Petroj** (Pariz)
scenski pokreti: **Ivica Klemenc** (Beograd)

Uloge:
Silvija Pinku (Teatar Pralipe, Nemačka)
Katalin Ursu (Nacionalno pozorište Temišvar, Rumunija)
Jonel Kuđija
Monika Boldovina
Jon Sekešan
Florina Petroj
Mirča Omoran

Da je neko kojim slučajem obavestio gledaoce da će ih glumci-diletanti putujućeg pozorišta uvesti u svet ljudi pročišćenog uma, koji su zaboravili da ih je Stvoritelj prognao iz Raja i izložio pakostima njihovih bližnjih, šok otkrovenja bio bi manji.

Ovako, prostor u koji su upali, zajedno sa glumcima, bio je obeležen *NOJEVOM ARKOM* i *PEŠČANIM SATOM*. Zatečeni, odgledali su sopstvenu istoriju zarobljenu u uskom prostoru, gde je osmeh izuzetak. Čak i kada je taj osmeh moguć, treba se setiti da je autor, **Matej Višnjek**, definisao sopstveno delo kao „*let iznad tužnog humora*".

Režiser je putovanje definisao kao Odisejev put ka Itaki. Birajući posadu, on, Odisej, žonglira između „*realnog*" i „*pozorišnog vremena*", uvlačeći publiku u igru koju vodi Iluzionista. A igra počinje od praiskonskog Evinog greha i jabuke, da bi kako komad odmiče postajala sve zahtevnija i ozbiljnija.

Galija, koja sa svoja tri jarbola podseća na Nojevu arku, sveto je utočište glumaca, a i nas, koji se s njima identifikujemo, bežeći od sumornog sveta gde jedni druge svesno terorišemo. *Peščani sat*, sa svojom utrobom punom peska koji neumorno, monotono teče kao reka bez kraja i konca, sugeriše mogućnost da se, jednim pokretom ruke, promeni tok vremena. *KONJ*, kao treći simbol, jeste nosilac života i smrti, koji spaja velike prirodne časovnike; on je isto tako i jedrenjak, i mašina što se kreće ka nebesima zajedno sa konjanikom koji mu srasta uz leđa.

Režiser ***Julijan Ursulesku*** pruža publici više mogućnosti za dešifrovanje mnogobrojnih simbola: Arijadnino klupko, da bi ostavio mogućnost za izlazak iz Lavirinta u kojem smo svi zatočeni; krila palog anđela; jabuka kapriciozne Eve; krst na kojem Čovek oplakuje svoju prolaznost; Sveti gral u kojem je Hrist apostolima ostavio Sveti Duh.

Sve to prepoznajemo, gorko nasmešeni, mada shvatamo suštinu: ne postoji ništa što nam život može ulepšati. Povređuje nas drveće, ptice, pa čak i poljubac koji dobijamo u pogrešno vreme...

Spasava nas, ne zora i svetlost dana, već *MORE*, u koje ulazimo pročišćeni, jer se na nas već spustila kiša koja ima moć da spere svo zlo ovoga sveta.

Ovu priču ispričao je, zajedno sa svojim izvanrednim saradnicima, Julijan Ursulesku, slažući module teksta onako kako je smatrao da treba, a prema uputstvima samog autora komada.

A priča je bila tako snažna da smo mi, gledaoci, ostali da sedimo na svojim mestima i nakon odlaska putujućeg pozorišta. Možda smo mi sami bili protagonisti ove priče, možda i nisu stvarno postojali ti glumci-diletanti, a ako su i postojali, možda su nam se samo smejali.

Odzvanjaju u mislima reči Mateja Višnjeka: „*Veoma često, kada se smejemo drugima, nismo svesni da se smejemo sami sebi*".

„Almanah pozorišta Vojvodine 2003-2004"

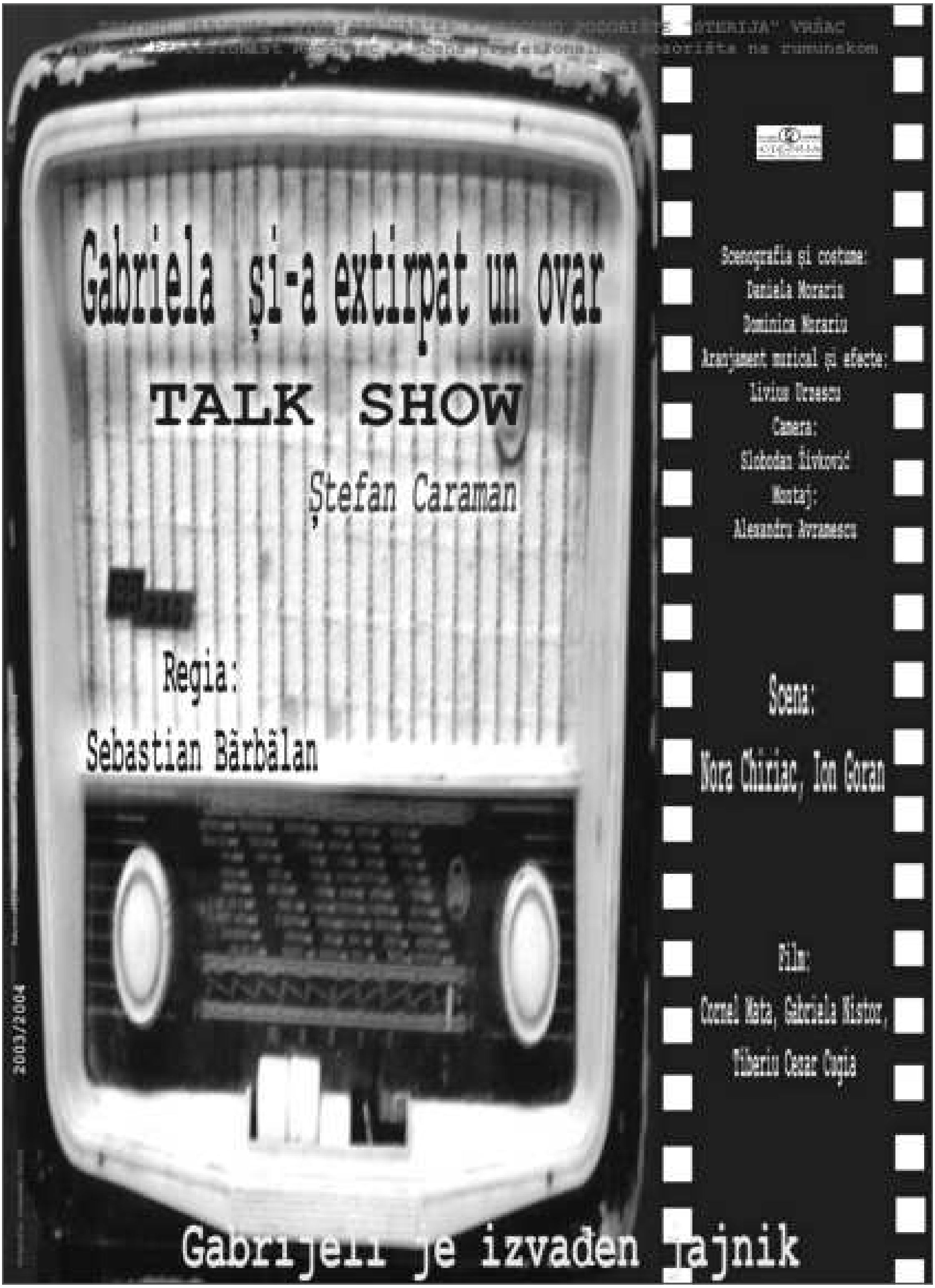

PREMIERA: **20 decembrie 2003**

<u>**Stagiunea 2003-2004**</u>

Ştefan Caraman

TALK-SHOW
Gabriela şi-a extirpat un ovar

Regia: **Sebastian Bărbălan**

<u>Distribuţia:</u>
Scena: **Nora Chiriac**, **Sebastian Bărbălan** şi **Trăian Gătăianţu**
Film: **Cornel Mata**
Tiberiu Cezar Cugia
Gabriela Nistor

Scenografia: **Daniela Morariu**
Costume: **Dominica Morariu**
Muzica: **Livius Urzescu**

Director tehnic: **Dragoslav Dobrosavljević**
Camera: **Slobodan Živković**
Montaj: **Alexandru Avramescu**
Machiaj: **Miloranka Čirh**
Croitorie: **Slava Ivanov**, **Dušanka Zdravković**/
Realizarea scenografică şi asistenţa tehnică **Svetozar Vojtečki**

Consiliului Artistic
Petru Cârdu *preşedinte*, **Aurel Berlovan**, **Ofelia Meza**, **Simeon Lăzăreanu**, **Minerva Condan**, **Măriora Baba-Vojnović**, **Adam Onciu**, **Pavel Greoneanţ**, **Vasile Barbu**

Director ad interim: **Milenko Gvozdić**

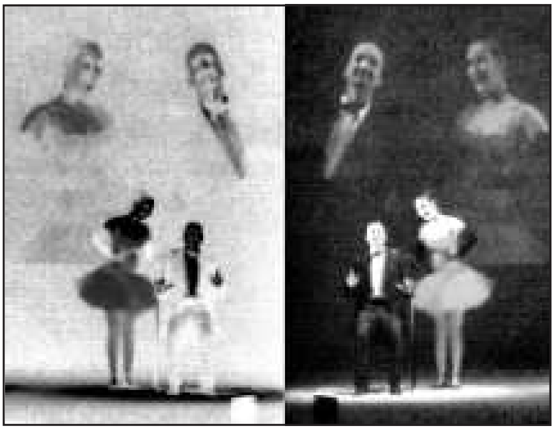

Într-un cuplu, unul din soţi încearcă să scape de rutină, în cazul piesei lui Caraman şi a regiei lui Bărbălan – soţia este aceea care recurge la o fugă de absurd. Regizorul propune un incitant spectacol de teatru alternativ. Ea şi El sunt aidoma a două păpuşi: soţul rămâne în stadiul ,,*iniţial*" iar soţia ,,*evoluează" (dispare). Androginul lui Platon!*

Petru Cârdu

Talkshow-ul lui **Ştefan Caraman** recreează un efect burlesc al sindromului de bulimia de stres, paranoia, schizofrenie paranoidă şi depresie cronicizată, de absurd într-o cheie Pinteriană, Ionesciană chiar. Oricâte reveniri la – sau reiterări ale momentul(ui) iniţial pentru refacerea echilibrului, aparent măcar, ar avea loc, nu sunt suficiente pentru a cârpi o viaţă din bucăţi. De aceea, fragmentarul lui Ştefan Caraman este, în fapt, o tendinţă de unitate a personajelor prin clişeu. Soţul şi Soţia – rutinieri corespondenţi ai unei lumi simboliste departe de perfecţiunea simbolului şi grav lovite de un curcubeu agresiv al afectelor – sânt marcaţi de cliche/ul monstruosului adus în cotidian, ca simplu fapt divers. Nu e vorba de o strictă analiză a ţoapei de tranziţie cu nostalgii spre stânga ci o constantă metaforizare a unui ţesut carnal-informaţional – ciocanul şi nicovala (calul de bătaie şi ţapul ispăşitor) – director al timpurilor actuale regulator al vieţii sacadate, ambiental voite o lume de evergreen-uri. Criza personajelor lui Ştefan Caraman începe odată cu luarea la cunoştinţă a zădărniciei gestului de recuperare prin invocarea începutului, un început care nu le mai aparţine sub nici o formă, ba mai mult declanşează crima.

Mihai Vieru

SPECTACOLE JUCATE DE TEXTELE AUTORULI

ŞTEFAN CARAMAN

,,*ZAPP...*" pusă în scenă de Theodor Smeu Stermin la teatrul ,,*ANDREI MUREŞAN*" din Sfântul Gheorghe, 1998
,,*EPILOG*" montată pentru Teatrul Naţional Radiofonic de Gavril Pinte 1999
,,*FAPT DIVERS*" montat în regim de atelier de Andrea Vălean la ,,*altFEST*" Bistriţa, 1999
,,*EPILOG*" pusă în scenă de Gavril Pinte la teatrul ,,*URMUZ*" din Tulcea, 2000
,,*ZAPP...*" pusă în scenă de Cristian Nedea la Teatrul Naţional din Cluj Napoca (examen de diplomă), 2000
,,*OCEAN CAFE*" text colectiv (Radu Macrinici, Ştefan Caraman, Alina Cadariu, Saviana Stănescu, Gianina Cărbunaru) spectacol pus în scenă de Radu Afrin la Teatrul Tineretului din Piatra Neamţ, 2000, premiul festivalului de la Lugano, Elveţia
,,*MORŢI ŞI VII*", spectacol lectură în regia lui Cristian Nedea, Centrul Cultural Francez, Cluj, 2001
,,*M&M* (couture a porter)", pusă în scenă de Szabo K. Istvan, Teatrul *ANDREI MUREŞANU*, **,,*STUDIO XXI*"** şi Centrul Cultural ARCUŞ 2001; premiul pentru debut (cea mai bună actriţă) la festivalul ATELIER, Sfântul Gheorghe 2001, invitat la festivalurile de teatru de la ORADEA, *UNDERGREENACT*, Bucureşti – 2001 şi BURSA DE TEATRU de la Sibiu (2002)
,,*TALK SHOW*", pusă în scenă de Camelia Hîncu, compania *LEMNO MOVEMENT*, Galaţi, 2002

SEBASTIAN BĂRBĂLAN

Născut 1975, zodia Gemeni, la Lipova (Jud. Arad, România).
Trăieşte şi lucrează la Roma. Şi pretutindeni!
Regizor, actor, pedagog.
A terminat o facultate la Cluj (Arta actorului) şi alta la Roma (regie; specializare cinematografie).

Sebastian Bărbălan

Oslobađanje od bračne rutine

Pod geslom *„Ljubav podrazumeva uplitanje i uzajamnost"* u subotu, 20. decembra, u 19 sati u Narodnom pozorištu „*Sterija*" u Vršcu biće izvedena druga premijera profesijonalnog pozorišta na rumunskom jeziku. Reč je o predstavi *„Talk show Gabrijeli je izvađen jajnik"*, autora Štefana Karamana, u režiji Sebastijana Barbalana iz Rima.

Na konferenciji za novinare koja je odžana povodom druge predstave na rumunskom, predsednik Umetničkog saveta **Petru Krdu** najavio je predstavu kao efikasan recept apsurda kroz prizmu novog tipa audio-vizudnog pozorišta. Reč je o bračnom paru gde jedan od supružnika pokusava da se oslobodi bračne rutine.

U pozorišnom komadu mladog pisca Štefana Karamana, a u režiji Sebastijana Barlabana, to je supruga koja pribegava bekstvu u apsurdnost. Reditelj nudi jednu vrstu izazovnog, alternativnog pozorišta u kome se preplića elementi apsurdnog sveta sa šokantnim elementima svakodnevnog života. Supružnici su najpre poput dve lutke a potom se on pretvara u marionetu, a ona doživliava samo patnju u potrazi za glasom potresne sudbine. Igraju Nora Kirijak i Trajan Getajancu, scenografija i kostimi povereni su Danijeli Morariju i Dominiki Morariju, muziku je radio Livju Urzesku, kamerman je Slobodan Živković, montažer Aleksandru Avramesku, a u filmu Kornela Mate igraju Gabrijela Nistor i Tiberiju Čezar Kuđija.

Premijeri će prisustvovati i autor Štefan Karaman iz sjajne plejade mladih rumunskih pisaca kao što su Mirća Kartaresku, Jen Grošan, Mirća Nedeljiu... Reditelj je rođen u Rumuniji, u Lipovi kod Arada, 1975. godine, a živi i stvara u italijanskoj prestonici. *„Rumunsko profesionalno pozorište u Vojvodini"*, kaže Petru Krdu, koje ove godine doživljava drugu mladost i drugu premijeru (jer je u Vršcu između 49. i 56. postojalo profesionalno rumunsko pozorište, pa je ukinuto) obogaćuje kulturni život Rumuna.

„Danas" 19. Decembar 2003, broj 2273, godina VII

Daniela şi **Dominica Morariu**, autoarele scenografiei şi a costumelor din spectacol.

Sebastian Bărbălan, Trăian Gătăianțu *şi* **Nora Chiriac**

Sebastian Bărbălan *şi* **Trăian Gătăianțu**

Despre violență și nostalgia începuturilor

„***Talk-show***" (***Gabriela şi-a extirpat un ovar***) de **Ştefan Caraman**, în regia lui **Sebastian Bărbălan**, este cel de-al doilea spectacol al Teatrului Profesionist Românesc din Vârşeţ, care a fost prezentat în premieră, sâmbătă seara, 20 decembrie. De altfel, „*Talk-show*" a fost singurul spectacol românesc (pus în scenă de compania „*Lemon Movement*" din Galaţi, în regia **Cameliei Hâncu**), prezentat la Festivalul de teatru independent de la Praga, capitala Cehiei, unde s-a bucurat de un deosebit succes, fiind invitat şi la festivaluri similare în Germania. Autorul Ştefan Caraman este considerat a fi unul dintre cei mai interesanţi dramaturgi români contemporani, care, pe lângă teatru, scrie proză şi scenarii de film. *„Ştefan Caraman are, ca şi în proză (gen care l-a consacrat) un fel de răutate... jovială. Senzaţia vine din faptul că el observă cu predilecţie lucruri, personaje, mentalităţi, comportamente pe care majoritatea 'morală'... preferă să le ignore. Le prelucrează cu abilitate ce lasă impresia că avem în faţa ochilor realitatea nudă, materia brută dacă vreţi – atât de discretă şi de eficientă e selectarea detaliilor relevante operată de Caraman... Textele lui au un ritm alert, nerv, nu încrâncenare (...) Dincolo de acestea – lucru important – se simte o voce distinctă, o energic dramatică certă"* – scrie Victor Scoradeţ, critic de teatru. Iar în caietul program al spectacolului, Mihai Vieru scrie următoarele: *„Talk-show-ul lui Ştefan Caraman recreează un efect burlesc al sindromului de bulimie de stres, paranoia, schizofrenie paranoidă şi depresie cronicizată, de absurd într-o cheie pinteriană, ionesciană chiar. Oricâte reveniri la – sau reiterări ale momentul(ui) iniţial pentru refacererea echilibrului, aparent măcar, ar avea loc, nu sunt suficiente pentru a cârpi o viaţă din bucăţi. De aceea, fragmentarul lui Ştefan Caraman este, în fapt, o tendinţă de unitate a personajelor prin clişeu. Soţul şi Soţia – rutinieri corespondenţi ai unei lumi simboliste departe de perfecţiunea simbolului şi grav lovite de un curcubeu agresiv al afectelor – sunt marcaţi de clişeul monstruosului adus în cotidian ca simplu fapt divers. Nu e vorba de o strictă analiză a ţoapei de tranziţie cu nostalgii spre stânga, ci o constantă metaforizare a unui ţesut carnal – informaţional – ciocanul şi nicovala (calul de bătaie şi ţapul ispăşitor) – director al timpurilor actuale, regulator al vieţii sacadate, ambiental voite, o lume de evergreen-uri. Criza personajelor lui Ştefan Caraman începe odată cu luarea de cunoştinţă a zădărniciei gestului de recuperare prin invocarea începutului, un început care nu le mai aparţine sub nici o formă, ba mai mult, declanşează crima"*.

Spectacolul pe care-l propune regizorul Sebastian Bărbălan este interesant, cel puţin pentru mine, din două puncte de vedere. Primul este transformarea personajelor în simple marionete sau, vorba versului *„nişte jucării stricate"*, atât în mişcări, cât şi în rostirea replicilor – o vorbire seacă, automată, rostită parcă de pe nişte discuri de patefon prăfuite şi stricate. Cel de-al doilea element important este împărţirea spaţiului şi timpului – timpul şi spaţiul prezent, în care se desfăşoară acţiunea, şi timpul şi spaţiul amintirii, proiectat pe pânza-ecran din adâncul scenei, imagini multiplicate ale celor două personaje, ca într-un joc de oglinzi în care vedem figurile idealizate şi deformate totodată ale memoriei. Bineînţeles că acest lucru nu s-ar fi putut realiza fără mijloacele tehnice, actuale, unde o contribuţie aparte au avut-o operatorul Slobodan Živković (camera) şi, mai ales, Alexandru Avramescu, care a semnat montajul. Mişcarea obiectivului, proiectarea imaginilor simbol, trandafirul plutind undeva în adâncul memoriei, apoi dilatarea până la monstruozitate a ochiului, care vede tot, a gurii (spurcate, cum se spune într-o replică) care, în sfârşit, striveşte între dinţi ochiul, şi a urechii – sunt elemente care nuanţează foarte plastic şi sugestiv ideile regiei, iar muzica evergreen din fundal şi vocea soţului – care se aud ca un ecou, fie în memoria soţului sau a soţiei – evocă timpul pierdut.

Rutina, plafonarea şi aplatizarea sentimentelor şi relaţiilor cuplului sunt prezentate printr-o meticulozitate logică dusă la extrem, prin severitate de construcţie şi de exprimare, la care se adaugă şi una de grafic, astfel că staticul acţiunii se atenuează, iar simetriile şi repetările primesc altă dimensiune prin efectele vizuale din fundalul scenei, culminând cu ultimul fragment, cel al crimei, sugerat foarte puternic prin imagini vizuale (nu degeaba se spune că în ultimele clipe de viaţă, mintea noastră reface imaginea esenţială a întregii vieţi trăite) foarte sugestive ale filmului scurt, în sepia, cu cei doi copii (Gabriela Nistor şi Tiberiu Cezar Cugia) mişcându-se într-un clar obscur printre colonadele unei enorme încăperi.

Nora Chiriac (Soţia) şi Sebastian Bărbălan (Soţul) expresivi, sugestivi şi cu aplomb, şi-au construit şi dus rolurile în acelaşi ritm de la început şi până la scena finală, prezenţa lui Trăian Gătăianţu, binevenită în secvenţa manechinelor, iar groplanul lui Cornel Mata în film, foarte sugestiv. Scenografia Danielei Morariu şi costumele Dominicăi Morariu, plastice şi sugestive prin austeritate, iar coloana sonoră semnată de Livius Urzescu, inspirată. Cu imaginile finale ale crimei şi vizualizării memoriei, spectacolul s-a terminat

Înţelegem că unele destine, vieţi, relaţii de cuplu se pot repeta în viaţă ca trase la indigo, dar nu putem înţelege şi descifra logica repetării lor şi pe scenă.

Simeon LĂZAREAN

(„*Libertatea*" 27 decembrie 2003, pag. 9)

Papion şi elegante, expresive mănuşi

Dacă sufletul ar reuşi să se strecoare prin bucuriile şi necazurile unui destin uman cu aceeaşi curăţenie, franchețe şi austeritate pe care am văzut-o în scenografia spectacolului lui Sebastian Bărbălan, nu ne-ar mai păsa de deşeurile care se înfig, ca un pumnal, în el! Iar deşeurile pândesc: fie ele ghimpi, vorbe, gloanţe, palme.... monotonie, plictis, sau joc. În loc de zaruri – palavre. În loc de fum pe care să-l tai cu cuţitul – papion şi elegante, expresive, mănuşi. La atât ni se reduce existenţa.

Şi-n fiecare zi – o luăm de la capăt!

Să fie chiar iremediabilă alienarea?

Să trecem, cu papion şi în mănuşi, prin întreaga viaţă?

Să revenim la seninătatea simulată a omului bine crescut, după fiecare replică, oricât de ucigătoare ar fi?

Mă îndoiesc că spectatorul va recunoaşte, chiar şi sie însuşi, că puţinele, asprele, dureroasele fragmente extrase din textul lui Caraman, repetate la infinit, până la plictis şi blazare, intenţionat servite publicului în forma pe care a vrut-o, de către regizor – mă îndoiesc, zic, că spectatorul va recunoaşte că îi sânt cunoscute din proprie experienţă.

Ar fi prea de tot să recunoască că s-ar putea ca moartea sentimentelor să fie miezul de noapte care ne paşte, negreşit, pe fiecare, oriunde şi oricând. Prezumţia ne-ar obliga pe fiecare în parte, să medităm asupra faptului că nu sântem decât păpuşi de a căror sfori trage destinul care ne este comun prin definiţie.

Şi dacă , cumva, şi pe mai departe credem, cu încăpăţânare, că destinul se poate evita; dacă, printr-o coincidenţă, gândul Atotputernicului e acelaşi cu voinţa noastră, merită, oare, să o luăm de la capăt? Şi – libertatea, presupusa libertate pe care ne-o dăruie fiecare început, în ce constă? Şi câtă este? Întreb, pentru a şti pe ce poate miza omul, în cazul în care i s-ar deschide posibilităţi de recidivă.

Or, întrebarea mea, cea care stăruie necontenit în minte, este alta: de câte ori trebuie să ne moară sufletul, pentru ca noi să murim cu adevărat ?

Începând munca la spectacolul de la Vârşeţ, regizorul s-a decis pentru combinarea a câtorva tehnici: jocul de scenă, audio-vizualul, întregit de o proiecţie video (pentru montaj, trebuie neapărat felicitat Alexandru Avramescu). Toate cele trei dimensiuni, au conlucrat la ideea care s-a impus publicului: o distonanţă voită care accentuează distanţa pe care Timpul sau Oamenii o pun între doi oameni (simpli, mediocrii reprezntanţi ai speciei umane, cu calităţi şi cusururi proprii semenilor lor) uniţi, printr-o întâmplare, într-un mariaj care din noua perspectivă, a devenit bizar.

Distribuţia poate contraria pe cei care consideră că Teatrul profesionist românesc ar trebui să aparţină actorilor amatori de aici care şi-au dorit o astfel de scenă dintotdeauna. Or, un asemenea spectacol, care cere travaliu serios la mişcarea scenică, nu îngăduie prezenţa actorilor amatori în rolurile principale.

Mi se impun o seamă de întrebări cu privire la realizări şi planuri, întrebări practice, care vizează viaţa Teatrului profesionist pe care l-am râvnit cu toţii. Deocamdată răspunsurile lipsesc.

Luminiţa care ne dă speranţă este vestea că specatcolul *„Talk Show sau Gabriela şi-a extirpat un ovar”* a fost deja invitat, după spusele regizorului Sebastian Bărbălan, la două festivaluri internaţionale.

Şi, dintre toate aceste întrebări care roiesc în mintea unui reporter care pe deasupra mai este şi actor amator, stăruie întrebarea pe care mi-a pus-o, îndoindu-se, sceptic, regizorul: din toate cele, oi fi înţeles eu ceva?

Ana Niculina URSULESCU

(Emisiunea ,,*Cadran cultural*” Radio Novi Sad)

Maşinăria de celuloid

Unul din cele câteva (din păcate prea puţine) spectacole *„cu care pleci acasă”* din oferta de anul acesta a Festivalului Atelier se desfăşura, cuminte, pe scena clasică, avea doi actori tineri şi cu un bătrânel care trecea de două ori să le potrivească acestora posturile împietrite, un decor minimalist de sorginte vag cubistă şi un cuplaj de cameră video şi aparat de proiecţie care lucrau simultan şi succesiv. Nu dura decât ceva mai mult de o oră. Dar vibraţia memorială a construcţiei sale, bine întemeiată pe dimensiunea adâncă a semnificaţiilor, continuă să bîntuie spectatorul mai degrabă mizantrop care am devenit…

Titlul său, acelaşi cu al piesei lui Ştefan Caraman, e *Talk-Show (Gabriela şi-a extirpat un ovar)*, iar montarea îi aparţine tânărului regizor format la Cluj Sebastian Bărbălan, producţia aparţinînd - ce interesant! - Teatrului National *„Sterija”* din Vârşeţ. (…)

Şi astia n-ar fi înca mare lucru, cu toate că efectul reverberant al proiecţiilor (montaj Alexandru Avramescu, cameră Slobodan Živković, muzică Livius Urzescu) e deosebit de puternic. Regizorul însă are enorma neobrăzare artistică (şi evident experimentală, pentru că e o dură provocare la adresa publicului) de a relua, după un moment de *„defecţiune”* prelungită a eroilor, asemenea unui scurt circuit care le-a oprit mecanismul, piesa de la capăt. Intră un soi de mecanic, îi curăţă niţel, îi repune în poziţiile iniţiale şi, ca prin farmec, *„Gabriela şi-a extirpat un ovar”*… Nici un gest, nici un suspin, nici un cadru al montajului nu se schimbă. Puternic apăsat de frustrarea acumulată prin redundanţa lipsită de variaţiune, spectatorul e silit, cu un soi de haz grotesc, să se recunoască, ori să se lase înfrânt de propria… denegare… O frumuseţe rece, placidă, i se pune în faţă, ca o cădere de gînganie în zeama translucidă care se face chihlimbar. Nu cred că expresia corectă pentru Talk-Skow e…,*„merită văzu*t”. Mai degrabă merită trăită experienţa. Paradoxal, ea e una scenică.

Miruna Runcan

Teatrul românesc din Voivodina la Festivalul International la Praga

Membrii grupului profesionist de teatru românesc din Vârşeţ participă, în perioada 27 iunie – 4 iulie, la Festivalul Internaţional de Teatru, intitulat ,,*Apostrof*”, la Praga.

Ei vor concura alături de trupe de teatru din Slovenia, Germania, Argentina, Spania şi Rusia, într-o competiţie în care vor fi prezentate 14 spectacole. Trupa de români va intra în concurs cu spectacolele ,,*O noapte cu Hamlet*” de Vladimir Holan si ,,*Talk-Show (Gabriela si-a extirpat un ovar)*” de Ştefan Caraman. Cel din urma a câştigat premiul ,,*Andrei Şaguna*” la Festivalul International de Teatru Neconvenţional de la Sfântu Gheorghe, judetul Covasna, care s-a desfăşurat în perioada 10-14 iunie. Acest premiu reprezintă un mare succes pentru teatrul românesc din Serbia deoarece el există de mai puţin de un an. Scena profesionistă a teatrului românesc a fost reînfiinţată abia în anul 2003, după o perioadă de 47 de ani, în cadrul Teatrului Popular ,,*Steria*” din Vârşeţ. Pe scena din Sfântul Gheorghe această trupă a prezentat şi spectacolul ,,*Teatrul descompus sau omul lada de gunoi*”, de Matei Vişniec cu care s-au mai sustinut reprezentatii şi în faţa publicului din Timişoara şi Bucureşti.

(,,ROMANIAN GLOBAL NEWS” - noiembrie 2004)

PREMIERA: **11 decembrie 2004**

Stagiunea 2004-2005

Alfonso Zurro

MOARTEA MĂNÂNCĂ BANANE

Regia: **Corina Oprea**

Decor şi costume: **Emanuel Onciu**
Ilustraţia muzicală: **Corina Oprea**
Sonorizarea: **Liviu Urzescu**
Lumini: **Željko Novakov**
Machiaj: **Zorana Ivanović**
Sufleur: **Oana Boja**

Distribuţia:

Moartea: **Ştefan Forir**
Pitana: **Ioţa Vinca**
Leprosul: **Mircea Omoran**
Bărbatul: **Cornel Mata**
Femeia: **Florina Petroi**
Sinucigaşul: **Ionel Cugia**

Partea II: Farsa Aluniţei şi Morţi

Aluniţa: **Florina Petroi**
Moartea II: **Ionel Cugia**
Don Cosme: **Cornel Mata**
Ricardito: **Mircea Omoran**

Partea III: Farsa Omului care a zburat

Crispin: **Mircea Omoran**
Bătrânul: **Traian Gătăianţu**

Maşinist şef: **Svetozar Vojtečki**
Maşinist: **Perica Stojko**
Recuziter: **Goran Marković**
Croitorie: **Slava Ivanov**
Fotograf: **Aleksandar Putnik**

Consiliul artistic: **Petru Cârdu**, *preşedinte*, **Aurel Berlovan**, **Ofelia Meza**, **Simeon Lăzăreanu**, **Minerva Condan**, **Mărioara Baba Vojnović**, **Adam Onciu**, **Pavel Greoneanţ**

Director: **Ivan Đorđević**

Corina Oprea, născută în 1981, la Bucureşti.

A absolvit UNATC ,,*I.L.Caragiale" Bucureşti (2004), clasa profesor dr. Alexa Visarion, Cornel Todea.*

Spectacole montate: **Însemnări din subterană** după F.M. Dostoievski (2002, Cafe maguy, Bucureşti)

Poezia dorurilor (2002, Teatrul ,,*Geo Bogza*", Câmpina) Pescăruşul de A.P.Cehov (2004, Studioul de Teatru Casandra, Bucureşti)

În dimineaţa zilei de 8 noiembrie 2004, înainte de a părăsi rapidul Bucureşti-Belgrad, după un vis de 12 ore, coborând în gara Vârşeţ Corina Oprea contrariată a întrebat o doamnă: ,,*Aici e?*". Din peisajele eternităţi unul din strămoşii săi, pe care nu-l cunosc încă, Jovan Sterija Popović i-a dat fără ezitare permisul de intrare în Cetatea Vârşeţului.

Adresa obligatorie Teatrul Naţional ,,*Sterija*".

Corina Oprea, *mărturiseşte*

Niciodată nu mi-a fost frică de moarte. Pentru mine moartea exercită un fel de fascinaţie tulburătoare, trezeşte frenezia necunoscutului.

Prin acest spectacol încerc să apropii cele două lumi, denumite strict viaţa şi moartea, să le fac să danseze împreună, un dans al groazei, un dans al umorului negru.

Astăzi moartea a devenit un obiect comercial, e prezentă la buletinele de ştiri, e arma politică. Trebuie făcută distincţia între moartea ca trecere spre acel ,,*dincolo*" şi suferinţele pământeşti ce se termină în moarte.

Fără conştiinţa morţii ne-am trăi viaţa absolut haotic. Limitarea existenţei pământeşti nu face decât să ne dea un rost. Moartea e necesară şi, paradoxal poate cel mai bun lucru din viaţă.

Prevarena smrt...

Komad ,,*Smrt jede banane*" zagovara prelaženje iz jednog u drugi oblik bivstvovanja. Autor strahuje od smrti i traži spas u bekstvu, ali nijednog trenutka ne propušta da podvrgne podsmehu doživljaj smrti. Bogatom skalom efekata, smrt je personifikovana. Ona poprima različite oblike i karaktere, zavisno od maske koju koristi. kao izvor komičkog, uvučena u igru, umesto da vara, smrt biva prevarena. Smešna postaje i slika smrti u trenucima nežnosti, poput farse čoveka koji se uzneo. Smrt kao let, kao uskrsnuće, kao oslobađanje.

Smrt kao pitanje smisla i svrha života podstiče pravo na radost i uživanje. Mit i jezičko prapamćenje povod su rediteljki da traga, na uzbudljiv i maštovit način, za inicijacijom i najvećim tajnama postojanja.

Petru Krdu

Alfonso Zurro (n.1953)

A urmat cursurile de artă dramatică şi arhitectura tehnică în Sevilla. A adaptat pentru scenă Lorca, Ghelderode, Ionesco, Weiss.

Piesele sale îşi propun să recupereze istorii, legende, povestioare, proverbe... pentru a împiedica căderea lor în uitare şi pentru a fi abordate cum se cuvine...

În universul personajelor acestui teatru, autorul pune accentul pe miraculos şi distractiv...

Regizori români pe scena teatrului romanesc din Voivodina

Concursul de proiecte organizat, săptămâna trecută, de Scena profesionistă a teatrului românesc din cadrul Teatrului Popular ,,*Steria*" din Vârşeţ, a fost câştigat de piesa regizorului **Corina Oprea** din Bucureşti.

Această tânără artistă s-a prezentat cu piesa ,,*Moartea mănâncă banane*" de scriitorul spaniol contemporan ***Alfonso Zurro***, transmite corespondentul Romanian Global News din Serbia. În competiţie au fost şapte proiecte de şase autori, a declarat **Petru Cârdu**, preşedintele Consiliului Artistic al Teatrului Românesc de la Vârşeţ. Acesta a fost al treilea proiect aprobat de Scena profesionistă a teatrului românesc din Voivodina, celelalte două fiind spectacolele realizate de românii din Serbia şi anume ,,*Teatrul descompus*

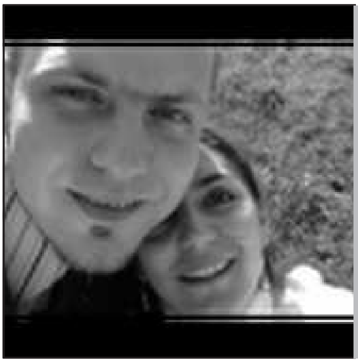

Regizoarea şi scenograful , respectiv,**Corina Oprea** şi **Emauel Onciu** după terminarea acestui spectacol în anul viitor - 2005 au realizat un spectacol de succes la Uzdin, iar astăzi îi găsim căsătoriţi undeva... ...în Suedia.

sau omul lada de gunoi", de ***Matei Vişniec*** şi ,,*Talk-Show - Gabriela si-a extirpat un ovar*" de ***Ştefan Caraman***. Cele din urmă au fost invitate la mai multe festivaluri internaţionale de teatru unde au avut mare succes. **Corina Oprea** este reprezentantul cel mai tânăr a noii generaţii de regizori români şi deja se bucură de mare popularitate în mediul artistic din Romania. Absolventă a Universitatii de Artă Teatrală şi Cinematografică din Bucureşti, a regizat piese după mari opere ale lui Cehov, Shackespeare, Dostoievski şi Brecht, care au lansat-o în vârful clasei teatrale. Scena profesionistă a teatrului românesc a fost reînfiinţată cu un an în urmă, după o perioadă de 47 de ani, în cadrul Teatrului Popular ,,*Steria*" din Vârşeţ, Voivodina.

(,,*ROMANIAN GLOBAL NEWS*" - noiembrie 2004)

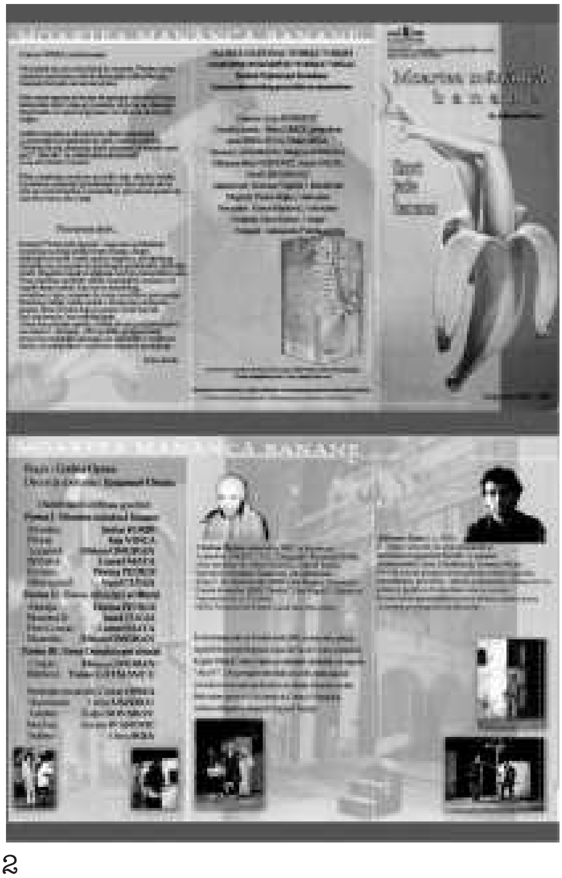

Ionică Cugia, Florina Petroi şi **Cornel Mata**

Ionică Cugia

„Moartea mănâncă banane"

Sâmbătă seara, 11 decembrie, pe scena Teatrului ,,*Steria*" din Vârşeţ a avut loc cea de-a treia premieră a Teatrului Profesionist Românesc cu spectacolul ,,***Moartea mănâncă banane***", de dramaturgul spaniol Alfonso Zurro, în regia ***Corinei Oprea*** din Bucureşti. Spectacolul gândit şi pregătit de regizoarea Corina Oprea pleacă de la trei texte ale dramaturgului andaluz **Moartea mănâncă banane**, **Farsa Aluniţei şi a Morţii** şi **Farsa omului care a zburat**, texte de sorginte populară. trecute prin ansamblul reprezentărilor viziunilor şi imaginarului medieval, devenite deja tradiţie, îndeosebi în arta spectacolului.

Omul este singura ,,*vietate*" care este conştientă că trebuie să moară. Întreaga viaţă, într-un anumit sens este îndreptată spre moarte. Ea încununează, sau pune sub semnul întrebării toate eforturile şi aspiraţile, realizările şi aşteptările lui. Este, vrând nevrînd un fenomen obişnuit, familial, un fenomen pe care omul nu-l aşteaptă şi nici nu-l întâmpină cu linişte în suflet. Ştim că vine. Nu ştim când, ea rămâne pentru fiecare dintre noi un mister. Dintotdeauna şi azi, moartea sperie mintea şi inima noastră. În tradiţia populară românească, moartea este un eveniment la care participă toată lumea colectivităţii, înşirate de-a lungul ultimului drum. Viaţa şi moartea - două lumi. În caietul program, regizoarea şi-a luat măsuri de precauţie în abordarea subiectului, sugerând punctele de reper de la care pleacă: *„Niciodată nu mi-a fost frică de moarte. Pentru mine moartea exercită un fel de fascinaţie tulburătoare...*", sau ,,*Prin acest spectacol încerc să apropii cele două lumi, denumite strict viaţă şi moarte, să le fac să danseze împreuna, un dans al... umorului negru*".

În prima parte (Moartea mănâncă banane), povestea este clasică: un mesager al morţii (soldat prin toate părţile lumii, care cu spada sa a îndeplinit din plin misiunea morţii) se reîntoarce, plin de glorie, în satul natal unde îl aşteaptă - moartea: cercul se închide, indiferent de toate tertipurile la care Pitana recurge el nu poate nici mitui şi nici amâna clipa morţii. Este *„actul*" sau povestirea cu cele mai multe personaje: Pitana - soldatul (Ioţa Vinca), Leprosul (Mircea Omoran). Bărbatul (Cornel Mata), Femeie (Florina Petroi), Sinucigaşul (Ionel Cugia) şi Moartea în persoană (tânărul debutant - Ştefan Forir). O povestire simplă, prezentată şi organizată scenic sugestiv cu metafore vizuale clare, însoţite şi de o coloană sonoră sugestivă. Fiecare din actori îndeplinindu-şi cu precizie îndrumările regizoarei - moartea lui Pitana şi a Sinucigaşului este un tablou expresiv al trecerii hotarului dintre cele două lumi.

Partea a doua: **Farsa Aluniţei şi a Morţi**i - cu personajele Moartea II (Ionel Cugia), Aluniţa (Florina Petroi), o femeie cu moravuri uşoare, Don Cosme (Cornel Mata) şi Ricardito (Mircea Omoran) este o povestire suculentă, care se desfăşoară în faţa unei case de plăceri. La Aluniţa, amanta tuturor vine Moartea. Relaţia dintre cele două personaje-simboluri - să nu uităm că erosul şi thanatosul - merg dintotdeauna împreună - este construită şi sugerată cu o notă îngroşată de umor negru. Aluniţa reuşind, în aparenţă, să amâne clipa ultimă, oferind în schimb un sacrificiu prin iniţierea novicelui Ricardito, fiul lui Don Cosme, în ale erosului. Moartea lui Ricardito poate fi înţeleasă în două ipostaze – moartea reală, respectiv moartea copilului prin introducerea sa în lumea bărbaţilor. Florina Petroi, excelentă în rolul Aluniţei, Cornel Mata, rolul cel mai sugestiv, după părerea noastră, din câte le-a avut până acum pe scenă, Ionel Cugia şi Mircea Omoran, pe măsura talentului lor.

Partea a treia: **Farsa omului care a zburat**, o parabolă a morţii prin zbor, eliberare şi desprindere, respectiv înălţarea şi rătăcirea sufletului, conform tradiţiilor populare, printre stele. Bătrânul (Traian Gătăianţu) în faţa morţii făcând ultimul pas, prin zbor, spre lumea de dincolo, ajutat de Crispin (Mircea Omoran), băiatul, respectiv emisarul morţii, care-l ajută pe bătrân să-şi, ,,*ia zborul*". Scena finală excelent lucrată atât prin plasticitatea imaginii vizuale cât şi prin coloana sonoră. Decorul şi costumele sunt realizate foarte bine de Emanuel Onciu şi sunt în deplină concordonaţă cu concepţia regizoarei Corina Oprea, care semnează şi ilustraţia muzicală, la sonorizare fiind ajutată de Livius Urzescu, iar la lumini de Željko Novakov.

În concluzie, am urmărit un spectacol sugestiv, curat, regizoarea Corina Oprea mizând pe metafore vizuale accesibile unui public mai larg, fapt care s-a dovedit la sfârşitul spectacolului fiind aplaudat îndelung de sala aproape plină a Teatrului *Sterija*. Actorii experimentaţi: Florina Petroi, Ioţa Vinca (revenit după o perioadă mai îndelungată pe scenă). Cornel Mata, Mircea Omoran şi Ionel Cugia la înălţimea cu care ne-au obişnuit, şi un câştig surprinzător şi de bun augur pentru viaţa noastră teatrală – fie cea profesionistă, fie cea a amatorilor, tânărul Ştefan Forir, actor, şi Emanuel Onciu, scenograf, au realizat un spectacol despre care vrem să credem că va avea o viaţă lungă, deoarece posibilităţile de deplasare nu sunt îngreunate de soluţii sofisticate şi pretenţioase în scenografie, aşa că fiecare scenă din satele noastre poate oferi condiţii foarte bune pentru prezentarea lui.

SImeon LĂZĂREANU

(,,*Libertatea*" 18 decembrie 2004, pag. 9)

TEATRUL PROFESIONIST ROMÂNESC LA UN AN DE EXISTENȚĂ

Între afirmare şi căutări

La 15 noiembrie s-a împlinit un an de la primul spectacol al Teatrului Profesionist Românesc, reînființat după aproape jumătate de secol (fostul teatru şi-a încetat activitatea în iunie 1956) Deşi inițiativa de reînființare a scenei în limba română a pornit de la iubitorii teatrului, şi-a fost concretizată de C.R.S., cu sprijinul moral şi financiar al oficialităților în speță, al organelor provinciale şi ale comunei Vârşeț, această inițiativă a fost întâmpinată cu ostilități de o anumită parte a opiniei publice locale. Indiferent de toate cele, primul proiect s-a realizat la 15 noiembrie, iar cel de-al doilea la 20 decembrie 2003. Ambele spectacole: **Matei Vişniec**, ***Teatrul descompus sau omul-ladă-de-gunoi***, în regia şi adaptarea scenică a lui Iulian Ursulescu (scenografia Adrian Sandu, costumele Mărioara Sandu, muzica Ionel Petroi şi o distribuție autohtonă: Silvia Pincu, Monica Boldovină, Florina Petroi, Ionel Cugia, Ion Secheşan, Mircea Omoran şi Cătălin Ursu (din Timişoara), şi **Ştefan Caraman**, ***„Talk-show” – Gabriela şi-a extirpat un ovar*** – în regia lui Ştefan Bărbălan (scenografia Daniela Morariu, costumele Dominica Morariu, coloana sonoră Livius Urzescu, operator Slobodan Živković şi Alexandru Avramescu, montaj, distribuția: Nora Chiriac şi Ştefan Bărbălan (amândoi din România), Trăian Gătăianțu, Cornel Mata şi copiii Gabriela Nistor şi Tiberiu-Cezar Cugia) au satisfăcut aşteptările, mai mult chiar, au participat la câteva festivaluri internaționale din România, unde s-au bucurat atât de aprecierea criticii de specialitate, cât şi de cea a unui public foarte exigent. „*Talk-show*” a fost invitat la Festivalul Atelier de la Sfântu Gheorghe, ediția a XII-a, unde i-a revenit Premiul Ligii Cultural-Creştine „*Andrei Şaguna*” (Teatrul Profesionist Românesc... ,,*de la Teatrul Național Sterija din Vârşeț, a montat piesa 'Talk-show'... dincolo de principiul repetiției în repetiție, abordarea multimedia, imaginile prelucrate care transformau ochiul şi urechea în organe interne, suprapuse şi incluse unul în celălalt, dau dimensiunea de profunzime a infernului conjugal în care trăiesc protagoniştii, maşinării stricate în pofida mişcărilor de metronom. Precizia actorilor, relaționarea cu proiecțiile lire şi/sau înregistrate sunt probe de indiscutabil profesionalism şi adecvare la imaginarul contemporan*”, scrie Eugenia Anca Rotescu în cronica sa pe marginea spectacolului vârşețenilor în „*Observatorul cultural*” din Bucureşti), „*Teatrul descompus...*” a participat la Festivalul Dramaturgiei Româneşti de la Timişoara şi la Festivalul Internațional de Teatru Neprofesionist de la Lugoj, ediția a VII-a, unde i-a revenit premiul doi.

Aceste două texte contemporane au devenit o constantă în peisajul teatral românesc, atenția fiind focalizată mult mai puternic pe textul dramatic, care devine centrul de greutate în spectacol. Aceasta înseamnă o provocare atât pentru actorii care trebuie să se concentreze pe valențele textului, cât şi pentru spectatorii incitați să-şi imagineze posibile montări, deoarece versiunile oferite de regizori (în cazul nostru de Iulian Ursulescu şi Ştefan Bărbălan), sunt viziunile lor personale, cu o rescriere liberă în structura de scenariu regizoral, fiecare dintre ei actualizând sfere de semnificații pe linia specifică modelului modem de montare.

Ambele spectacole uzează de o scenografie destul de complicată pentru scenele în localitățile noastre, cu un decor sofisticat şi greu de realizat, cu elemente de ornamentație care funcționează simultan şi ca utilități şi ca obiecte simbolice (sunt folosite activ de către personaje şi primesc o semnificație cu funcție poetică în economia imaginii de ansamblu a spectacolului – în special în „*Teatrul descompus...*”), iar recurgerea la prezentarea multimedia, în „*Talk-show*”, este un element care ridică nivelul şi calitatea spectacolului.

Trebuie menționat şi faptul că în ambele spectacole, coloana sonoră, în „*Teatrul descompus*” – muzica compusă de Ionel Petroi uzdineanul nostru de la Paris iar in al doilea, o selecție adecvată de sugerare a relațiile, conjugale, în combinație cu momentele scenografice, presărate pe întreaga desfăşurare a spectacolelor, vine să completeze imaginea de ansamblu.

Din păcate, acțiunile comunicaționale, care îşi propun să-l activeze pe spectator, respectiv să-l dirijeze către un răspuns necesită un public mai inițiat decât acela pe care îl avem noi care ne-am obişnuit cu teatrul prezentat şi practicat, în special la emulația noastră culturală „*Zilele de teatru...*”, astfel că acel răspuns poale fi receptat doar de un număr foarte restrâns de spectatori.

Premiera celui de-al treilea spectacol a avut loc la 11 decembrie (şi s-a reluat şi ziua următoare pe 12). Tânăra regizoare Corina Oprea din Bucureşti a realizat acest spectacol pe texte de Alfonso Zurro, sub titlul comun „*Moartea mănâncă banane*” (...), în distribuție: Florina Petroi, Ioța Vinca, Ionel Cugia, Mircea Omoran, Cornel Mata, Traian Gătăianțu şi Ştefan Forir – actori, Emanuel Onciu, scenografie şi decoruri. Ceea ce îl deosebeşte de primele două este textul mai accesibil spectatorului obişnuit şi montarea care ținând cont tocmai de „*acțiunile comunicaționale*” a antrenat cu mai mare uşurință publicul în receptarea mesajului şi actului teatral prin plasticitatea expresiei scenice.

Repertoriul de un an al Teatrului Profesionist Românesc, cu cele trei spectacole prezentate, nu oferă suficiente elemente pentru a face bilanțul unei activități deosebit de sensibile, cum este cea scenica, şi încă pe deasupra profesionistă, ci considerăm că această perioadă este una de început, de căutări şi de conturare a unei viziuni asupra a ceea ce ar trebui să fie scena profesionistă în limba română, şi asupra menirii pe care aceasta ar trebui să o aibă în viitor. Ținând cont de dificultățile inerente pe care le implică orice început, suntem îndreptățiți să afirmăm că s-a pornit relativ bine. În acest context, n-ar strica dacă s-ar mai potoli unele orgolii personale şi o anumită nuanță de supralicitări şi pretenții exagerate.

Simeon Lăzărean

(,,*Libertatea*” 25 decembrie 2004, pag. 9)

PREMIERA: **25 iunie 2005**

<u>**Stagiunea 2005**</u>

Eugen Ionesco

PLAY IONESCO

Regie, adaptare, costume, ilustrație muzicală:
Boro Drašković

<u>DISTRIBUȚIE:</u>

Ionel Cugia
Monica Târnăcop
Mircea Omoran
Florina Petroi
Otilia Pescariu
Ioța Vinca

Organizator şi sufleur: **Maria Pâslaru**
Maestru de sunet: **Livius Urzescu**
Maşinist şef: **Svetozar Vojtečki**
Recuziter: **Goran Marković**
Maestru de lumini: **Dragoslav Dobrosavljević**

Consiliul Artistic: **Petru Cârdu**, *preşedinte*, **Aurel Berlovan**, **Ofelia Meza**, **Simeon Lăzăreanu**, **Minerva Condan**, **Mărioara Baba Vojnović**, **Adam Onciu**, **Pavel Greoneanț**

Director: **Ivan Đorđević**

Eugen Ionescu

Onorat Public,

Am nevoie de considerația d-voastră. Ca să mă considerați este foarte uşor. Trebuie, pe de o parte, să mă înțelegeți, şi, pe de altă parte, să mă înțelegeți. Până azi, m-ați neînțeles suficient. A venit vremea să mă înțelegeți.

Onorat Public,

Apreciază-mă. N-o să-ți pară rău.

Mi-am intitulat comediile antipiese, „*drame comice*", iar dramele mele, „pseudo-drame" sau „*farse tragice*", căci, mi se pare, comicul este tragic, iar tragedia omului e vrednică de luat în râs. Pentru spiritul critic, modern, nimic nu poate fi luat pe de-a-ntregul în serios, nimic pe de-a-ntregul în râs. Am încercat, în *Victimele datoriei*, să înec comicul în tragic; în *Scaunele*, tragicul în comic, sau, dacă vreți, să opun comicul tragicului pentru a le reuni într-o sinteză teatrală nouă… Tot aşa, prozaicul poate fi opus poeticului, iar cotidianul insolitului. E ceea ce am încercat eu să fac în *Jacques sau supunerea*, pe care am intitulat-o şi „*comedia naturalistă*", pentru că, pornind de la un ton naturalist, am încercat să depăşesc naturalismul.

La fel, *Amedeu* sau *Cum să te descotoroseşti*, a cărei acțiune se petrece în apartamentul unei familii de mici burghezi, este o piesă realistă, în care introduceam elemente fantastice, servind, în acelaşi timp, la distrugerea şi sublinierea, prin contrast, a „*realismului*", în prima mea piesă, *Cântăreața cheală*, care încerca să fie, în punctul de plecare, o parodie a teatrului şi, prin aceasta, o parodie a unui anumit comportament uman, am încercat să ajung la exprimarea straniului în care mi se pare că se scaldă orice existență, tocmai afundându-mă în banal, împingând până la fund, până la ultimele lor limite, clişeele cele mai tocite ale limbajului de fiecare zi.

De altfel, primele încercări de grifonare a Cântăreței chele, care se intitulau atunci *Engleză fără profesor* le scrisesem deja în 1943, în România şi pot cu uşurință produce dovezi.

Boro Drašković

Regizorul **Boro Drašković** a urmat studii de germanistică la Facultatea de Filologie din Belgrad şi a absolvit Academia de Teatru, Film, Radio şi Televiziune din acelaşi oraş. Este unul dintre puținii regizori care a montat cu succes atât piese de teatru (Sofocle, Shakespeare, Buchner, Ibsen, Cehov, Pirandelo, Brecht, Sartre, Ionesco, Becket etc), cât şi film. Dintre filmele lui care s-au bucurat de notorietate mondială, amintim: *Horoscop*, *Knock out*, *Incandescență*, *Viața e frumoasă*, *Vukovar – o poveste*. Este laureat al unor prestigioase festivaluri de film de la Pola, Berlin, Chicago, Moscova, Verona. După trei decenii de autoexilare, se reîntoarce la teatru cu spectacolul *Antigona* la New York. Renumit profesor universitar, acesta a susținut conferințe la marile universități din SUA, India, Kuweit, Irak, Ungaria, Norvegia etc. A publicat o serie de studii despre actorie şi regie: ***Schimbare***, ***Labirintul***, ***Oglinda***, ***Paradox regizoral*** şi ***Regele maimuțelor***.

Boro Drašković

Raiul lui Ionesco

Când am montat ia Teatrul Național din Sarajevo *Cântăreața chealǎ*, întâiul meu spectacol, am comparat râsul lui Ionesco cu cel ai lui Aristofan.

Între timp, lumea s-a schimbat complet. La fel şi atitudinea mea față de viață şi râs, cât şi față de Aristofan şi Ionesco. N-aş putea spune că interesul pentru mirarea lui Ionesco *„în fața comportamentului oamenilor şi imaginilor lumii”* mi-a scăzut, deşi e tot mai convingătoare profeția din *Rinocerii* sau din alte piese de teatru: *„Deoarece lumea modernă se destramă, poți fi martor al destrămării”*. Ionesco, prin piesele sale, nu are intenția să salveze lumea. Scânteind la granița dintre rugăciune şi tragic, oare râsul nostru subversiv ne va salva, măcar aparent, de la certitudinea mărturisirii?! E bine că există scriitori care consideră că o piesă de teatru este ceea ce alții fac din ea, mă gândeam în timp ce Ionesco amesteca fotografiile din spectacolul meu, aidoma cărților de tarot. Prima mea întâlnire cu Ionesco, la Atelierul 212, a început cu *„parabola experimentală”* privind distribuția: urmând propunerea regizorului, directorul secției de dramă de la Belgrad a trimis o telegramă unei tinere actrițe: *„Vino imediat. Stop. Ai primit rolul. Cântăreața chealǎ. Stop.”*

– Nu pleci nicăieri! Ce cântăreață chealǎ, ce fleacuri! i-a retezat neliniştitul tatăl o cariera preafrumoasei sale fiice.

– Da, tată… Asta e… Nu-nțelegi tu… Avangarda… Nu ştii tu…

– Ştiu eu, fata mea! Stop. Nici chealǎ, nici cântăreați! Şi-stop!

– Ionesco! Hm, curat Ionesco – a râs Ionesco. Şi-a ridicat apoi privirea de pe pozele cu Doamna şi Domnul Martin, amândoi zgribuliți, în haine de iarnă, s-a uitat cu atenție la mine, căutând un creion, şi, pe reversul fotografiei, alături de numele său şi al meu, a scris câteva cuvinte. Urmele lăsate de grafitul creionului au pălit cu trecerea timpului, dar fotografia a rămas ca odinioară:

„Ce ciudat, ce bizar.”

Ultimă dată l-am întâlnit pe Ionesco la Veneția, printre scaunele hotelului Excelsior. El era membru al juriului festivalului, iar eu concuram oficial cu filmul *Viața e frumoasă*. Amuzându-ne, mai întâi, de tablourile lui, expuse în fața nemărginirii mării, mă uitam la picturile care încă nu sosiseră la expoziție. Un dialog cordial s-a iscat şi ce privire la grandioasele proiecte ale scriitorului, de care nu ducea lipsă, ca şi cum de-abia atunci îşi începea viața în artă: am introdus din nou experiența pictorului Hoknsal în arta prezentării: *„Cu cei 80 de ani ai mei o să mai avansez puțin. La 90 de ani vom pătrunde tainele lucrurilor, iar când o să împlinesc 110 , atunci, fie că e vorba de o linie sau de un punct, voi putea să inspir viața.”* Pare-mi-se că atunci în sfârşit, am rostit cu voce tare ideea spectacolului *Play Ionesco*, care ar totaliza opera scriitorului – imagini şi cuvinte alese, dar şi toate titlurile. Ionesco zâmbea. Engleza lui era încă precară, franceza mea şi mai proastă. N-am verificat, aşadar, dacă ne-am înțeles. Nici nu era nevoie: oricum credeam că niciodată n-o să mai pun în scenă o piesă de teatru, nici a lui Ionesco nici a altcuiva. Dar când poetul Petru Cârdu m-a invitat să montez pentru Teatrul în formare Românesc Profesionist, ca într-o şedință de spiritism mi-a răsunat în urechi râsul lui Ionesco de la Veneția şi am rostit titlul: **Play Ionesco**.

Ionică Cugia, Monica Târnăcop şi **Mircea Omoran**

Otilia Pescariu şi **Ioța Vinca**

Mergeți la teatru: Play Ionesco!

,,*Cu cei 80 de ani ai mei o să mai avansez puțin. La 90 de ani voi pătrunde tainele lucrurilor, iar când o să împlinesc 110, atunci, fie că e vorba de o linie sau de un punct, voi putea să inspir viața*" – aşa se pare că i-a spus Eugen Ionesco lui Boro Drašković odată, ,,*la Veneția, printre scaunele hotelului Excelsior*"- ca să-l cităm pe regizor. Atunci a fost rostit numele spectacolului pe care am avut plăcerea să-l vizionăm la Vârşeț: ,,*Play Ionesco*".

Vorbim de cel de al patrulea spectacol al Teatrului profesionist românesc, mult aşteptat, cu interes, curiozitate, nelinişti...

Teatrul românesc de la Vârşeț, mai precis domnul **Petru Cârdu** îşi dorea colaborarea cu un regizor de talia domnului Boro Drašković. Cei implicați direct în travaliul teatrului nostru românesc, (care este pentru a doua oară în faşă), precum şi publicul fidel, îşi doreau o întâlnire cu Eugen Ionesco. Randevuul a avut loc. Şi a lăsat urme în sufletele ce, la premieră, respirau odată cu actorii în Sala atelier a Teatrului din Vârşeț.

S-a produs o simbioză. O identificare cu lumea ionesciană, adunată laolaltă, adusă din toate ,,*dramele comice*", ,,*farsele tragice*", ,,*pseudo dramele*" lui Ionesco, aci, în fața spectatorilor care aşteptau una din versiunile ,,*Cântăreței chele*". S-au ales cu un tumultuos spectacol, care are la bază versiunea românească, prima, de altfel, a ,,*Cântăreței chele*" – ,,*Engleză fără profesor*", text înmânat de Ionesco însuşi lui Petru Cârdu, la Paris.

În rest, vorba lui Boro Drašković care îmi zicea în clipa în care i-am luat un interviu: ,,*În rest, e ca şi când zideşti o catedrală. Nu este important cine şi cu ce a efectuat lucrările, este important că bat clopotele*".

În urma spectacolului, clopotele au răsunat. Val – vârtejul care a aşteptat spectatorii la uşă pentru a-i conduce la locurile lor, a continuat pe tot parcursul spectacolului, din care rămâne încă discutabil dacă l-am jucat noi, spectatorii, antrenați de actori, sau l-au jucat dumnealor actorii, pentru a ne da libertatea să ne punem întrebări în timp cu joaca lor: e oare aşa uşor să se destrame lumea ? Este oare aşa de simplu să se sape o astfel de grotă neagră între oamenii ce se consumă în banalitățile cu care-i copleşeşte viața de zi cu zi? Interminabila poveste a alienării, a neînțelegerii înțelesurilor cu care împănăm noi scrisul lui Ionesco, devine un surplus de care ne putem debarasa, în cazul spectacolului de la Vârşeț, pentru că aici nici Ionesco şi nici spectacolul lui Boro Drašković nu au nevoie nici de explicații, nici de atribute.

Spectacolul trebuie văzut. Şi în clipa când spectatorul este invitat să ia loc, el este condus, cu bună ştiință şi cu mare pricepere, prin labirinturile dedesupturilor ionesciene.

Spectatorul se trezeşte împins uşor de spate, spre ieşire, aplaudând zgomotos frântura de viață pe care a urmărit-o activ, din scaunul nu prea confortabil, lucru pe care spectatorul l-a trecut cu vederea, absorbit fiind de cele ce se întâmplau în jurul său.

Şi aici este chiar momentul în care simt că este necesar să facem o reverență în fata regizorului Boro Drašković, care semnează adaptarea textului, scenografia, costumele şi ilustrația muzicală. Alta în fața actorilor: **Ionică Cugia**, **Otilia Pescariu**, **Florina Petroi**, **Mircea Omoran**, **Ioța Vinca** şi mai ales în fata **Monicăi Târnăcop**, oaspete din Bucureşti. Le mulțumim tuturora, pentru că ne-au convins că românii merită un Teatru profesinist, aici, în Banat.

Ana Niculina URSULESCU

(Emisiunea ,,*Cadran cultural*" Radio Novi Sad)

Despre haos, râs şi moarte

Sâmbătă 25 iunie, la Vârşeț a avut loc premiera celui de-al patrulea spectacol al Teatrului Profesionist Românesc – ,,*Play Ionesco*" în regia cunoscutului regizor Boro Drašković, profesor de regie şi actorie la Universitatea din Novi Sad

Despre teatrul lui Eugen Ionescu s-au scris cărți fundamentale atât din aspectul general al operei, cât şi, mai ales, despre fiecare piesă în parte. În aceste scrieri s-au relevat câteva puncte comune, absurdul, criza comunicării, prezența morții, degradarea relațiilor umane, spaima, destrămarea lumii moderne, etc. La fel şi despre râsul lui Ionescu. Chiar în caietul-program putem citi câteva consemnări ale regizorului Boro Drašković: ,,*Când am montat, la Teatrul Național din Saraievo Cântăreața cheală, întâiul meu spectacol, am comparat râsul lui Ionescu cu cel al lui Aristofan*". Iar pentru a ilustra lumea pieselor lui Ionescu, reproducem o scurtă mărturisire a dramaturgului: „*...acum, în apusul vieții, când întâlnirea cu misterul morții mă apropie de câteva din adevărurile simple pe care le-am căutat întreaga mea viață, acum ştiu că... (...) nu există decât două specii de oameni, eterne de-a lungul întregii istorii: de o parte sunt proştii, ticăloşii şi răii; de cealaltă, cei care cred în câteva biete valori şi care nu au de partea lor decât 'forțele plăpânde ale veşniciei'. Întreaga istorie nu este decât întâlnirea, mascată în diferite chipuri, dintre cele două specii*".

Pentru a ilustra cât mai plastic unele din ideile operei ionesciene, regizorul a recurs la un mixaj foarte inspirat din mai multe piese, scheletul constituindu-l singura piesă scrisă în româneşte de Ionescu, „*Engleză fără profesor*", de altfel, o primă versiune a textului „*Cântăreței chele*", apoi scenele 7, 8 şi 9 din „*Cântăreața cheală*", care avea să devină celebră mai târziu, cât şi mai multe replici cheie din alte piese, precum şi un scurt fragment dintr-unul din ultimele interviuri

ale lui Eugen Ionescu, acordat lui Petru Cârdu, fragment reprodus de pe banda magnetică, înserat în centrul spectacolului gândit de Boro Drašković. Numele personajelor sunt cele din ,,*Cântăreața cheală*": Domnu Smith (**Ionel Cugia**), Doamna Smith (**Monica Târnăcop**), Domnul Martin (**Mircea Omoran**), Doamna Martin (**Florina Petroi**), Mary (**Otilia Pescariu**) şi Căpitanul de pompieri (**Ioța Vinca**).

Ceea ce ni s-a părut interesant în această montare a fost organizarea spațiului scenic, distribuirea scenelor şi apelarea la unele obiecte cu statut de simbol. Anume, în centrul spațiului scenic este amplasat publicul (49 de scaune, dintre care trei goale, 2 pentru personaje, 1 pentru regizor şi 1 – cu numărul 13, pentru o pisică), respectiv eul-creator, apoi de jur împrejur se construieşte spațiul – la început, agresat de violența şi agresivitatea obiectelor, iar după instaurarea ordinii în spațiu, se defineşte spațiul interior al familiei Smith, cu toate relațiile inevitabile. În acest spațiu concret şi închegat se desfăşoară, într-un ritm lent, viața familială, discuțiile banale declanşate de titluri şi ştiri adevărate sau inventate din ziare, apoi urmează sosirea în vizită a altui cuplu, dl şi dna Martin, total înstrăinat. Criza incomunicabilității şi spaima de gregaritate sunt magistral ilustrate prin construirea a două scene deosebite – dialogul dintre dl şi dna Martin în fața pianului, precum şi conversația dintre cele două cupluri prin simpla enumerare a unor cuvinte (din dicționar, cum subliniază Căpitanul de pompieri), rostite pe un diapazon foarte vast, însoțite de o gestică inedită. Întreaga atmosferă din prima parte a spectacolului stă sub semnul pendulului care bate cu regularitate, precum la minorul obsesiv dintr-o nocturnă de Chopin, sugerând scurgerea timpului şi prevestind moartea. Momentul răsturnării se produce când din înălțime pătrunde vocea ,,*creatorului*" – ,,*de ce există răul? Şi viziunea răului a făcut multă vreme să nu pot crede în Dumnezeu!*". Din acest moment, totul se întoarce cu o sută optzeci de grade, întreaga sală întoarce scaunele şi în fața spectatorilor se întruchipează răul prevestit de lipsa de comunicare anterioară care duce la rinocerizarea generală. Ordinea stabilită la începutul spectacolului începe să se destrame, obiectele devin din nou agresive, grămădindu-se în fundul scenei, nu înainte de a agresa spațiul din toate părțile, într-un ritm draconic, întunericul brusc şi total, cât şi muzica agresivă a lui Galt MacDermot din ,,*Hair*", foarte la modă prin anii '70, fixează perioada ultimului sfert de secol, iar oglinda enormă, plimbată de jur-împrejur, în care ne-am reflectat cu toții, ne-a făcut părtaşi la tot ce se întâmplă în jurul nostru. Scenele filmate şi reproduse pe micul ecran din ,,*Lecția*" (montată la Bucureşti şi în care rolul principal îl joacă chiar dna Smith, respectiv Monica Târnăcop), începerea durerii de măsele (Ionescu spune undeva că atunci când începe să te doară o măsea, începi să mori), rostirea împreună (actori şi spectatori) a rugăciunii „*Tatăl nostru*", cât şi procrearea unui „*ou*" ca simbol al începutului şi creațiunii (nu ştiu din ce cauză, însă am avut tot timpul în minte „*oul răului – cel de şarpe*" al lui Bergman din filmul cu acelaşi titlu), apoi enumerarea tuturor titlurilor pieselor lui Ionescu, printre care şi a „*Ucigaşului fără simbrie*" (câți oare la număr?), precum şi executarea în masă de către Căpitan, prin rafale, a personajelor, inclusiv, şi a publicului, scenă realizată cu efecte foarte sugestive, reinstalează „*peste tot şi toate*" moartea. Spectacolul se încheie, actorii îndeamnă publicul să părăsească sala, spectatorii se ridică şi ies aplaudând însoțiți de vocea Măriei Callas interpretând aria Casta Diva, înțelegând că au fost şi ei, la rândul lor, actori în aceeaşi piesă.

Fără nici o pretenție ca acest text să fie o cronică, ci doar nişte gânduri ale unui simplu spectator, considerăm că sâmbătă, 25 iunie (spectacolul s-a mai jucat duminică şi luni) am urmărit un spectacol deosebit, în care marele atu sunt actorii, care au ştiut, sub mâna experimentată şi plină de har a regizorului, să pătrundă până în fibra cea mai intimă a textului. Am fost părtaşi la o coincidență fericită – întâlnirea dintre un text bun (de fapt, un mixaj foarte inteligent făcut), o regie cu vaste posibilități şi actori cu o expresivitate cu totul specială – Monica Târnăcop, actriță din Bucureşti, oaspete la Vârşeț, Ionel Cugia, Mircea Omoran, Florina Petroi, experimentatul Ioța Vinca şi tânăra Otilia Pescariu, debutantă pe scena profesionistă.

Simeon LĂZĂREANU

(,,*Libertatea*" 2 iulie 2005, pag. 9)

KRATKI REZOVI

„PLAY IONESCO" ZA JEDNOG GLEDAOCA Posle uspele premijere ,,*Play Ionesco*" i dve ne manje uspešne reprize (kada je deo publike ostao na ulici), sinoć je u vršačkom NP ,,*Sterija*" odigrana predstava ,,*Play Ionesco*" (režija Boro Drašković) pred samo jednim gledaocem. ,,*Ovakvim eksperimentom želeli smo da ispitamo odnos gledalaca/gledaoca i glumaca/glumca i publike", kaže za Danas Petru Krdu, predsednik Umetničkog saveta Rumunskog pozorišta...*"

(,,*DANAS*", sreda, 29 jun 2005)

Româneşte fără profesor

Teatrul Profesionist Românesc din Serbia a fost înfiinţat acum doi ani şi funcţionează în cadrul Teatrului Naţional Sterija din Vârşeţ, de la graniţa cu România. Până acum au fost prezentate trei premiere şi mai mult de treizeci de reprezentaţii, după cum urmează: ***Teatrul descompus-Omul-ladă-de-gunoi*** de **Matei Vişniec**, în regia lui Iulian Ursulescu din Novi Sad, ***Talk Show - Gabriela şi-a extirpat un ovar*** de ***Ştefan Caraman***, în regia lui Sebastian Bărbălan din Roma, şi ***Moartea mănâncă banane*** de ***Alfonso Zurro***, în regia Corinei Oprea din Bucureşti.

Anul acesta, pe 25 iunie, a avut loc a patra premieră a Teatrului Românesc: **Play Ionesco**, în regia faimosului ***Boro Drašković***, din Belgrad (*unul din puţinii regizori care a montat cu succes atât piese de teatru, cât şi film; laureat al unor prestigioase festivaluri de film de la Berlin, Chicago, Moscova, Verona*). La ora 8, când s-au deschis porţile sălii-atelier a teatrului, spectatorii au fost luaţi de mână de actori şi conduşi la locurile lor. Însă mai mult de jumătate dintre ei au rămas afară, uşa închizându-se după exact cea de-a patru zeci şi noua persoană, căci în sală s-au aflat exact 49 de scaune. Dintre acestea, două au fost ocupate de actori, iar cel cu numărul 13 de un motan în carne şi oase. Spectatorii, după aproximativ o oră şi un sfert - timp în care au fost luaţi la întrebări, li s-a dat să mănânce, au fost siliţi să-şi mute scaunele sau au fost de-a dreptul mitraliaţi - au fost daţi afară din sală, de aceiaşi actori care i-au condus la locurile lor şi care au renunţat astfel la binemeritatele aplauze.

Play Ionesco are la bază prima versiune a ,,*Cântăreţei chele*”, şi anume *Englezeşte fără profesor*, scrisă de Eugen Ionescu în 1943, o antipiesă, dramă comică, farsă tragică, comedie naturalistă. La ultima sa întâlnire cu Ionesco, la Festivalul de Film de la Veneţia, unde marele dramaturg făcea parte din juriu, iar tânărul regizor îşi prezenta filmul – *Viaţa e frumoasă*, lui Boro Drašković i-a venit ideea să monteze **Play Ionesco**, o piesă care ar totaliza opera scriitorului - „*imagini şi cuvinte alese, dar şi toate titlurile*”. Pendulând între zâmbetul subversiv şi tragicul absurd, acest colaj dramatic, construit pe Englezeşte fără profesor, cuprinde toate piesele ionesciene, de la *Cântăreaţa cheală* la *Călătorie în lumea morţilor*, ale căror titluri sunt strigate, la sfârşit, de actori, în timp ce aleargă în jurul scenei cu 49 de scaune. Drašković este unul din monştrii sacri ai cinematografului sârbesc, însă un ionescian convins. Faptul că acesta a acceptat să colaboreze cu proaspăt înfiinţatul Teatru Românesc este un gir moral şi profesional incontestabil. Iar efortul său de a monta un spectacol în limba română, cu atât mai demn de admirat. Aşa cum a mărturisit după premieră, în luna de zile cât au durat repetiţiile (într-un ritm foarte alert, de 8-9 ore pe zi), acesta a reuşit să înveţe româneşte. Din replicile piesei. Avangardist. Ionescian. De altfel, chiar glasul lui Ionesco, imprimat pe bandă magnetică, s-a făcut auzit în timpul spectacolului - o soluţie regizorală foarte inspirată, ca şi insertul video cu scene din Lecţia, filmată la Bucureşti, chiar în interpretarea actriţei principale din Play Ionesco.

Spectacolul îi are în distribuţie pe **Monica Tîrnăcop**, de la Teatrul Bulandra din Bucureşti, şi pe **Ionel Cugia**, în rolurile Doamnei şi Domnului Smith, pe **Mircea Omoran**, **Florina Petroi**, **Otilia Pescariu** şi **Ioţa Vinca**, toţi actori români amatori din Serbia. Şase roluri, şase voci care dau, pe rând, tonul unei întâmplări (absurde, cum altfel?), pentru ca în final să ajungă la unison. Cinci actori pe care, după doi ani de tatonări şi căutări, îi reîntâlnim acum proaspeţi, disponibili, dispuşi să se descotorosească de praf, inerţii, şabloane. Monica Târnăcop a fost, indiscutabil, pilonul montării. Această actriţă, cu real potenţial şi cu un tip special de vibraţie, a reuşit să închege o trupă în formare şi să le insufle actorilor spiritul de echipă. Sosită în Serbia doar cu o lună înainte de spectacol, şi-a înţeles ca nimeni înaintea ei „*misiunea*”. Nu mică ne-a fost surpriza să vedem, pe scena românească de la Vârşeţ, o echipă de actori adevăraţi, care au acordat o miză reală rolurilor în care au fost distribuiţi şi care au trecut cu brio proba maturităţii artistice. În ciuda inerentelor stridente, majoritatea şi-au elaborat riguros propria partitură şi au demonstrat că se poate face şi aici teatru de calitate. Play Ionesco a fost un exerciţiu teatral serios, care a animat întreaga trupă, un punct de unde se aşteaptă, în mod firesc, reale performanţe actoriceşti.

După premiera de sâmbătă, spectacolul s-a mai jucat încă de două ori, la cererea celor care nu au reuşit să intre în sală. A patra reprezentaţie însă a fost una specială: s-a jucat pentru un singur spectator. „*Prin acest experiment am vrut să explorăm relaţia dintre spectatori/spectator, actori/actor şi public*”, a declarat pentru cotidianul sârbesc ,,*Danas*” Petru Cârdu, directorul Consiliului Artistic al Teatrului Românesc din Serbia. „*Numele Măriei Sale Spectatorul a fost extras, din pălărie, de unul dintre cei trei membri ai juriului. Visul fiecărui iubitor de teatru e să profite de o astfel de ocazie*”, a mai spus Cârdu.

Dacă până acum s-a vorbit despre Teatrul Profesionist Românesc din Serbia cu simpatie, de acum încolo acesta va trebui privit cu cea mai mare obiectivitate, atât în Serbia, cât şi în România, unde se pare că trupa va avea un turneu în vara aceasta.

Prin urmare, urăm bun venit şi viaţă cât mai lungă acestei noi instituţii româneşti de peste hotare şi îi aplaudăm la scenă deschisă pe toţi cei menţionaţi mai sus şi, nu în ultimul rând, pe poetul Petru Cârdu, fără a cărui dăruire şi inventivitate acest joc nu ar fi fost posibil.

Annemarie Sorescu-Marinkovic

(,,*Apostrof*” nr. 9 /184/, 2005)

PREMIERA: **5 aprilie 2006**

Stagiunea 2006

Jovan Sterija Popović

ÎNŞELAŢII

Regie şi adaptare: **Anđelka Nikolić**

Traducere: ***Annemarie Sorescu***

Distribuţie:
Bogdan Florea
Otilia Pescariu
Ionel Cugia
Alexandru Năstase

Scenografie: **Liliana Barbulov**
Costume: **Olivera Mihajlovski**

Consiliul Artistic: **Petru Cârdu**, *preşedinte*, **Rodica Petrovici**, **Ana Niculina-Ursulescu**, **Adam Onciu**, **Viorel Luca**

Director: **Ivan Đorđević**

Jovan Sterija Popović

Ova vesela igra u jednom dejstviju počiva na krajnje jednostavnoj dramskoj situaciji: u zajednickom dvorištu susedi Kuzman i Damjan naizmenično zakopavaju i iskopavaju novac, pokušavajući jedan drugoga da potkradu, odnosno nadmudre, da bi se igra završila sa faktičkim rezultatom 0:0. Novac se vraća svom prvom i pravom vlasniku, susedski odnos nije bitno promenjen, samo je u, inače, pustoj i nekorisnoj bašti ostala jedna rupa više.

Dramaturški postupak koji je Sterija primenio u pisanju ovog dramoleta, a koji počiva na principu simetrije i ponavljanja, Anđelka Nikolić pretvara u neobičan rediteljski postupak, te umnožava osnovnu dramsku situaciju u beskonačni niz, a scensko vreme produžava na trajanje života protagonista.

Četiri glumaca igraju Kuzmana i Damjana u različitim životnim dobima, insistirujući na postepenom razotkrivanju zagađenosti njihovog odnosa, koji prolaskom vremena zaokupira sve veći procenat ukupne životne energije. Zajedničko dvorište je, u prvi mah, uređeni prostor za, naizgled, nevinu dečju igru, da bi se zatim pretvorio u prostor otvorenog sukoba, obračuna, susedskog rata – metafora za prostor zajednice, grada, države. Od „*svačije*”, preko „*nečije*”, to postaje „*ničija zemlja*”, tihi i opustošeni metafizički pejzaž, dekor za umiranje, za raspadanje dve besmislene egzistencije.

„Čovek je kao krtina. Dok je god živ, sve jednako rije i kopa, pak najposle šta dočeka? Da i njega zakopadu!”

U ovoj replici „*Prevare za prevaru*” rediteljka nalazi odblesak Sterijinih poznih radova, nadasve njegove poezije obojene pesimizmom koji seže do beketovskog nihilizma. Sa te pozicije, ovu „*veselu igru*” ona razvija u tragićnu farsu o zakopavanju, raskopavanju i ukopavanju, o strasnom, slepom i besmislenom traćenju vremena i neumitnom tonuću u blato.

Andelka Nikolić rođena je 1977. Diplomirala je na Filološkom fakultetu u Beogradu, na Grupi za francuski jezik i književnost (2002) i na Fakultetu dramskih umetnosti u Beogradu, na Katedri za pozorišnu i radio režiju, u klasi Ljubomira Draškića i Slavenka Saletovića (2004)

Važniji radovi:
Ivo Vojnović, *Suton*, Bitef teatar – FDU, 2001.
Nikolaj Vasiljevic Gogolj, *Ženidba*, Narodno pozorište Kikinda, 2004.
Danilo Kiš, *Priča od koje se crveni*, Dramski program Radio Beograda, 2004.
Miroslav Krleža, *Vučjak*, Narodno pozorište Kikinda, 2005.

Član je Saveza dramskih umetnika Srbije.

Živi u Beogradu.

Piesa ***Înşelaţii*** a lui **Iovan Sterija Popović** oferă un joc semantic al numelor din varii straturi ale tradiţiei orale. Chiar şi ordinea apariţiei pe scenă a personajelor, dar în special replicile, îi „*marchează*” pe protagoniştii Kuzman şi Damjan. Specialiştii consideră că este vorba de o trimitere la Sfinţii Vraci, care se aniversează pentru ca oamenii să fie scutiţi de boli şi de fulgere, deşi ei pot fi aducători de moarte şi de boli incurabile. Cu pasiunile şi păcatele lor, protagoniştii lui Sterija – Kuzman şi Damjan – sunt redaţi aidoma unor alter-ego parodici ai Sfinţilor Vraci. Ambii

manifestă calităţi tipice pentru cei care înşeală, sunt lacomi, superficiali, hoţi. Piesa *Înşelaţii* (*Prevara za prevaru*) este, de fapt, o dramatizare a povestirii populare (*pe care a consemnat-o şi V. Vrčević*) despre doi vecini care se înşeală unul pe altul în stilul înşelatului înşelat. Urmărind piesa aflăm ce se întâmplă cu banii pe care zgârcitul Kuzman îi îngroapă în grădină sub un copac, iar vecinul său Damjan îi dezgroapă şi îi fură. Când Kuzman află că banii nu mai sunt, îl suspectează, fireşte, pe vecinul său şi, înşelat, pune la cale cum să-şi recupereze comoara dispărută şi, astfel, înşelatul îl înşeală pe cel care l-a înşelat...

Piesa înşelaţii a fost montată pentru întâia oară la 1 ianuarie 1842 la Teatrul belgrădean Đumruk, apoi la Teatrul Naţional din Belgrad, pe 14 octombrie 1903. Montarea la Teatrul Profesionist Românesc este a treia.

Piesa *Înşelaţii* (ai cărei titlu poate ii tradus şi *Care pe care* sau *Înşelătoria*) a fost tipărită pentru prima dată de Jovan Skerlić în 1909, iar apoi de Uroš Džonić în 1927. Tot Džonić publică această piesă, împreună cu *Măgarul fermecător*. Decenii la rând, editorii nu s-au interesat de această piesă, urmând ca de-abia în 2005, la Vârşeţ, să fie publicată în volumul *Prevare*. De altfel, manuscrisul său,cu titlul *Prevara za prevaru*, se păstrează la Secţia de Manuscrise a Bibliotecii Matica Srpska, cu numărul de înregistrare M9460.

Banii sunt ca femeia. Dacă n-o ai oftezi după ea şi te perpeleşti: iar când te însori, ai da orice ca să te întorci îndărăt. Ba te cicăleşte de nu mai ştii încotro s-o apuci, ba stai cu frica-n sân să n-o păcălească cineva – te zvârcoleşti şi nu mai ştii ce să faci. La fel şi cu banii. Când nu-i aveam, ni se părea că lumea întreagă e o farfurie mare şi goală da' acuma-mă simt ca ăla care-a mâncat prea

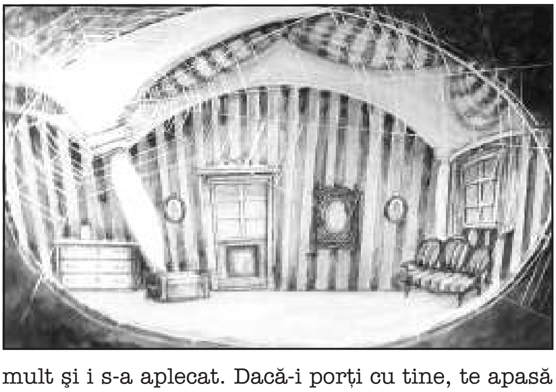

mult şi i s-a aplecat. Dacă-i porţi cu tine, te apasă şi parcă aud în jurul meu numai glasuri care şoptesc: *„Auziţi, oameni buni, Kuzman are bani!"*, aşa cum şoptea trestia *„Regele Midas are urechi de măgar"*. Dacă-i las acasă, n-am curaj să plec nicăieri. Cum aud că unul a fost tâlhărit, aşa mă cuprinde-un tremur – ce-o să se întâmple cu banii. Da' asta trebuie să înceteze. Banii sunt ochiul diavolului. Nelinişte, frică, nopţi nedormite – toate din cauza lor. Cine vrea să-şi piardă tihna, să-şi dorească bani şi vrerea o să-i fie îndeplinită. E adevărat, moraliştii spun că banii ne sunt daţi ca să-i ajutăm şi pe alţii. Da' pe oamenii învăţaţi trebuie doar să-i asculţi ce spun, niciodată să nu te uiţi la ce fac. Cel care ne recomandă cumpătarea e cel mai necumpătat. Şi cine înjură mai mult şi vorbeşte mai necuviincios decât cel care ne propovăduieşte trei ceasuri că înjurăturile sunt sub demnitatea omului? Aşa e, *„Intră-n casă!"* – îi spune mama fetei. De ce? Ca să poată ea să se uite liniştită pe uliţă. Da' destul despre asta acum. Ce să fac eu cu banii, cu banii? Cred că cel mai bine ar fi să-i îngrop sub pomul ăla. Aşa o să pot pleca mai liniştit la drum şi o să dorm fără grijă. Pământule sfânt, câte lucruri ascunzi tu şi noi habar n-avem! Da' când ai putea să vorbeşti, cine ştie ce ne-ai dezvălui! Tu ne-ai spune cel mai bine cum vindecă doctorii, de ce a murit cutare sau cutare bărbat. Dacă am putea tot aşa să ne îngropăm nevasta şi numai când ne trebuie să o dezgropăm!

Jovan Sterija Popović

Otilia Pescariu, Bogdan Florea, Alexandru Năstase *şi* Ionică Cugia

Bogdan Florea *şi* Alexandru Năstase

O NOUA PERFORMANTĂ – AL PATRULEA PROIECT AL TEATRULUI PROFESIONIST ROMÂNESC DE PE LÂNGĂ TEATRUL NAȚIONAL „*STERIJA*” DIN VÂRȘEȚ

Aplauzele prelungite ale spectatorilor

,,Înşelații” de Jovan Sterija Popović, în traducerea mr. Annemarie Sorescu, un spectacol-magnet pentru adevărații iubitori de teatru, şi în special pentru spiritele elevate, în regia inspirată, semnată de belgrădeanca Andjelka Nikolić.

În Sala Atelier a Teatrului Național „*Sterija*” din Vârșeț, Teatrul Profesionist Românesc din Voivodina a scos la lumina rampei, pe 5 aprilie, o nouă premieră. S-o spunem de la început: „*o mare bătălie s-a dat pentru un bilet în plus*”! Mulți iubitori ai muzei Thalia au rămas afară, pe „*lista de așteptare*”! Cei care nu au reuşit să-şi procure un bilet de intrare, au rămas mai săraci sufleteşte cu un eveniment de primă importanță. Într-adevăr, regizoarea belgrădeană Andjelka Nikolić a montat un spectacol-magnet pentru adevărații iubitori de teatru şi în special pentru spiritele elevate. Mai mult, în sală s-a aflat şi oaspetele-surpriză, selecționerul prestigioasei manifestări „*Sterijino pozorje*”, Ivan Medenica, precum şi consulul general al României la Vârşeț, Gabriel Nicola, membrii Consiliului Național al Românilor, în frunte cu Daniel Petrovici, membrii Comunității Românilor din Serbia, în frunte cu Ion Cizmaş, reprezentanții autoguvernării locale, condusă de mr. Tomislav Suhecki, reprezentanți ai mass-media.

Care va fi evaluarea şi nota finală a selecționerului, ne-am întrebat cu toții. Indiferent de finalizarea estetică a evaluării, arta spectacolului românesc şi comentariul lui Ivan Medenica, făcut la Televiziunea Timişoara, nu lasă pe nimeni indiferent. Lumini, blitzuri, televiziuni, sala arhiplină, care i-a aplaudat frenetic pe actorii **Bogdan Florea**, în rolul lui Kuzman (copil, bărbat, bătrân), **Alexandru Năstase**, în rolul lui Damijan (copil, bărbat, bătrân), ambii oaspeți din Bucureşti, **Ionel Cugia** (tatăl lui Kuzman) şi **Otilia Pescariu** (soția lui Kuzman). Un spectacol care merită cea mai mare atenție, un spectacol care merită să fie prezentat la Novi Sad, Zrenianin, Panciova, Alibunar, Torac, Cuvin, Uzdin..., peste tot unde trăiesc români, însă şi la Timişoara, Reşița, Lugoj, Bucureşti, Arad, lucru despre care ne-au vorbit cu încredere şi însuflețire actorii români, un spectacol care confirmă tragismul condiției umane. Jovan Sterija Popovici la ceas aniversar – 200 de ani de la naştere şi 150 de ani de la moarte, nici că putea fi mai frumos readus în memoria noastră!

După spectacolul ,,*Play Ionesco*”, montat de reputatul Boro Drašković, (prezent la premieră alături de mulți alți necunoscători ai limbii române), alternanța de trăiri şi invenții scenice, oferite de tânăra şi înzestrata regizoare belgrădeană, Andjelka Nikolić, creionează un Sterija nihilist, melancolic, îmbrăcat în umbra îndoielii. Împrumutând din epocă culoarea expresivă, spectacolul „*Înşelații*”, bazat pe analiza agonisirii banului, readuce în dezbatere nevoia de destin istoric şi tumultuos al omului, ipocrizia, zgârcenia, monstruozitatea, agresivitatea... Opera lui Sterija transmite un nou secret de dincolo de pragul destinului său uman de numai 50 de ani (1806-1856). Dacă am înțeles bine, omul îşi vinde sufletul banului! Regizoarea a urmărit o subliniere modernă, chiar avangardistă, a sincronizării spectaculoase de gesturi şi mişcări (Bogdan Florea şi Alexandru Năstase, pereche care a funcționat fără reproş). De fapt, totul se desfăşoară şnur. Împreună cu regizoarea, scenografa vârşețeană Liliana Barbulov (păcat că nu este solicitată de trupele noastre de teatru), a izbutit o amplasare funcțională pentru jocul desfăşurat atât pe scenă, cât şi sub scenă, ca o dedublare. Aici remarcăm eforturile şi virtuozitățile actorilor Florea şi Năstase, dar şi jocul veridic al Otiliei Pescariu şi Ionel Cugia, care şi de data aceasta a fost dezinvolt şi sigur pe sine.

În rest, cităm din caietul – program al spectacolului: ,,*Piesa ‘Înşelații’ a lui Jovan Sterija Popović oferă un joc semantic al numelor din varii straturi ale tradiției orale. Chiar şi ordinea apariției pe scenă a personajelor, dar în special replicile, îi ‘marchează’ pe protagoniştii Kuzman şi Damjan. Specialiştii consideră că este vorba de o trimitere la Sfinții Vraci, care se aniversează pentru ca oamenii să fie scutiți de boli şi de fulgere, deşi ei pot fi aducători de moarte şi boli incurabile. Cu pasiunile şi păcatele lor, protagoniştii lui Sterija: Kuzman şi Damjan sunt redați aidoma unor alter-ego parodici ai Sfinților Vraci. Ambii manifestă calități tipice pentru cei care înşeală, sunt lacomi, superficiali, hoți...*”. Piesa „*Înşelații*”, este de fapt o dramatizare a povestiri populare despre doi vecini care se înşeală unul pe altul în stilul înşelatului înşelat. Urmărind piesa, aflăm ce se întâmplă cu banii pe care zgârcitul Kuzman îi îngroapă în grădină sub copac, iar vecinul său, Damjan, îi dezgroapă şi îi fură. Când Kuzman află că banii nu mai sunt, îl suspectează, fireşte, pe vecinul său, şi înşelat, pune la cale cum să-şi recupereze comoara dispărută şi, astfel, înşelatul îl înşală pe cel care l-a înşelat... Piesa a fost montată pentru întâia oară la 1 ianuarie 1842 la Teatrul belgrădean „*Džumruk*”, apoi la Teatrul Național din Belgrad pe 14 octombrie 1903. Montarea la Teatrul Profesionist Românesc, de pe lângă Teatrul Național „*Sterija*” din Vârşeț, este a treia! Piesa „*Înşelații*” (al cărei titlu poate fi tradus şi „*Care pe care*”, sau „*Înşelătoria*”), a fost tipărită pentru prima dată de Jovan Skerlić în 1909, iar apoi de Uroš Džonić în 1927. Tot Džonić publică această piesă, împreună cu „*Măgarul fermecător*”. Decenii la rând, editorii nu s-au interesat de această piesă, urmând ca abia în 2005, la Vârşeț,

să fie publicată în volumul „*Prevare*”. De altfel, manuscrisul său, cu titlul „*Prevara za prevaru*”, se păstrează la Secția de Manuscrise a Bibliotecii „*Matica Srpska*”, cu numărul de înregistrare ***M9460***.

Din cauza extraordinarului interes stârnit în rândul spectatorilor, în urma premierei, joi seara, 6 aprilie, la Teatrul Național „*Sterija*” a urmat şi prima reprezentație, care, la rândul ei, s-a bucurat de o extraordinară recepție şi de îndelungi aplauze!

Radomir MUNCEAN

(,,*Libertatea*” 15 aprilie 2006, pag. 6)

ÎNŞELĂTORII ŞI ÎNŞELAȚII

Nu ştiu dacă Iovan Steria Popovici, precum Alexandru Lăpuşneanu pe patul de moarte, nu ar fi „*răspopit pe careva*”, dacă ar fi revenit, azi, pentru o clipă, printre noi. Nu ştiu nici dacă reacția lui nu s-ar fi redus la un scărpinat, încurcat, după ureche...

Ştiu doar că şi timpurile,şi oamenii se schimbă...

Ştiu doar că năravurile rămân aceleaşi, în pofida părului de lup, a năzuințelor fiecărui pământean, a lumii care se învârte tot mai vertiginos, ducându-se pe pustii...

Aşa mă frământau gândurile în timp ce stăteam uimită în fața scenografiei pentru spectacolul „*Înşelații*”, operă a Lilianei Barbulov, în sala Atelier a Teatrului Național „*Steria*” din Vârşeț ...

Aceleaşi moravuri, aceleaşi frustări...Azi, ca şi altădată... Aceeaşi goană după avere. Aceleaşi orgolii, aceleaşi vicii... Aceeaşi crispare. Aceeaşi alienare. Acealaşi pustiu...

În case, în grădini, în suflete...

Mai ales – în suflete.

Preocupări meschine, dorințe neîmplinite, jocuri fără sens: cu viața, cu „*cel de peste gard*”, cu cei „*dintre patru pereți*”...

Totul a rămas precum era.

Şi totuşi, Steria, poate nu-şi va mai putea recunoaşte propriile gânduri, încurcate şi descurcate, tălmăcite şi răstălmăcite, de o tânără din veacul al 21-lea...

Am dreptul să o mai iau încă odată de la început, şi să presupun că Steria a fost un Ionescu înainte de Ionescu, un Becket înainte de Becket... Că ştia, că voia, că arăta...

Azi pot gândi ce vreau.

Azi, citirea nouă a unui text din 1800... mă poate încânta, mă poate scandaliza, îmi poate tăia pofta să râd, aşa cum râde toată lumea la toate comediile, puse la Teatre de comedie, la Teatre de orice natură, la toate comediile montate în metropole sau în săli de cinema prin sate prăpădite, uitate în praful câmpiei sau în crestele de munți... Pentru că „*râsul e o infuzie de flori de tei*” – a spus odată marele actor român Dem Rădulescu.

Azi, o altă, nouă, citire a unui text de la 1800 poate asocia la orice, iar acel orice depinde de şcoala de teatru pe care am făcut-o până acum eu, şi tu şi noi...

Angelka Nikolić ne-a lăsat să dăm drumul imaginației pe oriunde o voi ea, atunci când a sădit un pom necăjit, care stă de pază, fără noimă, fără rod, în mijlocul curții. Precis că Liliana Barbulov, scenografa, a făcut-o la inițiativa regizoarei. Implică prea multe, vorbeşte de la sine, acelora care vor să audă.

Montând spectacolul „*Înşelații*” după o piesă a cărei temă este de fapt o poveste luată din norod şi transcrisă poetic şi cultivat de Jovan Steria Popovici, Angelka Nikolić a trecut linia, şi ne-a dus într-o aventură, în teatrul absurdului. Voit alta, forma estetică a spectacolului este susținută din plin de scenografia inspirată, dură ca formă, dar şi ca semnificație, curată, şi nu în ultimul rând – funcțională. Chiar mai mult decât atât: forma estetică este determinată de scenografie Liliana Barbulov. Azi, când ştim că această scenografie s-a bucurat de premiu la Festivalul de teatru „*Toamna teatrală vârşețeană*”, gândul nostru de la vizionare, cum că la acest spectacol, primul lucru care te loveşte în moalele capului e chiar scenografia.... gândul nostru de la vizionare, se împlineşte, dobândind încă un suport.

Bogdan Florea şi Alexandru Năstase, ambii actori la Teatrul Nottara din Bucureşti, au dovedit că este bine pentru teatrul nostru românesc să îi avem printre noi. Otilia Pescariu şi Ionel Cugia, în roluri secundare, se achită de datorie cu toate că rolurile în acest, ultim spectacol al Teatrului profesionist românesc, nu le pune în valoare toate calitățile lor de actori autohtoni buni.

Povestea e simplă. Am întâlnit-o la Kir Ianulea, la Hagi Tudose...

Povestea e veşnică: goana după avere.

Povestea e amară: în jocul de-a ascunselea, devenit obsesie, pierd protagoniştii. Pierd zile, luni, ani... pierd legătura cu lumea, cu logica, cu buna judecată... Îşi pierd sufletul... Peticit, acest suflet rămâne suspendat în garduri, ascuns în tranşee săpate cu deznădejde în grădina vecinului ... Şi lupta se întinde... Şi oamenii se complac... Şi iar se înteţeşte lupta, şi iar se distrează, crunt şi amar, protagoniştii... Şi motivul pentru care luptă, devine lipsit de sens, aşa cum se degradează orice motiv de luptă, în orice război dus vreodată de oameni. Rămâne sentimentul că cel ce va învinge – dacă vor exista supraviețuitori – va avea fericirea să–şi proclame superioritatea. Şi învingătorul nu mai are nevoie nici de public, care să-i aplaudeze victoria... Şi nu mai are nevoie nici de ziua de mâine, în care să-şi materializeze victoria: totul e orgoliu! Nestăvilit sentiment: fericirea de a trona, fie chiar şi asupra neantului!

În puține cuvinte, actorii îşi spun povestea lor, dirijată cu preciziune de regizoarea Angelka Nikolić. Noi, cei din public, ne trezim cu o avalanşă de informații, pe care le rumegăm zile întregi...

Un semn bun, spectacolul ține! Numai spectacolele care ne pun pe gânduri, sânt spectacole memorabile. Celelalte se duc, unde se duc, iar atmosfera lor, care ne-a sedus pentru o clipă, se spulberă...

Noroc că Steria are şi o altă față, pe care Angelka Nikolić a intuit-o, ne-a arătat-o şi nouă, lăsându-ne să ne întrebăm: cine s-a lăsat, în toată această poveste, înşelat?

Ana Niculina URSULESCU

(Emisiunea ,,*Cadran cultural*” Radio Novi Sad)

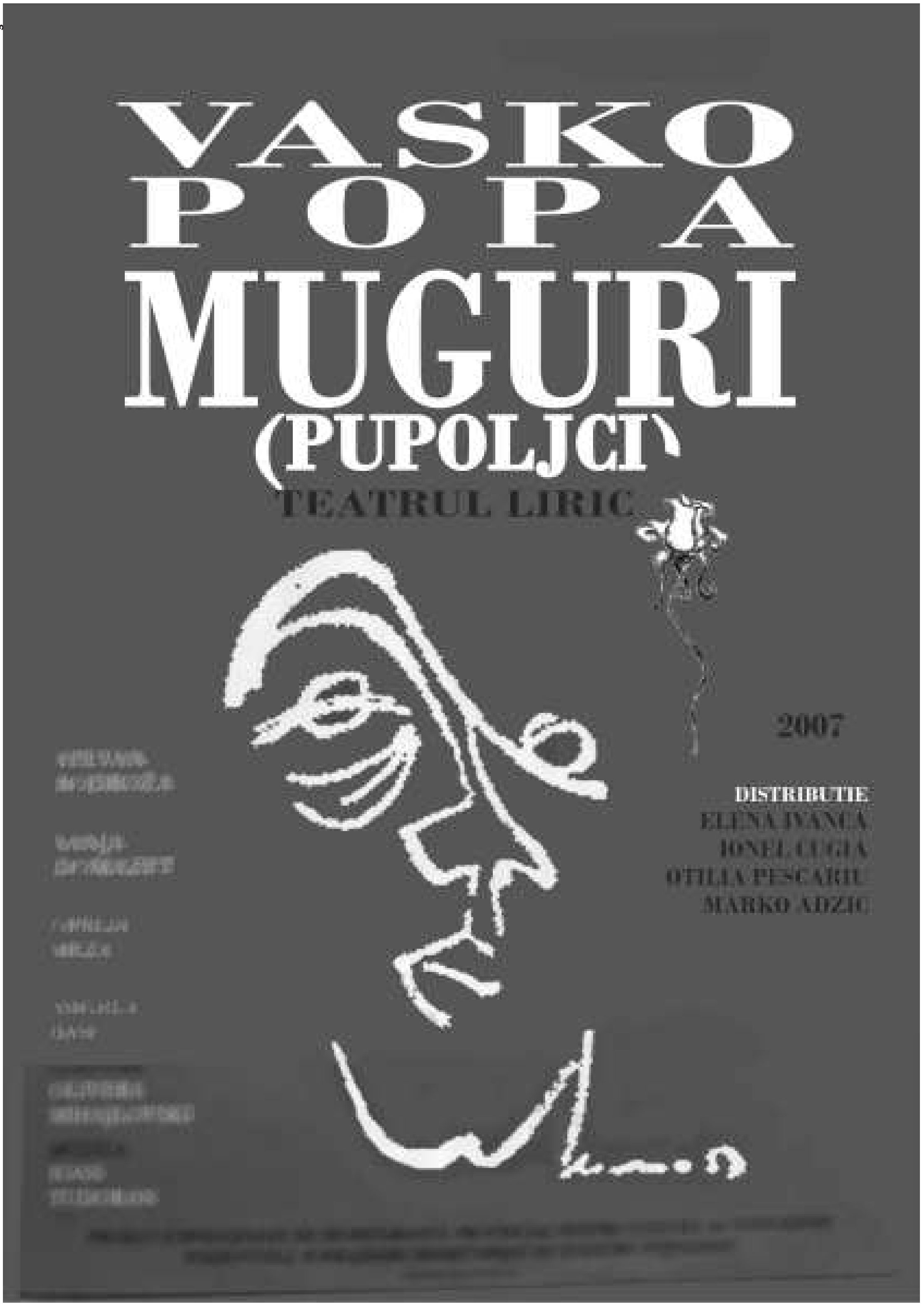

PREMIERA: **20 februarie 2007**

Stagiunea 2006-2007

Vasco Popa

MUGURI

Regia: **Stevan Bodroža**

Distribuţia:

Elena Ivanca
Ionel Cugia
Otilia Pescariu
Marko Adžić
Goran Marković *(statist)*

Dramatizarea: **Sanja Domazet**
Traducerea: **Ofelia Meza**
Scenografia: **Angela Dan** (***alias Anđela Mijović***)
Costume: **Olivera Mihajlovski**
Muzica: **Ioan Tudoran**
Organizator: **Georgeta Pancaricean**
Maşinist şef: **Svetozar Vojtečki**
Maestru de sunet: **Dragoslav Dobrosavljević**
Maestru de lumină: **Željko Novakov**
şi **Ištvan Foljan**
Croitorie: **Slava Ivanov**
Machiaj: **Miloranka Čirh**
Recuziter: **Goran Marković**
Jela Petrović
Srdjan Tomić

Consiliul artistic: **Petru Cârdu**, *preşedinte*, **Ana Niculina Ursulescu**, **Rodica Petrovici**, **Dimitrie Miclea**, **Viorel Luca**

Director: **Ivan Đorđević**

VASKO POPA

Rođen je 29. juna 1922. u Grebencu kod Bele Crkve. Po etničkom poreklu je bio Rumun. Osnovnu školu i gimnaziju završio je u Vršcu. Posle toga upisao je Filozofski fakultet u Beogradu. Studije nastavlja u Bukureštu i Beču. Za vreme Drugog svetskog rata bio je zatvoren u nemačkom koncentracionom logoru u Zrenjaninu (tada se Zrenjanin zvao Bečkerek). Nakon završetka rata diplomirao je na romanskoj grupi Filozofskog fakulteta u Beogradu, 1949. godine.

Vasko Popa je jedan od najprevođenijih jugoslovenskih pesnika, a i sam je prevodio sa francuskog jezika. U Vršcu, 29. maja 1972. godine osnovao je Književnu opštinu Vršac (KOV) i pokrenuo neobičnu biblioteku na dopisnicama, nazvanu „*Slobodno lišce*". Iste godine izabran je za dopisnog člana Srpske akademije nauka i umetnosti. Jedan je od osnivača Vojvođanske akademije nauka i umetnosti (14. 12. 1979) u Novom Sadu.

Umro je u Beogradu 5. januara 1991. godine i sahranjen u Aleji zaslužnih građana na Novom groblju.

PUPOLJCI su drama o Vaska Popi, koja istražuje atemporalni svet njegovih stihova. Glavni likovi ovog komada ličnosti su koje naseljavaju njegove stihove. Oni se ne dotiču replikama nego krilima, a njihove su postelje obrazi. Junaci komada govore glasom Vaska Pope, glasom koji nije pesma nad pesmama, već žudnja nad žudnjama. Na sceni su četri protagonista sa mnogo maski. Međutim, njihove su najasnije maske – lica. Junaci sagorevaju na sceni bez vatre a obitavaju u prostranstvima u kojima više ne vlada vreme, već večnost sačinjena od hrpe pepela. Stepen snage Popinih stihova, stepen je snage ovog komada u kojem je svaki panj – Saturn, a svaka replika – žig – na vrhovima zaljubljenih bregova.

Ovo pozorišno delo, poput Popinih stihova – let. Ono što je u njemu strasno, tu je heruvinsko ono što je poetsko, to je modrina platnena i grimiznost ognja.

Trebuie să subliniem că, deşi universal, Vasko ţine să fie perfect localizat în timp şi spaţiu. Este un îndărătnic şi în ce priveşte vocabularul. Extrem de zgârcit cu neologisme el ia aproape întotdeauna cuvintele vechi, mai mustoase. Acestea îi conferi operei o aureolă populară. E autorul unui nou epos. Uneori se pare că vorbeşte însăşi colectivitatea din care a plecat, mulţimea de anonimi din Banat, care şi-au ales numele de Vasco, pentru eul lor liric şi limba sârbă ca o haină înflorată de horă, ori strai cernit de jelanie. Desigur, multe nuanţe se pierd la traducere. Se întâmplă să aud chiar acum la radio un viers popular, ce se cîntă şi la mine în sat, în timpul războiului: ,,*Trenule, maşină mică*". Refrenul din care cântăreaţa scoate un plin de nostalgii efect, este acesta: ,,*Mărioara lui nenicu, mă*". Cum să traduci acest ,,*Mărioara lui nenicu, mă*" din română în suedeză? Dar o poezie întreagă plină de capcane? Mai ales atunci când autorul, ca în cazul lui Vasko, e un cântăreţ de elită cu diplome de rafinament, acordate de marile şcoli poetice ale Europei. El îţi învârte pe degete toate modernismele posibile. L-am putea caracteriza astfel: un modernist arhaic, avangarsist cu măsură. El şi-a altoit tradiţionalismul din sânge cu ultimele cuceriri poetice tăind, c-o custură, creanga foarte sus şi lăsând să înmugurească ceva ca o coroană nouă şi minunată: poezia sus numitului *Vasko Popa, cetăţean al Vârşeţului şi al lumii.*

MARIN SORESCU

VASCO POPA

DE-A FURATUL TRANDAFIRILOR

Cineva se preface-n tulpină de trandafir.
Alţii, în fiice ale vântului.
Ceilalţi, în hoţi de trandafiri…

Hoţii pân-la trandafiri se furişează.
Unul fură trandafirul
şi-l ascunde-n inimă.

Fiicele vântului apar
şi văd frumuseţea ruptă
şi îi fugăresc pe hoţi.
Le despică piepturile, rând pe rând,
găsesc inima, la unul,
iar la altul, zău, nimic.

Le despică, le despică piepturile,
găsesc inima la unul
şi într-însa trandafirul furat.

în româneşte de Nichita Stănescu

Depăşind simbolul, prin unicitatea şi singularizarea sentimentelor, ne aflăm în faţa unui fenomen similar cu o geneză de mituri. De altfel, structura poemelor lui Vasko Popa tinde în permanenţă să se constituie într-o cosmogonie originală, să găsească echivalenţa în sentimentele a marilor categorii filozofice. Descriptivismul, deci, este exclus, iar fabulaţia redusă la acest minim suficient ca să dea dimensiunea desfăşurării în timp a unui sentiment.

Circuitele acestei opere sânt deschise, dar arcurile de cerc trasate fac posibilă, încă de pe acum, configurarea viitoarelor arii cuprinse.

Nichita Stănescu

PUPOLJCI su drama sačinjena od stihova;
Vaska Pope i o Vasku Popi, o čistoti sagorevanja njegovih istina i metafora u vulkanima stvarnosti koja traje.

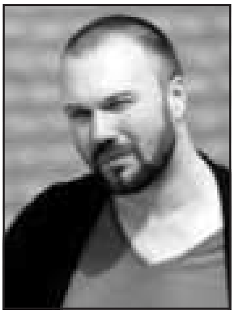

Stevan Bodroža je roden 1978. u Beogradu.

Akademiju dramskih umjetnosti u Beogradu upisao je sa nepunih 18 godina i uplovio u vode pozorišne umjetnosti.

Režirao je u Bitef teatru, Beogradskom dramskom pozorištu, Narodnom pozorištu u Beogradu, Narodnom pozorištu u Banjaluci, Narodnom pozorištu u Vršcu, Malom pozorištu „*Duško Radović*'', Beton hala teatru, Pozorištu lutaka „*Pinokio*", Ateljeu 212…

Iza ovog dvadesetdevetogodišnjeg režisera nalaze se mnogi zahtjevni komadi kojima se predstavio beogradskoj publici.

Pupoljci

procvetali u Vršcu!
Ova sublimna
dramska forma
iznikla je iz
Popinih stihova
poetske, osobne
komsmogonije.

VASCO POPA

Ionică Cugia *şi* **Elena Ivanca**

Otilia Pescariu *şi* ***Elena Ivanca***

UN NOU SPECTACOL AL TEATRULUI PROFESIONIST ROMÂNESC DIN VÂRŞEŢ

„Muguri" – lumea versurilor lui Vasko Popa

Teatrul liric „Muguri", alcătuit dintr-un mănunchi de versuri ale lui Vasko Popa selectate şi dramatizate de Sanja Domazet, este noul spectacol pe care l-a prezentat Teatrul Profesionist Românesc din Vârşeţ.

Aceasta a fost o trăire în afara timpului şi spaţiului, o lungă şi zguduitoare călătorie între real şi ireal, o trăire a controversatelor sentimente pe care poetul le-a spus în poemele sale ce „*tind în permanenţa să se constituie într-o cosmogonie originală, să găsească echivalenţe în sentimente a marilor categorii filosofice*" după cum spune Nichita Stănescu.

Spectacolul este despre Vasko Popa. Versurile coboară din lumea lui ating spectatorul cu profunzimea imaginii şi a gândului ce ni se infiltrează în memorie şi ne face să ne întrebăm dacă suntem capabili să pătrundem pe căile destinului poetului, să percepem erorile şi închistările lui în strâmtul spaţiu al existentei, să-i fim alături în călătoriile lui imaginare pe câmpuri verzi pline de prea mult soare la capătul căruia e o căsuţă unde trăiesc oameni? Sau, să citim cărţi scrise de oameni şi unde se vorbeşte despre căldură şi iubire şi sentimente netrăite?

În această lume zăbrelită cu gratii invizibile, de unde nu există nici o şansă a evadării, gândul fricii se furişează în orice por şi graniţa dintre para normalitate şi real se împleteşte subit încât trăirile par a pluti pe aripile unor existenţe divine, rupte din timp şi spaţiu şi apar eternele întrebări ce sfâşie existenţa – ce s-a întâmplat cu copilul lor ce i-a „*cuprins sfârcul sânului ca un mugur în floare*", ce vrea să spună clipa ce vine şi care este soarta tulpini de trandafir. În final, rămâne poetul şi Haşa, consoarta lui din această lume terestră pentru a sta fermi în faţa acestor incertitudini ce pot aparţine acestei lumi sau unor altor lumi inexistente.

Cei patru protagonişti – **Elena Ivanca** de la Teatrul de Stat din Cluj, **Ionel Cugia**, **Otilia Pescariu** şi **Marko Adžić** au fost o foarte bună alegere pentru interpretarea personajelor din acest spectacol iar tânărul regizor Stevan Bodroža din Belgrad şi-a confirmat pe deplin talentul. Traducerea textului aparţine Ofeliei Meza, scenografia este semnată de Angela Dan (alias Angela Mijović), muzica aparţine lui Ioan Tudoran iar partea organizatorică Georgetei Pancaricean.

Eufrozina GREONEANŢ

(„*Libertatea*" 3 martie 2007, pag. 9)

Păreri în urma spectacolului

Păcat că spectacolul nu a fost prezentat pe scena mare a Teatrului „*Sterija*" , ci pe scena mică unde numărul locurilor este foarte redus şi unde, din cauza înghesuielii, spectatorii din spate aproape că nici n-au putut urmării ceea ce se întâmplă în spaţiul numit scenă în tot cazul spectacolul merită să fie văzut de un public mult mai larg decât doar de cel al minorităţii noastre pentru că spectatorii, de orice limbă au ce vedea. Am folosit prilejul să stăm de vorbă, în urma spectacolului, cu unii din principalii promotori ai acestui spectacol excepţional.

Stevan Bodroža, *regizorul spectacolului*: Trebuie să fiu sincer şi să recunosc că eu iubesc de foarte mult timp poezia lui Vasko Popa iar acest spectacol a fost o mare ispită pentru mine, în sensul descifrării mai profane a liricii popiene. Poezia lui Vasko Popa transpiră pe scenă. Este o lume poetică aparte, plină de metafore şi simboluri... Poezia lui poate fi transpusă pe scenă dacă reuşim aceasta printr-un „*teatru simbolistic*" în care teatrul trebuie să aibă o asociativitate distinctă, în care aceasta nu concretizează acţiunea dramatică... permiţând ca acţiunea dramatică să apară şi să se desfăşoare în câteva straturi simbolice, aşa că spectacolul lasă o imagine vizuală despre durerile şi evenimentele care s-au întâmplat în secolul al XX-lea, iar actorii de fapt seamănă cu deţinuţii lagărelor de concentrare.

După lecturile intense făcute din opera lui Vasko Popa, consider că am montat un spectacol despre noi toţi care ţinem cât de cât la o viaţă spirituală palpitantă. Mi-a făcut plăcere să lucrez cu o echipa de oameni extrem de talentaţi şi de minunaţi...

Sanja Domazet, *dramaturg:* Eu iubesc şi apreciez nespus de mult poezia lui Vasko Popa încât mereu am în minte o poezie, un vers, o expresie din opera sa. Ceea ce aţi văzut pe scena este poezia lui V.Popa, nu este modificat nimic, iar imaginile şi scenele sunt doar o dramatizare făcută de mine. Când eram foarte copilă, părinţii mei au fost vecini de apartament cu Vasko Popa la vechea sa adresă din Resavska, iar pentru mine, care eram îndrăgostită de poezie, a fost o fericire aparte să văd în fiecare zi un poet atât de mare. Aş putea spune că prin această dramă am spus aproape tot ceea ce nu am îndrăznit să spun direct despre poezia lui V.Popa. Spectacolul pe care l-aţi urmărit, reprezintă o viziune a mea a continuităţii vieţii poetului într-o altă lume, iar finalul spectacolului este un dialog real pe care

l-am auzit odată, din întâmplare, între Vasko şi Haşa, soţia sa.

Elena Ivanca, *actriţă de la Teatrul Naţional din Cluj:* Sunt prezentă la Vârşeţ datorită intermedierii lui Petru Cârdu cu directorul meu de la teatrul din Cluj, Ion Vartic. Trebuie să recunosc că am avut o uşoară reţinere la început, pentru că nu ştiam nimic despre existenţa acestui teatru. Dar, după ce am venit, şi am început munca, este mult mai important ceea ce s-a întâmplat aici şi, bineînţeles, rezultatul final de pe scenă. Trebuie să recunosc că am o mare pasiune pentru scenă şi această profesie şi am avut şi marea şansă să lucrez cu un extraordinar regizor care a fost regretatul Vlad Mugur.

Venind aici, m-am încadrat în echipă şi nu am făcut nici o diferenţă între un actor profesionist şi unul neprofesionist, deoarece la colegii mei am văzut aceeaşi mare pasiune faţă de scenă ca şi la mine. Şi poate că datorita experienţei mele mai mari pe scenă, am simţit nevoia deoarece ceea ce am făcut noi este un teatru liric, să dau uşoare sugestii cu eleganţă şi delicateţe, iar colegii mei le-au primit cu toată inima. Am găsit aici mult entuziasm, foarte multe dorinţi, dar, trebuie să recunosc, am descoperit şi un mare poet Vasko Popa. Consider că aici se poate face un puternic teatru românesc. Este nevoie de susţinere materială pentru funcţionarea în viitor a Teatrului Profesionist Românesc din Voivodina. Iar eu voi veni cu deosebită plăcere şi inspiraţie sufletească la Vârşeţ, ori de câte ori voi fi chemată, în caz că timpul şi angajamentul profesional va permite, deoarece Vârşeţul este un mediu excepţional.

Radomir MUNCAN

(,,*Libertatea*" 3 martie 2007), pag.9

,,Pupoljci" Vaska Pope u Rumuniji

Predstava ,,*Pupoljci*" po motivima poezije **Vaska Pope**, Profesionalnog pozorišta na rumunskom u Vojvodini biće izvedena večeras u rumunskom gradu Rešica u 19 sati po rumunskom vremenu. U pokušaju da se u scenskoj formi prenese poetski jezik Vaska Pope, beogradski reditelj, **Stevan Bodroža** posegao je za simbolističkim prosedom koji omogućava da se u prepletu realistički metaforičnog oseti emotivna, duhovna i tematska složenost lirike ovog velikana. U predstavi učestvuju **Elena Ivanka**, prvakinja narodnog pozorišta iz Kluža, kao i istaknuti rumunski glumci iz Vojvodine: **Otilija Peskariju**, **Jonel Kuđija**, **Marko Adžić** i **Goran Marković** kao statista. Dramatizaciju je radila **Sanja Domazet**, a scenograf je **Anđela Dan**. Profesionalno pozorište na rumunskom u Vojvodini u Rešici večeras nastupa kao počasni gost prilikom održavanja 3 nacionalnog simpozijuma o režiji u Rumuniji.

B.D.R.

(,,*Danas*" 2.10. 2007.god. str. 24)

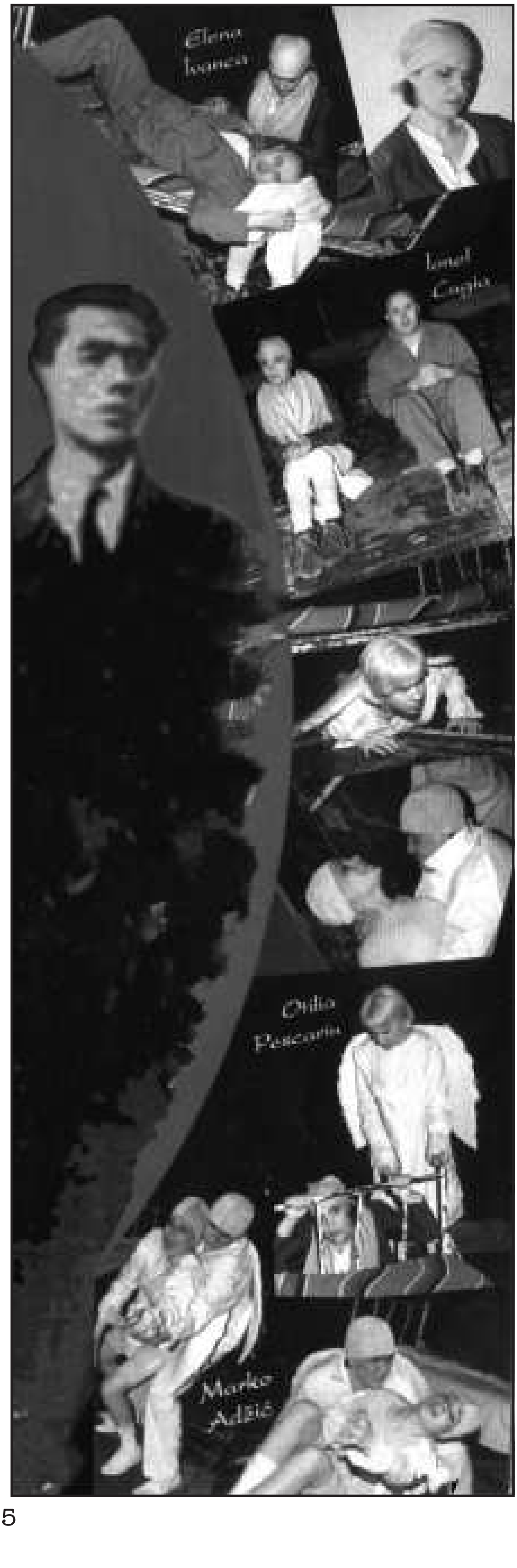

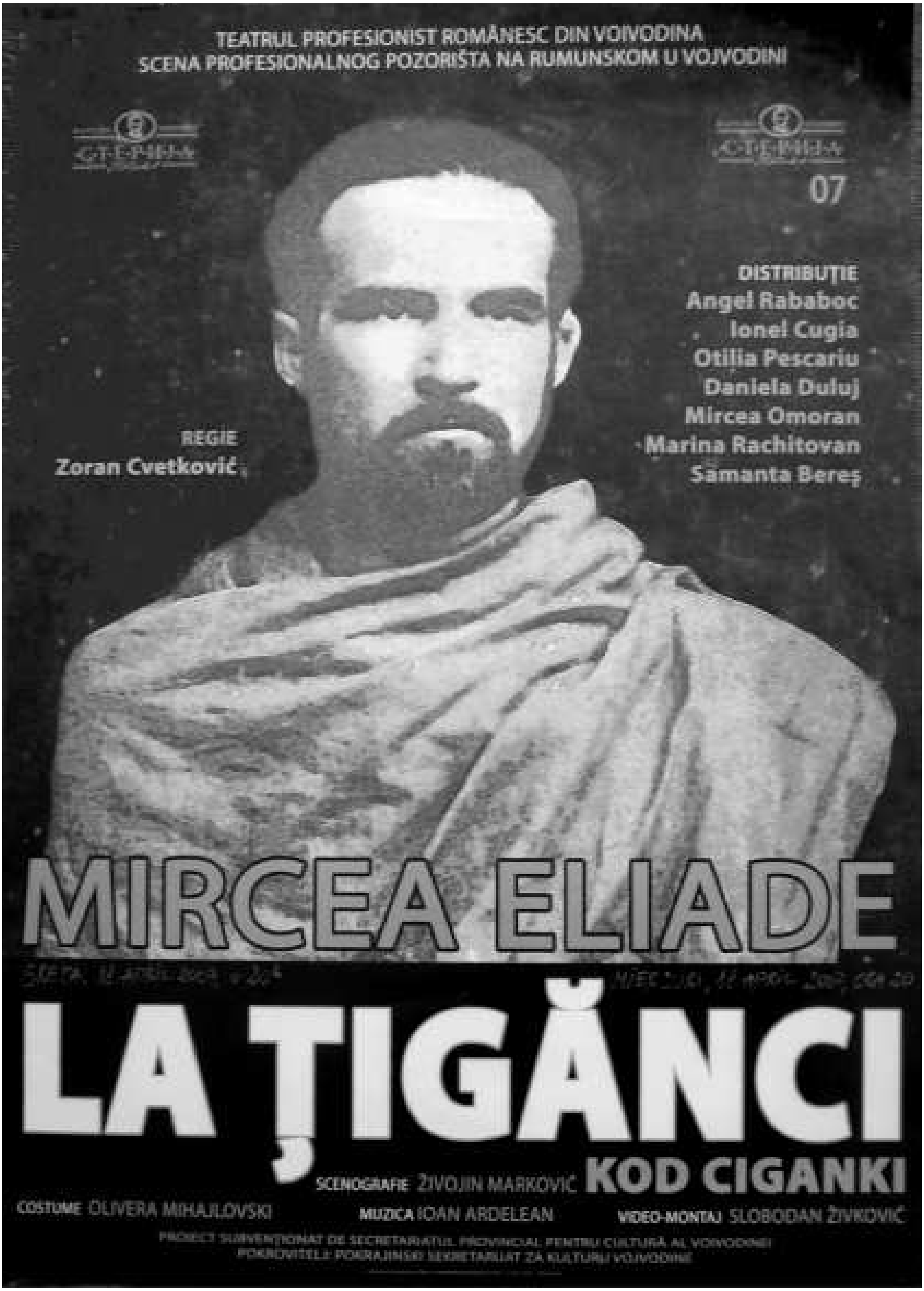

PREMIERA: **18 aprilie 2007**

<u>**Stagiunea 2007**</u>

Mircea Eliade

LA ŢIGĂNCI

Regia: **Zoran Cvetković**

<u>Distribuţia:</u>
Angel Rababoc: Gavrilescu
Otilia Pescariu: Pasagera, Fata, Ţiganca 3, Femeia, Hildegard
Ionel Cugia: Pasagerul, Tânărul, Ospătarul, Vocea vecinului
Daniela Duluj: Baba, Vecina
Mircea Omoran: Taxatorul, Vecinul, Birjarul
Marina Rachitovan: Ţiganca 1
Samanta Bereş: Ţiganca 2

Scenografia: **Živojin Marković**
Costume: **Olivera Mihajlovski**
Adaptarea muzicală: **Ion Ardelean**
Montaj video: **Slobodan Živković**

Organizator: **Georgeta Pancaricean**
Şeful echipei tehnice: **Svetozar Vojtečki**
Maestrul de sunet: **Dragoslav Dobrosavljević**
Maestrul de lumini: **Željko Novakov**

Consiliul artistic: **Petru Cârdu**, *preşedinte*, **Ana Niculina Ursulescu**, **Rodica Petrovici**, **Dimitrie Miclea**, **Viorel Luca**

Director ad interim: **Srđan Tomić**

MIRCEA ELIADE (Bucureşti, 28 februarie 1907 – Chicago, 22 aprilie 1986) a făcut studii de filozofie la Bucureşti, încheiate cu o teză despre filozofia Renaşterii (1928), şi la Calcutta, India (decembrie 1928 – decembrie 1931). Îşi susţine doctoratul în filozofie, la Bucureşti, cu o lucrare asupra gândirii şi practicilor yoga (1933). Între anii 1933 şi 1940, simultan cu o intensă activitate teoretică, beletristică şi publicistică, ţine cursuri de filozofie şi de istoria religiilor la Universitatea din Bucureşti. În timpul războiului, este ataşat cultural al ambasadei României la Londra (1940-1941) şi al legaţiei române de la Lisabona (1941-1945).

Din 1945, se stabileşte la Paris, unde predă istoria religiilor, întâi la Ecole Pratique des Hautes Etudes (până în 1948), apoi la Sorbona. Invitat în S.U.A., după un an de cursuri ţinute ca Visiting Professor pentru ,,*Haskell lectures*" (1956-1957), acceptă postul de profesor titular şi de coordonator al Catedrei de istoria religiilor (din 1985, Catedra ,,*Mircea Eliade*") a Universităţii din Chicago.

Cronologia operei ştiinţifice şi filozofice (prima ediţie a volumelor): *Solilocvii* (1932); *Oceanografie* (1934); *Alchimia asiatică* (1935); *Yog. Essai sur les origines de la mystique indienne* (1936); *Cosmologie şi alchimie babiloniană* (1937); *Fragmentariton* (1939) *Mitul reintegrării* (1942); *Salazar şi revoluţia în Portugalia* (1942); *Insula lui Euthanasias* (1943); *Comentarii la legenda Meşterului Manole* (1943); *Os Romenos, Latinos Do Oriente* (1943); *Tehniques du Yoga (1948); Traite d Histoire des Religions* (1949); *Le Mythe de l Eternel Retour* (1949); *Le Chamanisme el les techniques arcaiques de l extase* (1951); *Images et symboles* (1952); *Le Yoga, Immortalite et liberte (1954); Forgerons et alchimistes* (1956); *Das Heilige und das Profane*, 1957 (Le *Sacre et le profane*, 1965); *Mythes, reves et mysteres* (1957); *Birt and Rebirth*, 1958 (*Naissances mystiques*, 1959); *Mephistopheles et l'Androgyne* (1962); *Patarijali et le Yoga* (1962); *Aspects du mythe* (1963); *From Primitives so Zen* (1967); *The Quest*, 1968 (*La Nostalgie des origines*, 1970); *De la Zalmoxis a Gengis-Khan* (1970); *Religions australiennes* (1972); *Occultism, Witchcraft and Cultural Fashions* (1976); *Histoire des croyances et des idees religieuses I-III* (1976-1983); *Briser le toit de la maison* (1986).

Piesa La *ţigănc*i redă pierderea în timp a omului care caută să se regăsească în propriile amintiri, plutind în ele ca într-un ocean de miere.

Personajul principal, Gavrilescu, se identifică prin jocul candid şi erotic, prin jocul senzualităţii aidoma unei mărturisiri. De fapt, e o cădere în timp a la Cioran şi erotica a la Eliade. Pesimismul şi erotica se conjugă într-un ritual fantastic.

La ţigănci are drept cadru Bucureştiul deceniului al patrulea al secolului al XX-lea. Eliade se plimbă dezinvolt în spaţiul oraşului natal. Astfel, se fac referiri concrete la Gara de Nord, staţiile de tramvai (Preotesele, Vama poştei, birjarii moţăind pe capră). Ne aflăm într-un Bucureşti torid. Toată lumea e plecată la băi. Aspirând către esenţă, autorul creează arhietipuri. Temele preferate ale lui Mircea Eliade sunt prezente şi în această capodoperă: ieşirea din timp, sacrul camuflat în profan, labirintul; realul şi fantasticul se conjugă pe tot parcursul nuvelei încât Gavrilescu ,,*se alătură*" femeii iubite (Hildegard).

Mirča Elijade
IZ DNEVNIKA

Meilen, 13. jun 1959. godine
Letnji dan, kakav u Parizu nikada nisam doživeo. Nebo mediteranski plavo, neuobičajeno jasno. Vetar sa mora duva ceo dan. Stalno padam u iskušenje da pišem priču (Kod Ciganki) ali oklevam da počnem. Toliko ima drugih stvari koje treba da završim,

---

CLAUDE-HENRI ROCQUET: *Ați scris puțin pentru teatru – o piesă despre Brâncuşi. Coloana fără sfârşit şi o Ifigenie modernă... Judecând după câteva pasaje din Noaptea de Sânziene şi din Jurnal (acela despre Artaud), ați acordat totuşi o atenție deosebită reprezentării timpului în teatru, reprezentarea unui timp imaginar – mitic – în durata reală a unui spectacol.*

MIRCEA ELIADE: Da, după cum timpul diferă de timpul profan – acela al cronologiei şi al întrebuințării noastre obişnuite a timpului –, tot aşa timpul teatral este o ,,*ieşire*" în afara timpului uzual. Şi muzica, de altfel – cel puțin o anumită muzică, mă gândesc mai ales la Bach –, ne face uneori să ieşim din timpul cotidian. Această experiență a făcut-o fiecare dintre noi, de aceea ea poate să-l facă chiar şi pe cel mai ,,*profan*" spirit să înțeleagă timpul sacru, timpul liturgic... De asemenea, nu sunt mai puțin fascinat de condiția actorului decât de această calitate a timpului teatral. Actorul cunoaşte un fel de ,,*transmigrație*". Încarnarea atâtor personaje nu înseamnă să te reîncarnezi de tot atâtea ori? La sfârşitul vieții sale, sunt sigur că actorul are o experiență omenească de o altă calitate decât a noastră.

Din Încercarea labirintului,
Editions du Rocher, 2006

Kada sam ga poslednji put video, oktobra 1985., u Parizu, **Mirča Elijade** bio je pun vere, strasno zaokupljen uređivanjem *Enciklopedije religija*, koja je trebalo da se pojavi u Sjedinjenim Američkim Državama. Gledao sam ga i razmišljao: zašto smrt nema pravo na popravni?

Mada priznat u celom svetu kao jedan od najznačajnijih mitografa, istoričara religije ili filozofa kulture, Elijade je oduvek želeo da bude prvenstveno pisac. Maštao je da pariski stan pretvori u fondaciju i tu preseli biblioteku i arhiv iz Čikaga. Razmišljao sam: kakva impresivna bibliografija i kakva intelektualna aura! Kakvo spokojstvo čoveka koji hoće i može da postigne sve što naumi. S nečim nestvarnim u očima, koje od sveta krije iza debelih naočara, iza sočiva koji još iz detinjstva usavršavaju vidovita mudrovanja...

Mirča Elijade nije poput Emila Siorana razvrstavao vrbe u kategorije, ali je bio tvorac lavirinata, kritskih sutona, tvorac čitavih tibetanskih učenja, vrsni teoretičar religije, joge. Gradeći imaginarni most između Amerike i Evrope, nije slučajno tri do četiri meseca godišnje boravio u Parizu, a osam do devet meseci u Čikagu. Pri našem poslednjem susretu govorio mi je o Brankušiju.

Novela *Kod Ciganki* napisana je u junu meseca 1959, u Parizu, a prvi put objavljena u časopisu ,,*Destin*" (br. 12/1962, Madrid), Mesto zbivanja je Bukurešt četvrta decenija prošlog veka. Elijade usmerava čitaoca na konkretna mesta u Bukureštu, a to su Železnička stanica, tramvajske stanice, Pošta-Carinarnica... U autorovom sećanju su fijakeristi koji dremaju na sedištima. Nalazimo se u sparnom i zagušljivom Bukurečtu kada je

veliki broj ljudi otišao na odmor. Početak novele nas podseća na ,,*Veliku sparinu*" (Căldura mare) Jona Luke Karađalea. U pitanju su Elijadeove omiljene teme: izlazak iz vremena, sveto kamuflirano u profano, lavirint, ono što pisac naziva lekcijom o spektalu u kojem magično preuzima ulogu mitskog koje se ispoljava u postojanju modernog čoveka. To je bukureštanski prostor, grada koji je prepun simbola, grada inicijacija, čije ulice kriju iskonske tajne, i pojedince koje nose u sebi višestruke mitove na putu od života do smrti.

Mirča Elijade je napisao tri pozorišna komada: ,,*Ifigenija*", ,,*Stub bez kraja*", ,,*Ljudi i kamenje*".

Petru Krdu.

În concepţia scriitorului timpul ,,*profan*", în care omul se zbate prizonier, încercând mereu să-şi spargă cătuşele pentru a se integra timpul sacru, evadând din condiţia umană, este timpul memoriei şi al cotidianului prozaic.

Gavrilescu este personajul tipic, în timp ce Zeriendi, prin practici Yoga, ori alţii în mod

întâmplător sau miraculos, sunt cei care rup vălul iluziei, trecând ,,*dincolo*". Este de reţinut faptul că – pot fi puse sub semnul timpului.

Fantasticul lui Mircea Eliade este benign, o revanşă a vieţii, a frumuseţii şi a fecundităţii ei inepuizabile. Din acest punct de vedere, el rămâne, după părerea mea, în mod decisiv românesc, pentru că literatura română îmi pare a fi una din puţinele literaturi ale lumii în care fantasticul n-a devenit niciodată grotesc, tragic, sumbru, păstrându-şi puritatea lirică, de alternativă mai bună şi mai frumoasă a Realului.

Sorin Alexandrescu

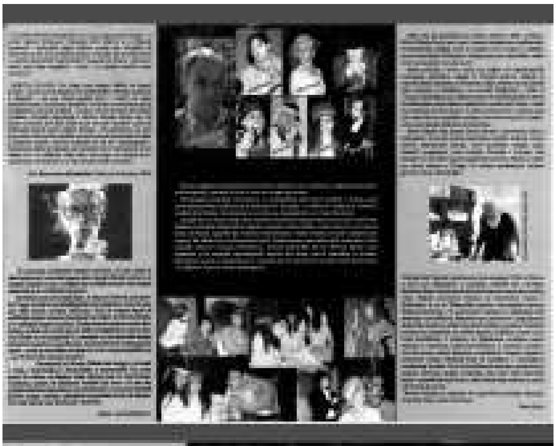

Daniela Duluj ***şi*** **Angel Rababoc**

Mariana Rachitovan, Otilia Pescariu, Angel Rababoc ***şi*** **Samanta Bereş**

POZORIŠNA PREMIJERA U VRŠCU

U lavirintu snova

Povodom stogodišnjice rođenja eminentnog rumunskog i svetskog književnika **Mirče Elijadea** (Bukurešt, 1907 – Čikago, 1986) Scena profesionalnog pozorišta na rumunskom u Vojvodini koja radi pri vršačkom NP *Sterija* prikazala je njegovu dramatizovanu novelu ,,*Kod ciganki*", koju je za teatarsku interpretaciju adaptirao i režirao **Zoran Cvetković**.

Cvetković je ispred sebe imao kompleksan i odgovoran zadatak da oveću proznu celinu prilagodi potrebama teatra, da od nje načini tvorevinu koja dosledno dramski teče, jasno profiliše glavne i epizodne likove i napokon da svemu da logičano osmišljen epilog. Posao mu je bio otežan usled toga što je Elijadeova novela prepuna elemenata fantastike i irealnosti, ali i olakšan jer je u njoj mnogo dijaloških celina koje je, uz manje intervencije na tekstu, uspeo da ukomponuje u skladno pozorišno ovaploćene.

Savladavši sve ove prepreke sa kojima se sučeljavao on je i kao reditelj drame, radnju koja je locirana u Bukureštu, četrdesetih godina prošlog veka, podigao na atemporalni nivo, načinivši od nje teatarsku pripovest univerzalne orijentacije i tenzije, lavirint košmarnih snova i priviđenja koja se može zbivati uvek i na svakoj geografskoj tački zemaljske kugle. Posebno impresionira kraj drame, kada njen glavni junak Gavrilesku, koji je izgubljen u vremenu, ipak uspeva da pronađe svoju mladalačku ljubav Hildegard, koju je tražio čitavog života i s njom se zaputi u neke nove, čudesne svetove egzistencijalne perspektive o kojima su oboje dugo maštali.

Izvrsnog saradnika Cvetković je imao u iskusnom scenografu Živojinu Markoviću koji je uz tek nekoliko jednostavnih rekvizita uspeo da gledaocima dočara volšebnu atmosferu snoviđenja, irealnosti i fantastike. Kostimi Olivere Mihajlovski bili su živopisni i komplementarni sa koncepcijskim zamislima reditelja, a integralnosti čitavog projekta u punoj meri doprineli su i muzičke numere koje je odabrao Jon Ardeljan, kao i video projekcije Slobodana Živkovića.

U nevelikom ansamblu glumaca glavnu ličnost, nastavnika muzike Gavrileskua, čoveka koji se zalutao u vremenu, rizikujući na taj način da izgubi i samog sebe, igrao je s visokom profesionalnošću, uvek siguran u sebe, u magijskim i fantamazgoričnim dešavanjima kroz koje je sticajem okolnosti prolazio, **Anđel Rababok**. Mlada glumica **Otilija Peskariju** nastupila je čak u pet uloga (Putnica, Žena, Ciganka 3, Devojka i Hildegard) od kojih je u ovoj poslednjoj bila najubedljivija i na taj način u potpunosti opravdala poverenje koje joj je ukazano, jer u svakoj predstavi i obavezi koja joj se poveri ona pristupa veoma savesno, s velikom emotivnošću i motivacijom i daje sve od sebe kako bi ispunila ono što se od nje zahteva i očekuje.

S puno entuzijazma i samopregornosti u ostalim rolama pojavili su se: **Jonel Kuđija** (Putnik, Mladić, Kelner, Glas komšije), **Danijela Duluž** (Baba, Komšinica), **Mirče Omoran** (Kondukter, Komšija, Kočijaš), **Marina Rakitovan** (Ciganka 1) i **Samanta Bereš** (Ciganka 2).

Dejan Tadić

(,,*Dnevnik*", 25. 04. 2007.god.)

În Anul Eliade – ,,*La ţigănci*" şi pe scena Teatrului din Vârşeţ

La începutul lunii martie a acestui an s-au împlinit o sută de ani de la naşterea lui Mircea Eliade, savant, eseist, prozator, publicist şi profesor universitar. Cu acest prilej s-au organizat mai multe evenimente culturale care au avut în centrul atenţiei personalitatea lui Mircea Eliade. Şi Teatrul Românesc Profesionist din Vârşeţ şi-a adus contribuţia la consemnarea a o sută de ani de la naşterea autorului prin montarea unui spectacol care are la bază una dintre cele mai cunoscute nuvele fantastice din proza eliadescă – ,,*La ţigănci*". De altfel, nuvela ,,*La ţigănci*" a mai fost pusă în scenă cu vreo patrusprezece ani în urmă, la Bucureşti, la Teatrul ,,*Odeon*", premiera având loc pe 22 iunie 1993, în regia lui Alexandar Husvater, spectacolul jucându-se unsprezece ani fără întrerupere. Din cele citite, am aflat că montarea a fost un eveniment la timpul respectiv în viaţa românească, atât prin viziune şi inovaţiile de regie, cât şi prin adaptarea extraordinară a textului nuvelei pentru scenă de către regretatul poet Cristian Popescu. Noi, şi mă gândesc la întreg ansamblul din Vârşeţ, împreună cu regizorul Zoran Cvetković, cât şi la semnatarul acestor rânduri, n-am văzut spectacolul de la ,,*Odeon*" nici măcar în varianta DVD sau TV şi nu ştim cum a arătat acest spectacol cu o lungă carieră de scenă.

Oricum, ,,*La ţigănci*", spectacolul de la Vârşeţ, este montarea lui Zoran Cvetković, care, pe lângă regie, şi-a asumat şi adaptarea textului pentru scenă. De la bun început trebuie spus că montarea semnată de Zoran Cvetković este una clasică, cuminte, regizorul optând pentru o descifrare fără prea multe experimentări, textul şi mesajele fiind accesibile şi pe înţelesul chiar şi a celor neavizaţi, care n-au auzit niciodată de proza fantastică a lui Eliade. În linii mari, nuvela ilustrează o alegorie a morţii sau a drumului spre moarte. Iar acest drum se desfăşoară în mai multe secvenţe sau tablouri, care alcătuiesc întreaga acţiune de pe scenă în care alterează planul real cu cel ireal.

Spaţiul scenic, în două, în trei planuri, şi la sfârşit un spaţiu infinit, este astfel conceput încât permite mişcarea, dar şi sugerarea perfectă a succesiunii secvenţelor, iar ecranul enorm din fundalul scenei, amplasat deasupra decorului, pe

care sunt proiectate imagini din Bucureştiul interbelic, bulevarde, clădiri, pe un fundal de muzică de epocă autentică – cafe-concert şi muzică lăutărească, sunt elemente ale sugerării autentice a spaţiului şi timpului în care se desfăşoară acţiunea. Rezolvările foarte bune ale scenelor din tramvai, din birjă şi la bodegă, precum şi ale ,,*vecinilor*" sunt pe deplin în funcţia spectacolului.

În primul tablou este prezentat eroul profesorul de muzică Gavrilescu, în tramvai, care se întoarce acasă de la lecţiile de pian date unei domnişoare. În tramvai se discută despre bordeiul ţigăncilor, pe care profesorul îl vede de trei ori pe săptămână. Ca şi în alte nuvele ale lui Eliade, în expoziţiune, sunt introduse câteva leit motive: căldura mare, biletul, confesiune colonelului Lawrence, bordeiul (deci spaţiul misterios) care-l atrage pe profesor. Coborând din tramvai, pentru că şi-a uitat geanta cu partituri la eleva Otilia, Gavrilescu este atras hipnotic de mirosul şi de răcoarea nucilor şi, fără să-şi dea seama, se trezeşte în fata porţii unde este poftit să intre. Tablourile următoare (2,3 şi 4) dezvoltă intriga marcată de pătrunderea lui Gavrilescu la ţigănci, iar desfăşurarea acţiunii se face prin succesiunea întâmplărilor personajului în acest spaţiu, respectiv prin nararea visului lui Gavrilescu. Intrat odată la ţigănci, este întâmpinat de baba care-i cere taxa ca să-şi aleagă o fată. Apar trei fete, o ţigancă, o evreică şi o grecoaică, şi Gavrilescu trebuie sa ghicească care-i fata aleasă. Bineînţeles că în nici una din încercări el nu va reuşi acest lucru, dimpotrivă, el cade dintr-un vis în altul, iar simbolurile se înmulţesc în succesiunea lor, bordeiul este labirintul trecerii dinspre viaţă spre moarte, spaţiul iniţierii în ritualurile morţii. Fetele nu sunt altele decât cele trei ursitoare care-l supun pe erou unor încercări pe care nu le poate trece. Neputând trece aceste probe, el alunecă în trecut, rememorând episoade din tinereţe cu Hildegard, logodnica părăsită, şi Else, femeia cu care a fugit şi a trăit.

Tabloul patru prezintă visul, respectiv rătăcirea eroului prin coridoare care merg în sens invers, iar scena cu jocul ielelor şi lupta cu o draperie în care este înfăşurat precum într-un giulgiu, este, de fapt, iniţierea în tainele morţii. În tabloul al cincilea este prezentata calea-ntoarsă, de recuperare a trecutului, iar în tabloul următor află că toate s-au schimbat, că el practic murise în urmă cu doisprezece ani iar Elsa plecase la câteva luni după moartea lui în Germania. În tabloul şapte se descrie drumul de reîntoarcere ,,*la ţigănci*", unde trebuie să plătească vama, scenă foarte bine realizată cu pânza alba întinsă pe care îi sunt înşirate toate hainele, recuperarea lor necesitând taxa, respectiv vama de trecere. Ultimul tablou, al optulea, începe cu intrarea definitivă la ţigănci, unde baba îl avertizează ,,*vezi să nu te rătăceşti să te ţii drept şi să numeri şapte uşi, iar când ajungi la uşa a şaptea, să baţi de trei ori şi să spui că te-a trimis baba*". Din spatele acestei uşi apare Hildegard, moartă şi ea de mult şi care îl aşteptase să-l conducă pe ultimul drum. Scena finală de alunecare spre celălalt tărâm este lucrată cu migală şi este foarte sugestivă. Întreg decorul se ridică, iar în faţa celor doi – Gavrilescu şi Hildegard – se deschide, printr-o pădure de voaluri fluturânde, un drum nesfârşit cu lumânări de ambele părţi, pe care amândoi înaintează într-un dans pe fondul muzical al unui vals. Desprinderea de real s-a terminat. Dincolo de pânze, care simbolizează pădurea prin care trec sufletele, se întinde nesfârşitul.

Care sunt atuurile care au contribuit ca acest spectacol sa aibă priză foarte mare la public, să fie înţeles, iar publicul să reacţioneze în câteva rânduri cu aplauze la scena deschisă. În primul rând, efectul vizual şi plasticitatea scenelor, iar în al doilea rând claritatea, precizia şi prezentarea ,,*pe înţelese*" a simbolurilor din textul nuvelei lui Eliade. Dar, pentru ca ideile regizorului să fie realizate şi înţelese, trebuie sa menţionăm că întreaga trupă a funcţionat ireproşabil. **Angel Rababoc**, oaspete de la Teatrul din Craiova, în rolul lui Gavrilescu, pe întreg spectacolul a prezentat un adevărat recital de actorie, trăind toate acele stări prin care trece personajul în ultimul său drum, creând o atmosferă aparte care i-a antrenat pe ceilalţi actori. **Ionel Cugia** (în patru roluri – Pasagerul, Tânărul, Ospătarul, Vocea vecinului, a realizat miniaturi actoriceşti) la fel şi **Mircea Omoran** (Taxatorul, Vecinul, Birjarul). **Otilia Pescariu** (Pasagera, Fata, Ţiganca 3, Femeia şi Hildegard) a fost superbă, îndeosebi în Ţiganca 3 şi angelica Hildegard, din final. **Daniela Duluj** (Baba, Vecina) gravă, o adevărata stăpână a bordeiului-raiului visat de erou, unde se desface şi reface destinul, iar debutantele **Marina Rachitovan** (Ţiganca 1) şi **Samanta Bereş** (Ţiganca 2), amândouă încă eleve, au surprins prin uşurinţa interpretării şi mişcării pe scenă. Scenografia, semnată de **Živojin Marković**, inspirată, sugestivă şi pe deplin în funcţia spectacolului. Costumele, realizate de **Olivera Mihajlovski**, sugestive, îndeosebi acelea ale tinerilor ţigănci, coloana sonoră, adaptată de **Ion Ardelean**, a completat prin autenticitate atmosfera bucureşteană interbelică, aşa cum şi montajul video, semnat şi realizat de **Slobodan Živković**, a fost cât se poate de sugestiv, recreând imaginea, prin secvenţele alese, a Bucureştiului dintre cele două războaie.

,,*La ţigănci*", în regia lui Zoran Cvetković, cât şi la semnatarul acestor, este un spectacol care ar trebui prezentat pe fiecare scenă acceptabilă din satele noastre, pentru ca publicul să facă cunoştinţă, măcar pe aceasta cale cu un fragment din opera lui Mircea Eliade. De asemenea, şi pe alte scene, pentru un public nevorbitor şi necunoscător al limbii române (traducerea textului există, a fost distribuită spectatorilor sârbi la intrare), pentru ca să afle câte ceva despre Eliade, dar şi despre proza sa.

Simeon LĂZĂRENU

(,,*Libertatea*" 28 aprilie 2007, pag. 9)

LA TEATRUL „STERIJA" DIN VÂRȘEȚ

Prins în plasa celor trei țigănci, prin vraja frumuseții, spontaneității, a dansului și farmecului acestora, Gavrilescu „*se pierde*" în timp, reîntorcându-se la întrebările cheie ale propriei vieții - unde, când și de ce a pierdut-o pe Hildegard?

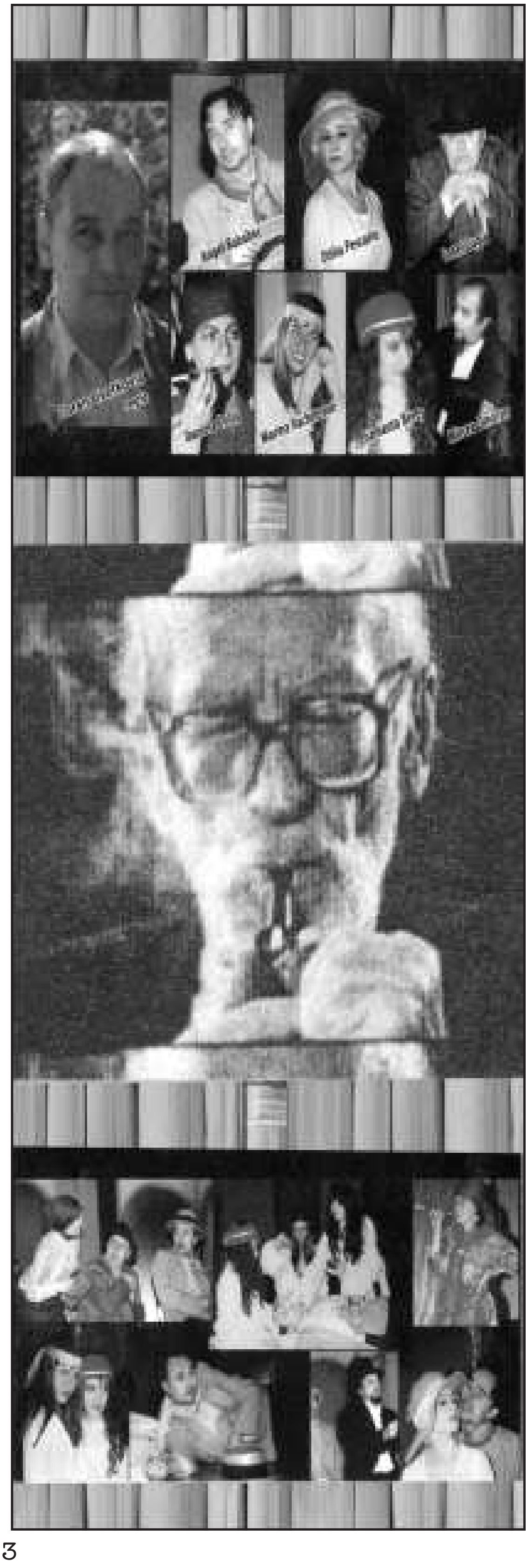

De la bun început m-am întrebat care a fost intenția regizorului **Zoran Cvetković**, atunci când și-a propus să monteze spectacolul „*La țigănci*" după nuvela lui **Mircea Eliade** și în ce măsură va reuși să-l introducă pe spectator într-o astfel de poveste, încât acesta să înțeleagă esența unei astfel de mărturisiri. Pentru că povestea de față este o mărturisire despre existența umană în universul cotidianului, rătăcirile în timp și spațiu, ființa umană căutându-se pe sine în trecut și prezent pentru a-și confirma propria existență.

Personajul principal Gavrilescu, profesor de pian, încearcă o mărturisire pentru a-și justifica propriile erori și dubii asupra unor momente cruciale din viață, dar mai ales asupra evidentelor rătăciri. Inexplicabilă este neregăsirea de sine, insuccesul profesional, prezența Elsei în viața de fiecare zi și inevitabila căutare în vis a femeii iubite, întruchipată în Hildegard. Chipul ei este prezent în orice por al subconștientului, deschizând răni vechi dar și incertitudini, pentru ca la urmă, același chip să-i aducă salvarea, ducându-l în lumea de „*dincolo*", unde poate găsi o posibilă salvare și împăcare cu sine.

Prins în plasa celor trei țigănci, prin vraja frumuseții, spontaneității, a dansului și farmecului acestora, Gavrilescu „*se pierde*" în timp, reîntorcându-se la întrebările cheie ale propriei vieții – unde, când și de ce a pierdut-o pe Hildegard? Apar justificări, la un moment dat plauzibile, pentru ca în momentul următor să se destrame total, jocul fiind luat de la început, mereu de la început, totul împletindu-se într-un dans nebun, cum doar țigăncile pot și știu să-l trăiască.

Și pentru că vraja continuă, Gavrilescu este aruncat în inevitabilul viitor, unde nimic nu mai este așa cum știa el, unde nimic nu-i mai este cunoscut, pierzându-se definitiv în alte cătușe ale altor timpuri. Doar „*La țigănci*", locul detestat de bucureșteni, nu s-a schimbat nimic. Gavrilescu revine aici pentru a găsi cheia existenței proprii și o găsește acolo unde se așteaptă mai puțin – în chipul lui Hildegard, femeia iubită care de undeva „*de dincolo*" a tras firele propriului destin.

Un grup de actori - **Anghel Rababoc** din Craiova, cunoscuții noștri actori, **Ionică Cugia**, **Otilia Pescariu**, **Mircea Omoran** și **Daniela Duluj**, cât și debutantele **Marina Rachitovan** și **Samanta Bereș**, conduși cu atâta abilitate de regizorul **Zoran Cvetković**, au reușit să încheie o poveste foarte bine primită de public. Aș vrea să menționez adaptarea muzicală foarte inspirată, semnată de **Ion Ardelean** și montajul video realizat de **Slobodan Živković**, care au contribuit la întregirea acestui spectacol.

***Eufrozina* GREONEANȚ**

(,,Cuvântul Românesc", nr. 87, pag 9, 2007)

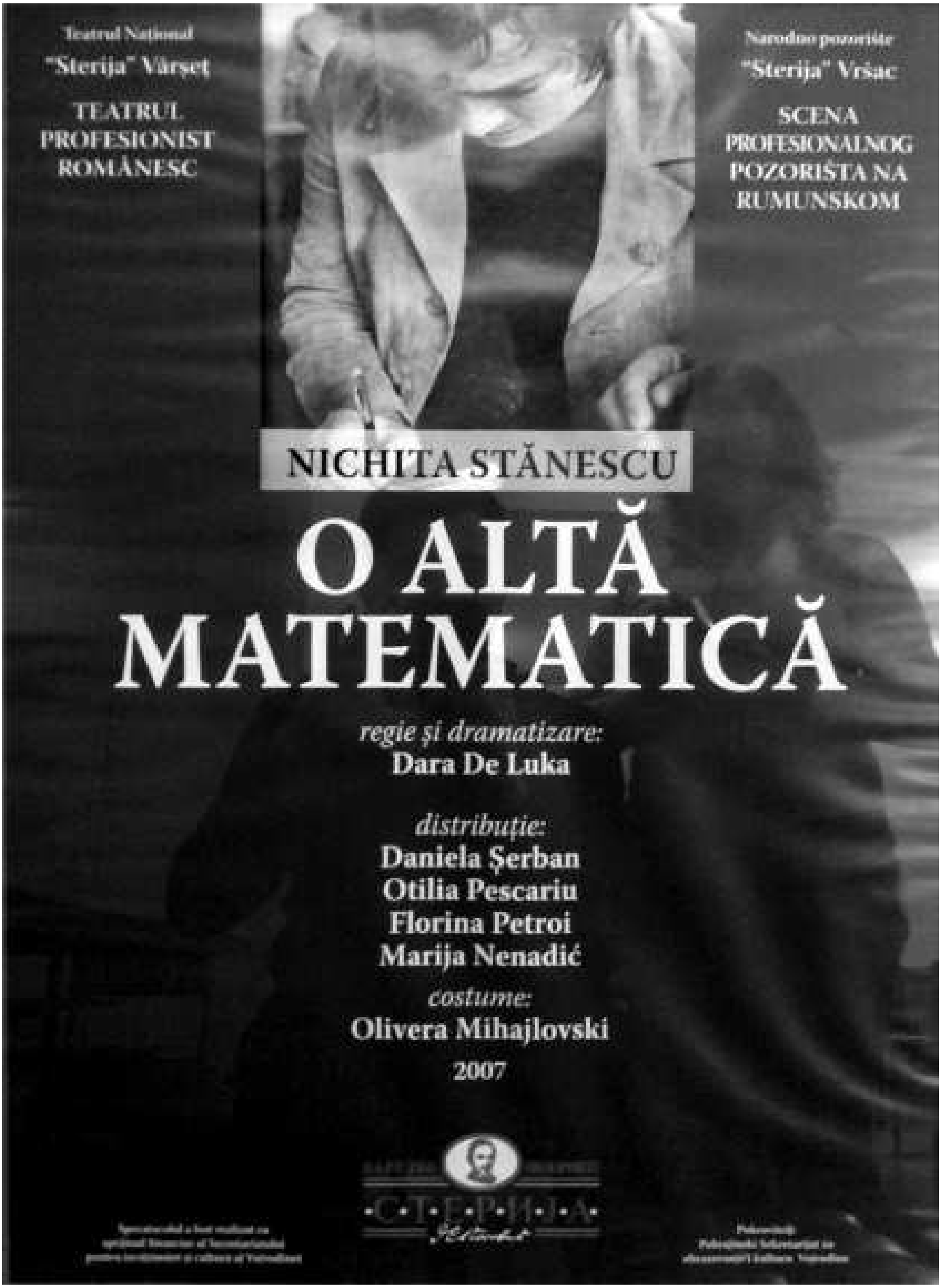

<u>PREMIERA:</u> **6 decembrie 2007**

<u>Stagiunea 2007</u>

Nichita Stănescu

O ALTĂ MATEMATICĂ

Regie şi dramatizare: **Dara De Luca**

<u>Distribuţia:</u>
Daniela Şerban
Otilia Pescariu
Florina Petroi
Marija Nenadić

Costume: **Olivera Mihajlovski**

Consiliul artistic: **Petru Cârdu**, *preşedinte*, **Ana Niculina Ursulescu**, **Rodica Petrovici**, **Dimitrie Miclea**, **Viorel Luca**

Director ad interim: **Srdjan Tomić**

Druga matematika drama je o pesniku – ahasferu, koji je prepoznao svet kao ranu i život poput ponora i svojim stihovima ga zalečio, uzdigao i naveo da se iznedri u pupoljke smisla i nade. Njegove su pesme snažne, opore, istvoremeno grube i nežne, to su savremena jevanđelija o čoveku koji je uvek na gubitku, ali koji nikada ne prestaje da žudi i da veruje. Drama Druga matematika prestavlja poniranje u, sudbinu pesnika Nikite Staneskua, koji menja sreću za stihiju, život za ponor strasti i sopstvenu krv za auru postojanja.

Druga matematika drama je o sudbini pesnika koji je stihovima uspeo da razbije naša srca koje je stvarnost ispunila simulakrumima i predrasudama. Stanesku nas još jednom podseća da je samo vasiona starija od nas a da je od krvi jedino starija poezija.

Sanjar i strastnik, individualista opijen sopstvenim viđenjem sveta, asimilirajući saznanjem i verom razne uticaje, Stanesku oglašava nešto drugo u rumunskom i evropskom pesništvu.

To je pesnik koji traži nestalan i nepredvividljiv kao oluja, profesionalac velike duhovne snage. Slavljen i napadan. Laureat Herderove nagrade i **Zlatnog venca** *Struških večeri poezije*. Obeležava najviše domete rumunske pesničke misli.

Petru Krdu

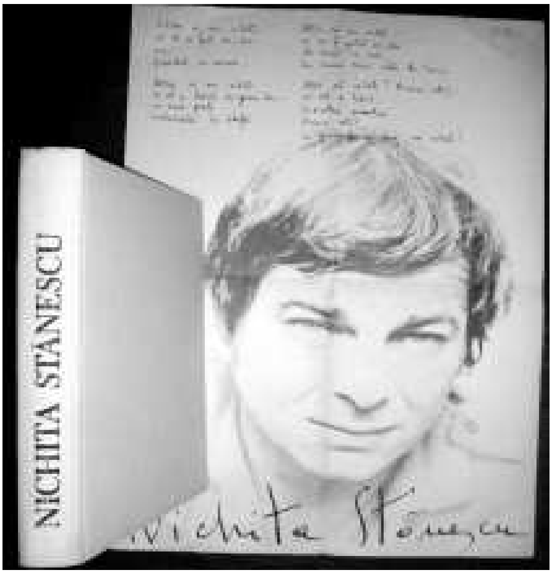

O ALTĂ MATEMATICĂ

Noi ştim că unu ori unu fac unu,
dar un inorog ori o pară
nu ştim cât face.
Ştim că cinci fără patru fac unu
dar un nor fără o corabie
nu ştim cât face.
Ştim, noi ştim că opt
împărţit la opt fac unu,
dar un munte împărţit la o capră
nu ştim cât face.
Ştim că unu plus unu fac doi
dar eu şi cu tine,
nu ştim, vai nu ştim cât facem.

Ah, dar o plapumă
înmulţită cu un iepure
face o roşcovană, desigur,
o varză împărţită la un steag
face un porc,
        un cal fără un tramvai
        face un înger,
        o conopidă plus un ou,
        face un astragal…

Numai tu şi cu mine
înmulţiţi şi împărţiţi
adunaţi şi scăzuţi
rămânem aceiaşi…

Pieri din mintea mea!
Revino-mi în inimă!

Nichita Stănescu

CRONOLOGIE
(1933-1983)

Stănescu se trage dintr-o solidă familie de mici meşteşugari şi comercianţi români, la origine ţărani prahoveni veniţi pe la începutul veacului al XIX-lea la Ploieşti spre a-şi vinde ţesăturile.

1933 – Se naşte în casa părinţilor din Ploieşti (Str. General Cernal, azi Nichita Stănescu), la 31 martie, Hristea Nichita Stănescu, botezat în religia creştin/ortodoxă după numele bunicilor.

Întâiul născut al familiei veni pe lume purtând pe cap ,,*căiţă*” ceea ce îi făcu pe cei apropiaţi, să-i prevadă o soartă ieşită din comun.

1933-1944 – Copilărie senină.

1940-1944 – Urmează, cu rezultate excelente, şcoala primară; primele două clase la, Şcoala Nr. 5 din Ploieşti, apoi, din cauza evacuări pricinuite de război, clasa treia la Buşteni, iar a patra începută la Vălenii de munte, o încheie la Ploieşti.

1944-1948 – Urmează clasele gimnaziale la liceul Sf. Petru şi Pavel.

1952-1957 – Urmează cursurile Facultăţii de filologie din Bucureşti.

1957 – Debutează în revistele *Tribuna* şi *Gazeta literară*.

1960 – Debutează editorial cu volumul ,,*Sensul iubirii*”.

1964 – Apare volumul ,,*O viziune a sentimentelor*”.

1965 – Publică volumul ,,*Dreptul la timp*”.

1966 – Publică ,,*11 Elegii*” (care apare fără *Elegia oului*, a noua, scoasă de cenzură. Îngrijeşte o ediţie din poetul Vasco Popa, ,,*Versuri*”.

1967 – Apar trei volume de versuri. Călătoreşte cu o delegaţie a Uniunii Scriitorilor (Viena, Monte-Carlo, Paris, Versailles, Avignon).

Îl vizitează pe Jacwues Prevert

1969 – Apar ,,*Necuvintele*”.

1970 – Apare volumul ,,*În dulcele stil clasic*”
Călătoreşte la Vârşeţ şi Belgrad.

Maria Nenadić *şi* **Daniela Şerban**

Florina Petroi, Otilia Pescariu, Daniela Şerban *şi* **Maria Nenadić**

PREMIERA TEATRULUI PROFESIONIST ROMÂNESC DIN VOIVODINA

„O alta matematică"

Dara De Luka, care semnează regia şi dramatizarea spectacolului, l-a readus pe Nichita Stănescu printre noi în modul în care, poate, nu l-am ştiut şi cunoscut

Stagiunea 2007 a Teatrului Profesionist Românesc din Voivodina a pus în scenă un „*recital de excepţie şi un exerciţiu de voci*", nu însa un spectacol pe care şi l-ar dori iubitorii de teatru la Vârşeţ, însă şi în alte localităţi în care ar trebui să poposească. Nu este aceasta doar opinia noastră, ci şi a celor care au asistat la premiera din 6 decembrie a.c., însă şi cu o zi mai înainte la avanpremieră, respectiv o zi mai târziu, la prima repriză, prezentată pe Scena mică „*Tomislav Pejčić*" (*Sala Atelier*), fiindcă considerăm că avem potenţial să facem ceva ce ar fi pentru un public mai larg şi nu doar pentru un public restrâns!

Ceea ce am văzut este bine venit pentru o dezbatere, colocviu, simpozion... despre Nichita Stănescu, despre felul cum poate fi citit şi interpretat acest mare poet..., despre..., nu însă şi pentru cei ce vin la teatru şi doresc să vadă ceva mai mult, mai mult decât o încercare, un experiment... Cele patru femei „*care joacă roluri bărbăteşti*" s-au străduit, fiecare în felul său, să urmărească indicaţiile date într-un decor simplu: gazon natural, un spaţiu gol în interiorul acestuia cu patru scaune, o pereche de bocanci, cretă, şi proiectarea integrală în limba sârbă a versurilor recitate şi spuse pe perete, pentru necunoscătorii de limba română, cele patru actriţe reuşind, parţial, să redea esenţa şi sensul versurilor lui Nichita Stănescu, „*care schimbă fericirea pentru stihie, viaţa pentru ambis şi propriul sânge pentru aura existenţei...*"!

„*O altă matematică*" de **Nichita Stănescu** în regia şi dramatizarea ***Darei De Luka***, în care apar **Daniela Şerban** (Craiova, România), **Otilia Pescariu**, **Florina Petroi** şi **Marija Nenadici**, în cele aproximativ 40 de minute, „*ne-au prezentat drama despre soarta poetului care prin versuri a reuşit să spargă inimile noastre pe care realitatea le-a umplut cu simulacre şi prejudecăţi..., Stănescu reamintindu-ne că doar cosmosul este mai vechi ca noi, iar mai vechi decât sângele este doar poezia...*", scrie într-un loc în caietul program!

Radomir MUNCAN

(„*Libertatea*" 15 decembrie 2007)

LA TEATRUL ROMÂNESC PROFESIONIST DIN VÂRŞEŢ

„O altă matematică"

sau despre lumea tandră şi sinceră care este chiar viaţa aceasta

„*Nichita din nou printre românii din Serbia; de data aceasta întruchipat într-un vers şi într-o felinică mişcare*" – aşa mă gândeam în timp ce vizionam cea de a 8-a premieră a Teatrului Profesionist Românesc. Un spectacol – miniatură Teatru liric, sau poate vreţi să-l numim teatru poetizat, sau poetic...

„*O altă matematică*" a magicianului care a fost Nichita Stănescu.

Un vis al regizoarei Dara de Luka care, după cum ne-a mărturisit, a început să se îndrăgostească de lumea lui Nichita înca de la primele întâlniri cu poezia lui... „*O altă matematică*" a actriţelor: **Daniela Şerban**, **Otilia Pescariu**, **Florina Petroi** şi **Maria Nenadici**. Chiar şi a **Oliverei Mihajlovski**, care a semnat costumele.

Este vorba despre un alt mod de a gândi teatrul. Este vorba despre o întreagă filosofie care te conduce în ideea de a monta spectacolul. Pentru actori, un mod mult mai dificil de a juca. Mai întâi pentru că textul nu este şi nu trebuie să fie o coerentă poveste. Apoi, pentru că – actorii o ştiu – a rosti firesc o replică în spectacol – e una iar a rosti firesc o poezie – e cu mult mai greu. Şi – în definitv – de ce să nu o spunem? – e la mijloc o poveste întreagă despre modul în care regizorul, la propriu, dispune de actori într-un asemenea spectacol-poezie.

Frumuseţea spectacolului de la Vârşeţ e cu atât mai seducătoare, cu cât spectacolul a capturat atenţia tuturor şi a deschis deopotrivă suflete şi minţi. S-a încheiat tocmai când nu te aşteptai, după cum imprevizibilă e şi poezia lui Stănescu, şi chiar Stănescu însuşi. Şi noi – am rămas surprinşi – mi-a spus regizoarea Dara de Luka. „*Hai să numim ceea ce nu este cifră, ceea ce zboară liber oriunde şi ceea ce poate umple toate golurile*" – – m-a întrebat. „*La ... dragoste!*"

„*Dragostea... da... dar mă mai gândesc eu... Poate mai nasc un alt cuvânt...*" a continuat cu glas tremurător. „*Dragostea nu ajunge?*" – am mai întrebat eu, surprinsă într-un zâmbet provocat de o amintire frumoasă. „*Ah! Ajunge, chiar şi prisoseşte... Dar eu rostesc acest cuvânt atât de rar... Pentru că mă cutremur şi am emoţii, zice, numai la gândul că mă aflu în faţa lui*".

După ce s-a încheiat spectacolul „*O altă matematică*" am căutat-o pe una din protagoniste: Daniela Şerban, oaspete din România, actriţă care a ieşit de pe băncile facultăţii în această vară. M-a mişcat scena în care punea capul pe iarbă. Cu grijă, cu o bucurie lăuntrică imensă, cu o nestăvilită atotcuprinzătoare dragoste pentru tot ce e viu, pentru tot ce este, pentru tot ce a fost şi pentru tot ce va mai avea să fie..., 4m? – am iscodit-o.

– *Asta depinde numai şi numai de noi înşine – mi-a răspuns. Daca în fiecare zi ne uităm câte un pic înlăuntrul nostru, dacă pentru câteva clipe ne*

facem bilanțul gândurilor, al sentimentelor, şi ne lăsăm liberă mintea, să gândească tot timpul, să muncească tot timpul, atunci o să vedem cu ochii 'O alta matematică'. Dacă ne cufundăm în problemele zilnice, dacă nu voim să vedem decât lucruri palpabile. 'O altă matemetică' nu vom putea vedea.

– Nichita Stănescu – pe scenă! O inițiativă nouă şi curajoasă – ațâțai eu vorba.

– Da. Foarte nouă. E prima dată şi pentru mine. Chiar de aceea am avut emoții la început. Când am auzit că se dramatizează poezia şi poemele lui Nichita Stănescu... Oho! – mi-am zis. *Nu-mi sună cunoscut... Nu e o piesă de teatru, cu scenariu, cu poveste...*

– Cu emoția pe care ai timp să o clădeşti de la începutul spectacolului – întregii eu gândul ei.

– Aşa e. Dramatizarea a fost gândită un pic filosofic, existențialist, dacă pot să mă exprim aşa... pentru că aşa sunt poemele, aşa este toată poezia lui Stănescu. El a ales cuvinte complicate. Iar sensul lor e foarte simplu. Numai că omul preocupat de viata de zi cu zi, de lucruri cotidiene – nu vede esențialul. Ar trebui să privească înăuntru. Eu sper din tot sufletul că acest proiect a deschis măcar pentru acea oră cât a durat spectacolul, mintea oamenilor. Că i-a determinat să gândească altfel. Sper ca după acest spectacol, să nu ma fim ființe robotice, să nu ne limităm la simpla matematică: unu plus, unu egal cu doi. Să luăm în considerare şi alte lucruri, din interior. Să ne gândim că o inimă şi cu o minte nu dau cifra doi! Sper ca oamenii să fii înțeles că o inimă şi o minte – ele fac un gând!

* * *

O ,,*creație de efect, de rezonanță..., un spectacol rigid şi tandru în acelaşi timp, aşa cum a fost şi el, Nichita Stănescu*" – îmi spunea în urma premierei scriitorul Dejan Tadić. Petru Cârdu spunea că versurile lui Nichita Stănescu sunt imprevizibile ca furtuna. Spectacolul are şi el întorsături furtunoase, susținute, pe alocuri şi de muzica vie, venită din sufletul celor patru actrițe. Ele câteodată cântă, câteodată vociferează, altădată sonorizeză nişte vocale... Muzica adaugă emoții, subliniază suspansul, descarcă sufletul leagănă, linişteşte... muzica e energia pură şi e încântarea descătuşată... Profitați de ocazie! Mergeți la Vârşeț sau chemați fetele să vină la voi Faceți cunoştință cu o altă lume: lumea fără cifre, pe care am pierdut-o, fărâmă cu fărâmă, pe drumul pe care-l facem de la un Prag la alt Prag. Uitând că această lume tandră şi sinceră e chiar Viața.

Ana Niculina URSULESCU

(,,*Libertatea*" 22 decembrie 2007, pag. 9)

Nikita Stanesku na sceni u Vršcu

Druga matematika u Rumunskom pozorištu

Nova premijera Rumunskog pozorišta u Vojvodini biće izvedena večeras u 19 sati na Maloj sceni Narodnog pozorišta ,,*Sterija*" u Vršcu. U pitanju je ,,*Druga matematika*", drama o pesniku koji je svojim stihovima izlečio svet. Njegove su pesme opore i grube, ali istovremeno i snažne i nežne. Taj pesnik je Nikita Stanesku čije je stihove dramatizovala i režirala Dara De Luka iz Beograda. U predstavi i ženske i muške uloge igraju isključivo glumice: Danijela Šerban iz Narodnog pozorišta iz Krajove u Rumuniji, Otilija Peskariu, Florina Petroi i Marija Nenadić.

Ova drama predstavlja poniranje u sudbinu modernog čoveka koji menja svoj život za ponor strasti i sopstvenu krv za auru kosmogonijskog smisla. Jedna glumica je moderator, a ostale učestvuju u svojevrsnom svemirskom seminaru.

(,,*Danas*" četvrtak, 6. decembar 2007.)

POZORIŠNA PREMIJERA

Neuništiva vitalnost

„Druga matematika" po stihovima Nikite Staneskua, režija Dara de Luka, Profesionalno pozorište na rumunskom jeziku, Vršac

Scena Profesionalnog pozorišta na rumunskom koja radi pri vršačkom NP ,,*Sterija*" premijerno je izvela dramu ,,*Druga matematika*" čiji se sadržaj semantički oslanja na stihove i životne fragmente jednog od najvećih rumunskih pesnika Nikite Staneskua (1933-1983). Rediteljka ovog kamernog teatarskog dela **Dara De Luk**a u velikoj je meri koristila stihove iz knjige njegovih izabranih pesama ,,*Munja i hladnoća*" koju je priredio i prepevao na naš jezik književnik Petru Krdu, a za koju je upravo dobio uglednu prevodilačku nagradu ,,*Miloš N. Đurić*".

No, najsnažniji naglasak u ovom komadu Dara De Luka je stavila na ogromnu, neuništivu vitalnost Staneskua, koji je živeo veoma burno, uvek disao punim plućima, rasipao neštedimice svoju snagu, uživajući u svim egzistencijalnim lepotama i radostima, uvek temperamentan i nepredvidljiv i u imaginaciji i u realnosti.

Posedujući vulkansku energiju on je razbijao sve ustaljene poetske konvencije i šablone, stvorivši svoj svet u kojem je bio neprikosnoven i nenaslutiv. Njegove tragove sledili su mnogi pesnici Rumunije i sveta, ali niko od njih nije uspeo da dosegne ogromne korake kojima je hodao.

Dara De Luka upustila se u posao koji je bio istovremeno i izazovan i nezahvalan, ali je uspela da realizuje koherentnu scensku inkarnaciju praćenu mizanscenom koji je asocirao na park ili ozelenjeni gradski trg, dopunjavajući ga komplementarnim zvučnim efektima. Više nego dobru saradnju ona je imala u kostimografu Oliveri Mihajlovski, koja je protagoniste predstave odenula u jednostavne, ali rečite kostime.

Protagonistkinje ,,*Druge matematike*" harmonično i dobro uigrano, Danijela Šerban, Otilija Peskariju, Florina Petroj i Marija Nenadić, tumačile su uloge muškaraca još više značenjski one običavajući ovo dramsko ostvarenje koje zaslužuje svaku pažnju i hvalu, jer počev od rediteljke, pa do glumica, svako je pružio svoj individualni kreativni maksimum.

Dejan Tadić

(,,Dnevnik", 8 decembar 2007, str.13)

AFIŞ

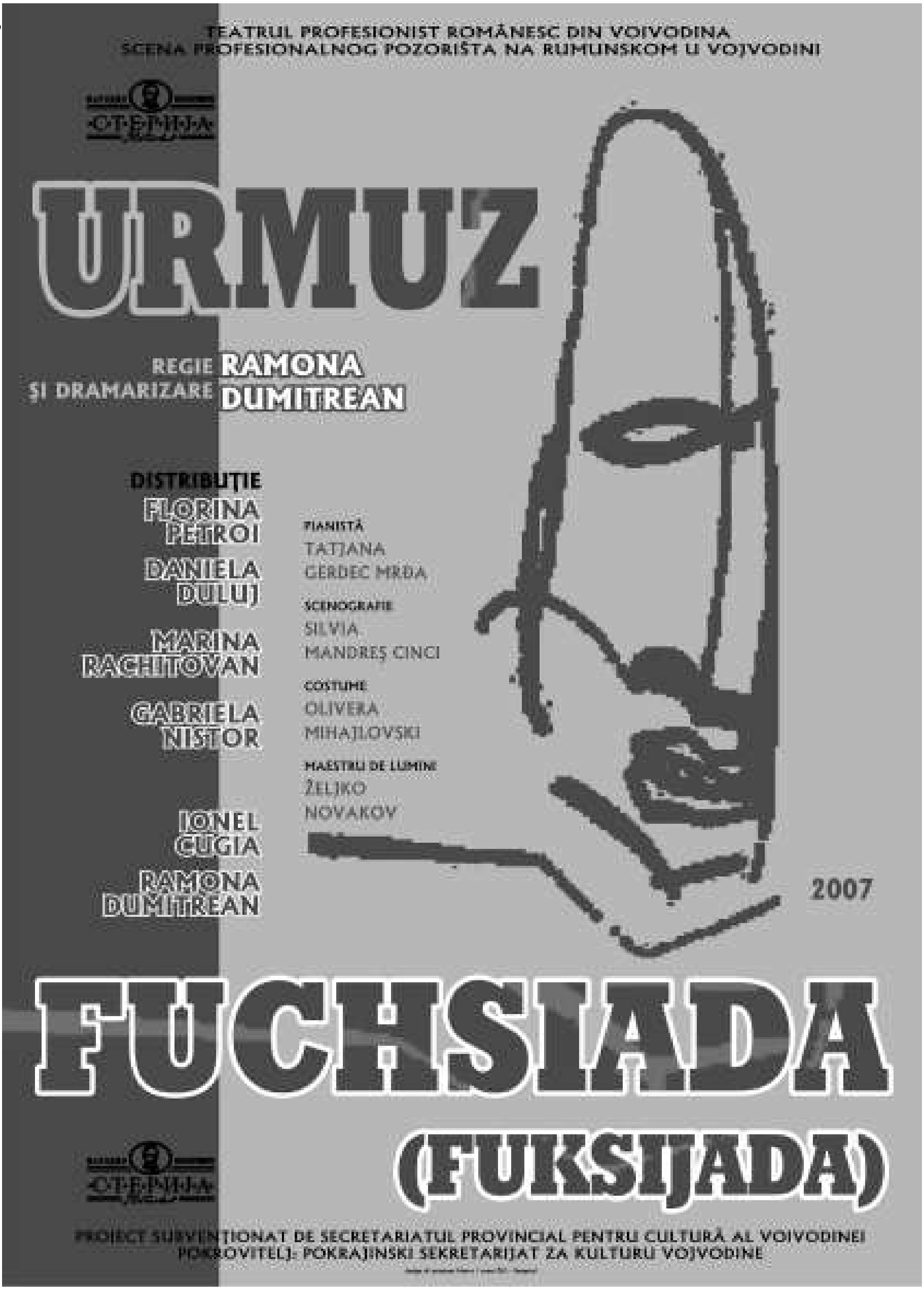

PREMIERA: **29 decembrie 2007**

<u>**Stagiunea 2007**</u>

Urmuz

FUCHSIADA

Regia: **Ramona Dumitrean**

<u>Distribuţia:</u>
Florina Petroi
Daniela Duluj
Marina Rachitovan
Gabriela Nistor
Ionel Cugia
Ramona Dumintrean

Pianistă: **Tatjana Gerdec Mrđa**
Scenografia: **Silvia Mandreş Cinci**
Costume: **Olivera Mihajlovski**
Maestru de lumini: **Željko Novakov**

Consiliul artistic: **Petru Cârdu**, *preşedinte*, **Ana Niculina Ursulescu**, **Rodica Petrovici**, **Dimitrie Miclea**, **Viorel Luca**

Director ad interim: **Srdjan Tomić**

Fuksijada je ,,*odiseja*" običnog čoveka zatečenog u svojim egzistencijalnim uslovima, koji ima, kako perifernu, tako i ,,*osobenu*" umetničku sudbinu. Glavni junak, Fuks, predstavlja potencijalnog pojedinca ,,*svakodnevne večnosti*". Pored metafore i promenljive dvojnosti, Fuks je svako od nas, primoravajući i nas da se ogledamo u njemu i da budemo svesni aspiracija i nemoći da to postignemo.

Na prvi pogled, to je parodijska verzija civilizacijskog heroja. Međutim, Fuks se potvrđuje kao neobična mera svakog postojanja.

Junak Fuks je ono što učimo da zaboravimo. Ostalo je tišina.

Kao što je napisao Ežen Jonesko, Urmuz je bio dadaist pre dadaista, nadrealist pre nadrealista. Urmuz možda nije pseudonim Demetrua Demetresku-Buzau (1883-1923), nego pravo njegovo ime, jer ga kao takvoga znamo već dugo. Urmuz je razbijač rumunskog književnog nasleđa.

Čovek sa dva života, jedan je skratio samoinicijativno, ali je stvorio veliko samosvojno delo koje stoji pred nama.

Nije ni čudno; i sam Jonesko priznaje svoje književno srodstvo sa Urmuzom.

Pripadao je svetkoj plejadi tragičnih.

Urmuz

– Este Urmuz un suprarealist autentic? Poate că, deoarece nu părăseşte niciodată luciditatea sa ironică, e numai un caraghios, un frate spiritual a lui Jarry? Sau încă, dacă vrem să descoperim oarecare implicaţii, poate fii considerat un fel de Kafka mai mecanic şi mai grotesc? Suprarealiştii din România îl revendică şef de şcoală. În orice caz, Urmuz este în adevăr unul din premergătorii revoltei literare universale, unul din profeţii dislocării formelor, ale gândirii şi ale limbajului din lumea asta, care se dezagrează azi sub ochii noştri, absurdă ca şi eroii autorului nostru...

(Eugene Ionesco, Les Lettres nouvelles, Paris, XIII, ianuarie-februarie 1965)

– Parodierea mijloacelor prozei realiste (...) nu e un scop în sine, ci o cale de acces spre mijloacele originale ale corinticului. Şi, în fond, astăzi sântem mai aproape de convingerea că există un univers urmuzian, deopotrivă de substanţial şi de constituit ca acela, să zicem, al Hortensiei Papadat-Bengescu. Nici numai parodică, nici numai amuzantă, proza lui Urmuz trebuie privită în ea însăşi (...), spre a se constata că răspunde atât unui moment determinat din mişcarea romanului modern, cât şi unei anumite înţelegeri a omului şi a societăţii, alta decât aceea împărtăşită de romanul doric şi de acela ironic. (...) La Urmuz, burghezia apare deodată în negativitatea ei iraţională, icongruentă şi grotescă. A rămas mecanismul implacabil al suprainvidualităţii.

(NICOLAE MANOLESCU, Arghezi & Urmuz, în Arca lui Noe, Eseu despre romanul românesc, III, (Coxinticul), Editura Minerva 1983, p.22-23)

...Urmuz are jovialitate, aşa cum avea Alfred Jarry în Franţa. (...) Ca să nu ne închipuim că Urmuz este un caz unic românesc, n-avem decât să amintim celebrul H*areng sour* adică *Scrumbia* de Charles Cros. (...) Urmuz (...) nu este totuşi un automatic, ci un simulator de automatism...

(G.CĂLINESCU, Principii de estetică, 1939, vezi ediţia din 1968, Bucureşti, EPL, p.28-34)

– Suprarealismul român este, prin Urmuz, anterior celui francez şi independent...

(G.CĂLINESCU, Istoria literaturii române de la origini până în prezent, Editura Minerva, 1982, p.888)

– Cu fuchsiada ni se întăreşte tot mai mult convingerea că broderia paralogică în care Urmuz şi-a îmbrăcat stilul şi substanţa povestirilor nu este jocul facil al unei minţi fantastice, ci rezultatul unei experienţe de scrâşnete care i-au revărsat peste cerneală un botez din sângele-i propriu şi va face ca plămădeala din care şi-a construit eroii să nu se altereze aşa repede de vreme şi să-şi păstreze farmecul şi valoarea de la început, oricât de multe imitaţii s-ar face după el şi oricât ,,*l-ar depăşi*" (...) imitatorii.

(G(EO) B(OGZA), unu, III, nr. 31 noiembrie 1930)

– Era în Urmuz o mare vervă creatoare şi o fantezie neostoită, capabilă nu numai să implice datele realităţii curente, să le amestece şi să dea, la fel cu jocul norilor, forme noi, îndrăzneţe şi uimitoare, proprii tuturor mitologiilor, dar chiar să evolueze spre basme în care nihilismul fantastic al primelor fragmente şi automatismul marionetelor primare să se aşeze în compoziţii limpezi şi armonice. E cazul Fuchsiadei ,,*poem eroico-erotic, şi muzical în proză*", lucrare postumă şi în care se poate urmări linia clasică a mitologiei elene faţă de libertinajul fantast al mitologiilor nordice…

(PERPESSICIUS, Cuvântul, VII, nr. 2151; Menţiuni critice, IV. E.P.L.A., 1938, pp.58-62)

- Revolta înseamnă înainte de toate, nonconformismul, ,,*încăpăţânarea de a nu găsi în viaţă vreun conform oarecare*". Geo Bogza, care face această remarcă, îl apropie pe Urmuz de Eminescu. El el, poate, singurul avangardist care putea face o asemenea legătură, fiind cel care nu se lepădase nici o clipă, chiar în anii acelui anarhism poetic, de Eminescu. Straniul Urmuz este, nu mai puţin decât Eminescu, prin nonconformismul său, prin zbuciumul şi sfârşitul său tragic, un ,,blestemat" în sensul acelor ,,*poetes damnes*" din secolul trecut francez…

(NICOLAE BALOTĂ, Urmuz, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1970, p. 150)

… Trei mari fenomene de avangardă ale veacului XX, dadaismul, ,,*absurdul*", lettrismul, fenomene de un amplu răsunet, se constituie ca efecte ale unor iniţiative româneşti, ilustrate de poeţi sau scriitori, care – deşi s-au făcut cunoscuţi ca anticipatori în afară – au început prin a scrie româneşte la noi în ţară. Numai printr-un caz fericit, acela al lui Eugen Ionescu, care şi-a identificat unele antecedente în Caragiale şi Urmuz, s-a putut vorbi despre ei, încă înainte de 1970, ca de nişte indirecţi deschizători de drumuri pe plan universal. Atâtea alte exemple strălucite au rămas, însă, în umbră.

(EDGAR PAPU, Cuvânt explicativ la Din clasicii noştri, Contribuţii la ideea unui protocronism românesc, Editura Eminescu, Bucureşti, 1977, p.8)

Ramona Dumitrean

Actriţă care „*sperie*" publicul cu rolurile pe care le inter- pretează, e o artistă cu renume. Deşi a ales să facă actoria din comoditate, a ajuns să fie cea mai bună de pe scena din Cluj. Impresia celor care nu o cunosc ? O femeia dură, acră, de care ţi-e frica Şi care ar putea să îţi facă rău. Dar nu este aşa. Pe Ramona o putem adauga în categoria femeilor deschise, prietenoase şi bine dispuse, pentru că îi face pe cei din jurul său să zâmbească, chiar dacă în interiorul ei sunt alte griji.

Îşi iubeşte meseria, iubeşte publicul, mai ales când vede sala plină, şi se simte împlinită când este aplaudată de oamenii care îi apreciază munca de actor.

Loredana Berengia

(Sursa: internet)

Ramona Dumitreanu *şi* Ionică Cugia

Gabriela Nistor *şi* Ionică Cugia

NOUĂ PREMIERĂ LA TEATRUL PROFESIONIST ROMÂNESC DIN VOIVODINA

„Fuchsiada”- sau cum ia naştere spectacolul din proză

Urmuz este în adevăr unul din premergătorii revoltei literare universale – afirmă Eugen Ionescu. Şi dacă este adevărată şi universal acceptată părerea aceluiaşi că „*suprarealiştii din România îl revendică şef de şcoală*” cum să trecem cu vederea neliniştea, suspansul, respectul aproape sacru cu care ne apropiem de uşiţa pe care ne-a deschis-o regizoarea şi actriţa Ramona Dumitrean atunci când ne-a invitat la „*Fuchsiada*” lui Urmuz?

Pasul cu care înaintăm spre Sala Atelier a Teatrului Naţional din Vârşeţ la cea de-a patra premieră a Teatrului Profesionist Românesc din Voivodina, în anul 2007, nu este tocmai sigur.

,,*Există un univers urmuzian*” – îmi amintesc de afirmaţia lui Nicolae Manolescu. Un univers al prozei care poate genera şi arta spectacolului de teatru, aş adăuga. Semnul de întrebare din conştiinţa acelora care cunosc textele în proză ale lui Urmuz creşte enorm în aşteptarea spectacolului. Inima parcă urcă în gât, iar curiozitatea creşte precum o necunoscută într-o ecuaţie, precum o notă falsă într-o etidă... Incomod, enorm, acest semn de întrebare! Şi mai are şi tendinţa să inunde lumea... Lumea ta interioară...

,,*Am fost luată prin surprindere de acest text*”, îmi spune regizoarea în urma spectacolului, „*mi-a fost frică, dar finalitatea a fost una de ne-frică şi utilă, cred*!”

A-ha! – mă bucur, în gând. Nu am fost singura!

Şi realizez că spectacolul stăruie să rămână în mine, zile întregi, ceea ce e bine. E excelent! Tot mai trezeşte întrebări, tot îmi mai dă târcoale...

Scenografa Silvia Mandreş-Cinci a cochetat cu negrul nopţii şi al străfundurilor din noi şi cu albul nevinovatelor vise, a naivelor aspiraţii copilăreşti. Olivera Mihajlovski, care semnează din nou costumele, urmează direcţia propusă de scenografă şi întregeşte gândul regizoarei, pendulând între cele două extreme (negru-alb), între care şi noi, privitorii, ne zbatem să ne aflăm locul, cuprinşi de euforica speranţă că poate, aici şi acum, cu ajutorul lui Urmuz, vom pătrunde veşnicul mister al existenţei creative.

Nu este oare Fuchs oglinda în care se priveşte oricare dintre noi ? Nu este dedublarea lui în Fuchs cel Mic şi Fuchs cel Mare, sau, dacă vreţi, simbioza dintre Fuchs – bărbat si Fuchs – femeie un arătător de drumuri care ne face să ne întrebam: frumosul din noi, cel care insistent ne îndeamnă să tindem spre Olimp, este oare într-adevăr un perpetuum mobile care transformă androginul Om, iarăşi şi iarăşi, într-o pasăre phoenix?

Nu sunt oare aceleaşi ispitele care ne pândesc pe toţi, viclene, neiertătoare...?

Nu avem pregătită, fiecare dintre noi, pentru a ne feri de urechile care ne înconjoară, de ochii care stau pe noi, de mâinile care stau gata să ne înhaţe, o umbrelă veche, numai bună de dus la reparat? Dar întrebarea e: o mai vrem înapoi? Sau, mai bine zis: ne va mai vrea ea pe noi, după ce i-au cârpit rănile, pe cât puteau? Rănile pe care le-a primit în locul nostru...

,,*...E plin pământul de falşi artişti, de falşi proroci şi falsă artă*” – scria Urmuz. ,,*Tu, Fuchs, vei trebui de-ndat să cureţi planeta toată, toată – trage semnalul de alarmă, povăţuitor şi profetic*”.

„*Dar lumea nu se vrea schimbata*” – scria, odată Czeslaw Milosz. Dimensiunea tragică a personajului central, dimensiunea tragică a fiecăruia dintre noi, nu este diminuată nici de muzica ce, prin predilecţie, purifică totul. Nici de dragoste, inevitabila pasiune, care înnobilează, de care nu scapă nimeni şi care, totuşi, nu ne poate sustrage tragicului destin. Finalul e acelaşi. În artă, ca şi în viaţă, „*nimic nu se schimbă; totul continuă*” – mi-a răspuns regizoarea.

De ce este Urmuz modern şi astăzi ? – şi-a pus întrebarea retorică, Ramona Dumitrean ,, *...lui i-a fost suficient să scrie o cărţulie de 50 de pagini şi să rămână până azi inovator şi premergător al absurdului*”.

Şi spectacolul? Cum apropii oamenilor de rând un Urmuz care „*nu e greu de citit, dar e greu de înţeles*” – o întreb?

„*Îl gândeşti ca un spectacol de imagini, şi un eseu, şi o metaforă tocmai ca sa fie accesibilă tuturor*”- vine răspunsul. „*Utilizezi luminile aşa ca să creeze atmosferă*”...

Munceşti cu actorii aşa ca să înţeleagă. Şi să ne facă şi pe noi să înţelegem. Cei cu experienţă: **Florina Petroi**, **Daniela Duluj**, **Ionel Cugia**. Şi cei cu foarte puţină experienţă: **Marina Rachitovan**, **Gabriela Nistor**. Îi faci să răspundă aşteptărilor. Să-ţi faciliteze munca, deloc uşoară de a apropia, în cazul acesta, publicul de autor. Prin toate mijloacele disponibile .

Şi, în definitiv, vorba Ramonei Dumitrean: „*La urma urmei, publicul îşi ia mesajul pe care îl vrea!*” închei acest articol cu cuvintele regizoarei, care îmi par potrivite:

„*A fost aceasta o încercare frumoasă de a manevra livrescul lui Urmuz*”.

Ana Niculina URSULESCU

(Emisiunea ,,*Cadran cultural*” Radio Novi Sad)

Ramona Dumitrean merge cu „Fuchsiada" la Belgrad

Actrița Teatrului Național din Cluj **Ramona Dumitrean** va participa la Festivalul Național de Teatru din Belgrad cu spectacolul ,,*Fuchsiada*", o adaptare după Urmuz. Piesa de teatru a fost realizată chiar de actriță, ea fiind şi interpreta rolului principal, şi regizoarea spectacolui.

,,*Am finalizat acest proiect într-un timp record. Doar zece zile am avut la dispoziție şi am reuşit, astfel, să punem în scenă un mic poem teatral. Până în luna aprilie vom merge la Belgrad cu acest spectacol, dar la Cluj deocamdată nu ştim cănd se va juca*", a explicat Ramona Dumitrean, pentru clujeanul.ro.

,,*Fuchsiada*" este cel de-al doilea spectacol realizat de Teatrul Național ,,*Sterija*" din oraşul Vârşeț (Voivodina, Serbia), cu actori ai Naționalului clujean, în cadrul unui proiect de susținere a culturii din străinătate, în parteneriat cu teatrul din Serbia.

Cele două teatre au început colaborarea anul trecut, stabilind să realizeze împreună un program cultural permanent. Primul proiect finalizat, având-o ca actriță pe **Elena Ivanca**, a fost spectacolul ,,*Muguri*", un colaj pe versuri de Vasco Popa, regizat de Steven Bodroja, care a participat anul trecut la Festivalul Teatrului Național din Belgrad şi a primit ***Premiul Special al Criticii***. Astfel, Teatrul ,,*Sterija*" urmează să facă un turneu la Cluj cu cele două spectacole.

Narcisa CHIOREAN

(,,Clujeanu" – ediție on-line 18 ianuarie 2008)
(http://clujeanul.gandul.info/cultura-timp-liber/ramona-dumitrean-merge-cu-fuchsiada-la-belgrad-2340036)

Herojsko-erotska poema

VRŠAC – Predsednik umetničkog saveta Scene profesionalnog pozorišta na rumunskom u Vojvodini **Petru Krdu** najavio je da je u pripremi još jedna predstava čija se premijera očekuje do kraja decembra.

„*Biće urađena po čudesnom tekstu rumunskog pisca poznatog pod pseudonimom Urmuz – Dimitrije Dim. Jonesku Buzau (1883 – 1923), koji je napisao pedesetak stranica teksta i zauvek ušao u istoriju rumunske i svetske književnosti*", rekao je Krdu.

Profesionalno pozorište na rumunskom jeziku deluje pri Narodnom pozorištu „*Sterija*" u Vršcu.

U glavnoj ulozi biće čuvena rumunska glumica Ramona Dumitreanu, a komad se zove „*Fuksijada, herojsko-erotska i muzička poema u prozi*".

Biće to deveta premijera Scene profesionalnog pozorišta na rumunskom u Vojvodini.

Osma premijera bila je održana 6. decembra, kada su na Maloj sceni „*Tomislav Pejčić*" *predstavili delo Nikite Staneskua „Druga matematika" u režiji i dramatizaciji Dare de Luka.*

Scena profesionalnog pozorišta na rumunskom zaživela je krajem 2003. godine, kao deo projekta Pokrajinskog sekretarijata za kulturu „*Otvaranje pozorišnih scena na jezicima nacionalnih manjina*".

POZORIŠNA PREMIJERA U VRŠCU

U košmaru snovienja

Rumunsko profesionalno pozorište u Vojvodini koje radi pri vršačkom NP ,,*Sterija*" za svoju najnoviju premijernu postavku odabralo je delo ,,*Fuksijada*" autora **Demetrua Demetreskua - Buzaua** (1883 -1923) poznatijeg pod pseudonimom ***Urmuz***. To je veoma izazovan i zahvalan dramski tekst o životu i sudbini umetnika, ali i čoveka iz svakodnevnice, koji konstantno egzistira u košmaru snoviđenja, ne uspevajući da razluči realnost od imaginacije i potonuvši na kraju u vrtlogu haosa.

Ambiciozna rediteljka **Ramona Dumitrean**, koja ujedno tumači i ulogu naratorke, uočila je vispreno široke semantike i interpretatorske mogučnosti koje Urmuz pruža u ovom nadrealističkom delu, umela je da ih iskoristi do maksimuma i inkarnira zgusnuto scensko ostvarenje koje se uprkos kompleksnosti radnje gleda s uzbuđenjem, uzdržanog daha. Zasnivajući svoju koncepciji na razapetosti glavnog junaka Fuksa između Erosa i Tanatosa, ona povremeno menja izvorni tekst, dajući mu na taj način tonalitet snažne efektnosti i univerzalnosti. Njenu koncepcijsku postavku zdušno su podržale pijanistkinja **Tatjana Gerdec Mrđa**, scenografija likovne umetnice **Silvije Mandraš Činč** i kostimografija **Olivere Mihajlovski**.

U ulozi naratorke **Ramona Dumitrean** vrstno je držala sve konce predstave u rukama dajući joj osnovni ritam i buke, često zalazeći među gledaoce i razbijajući na taj naćin klasične međe koje pozornicu dele od publike. U ulozi *Fuksa* **Jonel Kuđija** bio je dosledno ubedljiv i rečju i gestom, kao i **Florina Petroj** koja je tumačila jednu, od po glavnog aktera kobnu, Venerinu služavku. Ostale role u ,,*Fuksijadi*" harmonično su i konsekventno odigrale **Danijela Duluž**, **Marina Rakitovan** i **Gabrijela Nistor**.

Dejan Tadić

(,,*Dnevnik*", 4 januar 2008, str. 12)

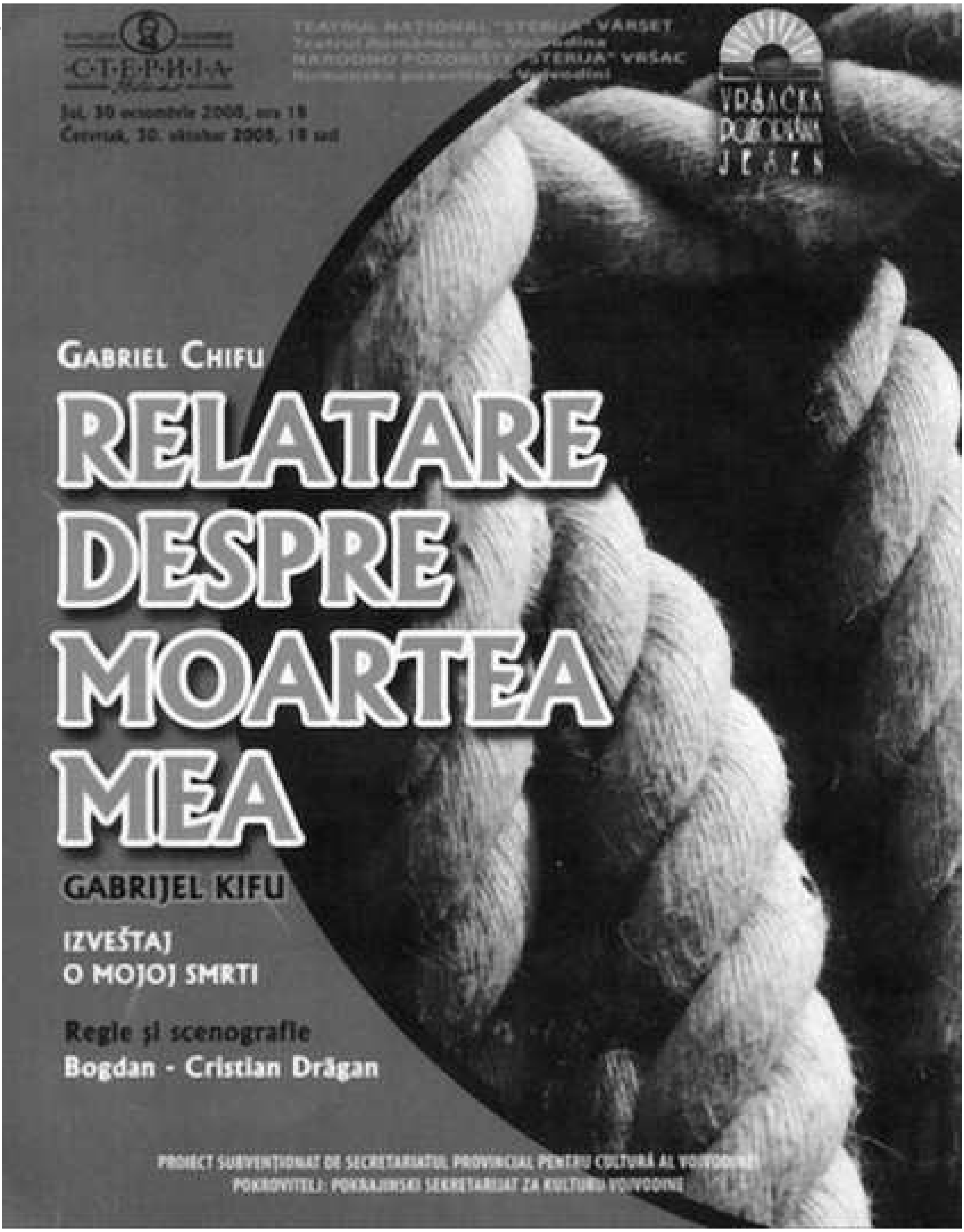

PREMIERA: **6 aprilie 2008**

Stagiunea 2007

Gabriel Chifu

RELATARE DESPRE MOARTEA MEA
sau
Eseu despre singurătate

Regia şi scenografia: **Bogdan-Cristian Drăgan**

Distribuţie:
Clara Vulpe
Cătălin Băicuş
Ionel Cugia
Otilia Pescariu
Florina Petroi

La pian: **Tatjana Gerdec Mrdja**
În film: **Anda Dinu** şi **Valeriu Dogaru**

Maestru de lumini: **Željko Novakov**
Proiecţionist: **Dragoslav Dobrosavljević**
Recuzita: **Goran Marković**

Consiliul artistic: **Petru Cârdu**, *preşedinte*, **Ana Niculina Ursulescu**, **Rodica Petrovici**, **Dimitrie Miclea**, **Viorel Luca**

IZVEŠTAJ O MOJOJ SMRTI
ili **Ogled o samoći**
Autor: **Gabrijel Kifu**
Režija: **Bogdan – Kristijan Dragan**

Scenska varijanta romana *Izveštaj o mojoj smrti* **Gabrijela Kifua** počinje prividnim epilogom u kojem je glavna junakinja Ana Kristina Stanesku izvršila samoubistvo jer je mislila da je ostala trudna sa đavolovim sinom.

Posle ovakvog početka, saznajemo da je glumački ansambl angažovan da bi postavio na scenu priču o Ani, ali, posle nastale pometnje u publici, prisustvujemo samo generalnoj probi – premijera će biti izvedena tek za dve nedelje. Sve je to neka vrsta stvaralačke radionice.

Glavna junakinja je mlada i prelepa apsolventkinja Filološkog fakulteta u Rumuniji. Godine 1988. odlučija je da, preko Jugoslavije, pobegne na Zapad. međutim, rumunski graničari su je uhvatili a njihov komandant, – pošto ju je surovo silovao – oslobodio je i pokazao put ka Jugoslaviji. Posle izvesnog vremena, Ana Kristina Stanesku stiže u Kanadu, gde se udaje za Adama, magnata štampe, pedeset godina starijeg. Kasnije, ona ima i lezbejsku vezu sa Patricijom, intimnom prijateljicom.

A priča sledi dalje... Izvolite, pogledajte predstavu!

Precum minotaurul din labirintul cretan, aproape în fiecare din romanele lui Gabriel Chifu stă ascunsă o fiinţă monstruoasă, ,,*un maestru al răului, al disimulărilor şi al monstruozităţilor*". *În ,,Relatare despre moartea mea*", roman care acoperă fapte petrecute între 1989-2005, această ,,*sursă a răului*" e întrupată într-un maior de grăniceri, de la graniţa de vest a României, racolat şi folosit în acelaşi timp, în diverse împrejurări, de serviciile secrete

* * *

Gabriel Chifu îşi dovedeşte capacitatea inventivă şi prin relaţia specială pe care o construieşte între cele două personaje, dincolo de ceea ce cunoaştem ca legătură obsesivă, tradiţională între călău şi victimă. Astfel, amândouă personaje sunt obsedate de ficţiune. Maiorul (sau fostul ofiţer) îşi construieşte un chip imaginar prin confesiunile trimise victimei ca exilant la Paris.

Ana-Cristina Stănescu, devenită Anne Wellingon, se recunoaşte, la rândul ei, osedată nu atât de aflarea adevărului despre personaj, cât ,,*dependetă de fabulă de basm, de poveste*".

* * *

Gabriel Chifu rescrie parabola ***Fiului Fiarei*** în felul său, transmiţându-ne totodată şi o convigere intimă: aceea că trăim şi murim, mai ales aici, în Estul Europei, potrivit poveştilor pe care le inventăm despre noi înşine.

Dan Cristea

,,*O femeie din Est e pe cale să nască un prunc însemnat*". Dorind să pună capăt Răului cuibărit în trupul său, pângărit fără milă în trecut, Anne se sinucide prin înecare, dar eficacitatea actului ei disperat şi curajos rămâne sub semnul întrebării, sugestia fiind mai degrabă aceea a supravieţuirii miraculoase a demonicului: ,,*Patricia se uită la cadavru acela intrat în putrefacţie: faţa e desfigurată, carnea de pe un picior e smulsă, iar pântecele e sfâşiat, arată straniu, înspăimântător, ca şi cum trupul Annei ar fi fost o temniţă şi cineva dinăuntru ar fi forţat pereţii, ca să nu piară odată cu Anne, să iasă la suprafaţă şi să ia în stăpînire lumea*".

Gabriela Gheorghişor

GABRIEL CHIFU

,,Sunt pasionat să reconstitui emoții, stări de grație trăite, sunt un căutător împătimit de pepite aurifere uitate prin straturile memoriei, sunt «un colecționar de intensități sufletești». Mă simt foarte bogat prin amintirile mele...”

FEBRUARIE PE MALUL DUNARII
de Gabriel Chifu

Februarie la Calafat.Cerul pustiu
din care orice astru a plecat,
din care orice fărâma de aur a fost smulsă.
Arborii grei, fără de zeitate
Apele Dunării curg mute şi oarbe,cu gheţuri.
Sfâşiate şi reci, atât de frumoase.
Bolnave şi triste, atât de părăsite.
Nu e fluviu acesta, ci însuşi sufletul nostru
pâlpâind în singuratate dupa ce totul a pierit,
litera albă spânzurată în golul fără sfârşit.

Bogdan Cristian Drăgan, un regizor cu greutate

Bogdan Cristian Drăgan este regizorul adoptat de Craiova, care a reuşit de-a lungul activităţii sale să adune laude şi aprecieri atât la nivel naţional, cât şi peste hotare. A terminat Academia de Studii Economice din Bucureşti, dar, atunci când a venit momentul practicării meseriei, munca de birou nu-l încânta. În faţa calculatorului îşi proiecta filme pe un ecran imaginar. Şi atunci, ca un lucru firesc, s-a înfiripat dorinţa de a face cu totul altceva. Ceva pe gustul său. După încercări repetate de a deveni student la Regie şi Film, Bogdan Cristian Drăgan a reuşit să ocupe unul dintre cele cinci locuri disponibile, în condiţiile în care era o concurenţă de 120 de candidaţi pe un loc.

Bogdan Cristian Drăgan devenea astfel student la clasa profesorilor Dan Piţa şi Valeriu Moisescu. A terminat facultatea ca şef de promoţie.

Primul film va însemna şi primul succes. Un scurtmetraj despre Revoluţia din 1989, montat pe ritmuri de samba. În sfârşit, Bogdan Cristian Drăgan îşi găsise locul. A realizat până astăzi peste 100 de scurtmetraje, dar şi un lungmetraj, „Cortul” (...).

Mirela MARINESCU (Gazeta de Sud - Craiova, România)

Clara Vulpe şi **Cătălin Băicuş**

Ionel Cugia, Tatjana Gerdec Mrdja, Florina Petroi Clara Vulpe, Cătălin Băicuş, Otilia Pescariu,

CEA DE-A ZECEA PREMIERA LA TEATRUL PROFESIONIST ROMÂNESC DIN VÂRŞEŢ

Relatare despre moartea mea (sau Eseu despre singurătate)

Veşnice teme: viaţa, iubirea, moartea. Evenimente majore: naşterea, nunta înmormântarea. Şi veşnice întrebări: de unde, de ce şi cum? Cauţi răspunsuri pe unde poţi. Poate la teatru? Şi te trezeşti într-o sală de spectacole. Eşti spectatorul pus pe o masă de disecţie. Broasca ţintită în cuie la ora de biologie. Pentru că în jurul tău nişte oameni fac repetiţii şi vreau să pună în scena un spectacol de teatru. Care va ieşi abia peste două săptămâni.

Cât mai trebuie să suferi tu, ei, sau altcineva – un Oarecare ce trece pe strada şi n-are nici în clin nici în mânecă cu furtuna pe care o ridică propriile tale amintiri, trezite de actori aici, într-o sală claustrofobic ? Actori care nici măcar nu fac teatru! Ei se joacă de-a teatrul, ei îşi spun c au dreptul la pauză, au dreptul la o cafea, au dreptul să se trântească pe o canapea, si aşteaptă rândul la replică! Pe tine te trag în piept, spectatorule, te manipulează ca pe un pumn de aluat şi ţie nu-ţi permit să te eliberezi din starea de şoc. Pentru că insistă ca în 70 de minute să trăiască 16 ani de suferinţă... Ba mai mult: să te facă să-i trăieşti şi tu! Pentru că răscolesc înfiorătoare simţiri ascunse în cel mai întunecat colţ al sufletului... Iar frica şi groaza nu au vârstă. Iar ziua poate să pară an, ştim cu toţii...

Iată în ce atmosferă am trăit cel deal zecelea spectacol al Teatrului Profesionist Românesc din Voivodina de pe lângă Teatrul Naţional ,,*Sterija*" din Vârşeţ: ,,*Relatare despre moartea mea*" sau ,,*Eseu despre singurătate*" pus în scenă, după romanul cu acelaşi titlu, al lui **Gabriel Chifu**. Dramatizarea romanului o semnează **Horia Gârbea**, iar regia – oaspetele din Craiova, **Bogdan Cristian Drăgan**. În distribuţie: **Clara Vulpe**, **Cătălin Băicuş**, **Ionel Cugia**, **Otilia Pescariu** şi **Florina Petroi**. La pian **Tatjana Gerdec Mrdja**. În film: **Anca Dinu** şi **Valeriu Dogaru**.

Povestea, simplificată, sună astfel: o studentă părăseşte România dorind să ajungă în Apus, prin canale nu prea sigure, trecând în mod clandestin frontiera cu Iugoslavia. Tragedia ei începe la frontiera românească, continuă cu o altă frontieră şi cu un alt calvar. Ajunsă în Canada, se mărită cu un respectabil domn cu 50 de ani mai în vârstă şi totuşi, nu-şi găseşte liniştea: povestea Răului pe care i-a fost dat să-l cunoasc, o marchează pentru totdeauna. Fata rămâne convinsă că în pântece s-a altoit un prunc al ,,*Întunecatului*", un prunc ,,*însemnat*". Ca să-l extirpeze, recurge la unica soluţie care i se pare eliberatoare: moartea. Dar Răul de care vrea să se descotorosească nu moare odată cu ea, pentru că autorul romanului, Gabriel Chifu, îi descrie cadavrul: ,,*arată straniu, înspăimântător, ca şi cum trupul Annei ar fi fost o temniţă şi cineva dinăuntru ar fi forţat pereţii, ca să nu piară odată cu Anne, să iasă la suprafaţă şi să ia în stăpânire lumea*".

Romanul lui Gabriel Chifu oferă o largă paletă de întâmplări, caractere, relaţii, sentimente... ,,*E o parabolă a răului*" ne-a zis criticul literar Dan Cristea . ,,*A răului băgat în interiorul nostru*". Dramaturgul oferă un material maleabil, care are ca pilon, romanul.

Regizorul este acela care taie în carne vie şi care face şi drege. Şi se joacă cu emoţiile noastre, şi se joacă cu emoţiile actorilor, pentru că a face teatru fragmentar e ca şi cum ai rătăci pentru un moment, uşor de tot, înspre lumea cinematografiei. Nu este uşor a ,,*sări*" în personaj. Dar regizorul, viclean, ştie ce vrea: vrea să ne încurce – şi începe spectacolul cu scenele de sfârşit; vrea să ne înşele – şi ne sugerează că a rămâne în sală se poate dovedi a fi de prisos, odată ce ştim cum se termină spectacolul; vrea să ne ferece de scaun şi ne serveşte la preţ de 10 minute de la începutul spectacolului cea mai puternică scenă: violul.

Şi capcana este întinsă...

Cădem în ea, mototol, din prima. Pentru că vedem cu ochii minţii violul şi ascultăm cu urechile larg deschise ale sufletului sfâşietorul ţipăt, încrâncenat, jalnic şi imens de dureros, ieşit din gâtlejul eroinei (Clara Vulpe). Iar scena e aproape nevinovată: maiorul – bucătar (Ionel Cugia) tranşează un pui. E adevărat, cu o sălbăticie senină, de care te înfiori... De aci încolo, oricare ar fi ordinea scenelor, nu mai contează: spectatorul e ţintuit pe scaun şi dat pe mâna negurilor din propriul suflet.

Dacă e cazul să depăşim emoţiile două zile după premieră, dacă e cazul să ne adunăm gândurile, am spune că povestea lui Gabriel Chifu a fost prezentată succint, că i-au fost sustrase elementele cheie, că atmosfera este cea care trebuie să fie şi personajele mai mult sau mai puţin aşa cum le-a vrut. Dar lucrul regizorului nu e să se ţină ca orbul de gard. Mintea lui planează peste roman şi peste acest spaţiu pe care spectatorul îl găseşte în Sala Atelier, de la Teatrul din Vârşeţ. Vremurile s-au schimbat, memoria omului e selectivă. Doar Răul e veşnic. Şi întrebările. Oglinda. Oglinda din scenografie – ce o fi vrând ea? Să ne amintească că tot oameni suntem? Că fiecare dintre noi, odată şi odată, poate simţi nevoia să caute în ochii unui alt om un semn de împăcare? Frânghiile. Frânghiile în care ne încurcam, care ne trag spre străfunduri, dar, de care, dacă avem puţină prezenţă de spirit, ne putem ţine cu amândouă mâinile şi chiar, uite, na! să urcăm pe ele, cum om şti şi cum om putea. Pianul. Clipa de răgaz. Pauza. Răsuflarea. Poate indicatorul de care avem nevoie pentru a face salturile necesare în timp.

Recuzită, în parte albă. Cum ar trebui să fie sufletul, şi nu e! Recuzită de orice culoare, folosită la maximum. Dusă şi adusă. Eficace.

Gândită până la cel mai mic detaliu. Ca şi întreg spectacolul de altfel. Indicaţii precise. Fiecare gest făcut cu rost. Pentru că aşa trebuie. Şi pentru că altfel nu se poate.

Lumină discretă, dar ajunge. Pentru fiecare scenă. Să nu întreacă măsura. Să nu tulbure.

Farmecul proiecțiilor video care vin, tocmai la timp, să întregească. Să explice, încă un pod peste timp.

A, da, să nu-l uit pe Cătălin Băicuş, de o naturalețe copleşitoare în Naratorul care ne conduce prin poveste şi cu totul altul, deosebit de interesant în Detectivul care, ca unul din filmele americane, o conduce pe eroină spre deznodământul propriei vieți! Detectivul din piesa de teatru are, poate, cele mai puține elemente comune cu personajul din roman. Dar Detectivul din spectacol îşi are propria sa biografie. Are un anumit număr de ani – nu prea mulți, e drept, are apucăturile unui tânăr oarecare şi o inteligență nativă. Pe deasupra nici nu e bădăran, cum ar vrea să pară, nici neinformat, cum am putea presupune că ar putea fi. E şi el o cursă pe care ne-a întins-o regizorul. Cursă, în care, de data asta, ne-am ferit să cădem!

Sunt şi eu un spectator care învață, în timpul acestui spectacol, câte ceva despre cruzime, despre disperare, despre iubire… Un spectator care încă îşi mai pune întrebări şi încă mai caută răspunsuri…

Şi o întrebare cade greu, ca o secure şi mă surprinde: Se poate oare ca în urmă cu 16, cu 20 de ani să fi stat paşnic în public, vizionând un spectacol de teatru chiar aici, în sala Atelier a Teatrului de la Vârşeț, în timp ce valurile Dunării înghițeau vieți cu adevărat şi în timp ce la frontieră, la o distanță de numai 3 km, cineva suferea îngrozitor ?!?

Rămâne în gât gustul amar al răspunsului pe care nu îndrăznesc să mi-l dau…

Ana Niculina URSULESCU

(,,Libertatea", 19 aprilie 2008, pag. 9)

Relatare despre moartea mea

Actorii craioveni şi cei sârbi de limbă română au transpus pe scena Teatrului din Vârşeț, în regia lui Bogdan-Cristian Drăgan, povestea tragică a Anei, aşa cum este ea descrisă de Gabriel Chifu în romanul *„Relatare despre moartea mea"*.

Teatrul Profesionist Românesc din cadrul Teatrului Național *„Steria"* Vârşeț – Voivodina a găzduit duminica, 6 aprilie, în prezența autorului Gabriel Chifu, premiera spectacolului *„Relatare despre moartea mea"*, în regia şi scenografia lui Bogdan-Cristian Drăgan şi dramatizarea lui Horia Gârbea. Reprezentația s-a bucurat de o asistență numeroasă, formată din oameni de cultură craioveni, printre aceştia şi cunoscutul critic Dan Cristea, care amintea: ,,*Precum minotaurul din labirintul cretan, aproape în fiecare dintre romanele lui Gabriel Chifu stă ascunsă o ființă monstruoasă, 'un maestru al răului, al disimulărilor şi monstruozităților' în 'Relatare despre moartea mea', roman care acoperă fapte petrecute între 1989-2005, această sursă a răului e întrupată într-un maior de grăniceri, de la granița de vest a României, racolat şi folosit, în acelaşi timp, în diverse împrejurări, de serviciile secrete*".

Alături de actorii Teatrului din Vârşeț, **Ionel Cugia**, **Otilia Pescariu** şi **Florina Petroi**, în spectacol au fost cooptați şi actorii Teatrului Național *„Marin Sorescu"* din Craiova - **Cătălin Băicuş**, **Clara Vulpe**, **Anca Dinu** şi **Valeriu Dogaru**, ultimii doi apărând doar în filmul proiectat în timpul desfăşurării evenimentului.

Reprezentația s-a bucurat de un deosebit succes, fiind aplaudată minute în şir de publicul venit în număr prea mare pentru capacitatea sălii Teatrului *„Steria"*.

Regizorul Bogdan-Cristian Drăgan a ales o formulă scenică inedită, o pseudorepetiție generală cu public. Actorii, surprinşi în timpul repetiției de un public nerăbdător, au invitat spectatorii la un spectacol *„neterminat"*, în care personajele ficționale din romanul lui Gabriel Chifu au fost dublate de biografiile actorilor, cu alte cuvinte, laboratorul de creație a lăsat culisele la vedere. Actorii au fost filmați şi proiectați pe un ecran cu care au intrat permanent în relație, ceea ce a mărit fluiditatea acțiunii scenice, detaşarea de tip brechtian înlăturând orice umbră de patetism.

Povestea tragică a Anei, o fată frumoasă din România, care reuşeşte să se sustragă iadului ceauşist cu prețul unei imense traume, a fost povestită cu ingeniozitate de actorii craioveni şi de cei sârbi de limbă română. Spre exemplu, în scena violului Anei, prinsă de grănicerii români la hotarul cu Iugoslavia, regizorul Bogdan-Cristian Drăgan sugerează grozăvia faptei prin aşezarea la aceeaşi masă a călăului şi a victimei, într-un simulacru sinistru de cină *„romantică"*.

Petru Cârdu, inițiatorul acestui proiect cultural, a avut numai cuvinte de laudă pentru profesionalismul artiştilor craioveni. Dovada succesului este şi participarea spectacolului la turneele din Belgrad, Novi Sad, Craiova şi Bucureşti, fiind deja preluat de televiziunile din Belgrad şi Novi Sad.

Impresiile unui critic

(,,Gazeta de Sud" ediție on-line – 12. 04. 2008)

În numărul 2 (874) / 18 februarie 2009 al ,,***Luceafărului de dimineață***", **Ioana Dinulescu** (,,*Relatare despre moartea mea - un spectacol dublu premiat*") apreciază pozitiv reprezentația Teatrului românesc din Voivodina, care a obținut, recent cu spectacolul ,,*Relatare despre moartea mea*" (o dramatizare după romanul lui Gabriel Chifu) două premii importante: **Premiul special al jurului**, acordat la Festivalul de teatru clasic de la Vârşeț, şi **Premiul pentru dialog intercultural**, obținut la Festivalul internațional al teatrelor de la Piteşti: ,,*Dramatizarea poartă semnătura atât a scriitorului Horia Gârbea, cât şi pe cea a regizorului Bogdan-Cristian Drăgan, acestuia din urmă revenindu-i dificila sarcină de a comprima un text deosebit de bogat în repere epice până la dimensiunea unui spectacol de studio. Lucru pe care Bogdan-Cristian Drăgan l-a realizat cu strălucire, regizorul fiind şi autorul unei scenografii remarcabile prin capacitatea ei expresivă, ca şi prin funcționalitate.*"

JOCUL DE-A REALITATEA

Ca un cadou premergător sărbătorilor de iarnă, în perioada 10-15 decembrie 2008, s-a desfăşurat la Teatrul *„Al. Davila”* din Piteşti Festivalul Internaţional al Teatrului de Studio, ediţia a XII-a. Manifestarea, care a avut loc într-un spaţiu neconvenţional, Studioul 125, i-a pus într-o situaţie insolită atât pe actori, cât şi pe spectatori, dispensându-se de scenă, de culisă, de accesoriile decorative, angajându-i pe actanţi într-o comunicare interactivă, cu un grad sporit de intimitate. Au participat două formaţii teatrale din Serbia, iar din ţară, teatre din Braşov, Râmnicu-Vâlcea, Ploieşti, Bucureşti, Piatra-Neamţ, Piteşti. Selecţia exigentă şi diversitatea reprezentaţiilor a făcut ca nivelul competiţional să fie unul ridicat, iar manifestarea, un eveniment agreabil şi interesant.

O surpriză plăcută a produs-o Teatrul Sterija din Vârşeţ, condus de cunoscutul poet **Petru Cârdu**, care, colaborând cu Teatrul Naţional *„Marin Sorescu”* din Craiova şi punând în scenă o dramatizare a lui **Horia Gârbea**, făcută după un roman al lui **Gabriel Chifu**, *Relatare despre moartea mea*, a oferit un model suplu de multiculturalitate şi sincretism. Numeroase au fost deliciile acestui spectacol, ţinând deopotrivă de suportul textual, de viziunea regizorală şi de jocul actorilor.

Scenariul a fost tensionat, o selecţie de scene exponenţiale, conţinând, uneori alegoric, datele unui dublu conflict, unul social-politic, legat de dorinţa sinucigaşă de evadare în lumea liberă a celor întemniţaţi în lagărul comunist şi de ferocitatea reprimării acesteia, şi altul psihologic, nemijlocit, trăit de o tânără pe care propriul tată, care o abandonase la naştere, grănicer-securist, o violează cu bestialitate, lăsând-o apoi să treacă în Jugoslavia. Alternanţa dramei este amplificată prin dualitatea tonului, confesiv şi justiţiar, ori prin schimbările de timp, prezent sau retrospectiv.

Impresia scontată regizoral a fost aceea de improvizaţie, de repetiţie generală, actorii dialogând cu spectatorii, demitizând constant secretele teatrului, dând reprezentaţiei un aspect când colocvial, când eseistic. S-au adăugat numeroase şi ingenioase artificii scenice, acompaniamentul muzical, aparteul sau comentariul, multiplicarea rolurilor unui actor, roluri proiectate video/audio motivate prin lipsa neprevizionată a unora dintre interpreţi, folosirea pantomimei, backgroundul ludic. Filosofia spectacolului a constat în comprimarea sa temporală, în continua amplificare intensivă a dramei, în dinamizarea scenelor, ceea ce a sporit cota de atractivitate, în decontractările create prin metoda dezinvolturii, prin schimbările de planuri. Deşi spectatorul este ţinut cu o anume obstinaţie într-un prezent al lucidităţii, al meditaţiei existenţiale, naraţiunea scenică îl absoarbe mereu, proiectându-l într-un etos ficţional/real. Sunt două feluri de realităţi în această piesă: cea a memoriei narative şi cea teatrală, scenică.

Intimitatea, apropierea spectatorului de misterul artei, care a stat în atenţia regizorală, a făcut să crească impresia de trăire în direct, de aprofundare a experimentului, de mărire a spiritului analitic al spectatorilor. De altfel, în mod paradoxal, fanteziile exercitate n-au făcut altceva decât să asigure echilibrul piesei, ludicul a contracarat patetismul, un lirism tragic a compensat severitatea situaţiei politice.

În concluzie, spectacolul a fost o reuşită din toate punctele de vedere. Gândit într-o formulă familiară, de studio, după modelul muzicii de cameră, a reunit valoric inventivitatea plină de inteligenţă a regizorului Bogdan Cristian Drăgan, interpretarea expresivă a actorilor Anca Dinu, Ionel Cugia, Otilia Pescariu, Florina Petroi şi, nu în ultimul rând, excelenta conlucrare dintre textul referenţial al lui Gabriel Chifu şi dramatizarea eficientă a lui Horia Gârbea. De fapt, întregul festival a suscitat un interes deosebit, oferind soluţii dramaturgice dintre cele mai captivante şi mai pline de ingeniozitate.

Paul ARETZU

http://www.viataromaneasca.eu/arhiva/58_viata-romaneasca-3-4-2009/30_miscellanea/318_jocul-de-a-realitatea.html

Un spectacol

14 decembrie 2008, ora 19,00, Teatrul „Alexandru Davila” din Piteşti. O zi de duminică cuprinsă în StudioInterFest, ediţia a XII-a, ceea ce explicit înseamnă Festivalul Internaţional al Teatrului de Studio. Ediţia de anul trecut a unui interesant festival teatral, ce are deja, cum lesne se vede, o respectabilă vechime, s-a desfăşurat între 10 şi 15 decembrie. În sala *„Studio 150”* a avut loc, în ziua amintită, spectacolul *Relatare despre moartea mea*, în reprezentarea Teatrului Sterija din Vârşeţ, Serbia, pus în scenă de regizorul Bogdan Cristian Drăgan. Textul este extras din romanul omonim semnat de Gabriel Chifu, iar dramatizarea îi aparţine lui Horia Gârbea. Înainte de terminarea primului sfert de oră din spectacol luăm cunoştinţă de problematica piesei: destinul unei tinere transfuge, proaspătă absolventă de filologie, de la sfârşitul „epocii Ceuşescu”, evadată prin fosta Iugoslavie şi ajunsă, în cele din urmă, în Canada. De la bun început suntem avertizaţi asupra ideii regizorale: totul se petrece la vedere, fără nici un secret de montare, actorii pretinzând că este vorba doar de o repetiţie. Cu alte cuvinte am asista la o improvizaţie, spectacolul fiind în continuu pasibil de schimbări şi de îmbunătăţiri, replicile de lucru sunt rostite pe faţă, ceilalţi actori sunt chemaţi în scenă în văzul şi în… auzul publicului pentru a rosti partitura ce li s-a repartizat. Este un fel de teatru în teatru: se interpretează un text care ne pune în temă cu avatarurile tinerei emigrante din România, acum o doamnă de bună condiţie în

atractiva Canadă, deja văduvă şi însărcinată, după traversarea inclusiv a unei experienţe amoroase cu altă femeie.

Scurtul prolog ce va fi reluat în final ca epilog ne dezvăluie atât relaţia dintre fosta transfugă şi prietena ei cât şi modul de lucru, adică pretinsa repetiţie cu public în care totul se întâmplă sub ochii spectatorilor. Actorii se adresează direct publicului, pretextând lipsa de pregătire, anunţând intrările în scenă şi insert-urile filmate. Improvizaţia capătă caracter de experiment jucat pe un text preexistent, cu paternitate cunoscută, însă concomitent este interpretată şi punerea lui în scenă, fără complexe, chipurile spontan, în aşa fel încât avem impresia că asistăm la un happening. Aportul teatral propriu-zis este consistent. Această, să-i spunem, dedublare a actorilor prin jocul scenic conferă farmec reprezentaţiei şi stârneşte interesul publicului faţă de un spectacol altfel dificil şi incomod pentru spectatorul cu vederi tradiţionaliste, care, după opinia noastră, este încă majoritar mai ales în sălile teatrelor de provincie. Altminteri îţi poţi pune naiv-convenţional întrebări de genul: ce se întâmplă cu textul autorului, care nu este respectat, care nu se mai înţelege, care a fost „masacrat" etc., etc., cum mai răzbate acesta printr-o improvizaţie ce pare să aibă drept unică regulă hazardul? Din fericire, după echilibristica reuşită de actori, textul lui Gabriel Chifu din Relatare despre moartea mea iese învingător, este bine redat şi dobândeşte o expresivitate specială prin jocul echipei mixte şi ne gândim aici nu numai la textul eminamente romanesc ci şi la interludiile poetice ce nu-şi pierd nimic din puterea de a transmite emoţia pură a unei idealităţi visate care ne scapă în fiece clipă.

Echipa mixtă de care pomeneam adineauri este formată din artişti români de la Teatrul Naţional din Craiova (Anca Dinu, Valeriu Dogaru) şi sârbi de la Teatrul Sterija din Vârşeţ (Ionel Cugia, Otilia Pescariu, Florina Petroi), teatru al cărui director este cunoscutul poet Petru Cârdu. Românilor din Serbia li se alătură Tatiana Gerdec Mrdja, care a interpretat cu dăruire o modernă partitură la pian electronic, ca fundal şi comentariu muzical al unei reprezentaţii scurte, dar dinamice, presărată cu câteva suspansuri, agrementată de spontaneitatea şi spiritul inventiv probate de cei patru actori. Insert-urile filmate sporesc originalitatea mijloacelor expresive ce concură la realizare, aducând în scenă un Valeriu Dogaru în nota generală a spectacolului.

StudioInterFest ediţia a XII-a a fost, ne permitem să considerăm, un festival de un nivel ridicat, având în vedere participarea unor teatre cu renume din provincie şi din Bucureşti: instituţiile teatrale „*Sică Alexandrescu*" din Braşov, cu ***La Chunga*** de Mario Vargas Llosa; „*Al Davila*" din Piteşti, cu ***Skin Deep*** de Paul Meade; „*Kneajevsko Srpski*" din Kraguevac (Serbia), cu ***Jurnalul unui nebun*** de N. V. Gogol; „*Anton Pann*", cu *Casting* de Matei Vişniec; „*Arca*" din Bucureşti, cu ***Ostinato*** de Cristi Juncu; „*Tandem*" din Piatra Neamţ, cu *Povestea Poveştilor*, după Ion Creangă şi Mircea Nedelciu ş.a. În această companie selectă a fost jucat spectacolul Relatare despre moartea mea, ceea ce îi probează încă o dată valenţele, iar poetul şi romancierul Gabriel Chifu ne apare în postura inedită de a fi reprezentat pe o scenă, în dramatizarea lui Horia Gârbea.

Ioan Lascu

http://revistaramuri.ro/index.php?id=752&editie=33&autor=de%20Ioan%20Lascu

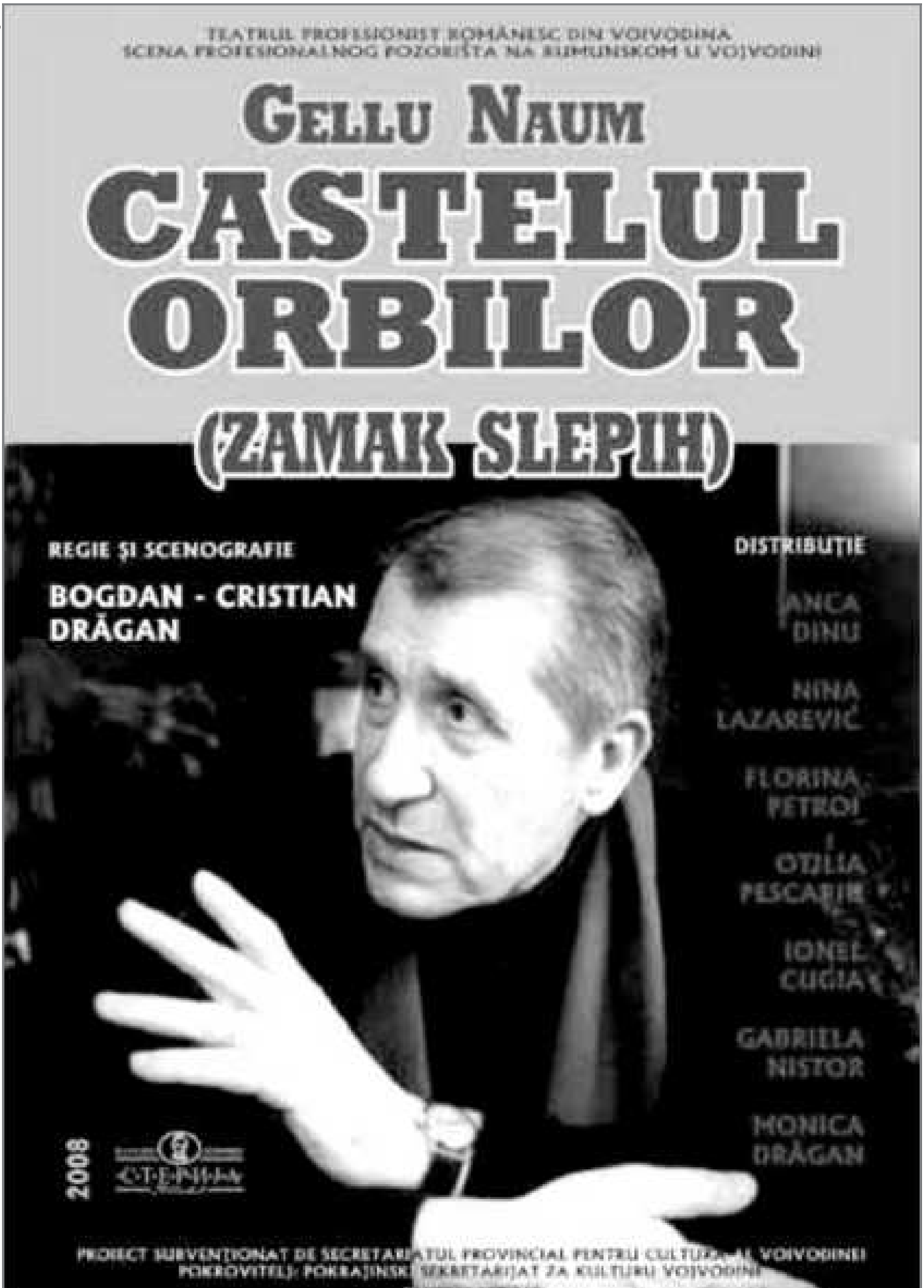

PREMIERA: **21 decembrie 2008**

Stagiunea 2008

Gellu Naum

CASTELUL ORBILOR

Regia şi scenografia: **Bogdan-Cristian Drăgan**

Distribuţie:
Anca Dinu
Nina Lazarević
Florina Petroi
Otilia Pescariu
Ionel Cugia
Gabriela Nistor
Monica Drăgan

Organizatoare: **Vera Nedeljkov**
Maestru de lumini: **Ilija Momirov**
Maestru videoproiecţii: **Dragoslav Dobrosavljević**
Recuzita: **Goran Marković**

Consiliul artistic: **Petru Cârdu**, *preşedinte*, **Ana Niculina Ursulescu**, **Rodica Petrovici**, **Dimitrie Miclea**, **Viorel Luca**

ZAMAK SLEPIH Đelu Nauma

Oštroumnost rediteljevog oka pooštrava naše opažanje o svom, ali istovremeno i o oniričko-erotskom svetu u kojem živimo. Kolaž tekstova Đelua Nauma (1907-2001) omogućava superiornu igru i prisustvo višestrukih simbola i arhetipova, kao i njihovo međudelovanje i sadejstvo. U predstavi „*Zamak slepih*"očekuje se nešto zaumno, poput mozaičkih misterija koje nastaju jedna iz druge, omogućavajući gledaocu pristup različitim vremenima: čovek je i u središtu svakodnevnog dešavanja, koje otkriva i skriva, ali i unutar simbola, zvukova i pokreta. Ko će i kako shvatiti tananu alhemičarsku poruku poslanja, koja nas vodi središtu stvaralačke tajne, ostaje da se vidi. Ostalo su: pet protagonista, dva gostujuća glumca i tri domaća.

Petru Krdu

Premiul pentru Dialog Intercultural la Festivalul Internaţional de Teatru Studio de la Piteşti (România) a revenit teatrului profesionist românesc din Voivodina pentru spectacolul *Relatare despre moartea mea* (după romul lui Gabriel Chifu). Regie şi scenografie **Bogdan-Cristian Drăgan**. De fapt, e cel de-al doilea premiu din toamna aceasta acordat ansamblului nostru, care l-a Festivalul de Teatru Clasic de la Vârşeţ a obţinut *premiul special al juriului*. Deocamdată ne oprim aici cu premiile şi trecem la premiera spectacolului din această seară. La Vârşeţ este – afirmă unii cu încredere – 21 decembrie 2008, iar dvs. urmăriţi o nouă premieră a teatrului românesc din Voivodina (Serbia), care este starea de laborator a unui spectacol după textele lui Gellu Naum. La rându-ne, încercăm să vă oferim un spectacol mozaical care frizează suprarealismul şi absurdul, metoda expresivităţii involuntare, un spectacol bazat pe texte din *Malul albastru*, *Castelul orbilor*, *Zenobia*, în principal.

Spectacolul lui Bogdan-Cristian Drăgan propune o plonjare în adâncurile subconştientului, dar în acelaşi timp şi o inserare într-o proiecţie de filme pe durata desfăşurării sale. Filmele sunt concepute într-o insolită cheie suprarealistă cu inserţii din Bunuel (Câinele andaluz) şi cu scurte citate din romanul *Însinguratul* de Eugene Ionesco şi din *Procesul* lui Franz Kafka. Acum, la a unsprezecea premieră, ne mai întrebăm o dată cum se face un teatru serios. Îi lăsăm fireşte pe alţii să răspundă: cu actori mari, cu public receptiv, care ştie să asculte şi să admire, dar şi să conteste – de ce nu? – şi, vai, era cât pe-aici să uităm, cu bani. Nu ne rămâne decât să vă urăm o seară plăcută, în caz contrar, huliţi-ne.

Petru Cârdu

Đelu Naum (Gellu Naum) se ubraja u najznačajnije rumunske pesnike. Debitovao je knjigom *Požarni putnik* (1936), koja počinje skandaloznom beleškom Bendžamena Perea: *Le general nous a dit / Le doigt dans le trou du cul*. Ovaj požarni putnik, to jest Đelu Naum obećava majci u časovima slave da zna „*da maše smrdljivim čarapama pred vratima Rumunske akademije*".

Važnije knjige pesama: *Sloboda spavanja na čelu* (1937), *Vasko de Gama* (1940), *Hodnik sna* (1944), *Atanor* (1968), *Drvo-životinja* (1971), *Moj umorni otac* (1972), *Druga strana* (1980), *Lice i naličje* (1994).

Objavio je više knjiga poezije u Francuskoj, SAD, Austriji, Nemačkoj, Grčkoj, Švedskoj, Makedoniji.

Petru Krdu

ANCA DINU JOACĂ ÎN ,,CASTELUL ORBILOR"

Pe scena Teatrului românesc din Voivodina

De aici încolo au curs roluri peste roluri, ultimele dintre ele, călugăriţa din *„măsură pentru măsură"*, în regia lui **Silviu Purcărete**, şi Elvira din *„Don Juan"* în regia lui Cornel Todea. Şi când aplauzele s-au stins după premierele şi spectacolele de pe scena Teatrului National *„Marin Sorescu"*, Anca Dinu a intrat la braţ cu actorii Teatrului românesc din Voivodina în *„Castelul orbilor"*, sub atenta grija a regizorului Bogdan Cristian Drăgan. Şi pentru că orice lucru are o poveste a sa, şi *„Castelul orbilor"* vine să-şi spună istoria. După ce a obţinut trei premii importante (Premiul special al juriului, Premiul pentru cea mai bună actriţă - **Otilia Pescariu** la Festivalul Internaţional de Teatru Clasic de la Vârşeţ, într-o companie selectă, precum şi Premiul pentru comunicare multiculturală la Festivalul Internaţional al Teatrului de Studio de la Piteşti) cu piesa *„Relatare despre moartea mea"*, după romanul lui Gabriel Chifu, în dramatizarea lui Horia Gârbea, având-o în rolul principal pe Anca Dinu, regizorul Bogdan Cristian Drăgan a fost invitat să pună în scenă un nou spectacol la Teatrul National *„Steria Vârset"*, Teatrul românesc din Voivodina. S-a născut spectacolul *„Castelul orbilor"*, de Gellu Naum, a cărui premiera a avut loc pe 21 decembrie. Reprezentaţia a fost concepută, în cheie suprarealistă, de Bogdan Cristian Drăgan, după o dramatizare proprie a textelor lui Gellu Naum, cu inserţii de texte din *„Procesul"* lui Kafka şi scurte citate din romanul *„Însinguratul"* de Eugen Ionescu. De asemenea, piesa aduce ţi proiecţii cu citate din cele mai importante filme suprarealiste ale epocii, cum ar fi celebrul „Câine andaluz" al lui Bunuel. În acest spectacol bilingv, actriţa Nina Lazarević din Belgrad a făcut alături de Anca Dinu un rol de excepţie, într-un limbaj universal, de o frumuseţe stranie. Din nou, Anca Dinu realizează un rol important în cariera sa.

Mirela MARINESCU

(,,Gazeta de Sud" ediţie on-line - 5 ianuarie 2009)
(http://www.gds.ro/Life%20&%20Style/2009-01-05/Anca+Dinu+joaca+in+%E2%80%9ECastelul+orbilor%E2%80%9C)

Nova premijera Profesionalnog pozorišta na rumunskom

Premijera predstave *„Zamak slepih"* izvedena je sinoćna Maloj sceni Narodnog pozorišta „Sterija" u Vršcu, kao novi projekat Profesionalnog pozorišta na rumunskom u Vojvodini. Inspirisana delom jednog od najvećih rumunskih pisaca 20. veka - Đelua Nauma (1915-2001), kome je u biblioteci „Reči misao" beogradske izdavačke kuće Rad objavljena knjiga **„Boja sna"**, predstava **„Zamak slepih"** je kolažili mozaični pristup stvarnosti ali i nadstvarnosti, oniričnom i apsurdu. Reditelj Bogdan Kristijan Dragan iz Bukurešta, pokušava i uspeva da odgovori na pitanje ko može da razume parabolu i višestruke simbole i arhetipove, kao i njihovo međudelovanje i sadejstvo.

U predstavi koja je naišla na izuzetan prijem vršačke publike, protagonisti su u središtu svakidašnjih dešavanja ali i unutar višestrukih simbola, zvukova i pokreta, kao da je autor Naum sreo Kafku, Bunjuela i Joneska istovremeno, šaljući svoju tananu alhemičarsku poruku gledaocu modernog senzibiliteta. Zanimljivo je da u *„Zamku slepih"* igra mlada beogradska glumica Nina Lazarević, zajedno sa velikom gostujućom glumicom Ankom Dinu iz nacionalnog pozorišta iz Krajove, svaka na svom jeziku, jer se predstava igra na rumunskom i na srpskom. Martin Soresku, takođe iz Krajove, Florina Petroj, Otilija Peskariu, Jonel Kuđia, kao i najmlađe Gabrijela Nistor i Monika Dragan, superiorno ostvaruju zamisao i dramatizaciju reditelja, koji je na osoben način našao ključna tumačenja dela Đelua Nauma.

Za predstavu *„Izveštaj o mojoj smrti"*, takođe u režiji Bogdana Kristijana Dragana, Profesionalnom pozorištu na rumunskom u Vojvodini pripala je ovih dana, posle specijalne nagrade na festivalu Vršačka pozorišna jesen, i nagrada za interkulturalni dijalog na 12. međunarodnom festivalu kamernih scena u rumunskom gradu Pitieštiu.

Profesionalno pozorište na rumunskom u Vojvodini postoji većpet godina i ima 11 ostvarenih projekata. Uz pomoć Sekretarijata za kulturu Vojvodine početkom iduće godine biće realizovan i 12. – *„Elektra"* Danila Kiša u režiji Bore Draškovića.

I.M.

(,,*Danas*" ponedeljak, 22. decembar 2008.)

Ionel Cugia, Anca Dinu, Nina Lazarević, Florina Petroi, Monica Drăgan

Anca Dinu, Ionel Cugia, Otilia Pescariu, Florina Petroi, Nina Lazarević

Invitație la deplina libertate a spiritului

E adevărat: ,,*Poezia va mai purta, evident, multe nume, până ce să se sfârşească...*" - mă gândesc , încurcată, în timp ce publicul iese din sală... Deocamdată stă încarcerată în cei câțiva metri care mă despart de celălat capăt al scenei. Deocamdată poezia mai stă ferecată între zidurile şi porțile ,,*Castelului orbilor*" şi aşteptă să mă reculeg, să-mi văd de treabă, să mă amestec printre protagonişti, să le bruschez gândurile, să le iau cu asalt linişte...

Dar n-o fac, pentru că în astă seară, pentru prima dată am de a face doar cu Gellu Naum. Cu Gellu Naum şi cu Bogdan Cristian Drăgan. Cu poetul, care foarte demult a exclamat: ,,*N-au înțeles niciodată nimic. Şi nu-i de mirare!*". Şi a avut dreptate.

Şi cu regizorul care, ştiind că poetul era în căutarea misterelor ascunse o viață întreagă, încerca, în ultimele săptămâni petrecute la Vârşeț, să le vâneze, să le domesticească şi aşa, îmblânzite, să ni le servească în seara aceasta, reci, cu adaos de multimedia , pentru a justifica sentința lui Ştefan Augustin Doinaş: ,,*Jocul între imagine şi metaforă e unul din secretele lui Gellu Naum!*". Bogdan Cristian Drăgan ne-a deschis porțile ,,*Castelului orbilor*" lăsându-ne să ne descurcăm între versurile poetului suprarealist, absurdul din scrierile lui Ionesco, ,,*procesele*" Kafkiene ... Ne-a canalizat gândurile, servindu-ne secvențe din Câinele andaluz al lui Buniuel ... Ne-a lăsat, pe fiecare aparte, să ne construim fictiva poveste personală şi să o întregim cu voaluri albe, ce presupun ochi lipsiți de lumină... cu bocanci şi marşuri, ce sparg idilica imagine despre o viață tihnită a omului care refuză să vadă ceea ce este de văzut... cu râvna opsesivă a unui cuget nepângărit de a dezerta, din igloul-părere, la capătul lumii...

Spectacolul mozaical este, într-adevăr, o ,,*invitație la deplina libertate a spiritului*". Fiecare înțelege ce vrea, se înfruptă cât poate din ofrandele aduse la masă de Gellu Naum şi Bogdan Cristian Drăgan, pentru că linia dintre fantasm şi viață e dureros de fragilă, se poate şterge uşor, chiar din nebăgare de seamă, şi toate cele, existente sau ba, văzute sau nevăzute, intuite ori visate , vin una peste alta, ca un torent care ți se prăvale în cap şi care nu-ți mai permite să analizezi componența stropului de apă ...

Mi se pare potrivit să închei speculația despre această seară poetică, sprijinindu-mă pe vorba poetului: ,,*Oricum, a crede că ea e de natură explicativă, ar fi o gravă eroare*"!

Ana Niculina URSULESCU

(Emisiunea ,,*Cadran cultural*" Radio Novi Sad)

Novi Sad, Voivodina, Serbia/TimocPress/ miercuri, 18 februarie 2009/ – Teatrul Românesc din Voivodina – Serbia

Duminică, 14 februarie 2009, românii din Novi Sad au avut revelația de a vedea cum se face teatru serios. Teatrul (Profesionist) Românesc din Voivodina – Serbia, cu sediul la Vârşeț, de data aceasta la Novi Sad, în ,,*Atena Sârbească*" a prezentat spectacolul cu piesa ,,*Castelul orbilor*" în regia lui Bogdan Cristian Drăgan.

Cea de a unsprezecea premieră a Teatrului Românesc din Voivodina a avut loc la Vârşeț, 21 decembrie 2008 iar, la reprezentația de la Novi Sad, trupa amintită coordonată de Petru Cârdu, a prezentat starea de laborator a unui spectacol după textele lui Gellu Naum. Încercând să ofere un răspuns, membrii trupei de teatru amintit au prezentat un ,,*spectacol mozaical care frizează suprarealismul şi absurdul, expresivitatea involuntară*", acesta fiind, după cum a menționat Petru Cârdu, un spectacol bazat pe texte din ,,*Malul albastru*", ,,*Castelul orbilor*", ,,*Zenobia*".

Demn de menționat şi faptul că, spectacolul lui Bogdan-Cristian Drăgan a propus o plonjare în adâncurile subconştientului dar, în acelaşi timp, şi o înserare într-o proiecție de filme pe durata desfăşurării sale.

Petru Cârdu, cunoscutul poet, traducător şi editor român din Serbia, de data aceasta în calitate de preşedinte al Consiliului Artistic al Teatrului (Profesionist) Românesc din Voivodina a declarat că, filmele sunt concepute într-o insolită cheie suprarealistă cu inserții din Buňuel (,,*Câinele andaluz*") şi cu scurte citate din romanul ,,*Însinguratu*l" de Eugne Ionesco şi din ,,*Procesul*" lui Franz Kafka.

Evident, un teatru serios se face cu actori mari, cu public receptiv, care ştie să asculte şi să admire, dar şi să conteste – de ce nu? – şi, vai, era cât pe-aici să uităm, cu bani. Iar, când este vorba despre teatrul absurdului, este real de aşteptat ca nu orice public să fie receptiv şi, în consecință, actorii să fie huliți dacă se apreciază că spectacolul nu este reuşit.

La Novi Sad, însă, actorii Anca Dinu, Nina Lazarević, Florina Petroi, Otilia Pescariu, Ionel Cugia, Gabriela Nistor şi Monica Drăgan s-au bucurat de aplauze frenetice ceea ce denotă şi receptivitatea publicului dar, înainte de toate confirmă că, spectacolul prezentat a fost unul reuşit. Pe cei inițiați, nici măcar nu îi surprinde acest lucru în special dacă se ştie că, la Festivalul Internațional de Teatru Studio de la Piteşti (România) Teatrului Românesc din Voivodina a revenit Premiul pentru Dialog Intercultural. Premiul a fost decernat pentru spectacolul cu piesa ,,*Relatare despre moartea mea*" în regia lui Bogdan-Cristian Drăgan, după romanul lui Gabriel Chifu. Totodată, în toamna anului trecut, la Festivalul de Teatru Clasic de la Vârşeț, ansamblul Teatrului Românesc din Voivodina a cucerit Premiul special al juriului.

Lucian MARINA

U maglinama snova

Rumunsko profesionalno pozorište u Vojvodini koje radi pri vršačkom NP ,,*Sterija*" prikazalo je još jednu atraktivnu poetsku dramu, ,,*Zamak slepih*", koju je po lirici jednog od najvećih rumunskih pesnika Đelu Nauma (1915-2001) za scensko prikazivanje adaptirao i režirao Bogdan - Kristijan Dragan. Ovaj tekst, kolažnog tipa, jednako je bio izazovan i za reditelja i za izvođače,

jer je fluktuirajućeg sadržaja i daje mnogo inventivne slobode, ali zahteva i maksimalan angažman, komplementarnu saradnju i harmoniju svih protagonista.

Osmišljavajući „*Zamak snova*" Bogdan-Kristijan Dragan imao je prevalnetnu tendenciju da na sceni realizuje delo koje se zbiva u maglinama snova, u kojem se sve dešava između realnog i imaginarnog, i u kojem je gotovo sve moguće da se dogodilo ili da je sve to ipak bilo samo fatamorgana. Da bi ostvario ovako ambiciozan projekat reditelj je povremeno koristio i odlomke iz literarnih ostvarenja Kafke i Joneska, kao i filmske inserte iz Bunjuelovih filmova, što je dalo veoma efektne rezultate i često dovodilo do skoro usijane neizvesnosti na pozornici.

Uz sasvim jednostavnu scenografiju, izbor muzike, od polke do Internacionale i živopisnu kostimografiju, koja je precizno oslikavala arhetip i karakter svake od ličnosti, čiji je autor bio Bogdan-Kristijan Dragan, publika je imala priliku da uživa u pravom praštavom kolopletu dešavanja na sceni.

U homogenom glumačkom ansamblu nosioci glavnih uloga, koji su s velikim entuzijazmom podneli najveći teret postavke istakli su se Anka Dinu, Otilija Peskariju i Jonel Kuđija.

Ostale role odigrali su visoko profesionalno: Nina Lazarević (koja je svoje monologe kazivala na srpskom), Florina Petroj, Gabrijela Nistor i Monika Dragan.

Dejan Tadić

(„*Dnevnik*" sreda, 24. decembar 2008

„Zamak slepih" ili lirika kao dramski žanr

U okviru Svetskog dana poezije, 21. marta u Kulturnom centru Beograda odvija se niz programa, među kojima i jedan koji treba da podseti na postojanje jedinstvenog teatra na ovim prostorima – Teatra poezije.

Iako je on ugašen još 1992, kako pesnici i njihova dela izgledaju na sceni, odnosno, kako je poezija moguća i kao dramski žanr, publici će dočarati Profesionalano pozorište na rumunskom iz Vršca, predstavom „*Zamak slepih / Castelul orbilor*". Ona je nastala prema delu istaknutog rumunskog pesnika Đelua Nauma, a reditelj je Bogdan Kristijan Dragan. Predstava se izvodi dvojezično - na rumunskom i na srpskom, a početak je u 19 sati.

Profesionalno pozorište na rumunskom, koje postoji više od pet godina, na svom repertoaru ima i dela nekih drugih čuvenih pesnika, poput Vaska Pope i Nikite Staneskua, ali i proznih i dramskih pisaca – Ežena Joneska, Mirče Elijadea, Mateja Višnjika... Štampa u Vršcu, Beogradu, Novom Sadu, Kragujevcu, Bukureštu, Klužu, Pragu, Krajovu, Pančevu... govori o njemu kao o pozorištu u kome svako može da nađe nešto za sebe i da to nikada ne zaboravi. Vrhunska rediteljska i glumačka ostvarenja naišla su na dobar prijem, kako kod kritike tako i kod ljubitelja pozorišne umetnosti, a nisu izostala ni priznanja, domaća i međunarodna. Prema rečima predsednika Umetničkog saveta, Petrua Krdua, koncept ovog ansambla, subevencionisanog od Sekretarijata za kulturu Vojvodine, koji nema stalno zaposlene već se formira od jedne do druge predstave, povezuje najbolje moderno i nečuveno novo. U šarolikosti pojava od teatra apsurda i paradoksa do postmoderne i teatra za jednog gledaoca, istraživanja pojave kakva je gledalac kao žanr, ovo pozorište nagoveštava da je sazvežđe novog pozorišnog života na dohvat ruke i da je vreme klasičnog i anahronog pozorišta daleko iza nas, optimističan je Krdu.

S. B.

(„*Danas*" subota, 21. mart 2009.)

Hiljadu devet stotina trinaest dana Profesionalnog pozorišta na rumunskom u Vojvodini

Povodom obeležavanja 1913 dana od prve premijere Profesionalnog pozorišta na rumunskom u Vojvodini, u prethodna tri dana izvedena je predstava „*Zamak slepih*", dramatizacija poezije čuvenog rumunskog pesnika Đelua Nauma, najpre u Vršcu (gde je i sedište pozorišta), potom u Novom Sadu, a sinoći u Kragujevcu.

Od 2003, kada su vojvođanski Rumuni dobili profesionalno pozorište, uspešno je izvedeno 11 predstava, odnosno ostvareno 11 projekata. Dvanaesti, „*Elektra*" Danila Kiša u režiji Bore Draškovića, u toku je. Prva izvedena predstava bila je „*Dekomponovano pozorište – Čovek-kontejner*", autora Mateja Višnjika iz Pariza, potom „*Talk-Show: Gabrijeli je izvađen jajnik*" Stefana Karmana iz Bukurešta, pa „*Smrt jede banane*" savremenog španskog pisca Alfonsa Cura. Usledile su „*Play Jonesko*" u režiji Bore Draškovića, „*Prevareni*", dve jednočinke spojene u jednu predstavu Jovana Sterije Popovića, dramatizacija poezije Vaska Pope - „*Pupoljci*" u režiji Stevana Bodrože, dramatizacija novele Mirče Elijadea „*Kod ciganki*", „*Fuksijada*" po Urmuzu.

Pozorište na rumunskom finansira Sekretarijat za kulturu Vojvodine, nema nijednog stalno zaposlenog radnika, tehničko i administrativno osoblje koristi se iz Narodnog pozorišta „Sterija" u Vršcu, uz odgovarajuću nadoknadu. Pozorište je dosad ovenčano priznanjima kao što su „*Andrej Šaguna*" na Međunarodnom festivalu u gradu Sveti Đorđe u Rumuniji, kao i na festivalima u Vršcu i Piteštiju (Rumunija). Gostovalo je i u Pragu, a pozive da gostuje ima iz Kaira, Temišvara, Bukurešta, Beograda...

„*Šta zna dete od 1913 dana? Ovo pozorište - moderno dete, koje je već napunilo pet godina, zna samo da se oblači, da hoda, da čita Joneska, da raspravlja racionalno, iracionalno, paradoksalno i apsurdno, da praktikuje apstraktni govor, a, budući lepo vaspitano i iz dobre kuće, ide u korak sa 'decom' iz Evrope i sveta*", kaže predsednik Umetničkog saveta Pozorišta, **Petru Krdu**.

Predstavu „*Zamak slepih*", koja se igra dvojezično, gledali su u Novom Sadu selektor Susreta vojovođanskih pozorišta, Miroslav Miki Radonjić Simon Grabovac – izvršni producent Infanta (Internacionalni festival alternativnog i novog pozorišta), pa je moguće da će se ona naći u selekciji nekog od ova dva festivala. U predstavi igraju Anka Dinu, Nina Lazarević, Florina Petroi, Otilija Peskariu, Jonel Kuđia, Gabrijela Nistor i Monika Dragan. Publika u Beogradu moći će „*Zamak slepih*" da vidi 21. marta, kada će biti izvedena u okviru obeležavanja međunarodnog Dana poezije.

Povodom petogodišnjice Profesionalonog pozorišta na rumunskom u Vojvodini, u pripremi je i publikacija koja će predstaviti celokupan njegov dosadašnji rad. Jedan od predstojećih projekata u ovom pozorištu režiraće čuveni Andrej Šerban iz njujorškog pozorišta „*La Mama*".

I. M.

(„*Danas*" - utorak, 17. februar 2009.))

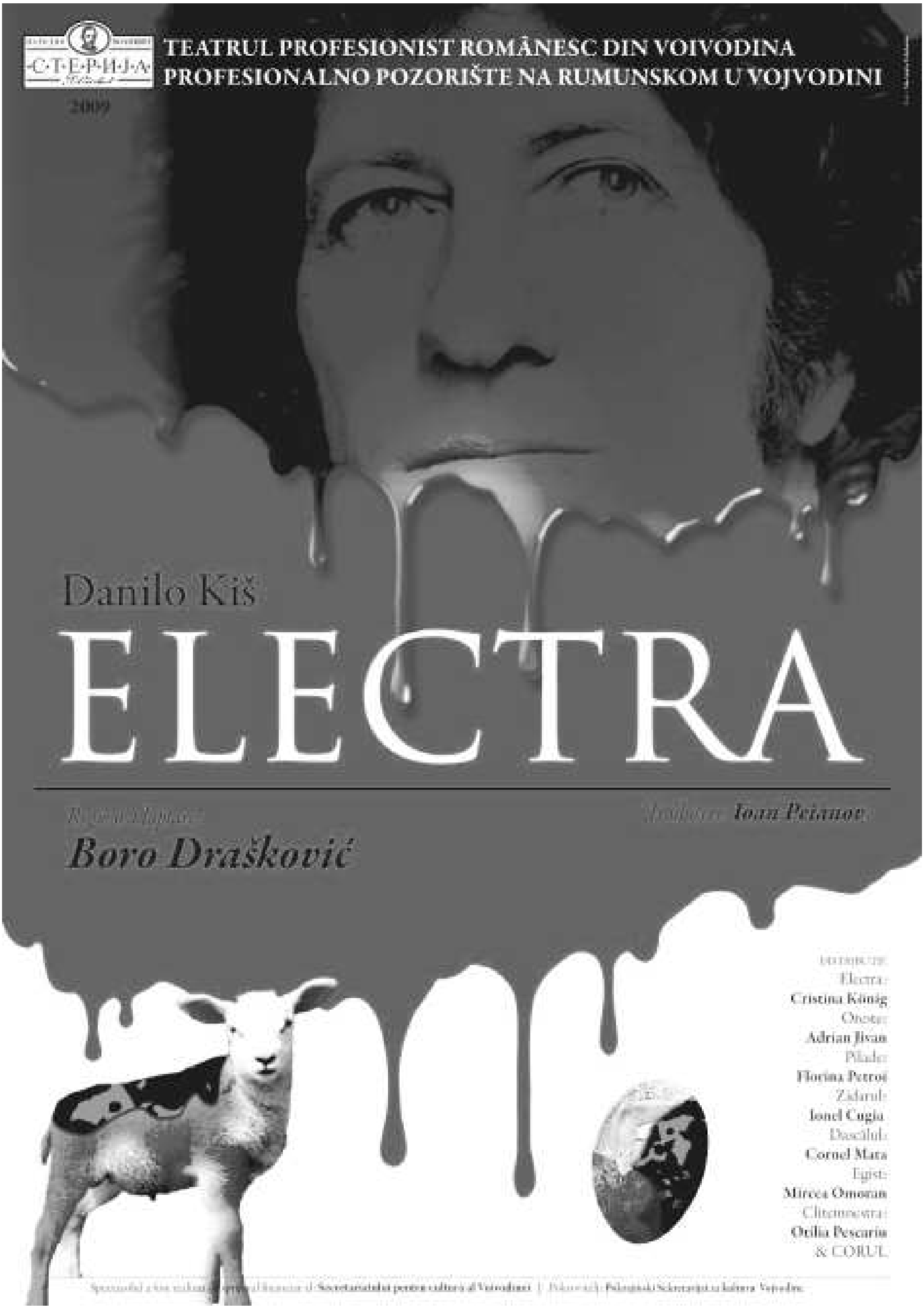

PREMIERA: **10 mai 2009**

Stagiunea 2009

Danilo Kis

ELECTRA, după Euripide

Traducerea: **Ioan Peianov**

Regie şi adaptare: **Boro Drašković**

Distribuţia:
ELECTRA: **Cristina König**
ORESTE: **Adrian Jivan**
PILADE: **Florina Petroi**
ZIDARUL: **Ionel Cugia**
DASCĂLUL: **Cornel Mata**
EGIST: **Mircea Omoran**
CLITEMENESTRA: **Otilia Pescariu**

CORUL:
Eugen Cinci, *vioară*
Darian Rachitovan, vioară
Jaclin Puia, *chitară*
Boian Boleanaţ, fluier

Organizator: **Jelena Marinkov**
Costume: **Olivera Mihalovski**
Recuiziter: **Goran Markovic**
Garderobieră: **Jela Petrovic**

Consiliul artistic: **Petru Cârdu**, *preşedinte*, **Ana Niculina Ursulescu**, **Rodica Petrovici**, **Dimitrie Miclea**, **Ofelia Meza**

Director teatru ,,*Steria*" **Momir Cvetković**

Danilo Kiš şi Petru Cârdu

,,Citesc mult. Iar lectura îmi oferă mai multă substanţă pentru visare decât orice altă experienţă de viaţă. Îmi place să citesc mai ales cărţi făcute din alte cărţi: este un sentiment liniştitor pentru noi, cei care ne petrecem întreaga viaţă citind. Şi mi se pare firesc nu doar să visez despre ceea ce citesc, ci să le fac loc acestor lecturi în viaţă şi în cărţile mele."

Danilo Kiš

Există puţini scriitori în opera cărora fiecare cuvânt este important. Danilo Kiš (1935 – 1989) este unul dintre aceştia. Adevărat intelectual, pasionat de idei şi cu un spirit imaginativ, el a stârnit printre scriitorii europeni ai generaţiei sale deopotrivă ostilitate şi admiraţie profundă.

Nadine Gordimer

ELECTRA U RUMUNSKOM POZORIŠTU

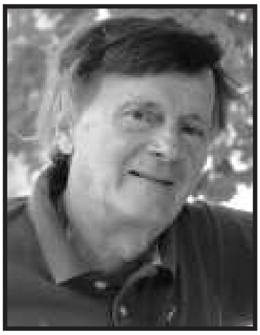

U vreme rasplamsavanja žudnje za ,,*novim tendencijama*", sedamdesetih godina prošlog veka. Atelje 212 poželeo da izvede antičku dramu u ,,*modernoj rediteljskoj koncepciji*". Euripidova Elektra došla je u prvi plan. Elektra sa svojom šifrom, iz mita prošla je kroz komade sva tri velika antička tragičara: Eshila, Sofokla, Euripida, pa kroz vekove, u dvadesetak naslova, uvek različita, sve do Kiša, i posle njega na pozornicama je sve do danas.

Dramaturg Danilo Kiš svesrdno se prihvatio zadatka: u belešci o Elektri ukratko je opisan preobražaj Euripidove Elektre: od pretpostavke ,,*prevoda*" klasičnog prevoda Koloman Raca u vlastitom pesničkom nadahnuću, zapravo je napisao svoju ,,*krvavu igru*" i posvetio je – Artou. Mirjana Miočinović piše da nema ,,*nikakvih nepodudarnosti*" između Kišove proze i dramskih formi, pa ni Elektra nije u piščevom radu paradoksalna pojava (,,*... ona je zapravo najbolji proizvod njegovog zatamljenog pesničkog dara, kojem je u prozi dat ograničen prostor*"), paradoks je zapravo posveta Artou koja jeste ,,*čitljiv stilski predznak*", upustvo za izvođenje, ali, istovremeno, ,,*tragedija ovde crpi snagu iz jezika i iskazivanja, suprotno Artoovim pretpostavkama*". (...)

Kišova posveta na tragediji Elektra veliki je izazov reditelji koji se odluči da je pretvori u živi pozorišni čin. Svi smo već, nakon Grotskog, ili uporedo s njim, prešli put Stanislavski-Arto-Stanislavski...

Svaka drama, i bez posvete, posmatra se i sa te duhovne staze. A Kiš posvetom reditelja obavezuje, koliko je obavezao i sebe, da u predstavu unese ,,*punu meru surovosti*".

Pozivajući u pomoć pozorište, Arto podseća da nismo slobodni i upozorava da nam se nebo ,,*još uvek može sručiti na glavu*". Ali, čini se, u međuvremenu je nesreća ,,*nebeskog naroda*" svela još na manju meru Kišovo poimanje atropodikcije (,,*božanstvo u srcu čovekovom*").

Zato polazimo od tla koje gazimo u ,,*smutnom vremenu*", artoovski shvaćenog, ispunjavajući ga još sa nekoliko stavova iz Artoa:

1. Ukinućemo scenu i salu i zameniti ih nekom vrstom jedinstvenog prostora koji će postati pozorište radnje.

2. Pozorište zamišljamo kao istinski magijski čin... Mi tražimo saučesničko ganuće. Sagorevanje kroz pokrete i reči. Realnost gledanu sa lica i naličja. Halucinaciju kao glavno dramsko sredstvo. Sabravši sve, naša tema jeste: aktuelnost proširena u svim pravcima...

3. … da novim i aktuelnim sredstvima dođemo do uzvišenog pojma poezije i poezije u pozorištu koji stoji u osnovi svih Mitova što su nam ih preneli veliki antički dramatičari… da pronađemo u sebi samim tu energiju koje zapravo i stvaraju poredak i čine da poraste vrednost života, ili nam jedino preostaje da se bez pogovora prepustimo i priznamo da nismo ni za šta drugo do za nered, glad, krv, rat i epidemije…

Nastojanje da proniknem u artoovsku ,,*poeziju činjenica*”, vraća me na misao koju sam, doduše, razmatrao drugim ,,d*ramskimpovodom*”, ali je ,,*duh vremena*” bio gotovo isti: možda je estetsko uzbuđenje svojevrsna ,,*time machine*”, antički modai su kao i naš život, kao i osveta u Kišovoj Elektri, izrasli u stvarnosti prepunoj krvi, zločina, poricanja ljubavi, u buci i metežu… Ko zna, možda ,,*genius loci*” ne izranja iz krvi na pozornicama čiji teoretičari tvrde da tragedija danas više nije moguća. Ni katarza. Za katarzu ne znam, možda je od preterane (zlo)upotrebe tuš oštećen, ali tragedija?

Ali ljubav, humor i poezija?

I da završim (zamenjući Artoovo ime Kišovim) poslednjom rečenicom Mirjane Miočinović, u eseju Artoova vizija pozorišta: ,,*Kiš, dakle, nije bio u zabludi: od režisera treba očekivati ono što je Arto očekivao od njih*”.

Boro Drašković

L-am întrebat odată pe Mircea Eliade, la Paris, cum vine asta – Mitul? Mi-a răspuns pe loc: ,,*E o povestire*”. Dacă aşa este, atunci aideți să coborâm înapoi în timp, în epoca în care poetul tragic atenian Euripide (480-406 î.e.n.) se năştea la Salamina. Unii susțin că venirea lui pe lume s-a petrecut chiar în anul vestitei bătălii navale. Euripide a debutat în teatru în 455 î.e.n., dată la care Eschil murea. Dar să dăm timpul deoparte şi să deschidem poarta memoriei de unde răsar Electra, Oreste, Pilade, Agamemnom, Clitemnestra…

Iar dacă urcăm în secolul al XX-lea, aflăm că scriitorul sârb, acum de talie universală, Danilo Kiš, care lucra la *Atelierul 212* din Belgrad, primea ca ,,*temă pentru acasă*” să traducă în sârbă ,,*Electra*” lui Euripide. Însă n-a fost să fie aşa. Un mit postmodern spune că ar fi cheltuit bănuții primiți pentru sarcina neîmplinită. Şi ce i-a rămas de făcut? A luat ,,*traducera*” traducerii lui Koloman Rac şi a rescris-o. Un adevărat maestru al cuvântului, cum era Danilo Kiš, nu-şi permitea să dramatizeze o traducere de valoare îndoielnică. Piesa recreată a fost dedicată iconoclastului Artaud, cu gândul la anul 1968, turbulent, plin de oroare, brutalitate şi tragic.

În seara aceasta, la Vârşeț, sper că cerul nu se va năpusti asupra noastră cu lacrimile sale capricioase şi aici, sub Turnul de veghe al lui Đurad Branković, nu se va naşte un nou mit. El există deja în ,,*Atriumul Muzeului*” oraşului. Deşi, pe scena deschisă, toți mor.

În textul lui Danilo Kiš, dar în special în viziunea maestrului Boro Drašković, iată-ne şi pe noi protagonişti a ai unui teatru brut, cu iluzia că am scăpat de atotprezentul mit. Păcat că alături de noi nu sunt, în carne şi oase, Euripide, Danilo Kiš, Artaud şi Mircea Eliade, iubitorul de mituri (dar… cine ştie?! Poate că statuia din ochiul dumneavoastră stânge înşuşi chipul lui Euripide, iar la trei paşi mai încolo, pe una dintre aceste alei, îşi preumblă pasul triumfător regizorul Boro Drašković…).

Între timp, nădăjduiesc că vom reuşi să scăpăm referiri din spectacolul-capcană ce ni se pregăteşte. De altfel, nici mitul nu moare acompaniat de sunetele Corului ,,*antic*”.

El continuă…

Petru Cârdu

Darian Rachitovan, Jclin Puia, Florina Petroi, Mircea Omoran Adrian Jivan

Cornel Mata, Cristina König, Florina Petroi, Adrian Jivan, Ionică Cugia

Danilo Kiš: Electra, după Euripide

,,*Tragic, turbulent, plin de oroare şi de brutalitate*". Aşa caracterizează Petru Cârdu , în programul de sală anul 1968, când lui Danilo Kiš îi revine sarcina ca pentru teatrul Atelje 212 să traducă Electra lui Euripide. trecută din pană în pană, Electra, temă care a zgândărit imaginaţia lui Eshil, Sofocle şi Euripide, rămâne o aţâţătoare enigmă despre care scriu , veac după veac, mai mulţi cutezători. Kiš nu o traduce: o rescrie. Şi oferă încă o posibilitate regizorilor să-şi pună la încercare fantezia.

Profesorul şi regizorul Boro Drašković revine la Vârşeţ, la teatrul Profesionist românesc, printre actorii pe care i-a cunoscut ceva mai devreme, când i-a invitat să dea o raită prin opera lui Ionesco, socotind că Electra este, după cum mi-a mărturisit, ,,*un mare eveniment în viaţa dumisale şi în viaţa teatrlă românească care ne desăvârşeşte, tuturora, identitatea.*"

Venită din străfundurile mitologice ale Eladei graţie lui Euripide, expusă furtunilor care au determinat rescrierea ei în condiţii tulburătoare şi trecerea prin acerbe întâmplări în zbuciumatul spaţiu balcanic, Electra lui Boro Drašković te mută printre mormintele din Atriumul Muzeului orăşenesc. Nimic mai firesc! Dacă e să judecăm după aceste morminte care determină spaţiul de joc şi dacă e să ne luăm după costumele (cu care ne-am obişnuit, vai . nouă, în aceste spaţii!) împrumutate de la soldaţi, tot pământul nu este decât un enorm câmp de luptă şi un cimitir imens. Unica unealtă: arma – poate varia, dar dragostea, şi ura, revolta, durerea şi răzbuinarea, aceleaşi sânt, de veacuri. Şi izbucnesc, în răstimpuri, sub soare. Şi rup firele cu care zeii au legat pe mamă de fiică şi pe tată de fiu şi umplu pământul de sânge. ..

Parcă mii de cuţite se înfig în morminte şi mii de cuţite taie orice legătură dintre om şi cer… Numai pământul pe care-l călcăm cu piciorul gol ne mai atrage spre adâncuri unde se prea poate să ne aştepte strămoşii, duşi prea devreme, cu voia sau fără voia lor…

Pe scena împrejmuită de morminte, sub ochii noştri, a judecătorilor ce formăm, poate, o Curte Marţială, poate conştiinţa unui popor întreg, vin personajele să ni se destăinuie. Pe unele le credem, pe altele ba. Judecăm după puterea actoricească ce stă ascunsă în omul care şi-a luat asupră-şi enorma sarcină de a stăpâni personaje extrem de complexe, dar intenţia regizorului o intuim. Pe undeva o recunoaştem. Aceleaşi simţăminte omeneşti determină pământul să se învârtească, cu lumea asta cu tot, de la facerea ei şi până la infinit. ,,*numai oamenii nu se schimbă*" îmi spune regizorul şi continuă: ,,*Dacă se şi schimbă, o fac înspre mai rău!*"

Actorii se străduie să umple spaţiul cu vorbele lor. Şi reuşesc să-l domine în întregime, să-l folosească aşa cum şi s-a propus. Cu mai multă sau mai puţină încărcătură sufletească. Dar spaţiul îi ajută, le dă puteri. Nouă – ne deschide minţile sufletului. Şi este de ajuns să fii acolo, în Atriumul Muzeului ca să simţi istoria cum îţi curge pe sub picioare şi cum râuri de Clitemnestre iubesc şi se luptă şi se răzbună crunt, sfâţâindu-şi sufletul între iubire şi ură, între bine şi rău.

Fiecare dintre noi, cei care mergem să vedem ,,*Electra*" lui Boro Drašković trebuie să fim recunoscători conducerii Muzeului Oraşului Vârşeţ pentru că ne-au permis o oră de vis în aceste misterioase spaţii, în care să retrăim crâncena Istorie a neamului omenesc, care, speriat, îndârjit, mutilate, ascuţindu-şi cuţitele, întotdeauna la pândă, agresiv se încăpăţânează să trăiască în vecii vecilor într-o lume în care numai arta mai poate da speranţă. Numai cuvântul venit din străfundul sufletului, din fundul pământului, din adâncuri celeste, numai el mai înnobilează, numai el mai lasă o fereastră deschisă…

Ana Niculina URSULESCU

(,,*Libertatea*", 16 mai 2008, pag. 9)

Dvanaesti projekat Rumunske scene

U pripremi je pravi pozorišni spektakl, „Elektra" Danila Kiša, u režiji Bore Draškovića

Vršac – Dosadašnji uspesi Rumunske scene, pri Narodnom pozorištu „*Sterija*" u Vršcu, koja je ušla u šestu godinu života, demantovali su sve skeptike. Rumunska scena nije slučajno osnovana u Vršcu. U ovoj opštini rumunska zajednica je najbrojnija kod nas.

– Za nepunu godinu dana pripremili smo dva ozbiljna projekta: „*Dekomponovano pozorište ili Čovek – kontejner*", po Mateji Višnjeku, iz Pariza, u režiji Julijana Ursuleskua, i „*Tok-šou ili Kako je Gabrijeli izvađen jajnik*", po tekstu Štefana Karamana iz Bukurešta, a u režiji Sebastijana Barbalana, iz Rima – kaže pesnik i novinar **Petru Krdu**, predsednik Umetničkog saveta Scene, čije je angažovanje još od početka obećavalo uspeh.

Obe predstave su, osim u Vršcu, videli i ljubitelji pozorišne umetnosti u više pozorišta Srbije, Rumunije, Češke, a uskoro i Egipta.

I sam Krdu kaže da je „*osnivanje profesionalnog pozorišta na rumunskom jeziku bilo veliko iskušenje, i neka vrsta čuda – ukoliko opstane*". Petogodišnji rad, koji je ocenjen visoko, i predstavlja „*jedinstven pokazatelj da je profesionalizacija pozorišnog života Rumuna, ipak, moguća, uprkos svim teškoćama*".

– Rumuni su u Vršcu, pre šest decenija (opet u Vršcu, od 1949. do 1956. godine), imali profesionalno pozorište, iako nije bilo obrazovanih glumaca i profesionalnih reditelja. Sada je situacija obrnuta: nema zaposlenih, jer je sve u sferi visokopostavljenih ciljeva i želja, postoje profesionalni reditelji na rumunskom, ali i oni koji govore drugim jezikom, jer pozorište je samo po sebi univerzalan jezik. Važno je da se pozorišni komad igra na rumunskom, dok je manje važna nacionalna pripadnost reditelja, scenografa, kompozitora… – kaže Krdu.

Na „*vršačkim daskama*” igrana je i „**Smrt jedne banane**” savremenog španskog pisca Alfonsa Curoa, u režiji Korine Oprea iz Bukurešta, a potom „*Plej Jonesko*” u režiji Bore Draškovića.

Scena se ponosi i činjenicom da je prvi put na našim prostorima igran Sterija na rumunskom jeziku. Reč je o komadu „*Prevareni*”, koji se sastoji od dve jednočinke, u adaptaciji i režiji Anđelke Nikolić iz Beograda. Dramatizacija poezije Vaska Pope, pod nazivom „*Pupoljci*”, bila je šesti projekat, u režiji Stevana Bodrože. Na rumunski jezik prevela ju je Ofelija Meza. Sedmi projekat se odnosi na delo rumunskog mislioca Mirčea Elijadea (1907–1986) „*Kod ciganki*”, u režiji Zorana Cvetkovića.

Potom su sledili „*Izveštaj o mojoj smrti*” Gabrijela Kifua, u režiji Bogdana Kristijana Dragana, pa „*Fuksijada*” Demetrua Dem. Demetreskua-Brzaua (Urmuza – pseudonim), u režiji Ramone Dumitrean iz Kluža, „*Druga matematika*” Nikite Staneskua, u režiji Dare de Luke, „*Zamak slepih*” Đelu Nauma u režiji Bogdana Kristijana Dragana, a u pripremi je pravi pozorišni spektakl, „*Elektra*” Danila Kiša, u režiji Bore Draškovića. Premijerno izvođenje je 10. maja, u atrijumu Gradskog muzeja u Vršcu.

J. Danilović

(„Politika” - ponedeljak, 4. maj 2009.)

„Elektra” u Rumunskom pozorištu u Vršcu

Posveta Danila Kiša na tragediji „*Elektra*”, nesumnjivo je bila veliki izazov reditelju Boru Draškoviću, koji se odlučio da je pretvori u živi pozorišni čin. Nastala 1968, ova pesnička tragedija može se smatrati omažom Danila Kiša pozorišnoj umetnosti, ali i umetnosti uopšte.

„*Turbulentna je bila godina 1968, a i vreme u kome živimo nosi u sebi ogromnu energiju pobune, brutalnosti i bezumlja. Antička tragedija se vraća u našu neizbežnu svakodnevicu i nanovo posećuje predele mitova nalik enigmi vremena u kojem živimo. Arhaična furioznost i teskoba koju nam nudi poslednji grčki tragičar Euripide (480-406. godina p.n.e.) veoma je bliska našem savremenom senzibilitetu, a posebno pogodna za moderne režijske koncepcije*”, kaže za Danas predsednik Umetničkog saveta Rumunskog pozorišta u Vojvodini pri NP „*Sterija*” u Vršcu, Petru Krdu. „*Koliko nam je poznato, Kišova ‘Elektra‘ je nova varijacija teme o Elektri - užasnoj i žalosnoj igri, koju su pored Euripida, Eshila i Atilija, obradili i Volter, Žan Žiradu i drugi. U prevodu na rumunski Joana Pejanova, istaknuti reditelj Boro Drašković postavio je klasičnu antičku dramu u modernom ključu*”, dodaje Krdu. Po delu koje je Danilo Kiš napisao inspirisan Euripidom, a posvetio Antonenu Artou, Boro Drašković je koncipirao predstavu tako da se ona igra naizmenično u otvorenom i zatvorenom prostoru, kao u grčkim tragedijama.

„*Nastojanje da proniknem u artoovsku ‘poeziju činjenica’, vraća me na misao koju sam, doduše, razmatrao drugim ‘dramskim povodom’, ali je ‘duh vremena’ bio gotovo isti; možda je estetsko uzbuđenje svojevrsna time machine; antički komadi su kao i naš život, kao i osveta u Kišovoj ‘Elektri ‘, izrasli u stvarnosti prepunoj krvi, zločina, poricanja ljubavi, u buci i metežu...*”, ističe Drašković povodom premijere „*Elektre*”, u izvođenju Rumunskog pozorišta u Vršcu.

Premijera je, inače, zakazana za 10. maj u 19 sati, u atrijumu Gradskog muzeja u Vršcu, a pretpremijera dan pre, na istom mestu. U predstavi, između ostalih, igraju gostujući glumci Kristina Kenig i Adrian Živan, kao i Florina Petroi, Jonel Kuđia, Otilija Peskariu, Mirčea Omoran i Kornel Mata. Antički hor čine Euđen Činč – violina, Darijan Rakitovan - violina, Žaklin Puja – gitara, Bojan Boljanac – frula (n.a)... I ovaj projekat finansira pokrajinski Sekretarijat za kulturu.

I. M.

(„Danas” - petak, 8. maj 2009.)

Jauk duša

Danilo Kiš „Elektra”, režija Boro Drašković, prevod Joan Pejanov, Profesionalno pozorište na rumunskom u Vojvodini

Tragedija Danila Kiša „*Elektra*” (po Euridipu) napisana je 1968. i bila je do sada već pomalo potonula u studi tamu zaborava. Medjutim preduzimljivi ljudi u Profesionalnom pozorištu na rumunskom u Vojvodini koja radi sa vidnim uspehom pri vršačkom NP „*Sterija*” učinili su da ona ponovo ispliva u epicentar interesovanja ljubitele teatarske umetnosti, što zaslužuje punu pažnju i hvalu.

Reditelj, scenograf i kostimograf ovog komada Boro Drašković odlučio se da ga postavi na otvoren prostor i tako radnji da pun zamah i totalno demistifikuje nastajanje i trajanje pozorišnog dela, a ujedno vrati autentični sjaj ovoj antičkoj drami. No, on ujedno događanja i jauk duša njenih aktera što više hoće da učini bliskim duhu i mentalitetu današnjice služeći se spoljnim efektima (svi protagonisti odenuti su u maskirne uniforme), ali i menjajući dramska dešavanja na više mesta, što je posebno snažno izraženo u epilogu kada pored Klitemnestre, bivaju ubijeni i Elektra i Orest, što na publiku šokantno deluje. Funkcionalnost Draškovićeve „*scene pod vedrim nebom*” pridodaje „*Elektri*” dinamičnost i uzbudljivost neobičnog i neočekivanog, što čitavu rediteljsku zamisao da komadu da snažni pečat osobenosti i integralnosti čini u potpunosti zaokruženom.

Elektra Kristine Kenig bila je katkad odviše žestoka, krvožedna i svirepa, najverovatnije u nameri da podstakne kolebljivog Oresta, koga ja igrao Adrijan Živan, da ispuni do kraja zajednički naum – da ubistvom majke osvete oca. U ulozi Klitemnestre, Otilija Peskariju, bila je razapeta izmedju ljubavi prema mužu Egistu i svojoj deci iz prvog braka, ali je ovu veoma složenu dilemu mlada dramska umetnica uspešno savladala, delujući na momente briljantno. U ostalim rolama pojavili su se standardno pouzdani: **Florina Petroj** (Pilad), **Jonel Kuđija** (Zidar), **Mata Kornel** (Egist) i **Mirča Omoran** (Strofije).

Dejan Tadić

(„*Dnevnik*”, 12 maj 2009)

PREMIERA: **16 aprilie 2010**

Stagiunea 2010

Sanja Domaze

LUNA ÎN FLĂCĂRI

Regia, scenografie, muzica: **Stefan Sabljić**
În româneşte: **Eufrozina Greoneanţ**

Distribuţie:
Milena Pavlovic Barilli – **Cristina König**
Danica Pavlovic Barilli – **Monica Boldovină**
Bruno Barilli – **Mircea Omoran**
Robert Goselin, un bărbat necunoscut – **Marko Adžić**

Costume: **Olivera Mihailovski**
Video: **Slobodan Živković**
Organizator: **Vera Nedeljkov**
Ton si video: **Dragoslav Dobrosavljević**
Lumini: **Ilija Momirov**
Recuiziter: **Goran Marković**
Garderobier: **Jela Petković**

Consiliul artistic: **Petru Cârdu**, *preşedinte*, **Ana Niculina Ursulescu**, **Rodica Petrovici**, **Dimitrie Miclea**, **Ofelia Meza**

Director: **Momir Cvetković**

Sanja Domazet je prozni dramski pisac. Diplomirala je na Pravnom fakultetu u Beogradu. Doktorirala je i predaje na Fakultetu političkih nauka u Beogradu. Piše književnu kritiku za dnevne listove i časopise. Za novinarski rad dobila je na Sajmu knjiga nagradu ,,*Najbolje novinarsko pero*”. Njena radio drama ,,*Nar*” predstavljala je Srbiju na međunarodnom festivalu ,,*Prix Italia*”. Do sada je objavila roman ,,*Ko plače*” i ,,*Azil*” (nagrade ,,*Žensko pero*” i ,,*Meša Selimović*”), knjige eseja ,,*Anatomija zanosa*”, ,,*Božanstveni bezbožnici*” i ,,*Senke*”, kao i knjigu drama i priča ,,*Moć maske*”. Premijerno je izvedeno više njenih komada: ,,*Punjene tikvice*”, ,,*Krila od olova*”, ,,*Disharmonija*”, ,,*Frida*”, ,,*Koko*”. Njen roman i drame prevođeni su na francuski, bugarski, rumunski i poljski jezik.

Stefan Sabljić, pozorišni reditelj i muzičar iz Beograda. Diplomirao na FDU u klasi profesora Egona Savina i upisao post-diplomske studije iz pozorišne režije na Univerzitetu u Tel Avivu.

Režije: ,,*Arsenik i stare čipke*”, Džozef Keserling (Ustanova Kulture Vuk Karadžić 2010); ,,*Anželik*”, Žak Iber (Madlenianum 2010); ,,*Mesec u plamenu*”, Sanja Domazet (Beogradsko Dramsko Pozorište 2009); *DNK*, Stiven Belber (Atelje 212, 2008); ,,*Baron na drvetu*”, Italo Kalvino (Boško Buha, 2008); ,,*Hindus hoće u Bronks*”, Izrael Horovic (JCCA 2007); ,,*Plava Jevrejka*”, Isak Samokovlija (Zvezdara Teatar, 2007); ,,*Jevremov život*”, Aleksandar Đaja (Teatar na Terazijama, 2006); ,,*Poseta stare dame*”, Fridrih Direnmat (Bitef Teatar, 2006); ,,*Stendalov sindrom*”, Terens MekNeli (Srpsko narodno pozorište 2005); ,,*Sumnjivo lice*”, Branislav Nušić (Kruševačko Narodno pozorište 2004); ,,*Kovači*”, Miloš Nikolić (Narodno Pozorište Beograd, 2003); ,,*U poseti kod gospodina Grina*”, Džef Baron (Atelje 212, 2002); ,,*Priča o vojniku*”, Stravinski & Ramuz (Tel Aviv, 2001); ,,*Život iz početka*”, Miroslav Momčilović (Teatar Kult, 2000); ,,*Elektra*”, Danilo Kiš (Atelje 212, 1999); ,,*Prokleti Kovalski*”, Nebojša Romčević (Atelje 212, 1998).

Radio u Laboratoriji za reditelje u Linkoln Centru u Njujorku.

Un destin uman îşi continuă drama sa în variile dezbateri ale comentatorilor de la Belgrad până la Vârşeţ şi de la Požarevac la New York. Inovaţiile şi îndrăznelile unui limbaj artistic impun prin prospeţimea lor lirică şi prin descoperirea unor noi teritorii de către împătimiţii artei. Născută în 1909 şi plecată într-un spaţiu intraductibil în 1945, Milena Pavlović Barilli a constituit decenii la rând şi constituie încă tema predilectă a investigaţiei în arta sârbă, dar şi europeană. A urmat cursurile Şcolii de Artă din Belgrad, a continuat studiile la Munchen, avânt o nestăvilită dispoziţie pentru călătorie, a trăit la Roma şi la Paris, iar din 1939 în S.U.A. Dacă mă gândesc la tabloul ei ,,*Femeie cu voal*”, din

memoria mea răzbate versul nichitastănescian: ,,*Lupta ochiului cu privirea*". În realitate, vreau să spun că această pictoriță de un mare rafinament cultural-artistic, care practică un desen bine articulat, beneficiind de un simț pentru spațiu şi pentru detaliul poetic, avea îndrăznelile şi teribilismele sale, pe de o parte, iar pe de altă parte, cultivă sensurile grave şi reveria anxioasă. De orientare suprarealistă, această artistă, aidoma maeştrilor renascentişti, odată cu trecerea timpului a reuşit să se situeze între mit şi realitate, încât astăzi numele ei este inevitabil înstoria artei moderne, fapt care a inspirat-o pe Sania Domazet să scrie piesa de teatru ,,*Luna în flăcări*", o dramatizare a dialogului epistolar, dintre mamă şi fiică. Prin amestecul de document şi ficțiune, autoarea piesei redă, într-un mod inedit şi tulburător, tainele unei sensibilități acute şi ale unui spirit neliniştit, deopotrivă melancolic şi iconoclast.

Petru Cârdu

THEATRUM MUNDI TEATRUL MEU

Srbija je XIX i prvoj polovini XX veka imala tri velike umetnice. Uz Katarinu Ivanović i Nadeždu Petrović, Milena Pavlović Barilli (1909-1945) najčuvenija je srpska slikarka. U zavičajni istorijsko-umetnički poredak srpske umetnosti smeštena je tek posthumno, zahvaljući inicijativi i legatu njene majke Danice Pavlović, te razumevanjem i delanjem Miodraga B. Protića i Momčila Stevanovića 1954. godine. Od tada se i uspostavlja mit ove talentovane i neobične slikarke i pesnikinje.

Lidija Merenik.

U pozorišnom komadu ,,*Mesec u plamenu*", Sanja Domazet nastoji da kroz neobičan epistolarni dijalog između majke i ćerke prikaže skrivene tajne senzibiliteta Milene Pavlović Barilli. Ova predstava nije o Tantosu, koji je vladao životom ekscentrične umetnice, već o Erosu. Dok gledate predstavu, likovi ulaze i u vašu stvarnost. Bruno Barilli, koji je takože na sceni, zaveo je Danicu Pavlović, a Milenu su zavele muze – svi su oni na sceni da zavedu Vršac i Vrščane. U predstavi su korišćena originalna pisma kao i Milenini stihovi, detalji sa slika i iz snoviđenja. Mesec u plamenu je san o buđenju Milene Pavlović Barilli na sceni.

Prisustvujući predstavi, verujemo da ćete dati svoj doprinos mešavini dokumentarne forme i imaginacije, pa vam zato ne preostaje ništa drugo nego da sami, kao publika, pogodite šta je imaginacija pisca, a šta originalno pismo. Do tada, predlažemo vam odgovor – velikim delom fikcija je imaginacija i obrnuto. To je prva predstava o Mileni Pavlović Barilli napisana u epistolarnoj formi.

Petru Krdu

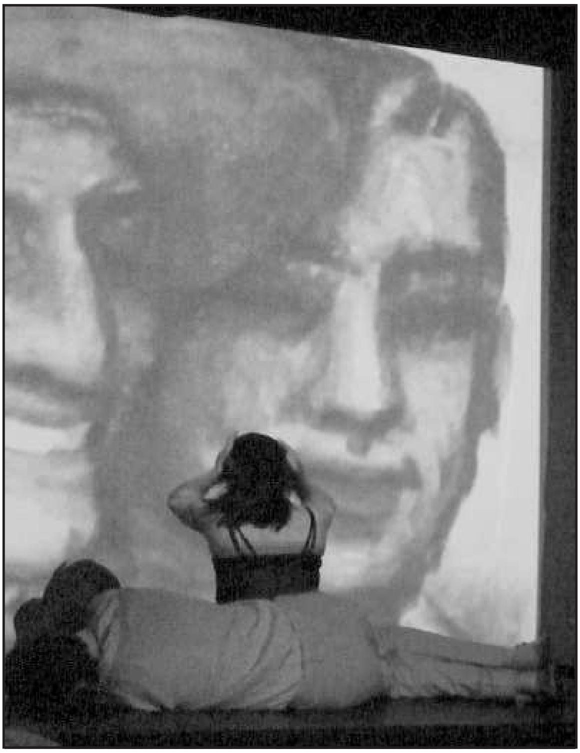

Cristina König

Monica Boldovină

CEA DE-A 13-A PREMIERĂ A TEATRULUI PROFESIONIST ROMÂNESC DIN VOIVODINA

Un destin uman

,,*Luna în flăcări*” de **Sanja Domazet** (traducere de **Eufrozina Greoneanț**) în regia lui **Ştefan Sablić**, este unul din spectacolele care merită să fie văzut

Lume aleasă, lume selectă – buni cunoscători de teatru, prieteni, ziarişti, scriitori, actori..., printre care şi Jelisaveta Sablić, una din renumitele noastre actrițe din Belgrad, am zice pedeopotrivă vorbitori de limba română şi sârbă, care au umplut până la refuz Scena Mică ,,*Tomislav Pejčić*” de pe lângă Teatrul Național ,,*Sterija*”, au asistat la premiera spectacolului ,,*Luna în flăcări*” (spun că aşa a fost şi o seară mai înainte, la avanpremieră), au aplaudat îndelungat şi sincer pe cei patru actori la sfârşitul spectacolului.

Cele două actrițe: **Cristina König** (Milena Pavlović Barilii), prezentă pentru a doua oară la Vârşeț, în rolul principal, şi-a etalat pe deplin talentul incontestabil de care dispune, dar şi aspectul fizic – o devotată cu trup şi suflet meseriei sale; **Monica Boldovină** (Danica Pavlović Barilli), într-un rol matur, pe care am revăzut-o după mai mult timp într-un proiect al Teatrului Profesionist; **Mircea Omoran** (Bruno Barilli), într-un rol sugestiv şi puternic, care apare la început şi la sfârşit impresionându-i pe toți prin aspect şi interpretare, şi **Marko Adžić**, un bărbat necunoscut, care este aproape permanent pe scenă şi care nu vorbeşte mult - modelul de macrou şi donjuan..., joacă, ştie ce trebuie să facă şi, le face bine, alături de partenera sa atractivă în scenele intime, dar nu vulgare!

Este vorba de un destin, dramă şi dialogul epistolar dintre mamă şi fiică pe care autoarea piesei le redă într-un mod inedit şi tulburător şi pe care actorii l-au înțeles pe deplin, în care tainele sensibilității acute şi ale unui spirit neliniştit sunt deopotrivă melancolice şi inconclaste. Regizorul Stefan Sablić, din Belgrad, a zămislit un spectacol plin de substanță dramatică în care rolul excentricei artiste plastice, de mare rafinament, Milena Pavlović Barilii a fost redat convingător şi cu mare priză la publicul receptiv, venit la Vârşeț, atât din Alibunar, Novi Sad, Panciova, Nicolinț, Plandişte... Milena Pavlović Barilli (după cum scrie în Caietul de program) a constituit decenii la rând şi constituie încă tema predilectă a investigației în arta sârbă şi europeană, care a avut o nestăvilită dispoziție pentru călătorie (München, Roma, Paris, New York...), a reuşit să se situeze între mit şi realitate, încât azi numele ei este inevitabil în istoria artei moderne, fapt care a inspirat-o pe Sanja Domazet să scrie piesa de teatru ,,*Luna în flăcări*”, o dramatizare a dialogului epistolar, dintre mamă şi fiică (text de altfel transpus foarte bine în româneşte de doamna Eufrozina Greoneanț).

Autoarea textului Sanja Domazet, juristă şi profesor la Facultatea de Ştiințe Politice din Belgrad, este o cunoscută romancieră şi autoare a unor piese de teatru jucate pe diferite scene, critic literar în mai multe ziare şi reviste de la noi, deținătoarea unor recunoştințe şi premii prestigioase, romanele şi piesele ei de teatru fiind traduse în limbile franceză, bulgară, poloneză şi română. Regizorul şi muzicianul **Stefan Sablić**, actualmente la studii postuniversitare la Universitate din Tel Aviv, a pus în scenă numeroase spectacole (Teatrul Dramatic din Belgrad, ,,*Boško Buha*”, ,,*Teatrul Național Sârbesc*” din Novi Sad, Teatrul Național din Belgrad, ,,*Atelje 212*”, ,,*Zvezdara Teatar*”, ,,*Bitef Teatar*”, în Israel şi la New York...)

Adăugăm în plus că acest spectacol va fi prezentat la 25 mai a.c., la Podgorica (Muntenegru), în cadrul Zilelor Culturii Române, ne-a informat Petru Cârdu, preşedintele Consiliului Artistic, domnia sa spunându-ne şi faptul că spectacolul cu piesa ,,*Electra*” de Danilo Kiš, în regia lui Boro Drašković, se va prezenta în concurența oficială la Kragujevac, pe 9 mai a.c., în cadrul Festivalului de Autori, la care participă spectacole montate de renumiți regizori de la noi, printre care sunt Dejan Mijać, Egon Savin...

Radomir MUNĆAN

(,,Libertatea”, 27 decembrie 2008)

Tajne senzibiliteta Milene Pavlović-Barilli.

Ova predstava Profesionalnog pozorišta na rumunskom, nije o Tanatosu, koji je vladao životom ekscentrične umetnice, već o Erosu. Dok gledate predstavu, likovi ulaze i u vašu stvarnost. Bruno Barilli, koji je takođe na sceni, zaveo je Danicu Pavlović, a Milenu su zavele muze svi su oni na sceni da zavedu Vršac i Vrščane.

U predstavi su korišćena originalna pisma kao i Milenini stihovi, detalji sa slika i iz snoviđenja. ,,*Mesec u plamenu*" je san o buđenju Milene Pavlović-Barilli na sceni.

Prisustvujući predstavi, verujemo da ćete dati svoj doprinos mešavini dokumentarne forme i imaginacije, pa vam zato ne preostaje ništa drugo nego da sami, kao publika, pogodite šta je imaginacija pisca, a šta originalno pismo. Do tada, predlažemo vam odgovor velikim delom fikcija je imaginacija i obrnuto. Usput, birajte između poludokumentarnih dijaloga i poluizmaštane radnje. Ne zaboravite, pritom, da je to prva predstava napisana o Mileni Pavlović-Barili u epistolarnoj formi.

Predstava koja govori o lutanjima, daru, poletnom duhu, nežnosti velike umetnice za koju svakako važi poslovica da jedan dar nikada ne ide sam. Milena je, nesumnjivo, mogla da bude i pisac o čemu svedoči briljantan stil njenih pisama.

Premijera ovog komada biće izvedena večeras u 19 sati na kamernoj sceni NP „*Sterija*".

U glavnim ulogama: Kristina Kenig, gostujuća glumica iz Rumunije, Monika Boldovina, Mirčea Omoran i Marko Adžić. Režija, scenografija i muzika Stefan Sablić.

Ovo je trinaesti po redu pozorišni projekat koji sufinansira Sekretarijat za kulturu Vojvodine.

(*RTV* petak, 16. april 2010.)

Dani rumunske kulture na Cetinju

Cetinje - Pod pokroviteljstvom prestonice Cetinje i Rumunske ambasade u Podgorici, a u organizaciji Rumunsko-crnogorskog kulturnog centra, danas na Cetinju počinju „*Dani rumunske kulture*".

Prvog dana programa, u 18 sati u svečanoj sali bivše ruske legacije, a današnjeg Fakulteta likovnih umjetnosti, biće održano književno veče „*Portret Petrua Krdua iz Vršca*", a u 20 sati, ansambl Profesionalnog pozorišta na rumunskom u Vojvodini pri Narodnom pozorištu „*Sterija*" iz Vršca, izvešće predstavu „*Mesec u plamenu*" u Kraljevskom pozorištu „*Zetski dom*".

Izložba fotografija „*Banatski muzej - etnografija i tradicija*" *biće otvorena drugog dana manifestacije u 18 sati u Biljardi, dok će u 20 u Kraljevskom pozorištu „Zetski dom*", početi koncert temišvarskog folklornog ansambla „*Giočelul*".

I. M.

(,,*Danas*" utorak, 25. maj 2010.)

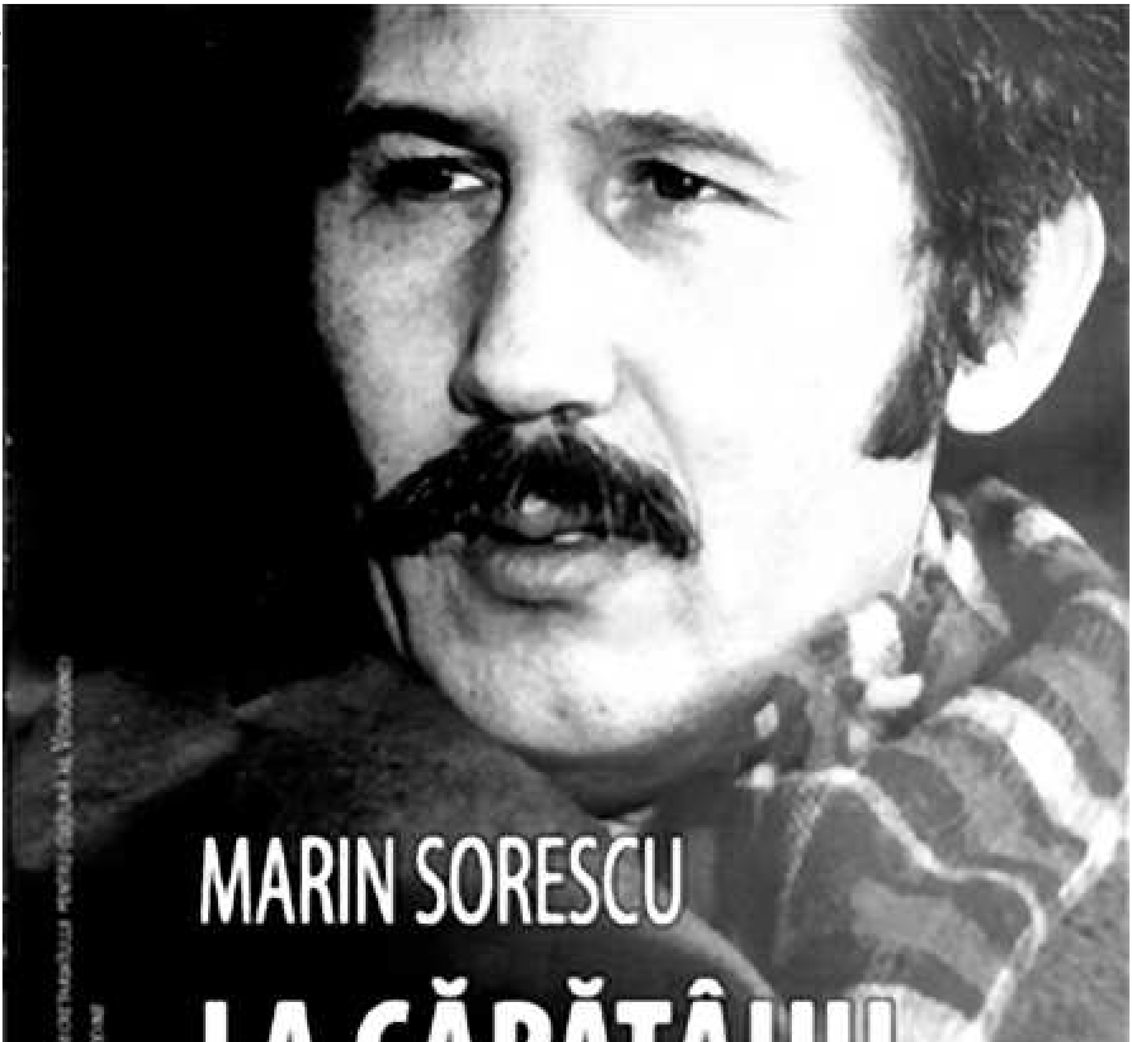

<u>PREMIERA:</u> **21 ianuarie 2011**

<u>**Stagiunea 2010-2011**</u>

Marin Sorescu

LA CĂPĂTÂIUL BOLNAVULUI

Regia: **Ramona Dumitrean**

Dramatizarea: **Ramona Dumitreanu** și **Ion Cocora**

<u>Distribuția:</u>
Romina Merei
Ionel Cugia
Monica Boldovina-Bugle
Otilia Pescariu
Florina Petroi
Ramona Dumitrean

Video: **Dionisis Christofilogiannis & Cristian Rigman**

Sunet: **Dragoslav Dobrosavljević**
Lumini: **Ilia Momirov**
Recuziter: **Goran Marcović**
Organizatoare: **Vera Nedeljkov & Milina Šarčević**

Consiliul artistic: **Petru Cârdu**, *președinte*, **Ana Niculina Ursulescu**, **Rodica Petrovici**, **Dimitrie Miclea**, **Ofelia Meza**

Director: **Momir Cvetković**

Oamenii operelor lui Sorescu sunt o lume în mic. Reprezentative pentru mine în ceea ce am vrut să aduc pe scenă prin intermediul lui Sorescu sunt versurile: „*Eu sânt un om de interior, / Pentru că sînt numai suflet / Și sufletul e de interior. / Sânt om de budoar, de stat între perne, / Printre cărți, printre rujuri.../ Tot ce emană căldură / Și intimitate*". – această introspecție autodefinitoare a marelui scriitor.

Ramona Dumitrean

Marin Sorescu

1936 – 19 februarie, se naște Marin Sorescu în comuna Mulzești, Dolj
1960 – Își i-a licența la Facultatea de filologie, istorie și pedagogie din Iași. Se stabilește în București.
1964 – Debut editorial cu volumul de parodii „***Singur printre poeți***".
1966 – „***Moartea ceasului***" versuri, Editura „*Tineretul*", București.
1968 – „***Iona***", teatru, în revista „*Luceafărul*" numărul 2 din 13 ianuarie.
„***Există nervi***", teatru, în revista „*Luceafărul*".
„***Paraclisierul***", teatru, în revista „*România literară*".
„***Viața în roată***", traducere în limba sârbă (Život u točku) de Adam Puslojić, Editura „*Bagdala*", Kruševac, Serbia.
1974 – „***Setea muntelui de sare***", teatru, cuprinzând piesele „***Iona***", „***Paracliserul***", „***Matca***", „***Pluta meduzei***" și „***Există nervi***", editura „*Cartea Românească*"
1976 – „***Matca***", teatru, Editura „*Eminescu*", București
„***Răceala***", piesă în cinci acte, în revista „*Teatru*" numărul 3.
1996 – Se stinge din viață la data de 8 decembrie.
2010 – Belgrad, la Editura „*SKZ*" a apărut culegerea de poeme „***Mladost Don Kihota***" (Tinerețea lui Don Quijote). Traducere în limba sârbă: Adam Puslojić.

Bio je član rumunske Akademije, Akademije Malarme u Parizu, Evropske akademije nauka i umetnosti u Veneciji, počasni član Književne opštine Vršac. Više puta je boravio u Vršcu, gde je napisao pesmu „*Svetkovina Vršcu*". Njegove su knjige pesama i pojedini pozorišni komadi prevedeni na srpski.

<u>Pozorišni komadi:</u> *Jona, Postoje nervi, Crkvenjak, Hladnoća, Matica, Treći kolac, Moja vučica, Borac na dva fronta, Izlaz kroz nebo, Bratanac Šekspir, Kuća lepeza...*

<u>Bio je dobitnik više nagrada i priznanja:</u> Zlatna medalja za poeziju (Napulj, 1970), Nagrada *Muze* (Firenca, 1973), Nagrada „*Fernando Rieljo*" (Madrid, 1983), Nagrada *Herder* (Beč, 1991), „*Felix Romuliana*" (Beograd, 1994).

APOKALIPSA NIJE OKONČANA

Da je živ, napunio bi u februaru 75 godina, ali kog februara, pitamo se: 19 ili 29? Po izvodu iz matične knjige rođenih Marin Soresku rođen je 19. februara 1936. godine, a po majčinom kazivanju veliki rumunski i evropski pesnik došao je na svet 29. februara. Poznavajući duhovitog Soreskua, on bi svakako voleo da mu u knjizi rođenih stoji da je rođen 29. februara i da nikada nije ni umro, a ako je slučajno umro – ne brinite – rađa se svake prestupne godine.

Pesnik, dramatičar, prozaista, prevodilac, esejista. Soresku je bio i strasni slikar. Poput Ežena Jonesa, crtao je u transu, a njegova se likovna dela – kažu – prodaju za velike pare. Bio je rumunski pisac najbliži Nobelovoj nagradi, koja mu je više puta izmakla! Humor, ironija, parodija, sarkazam, paradoks i oksimoron počasna su oružja pisca koji je stvarao ,,*moderno pozorište za moderne gledaoce*"... Taj *Jona* rumunskog pozorišta, kako je primetio Dojnaš, prerano je napustio životnu pozornicu, ali se zato njegov život nastavlja u pozorišnim predstavama i u knjigama, u Krajovi, u Bukureštu, Beogradu (gostovao na BITEF-u), u Berlinu, Parizu, Stokholmu, Njujorku... Bio je već slavan kao pesnik kada je iste godine (1968) objavio tri izuzetna komada: ,,*Jona*", ,,*Postoje crvi*", ,,*Crkvenjak*". Uz ironiju i metafiziku u pesmama, u Soreskuovim dramskim delima gnezdi se osećanje beznađa, osećanje onoga koji je preživeo Apokalipsu, ali kome svest šapuće da Apokalipsa nije okončana. Mitskim, bizarnim i šokantnim slikama egzistencijalna sudbina dobija višestruka značenja, a duboko religioznim osećaj iz posthumne knjige ,,*Most*" (1997) zaokružuje strašan svet koji je otelotvoren u razarajući bol postojanja.

Predstava ,,*Na uzglavlju bolesnika*" bazira se na Soreskuovim tekstovima izabranim i izrežiranjim u panoramskoj vizii koja odslikava čovekovu sudbinu od rođenja do smrti. U stvari, pred nama su izvodi iz celokupnog opusa Marina Soreskua, scenariji ljudske sudbine: život kao smrt i smrt kao život.

U Vršcu, januara 2011.

Petru Krdu

Seamus Heanez, laureat al Premiului Nobel (1995): Cea mai bună poezie scrisă sub presiunea condițiilor totalitariste își păstrează forța poetică întrisecă și după ce condițiile acelea au trecut și s-au schimbat – și opera lui Marin Sorescu apare ca un caz fericit, care confirmă la timp această afirmație.

Ea te învață și te încântă, dar nu în această ordine; încântarea vine mai întâi. În cazul lui Sorescu putem, de fapt, revizui o celebră apotegmă și spune că poemele sale încep în încântare, fac o incursiune prin înțelepciune și sfârșesc în punctul de pornire, complet revigorate. Ele izbutesc să opereze în registrul basmului, dar, sunt basme spuse de un narator foarte sofisticat, care poate conferi veridicitate tradiție ficțiunilor sale convingându-ne să-l urmăm până la concluziile cele mai sobre inerente lor. Nu-i de mirare că-l iubește pre Breughel.

Actorii

MARIN SORESCU

Cei mai dezinvolți - actorii!
Cu mânecile suflecate
Cum știu ei să ne trăiască!
N-am văzut niciodată un sărut mai perfect
Ca al actorilor în actul trei,
Când încep sentimentele să se clarifice

Moartea lor pe scena e atât de naturală,
Încât, pe lângă perfecțiunea ei,
Cei de prin cimitire,
Morții adevărați,
Morți tragic, odată pentru totdeauna,
Parcă mișcă!

Iar noi, cei țepeni într-o singură viață!
Nici macar pe-asta n-o știm trăi.
Vorbim anapoda sau tăcem ani in șir,
Penibil și inestetic
Și nu știm unde dracu să ne ținem mâinile.

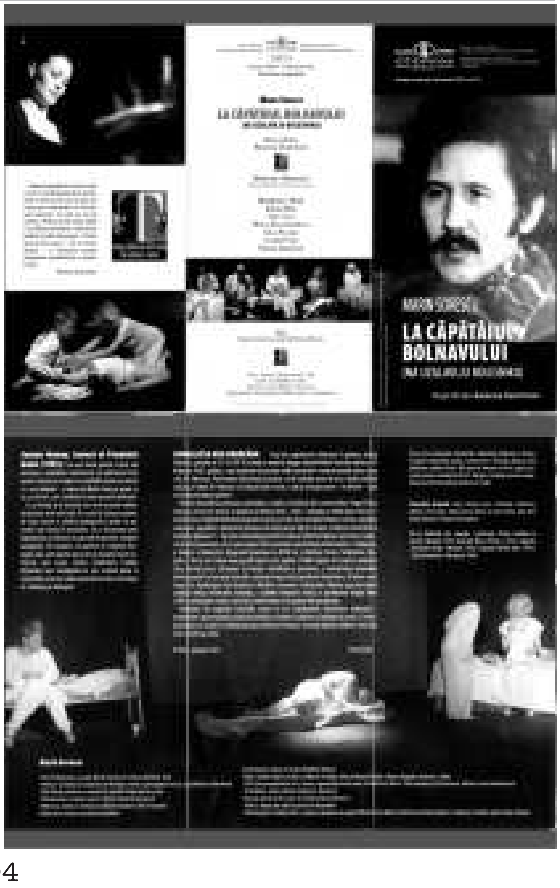

Florina Petro, Monica Boldovină *şi* Ionică Cugia

Romina Merei, Monica Boldovină *şi* Otilia Pescariu

CEA DE-A 14-A PREMIERĂ A TEATRULUI PROFESIONIST ROMÂNESC DIN VOIVODINA

Să intrăm sau nu?

Mergem să vedem Sorescu, la Teatrul profesionist românesc la Vârşeţ.

Dar ne întâmpină becul roşu care ne ţintuieşte în uşa sălii Atelier. Becul roşu ne macină, obraznic, optimismul cu care plecasem de acasă. Direct şi incomod, becul roşu dă peste noi ca un potop de interdicţii la care nu ţinem piept.

Mă prefac a nu-mi aduce aminte de versurile din volumul Tuşiţi: ,,*Becul roşu arată locul pe unde la sfârşit, / Voi trebuie să evacuaţi sala, / Scorpii bătrîne*". Ignor avertizarea şi mă las pe scaunul din plastic verde, scaun numai bun de stat în grădină, sub nuc şi raze de soare. Actorii sânt în faţa mea, îmi fac eu inima bună, cu gândul la ,,*Eva*", la ,,*Adam*", la ,,*Capriciu*", la ,,*Contabilitate*" şi la atâtea alte poezii pentru care l-am îndrăgit pe Sorescu.

Dar iată-mă într-un ospiciu. Un ospiciu în care cinci fiinţe umane îşi văd fiecare de propia boală, de propria viaţă, după un ritual impus de mai marii ,,*fortăreţei*", cum ar veni, o doctoriţă care supraveghează, fără un cuvânt şi tot fără un cuvânt, cârmuieşte destine.

Ritualul de dimineaţă se repetă la infinit, stăruitor, ritmic, şi nu deranjează pe nimeni. Dimpotrivă: o nouă zi este o nouă şansă. Şansă pentru ce? – ne întrebăm, simţind pe propria noastră piele singurătatea fiecărei dintre cele cinci fiinţe venite pe pământ să vadă ,,*ce mai facem*" . Nici un încercăm să dăm vreun răspuns pentru că lipsa de sens a vieţilor lor este dovada inutilităţii vieţilor noastre.

Undeva am citit că ,,*Oamenii pieselor lui Sorescu sunt o lume în mic*". La Sorescu am citit , cu siguranţă că „*Una peste alta, viaţa e frumoasă*". Dar în acest spectacol viaţa nu este frumoasă. În acest spectacol, pus în scenă de Ramona Dumitrean, unde dumneaei, împreună cu Ion Cocora a tălmăcit şi răstălmăcit opera lui Marin Sorescu, deznădejdea e cutremurătoare şi nu mai miră pe nimeni că spectacolul se termină tragic, cu o moarte.

Mă puteţi întreba, pe drept: ,,*Nu sântem fiecare datori cu o moarte*"? Evident că da. Dar personajele la Sorescu nu cad în capcana unui conflict, doamne fereşte! Ele sânt de obicei preocupate doar de propia lor viaţă interioară: se mustră, se laudă, se ceartă, îşi bat chiar joc de propriile neajunsuri, le justifică şi le ridică în slăvi şi nu ţin cont dacă au public sau un. Oricum, ele nu comunică decât cu sine însăşi, nu discută decât cu alter-ego. Şi nu intră în conflict decât cu propriile lor aspiraţii. Faptul că vorbesc cu voce tare nu înseamnă nicidecum că vor să fie auzite, cu atât mai puţin ajutate de ceilalţi , care oricum tot peste gard sânt şi nu pot să întindă o mână , şi nu vor să te scape din nici o capcană, pentru că au capcanele lor şi grijile lor şi singurătăţile lor…

Ramona Dumitrean introduce în albul costumelor bolnavilor din ospiciu pături vărgate, în care personajele se ascund când vine somnul şi când sânt nevoite să fie singure cu sufletul. Atunci proiectorul aduce pe pânza din fundalul scenei frânturi de vise, ceaţă pământie, sau… nouri. Nouri printre care numai cele mai inocente fiinţe se pot juca.

,,*Doamne, sunt aici în vârf, bucuros, tocmai în vârf, unde de obicei pluteşti Tu*" – este o replică din „Paracliserul". Acolo, în vârf de cer, unde numai Dumnezeu pluteşte, Ramona Dumitrean introduce un aproape imperceptibil fir de dragoste curată. Şi iată că un mediu vitreg, cum e ospiciul, devine scenă pe care se dezlănţuie povestea de iubire, limitată de starea de sănătate a protagoniştilor, dar oricum, poveste de iubire. O poveste care îşi are consecinţele ei – „*Mi s-a maturizat burta. Cum s-a mai maturizat!*" – râde, cu ochii în lacrimi, fetiţa îndrăgostită. O poveste de iubire care trezeşte gelozia celorlalţi. O poveste de iubire care se termină cu moartea.

Oricum Bărbatul – Adam, Scriitorul, sau poate Creatorul însuşi - este pedepsit pentru faptul că a îndrăznit să scoată ,,*la lumina o noua cadână /Din haremul lui intercostal.*"

Iar Femeia - Eva, Mama, Matca - răspunde cu viaţa pentru îndrăzneala de a iubi. Oricât ,,*ar şti ea ceva/ Ce nimenea nu ştie/ Nici Dumnezeu, chiar*".

…Şi iată-ne într-o încurcătură din care nu ştim cum să ieşim.

Ne-am îndreptat spre Vârşeţ cu gândul la dezinvoltura poeziei lui Sorescu, care a adus în literatura patriei mame, când a apărut, o senzaţie de destindere şi prospeţime. Era originală şi plăcea. A continuat să placă. Mai mult: a intrat sub piele şi periodic mai tragem cu ochiul să ne amintim cum a creat Shachespeare lumea, în 7 zile. Da! Chiar pe el îl aşteptam eu la sfârşit: Pe marele Shachespeare să ne spună cum că tot spectacolul nu a fost decât o glumă şi că lumea trebuie refăcută după standardele artei! Dar n-a fost să fie aşa!

S-au amestecat în spectacol Iona, aducând cu el oamenii aflati in puterea destinului; Paracliserul, cu lumea lui angoasantă şi agasantă şi de neînţeles, în care bizarul şi grotescul se năpustesc frivol asupra individului strivit de propria singurătate; Irina, cu naşterile ei interminabile, care-i folosesc ca mod de a iesi din absurdul vieţii şi de a da un sens existenţei femeii…

Şi, când tragem linia şi facem socoteala, personajele lui Sorescu, încarcerate în rutină, direcţionate de Cineva, cu frica în oase, cu Divinitatea în suflet, cu inocenţa în priviri…călăi şi jertfe în acelaşi rimp, tragice individualităţi ocolite de toţi şi de toate, bolnavi fără de speranţă şi fără de viitor, sânt oameni simpli, cărora

regizoarea (şi nu e singura vinovată, ca ajutor avându-l şi pe Ion Cocora) nu le permite să iese din scenă sau din viaţă, dacă vreţi, fără de a-şi plăti datoriile!

,,*Asta e viaţa!*" - a oftat Adam.

Şi viaţa merge înainte. Spectacolul se termină, noi înţelegem că a venit vremea să ieşim din sală, să înfruntăm viaţa de-afară. Dacă nu ne-o ademeni becul roşu, să intrăm în scenă şi să o luăm de la capăt.

Acolo Femeia , ca orice Evă de pe lume *„Tocmai îşi scosese oglinjoara/Şi se ruja pe buze."...*

Ana Niculina Ursulescu

(Emisiunea ,,*Cadran cultural*" Radio Novi Sad)

Nova premijera Rumunskog pozorišta u Vojvodini

Vršac – **Marin Soresku** (1936-1996) bio je rumunski pisac najbliži Nobelovoj nagradi, koja mu je, nažalost, izmakla. Humor, ironija, parodija, sarkazam, paradoks i oksimoron, počasna su oružja pisca koji je stvarao *„moderno pozorište za moderne gledaoce"*.

Taj Jona rumunskog pozorišta, kako je primetio Štefan Augustin Dojnaš, prerano je napustio životnu pozornicu ali se zato njegov život nastavlja u pozorišnim predstavama i knjigama u Krajovi, Bukureštu, Beogradu, (gostovao na Bitefu) u Berlinu, Parizu, Stokholmu, Njujorku... Bio je već slavan kao pesnik kada je iste godine 1968 objavio tri izuzetna komada : *„Jona"*, *„Postoje nervi"*, *„Crkvenjak"*. ,,*Uz ironiju i metafiziku u pesmama u Soreskuovim dramskim delima gnezdi se osećanje beznađa, osećanje onoga koji je preživeo Apokalipsu, ali kome svest šapuće da Apokalipsa nije okončana*", kaže **Petru Krdu**, predsednik Umetničkog saveta Rumunskog pozorišta u Vojvodini. ,,*Mitskim, bizarnim i šokantnim slikama*", dodaje Krdu, *„egzistencijalna sudbina dobija višestruka značenja a duboki religiozni osećaj iz posthumne knjige 'Most' (1977) zaokružuje strašan svet koji je otelotvoren u razarajući bol postojanja. Predstava 'Na uzglavlju bolesnika' u režiji Ramone Dumiteran iz Kluža, Rumunija, bazira se na Soreskuovim tekstovima izabranim u panoramskoj viziji koja odslikava čovekovu sudbinu od rođenja do smrti. U stvari, pred nama su izvodi iz celokupnog opusa Marina Soreskua, scenariji ljudske sudbine: život kao smrt i smrt kao život.*" U glavnim ulogama: Romina Merei, Jonel Kuđija, Monika Boldovina Bugle, Otilija Peskariju, Florina Petroj, Ramona Dumitrean. Premijera je večeras od 19 sati na Maloj sceni NP *„Sterija"* u Vršcu. I ovaj pozorišni projekat finansira Pokrajinski sekretarijat za kulturu Vojvodine.

K. R.

(,,*Danas*" sreda, 26. januar 2011)

POZORIŠNA PREMIJERA

U tami irealnog

Marin Soresku, Na uzglavlju bolesnika, režija i adaptacija Ramona Dumitrean, Profesionalno pozorište na rumunskom u Vojvodini

Polivalentna spisateljska ličnost rumunskog pisca (pesnika, prozaiste, esejiste, likovnog umetnika, dramatičara..) Marina Soreskua uvek je svojim stvaralačkim aktom umela da iznenadi i šokira ljubitelje umetnosti. Otuda i dramski kolaž ,,*Na uzglavlju bolesnika*" koji je na osnovu njegovih proznih i poetskih tekstova načinila i režirala Ramona Dumitrean izaziva burnu reakciju kod gledalaca. Predstavu je premijerno izvelo Profesionalno pozorište na rumunskom u Vojvodini koje deluje pri Narodnom pozorištu ,,*Sterija*" u Vršcu.

Naime, rediteljka radnju, koja bi se tako mogla uslovno nazvati, Ramona Dumitrean locira u ambijent psihijatrijske klinike, u kojem nekoliko ličnosti, ispod belih bolesničkih odora iznose mrak iz svojih psiha, obasipajući se njime međusobno i bez prestanka. Oni na taj način nastoje da očiste svu tamu koju nose u sebi, ali bez uspeha, jer je ona poput katrana, zauvek ulepljena u njihove individue. Artistički spretno i smelo Ramona Dumitrean upušta se u eksperiment koji razgolićuje svo crnilo i lavirinte skrivene u čoveku koje je zadobio rođenjem ili kroz egzistenciju spletom raznoraznih okolnosti, akcentujući da od animalnog zla nema spasa, da je ono zauvek utisnuto u ljudskom biću. To se posebno odražava u finalu drame kada glavna junakinja biva surovo lišena života, a zločinci se životinjski raduju tom činu.

Dumitreanova je evidentno uložila mnogo napora, istraživanja, ali i inventivne snage i svežine da kreira predstavu koja će se pored integralnosti pamtiti i po efektnosti, razonantnosti i dovršenosti teatarskog čina. Postavljajući scenografiju, kostime i birajući muziku, ova visprena i inventivna rediteljka, koja nije nepoznata našoj pozorišnoj publici, umela je da umno odabere i glumačke aktere. Među njima najpouzdanija saradnica bila joj je elokventna i temperamentna Romina Merei (kao Irina), a ništa manje pseudozaneseni pesnik Jonel Kuđija. U svakoj reči i pokretu Otilija Peskariu (Prva ludakinja). U drugim ulogama nastupili su: Monika Boldovina, Florina Petroj i Ramona Dumitrean.

Dejan Tadić

(,,*Dnevnik*" 29. 01. 2011)

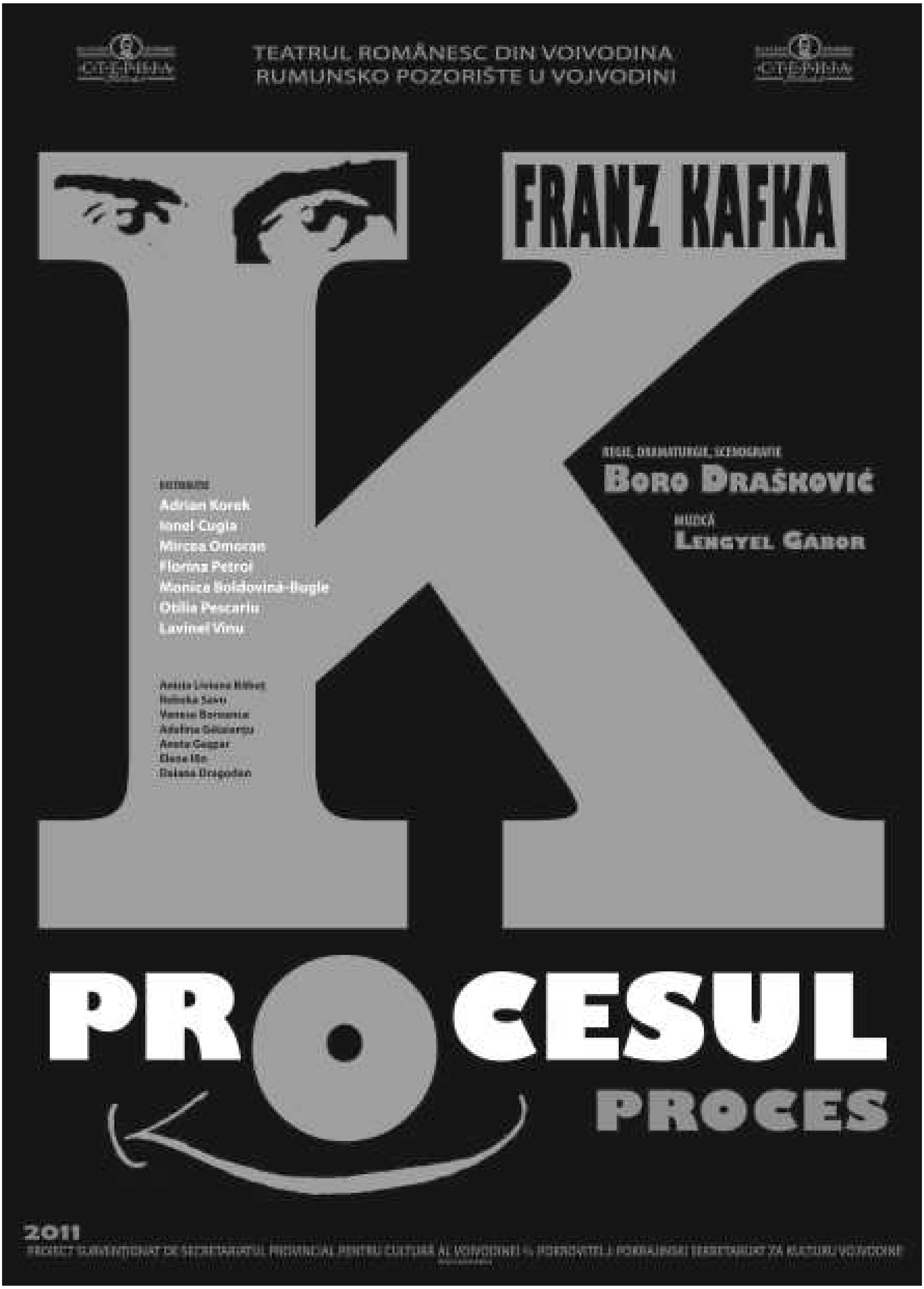

PREMIERA: **25 martie 2011**

Stagiunea 2010-2011

Franz Kafka

PROCESUL

Regie, dramaturgie, scenografie: **Boro Drašković**
Muzica: **Lengyel Gabor**

Distribuția:
Josef K.: **Adrian Korek**
Willem, avocatul, industriaşul, polițistul: **Ionel Cugia**
Franz, studentul, pictorul, polițistul: **Mircea Omoran**
Inspectorul, judecătorul de instrucție, preotul: **Florina Petroi**
Grubach, directorul, aprodul, unchiul: **Monica Boldovină-Bugle**
Burstner, femeia, fetița,Leni: **Otilia Pescariu**
Omul: **Lavinel Vinu**

Fetele: **Anisia Liviana Băbuț**, **Rebeca Savu**, **Vanesa Boroancă**, **Adelina Gătăianțu**, **Aneta Gaşpăr**, **Elena Ilin** şi **Ileana Vinu**

Organizator: **Vera Nedeljkov**
Ton: **Dragoslav Dobrosavljević**
Lumini: **Ilija Momirov**
Recuziter: **Goran Marković**

Consiliul artistic: **Petru Cârdu**, *preşedinte*, **Ana Niculina Ursulescu**, **Rodica Petrovici**, **Dimitrie Miclea**, **Ofelia Meza**

Director: **Momir Cvetkovic**

Razmišljajući o postojanju i smislu, Kafka uočava ,,*različite oblike beznađa na različitim deonicama puta*". Imagine: Bez promene, svet se pretvara u mrtvi razred. Otkrivajući istinski put beznađa zamenjujem nadom, pobunom, ljubavlju... Proces naše predstave pokazuje da niko nije izuzet, ili povlašćen: pozornica je ogledalo, glumci su istovremeno gledaoci, a i gledaoci su Jozef K.

Boro Drašković

SCURT RAPORT DESPRE ŞEDEREA LUI K. LA VÂRŞEȚ

Lumea e sub semnul lui K. Azi m-am interesat ce mai face domnul K. Unii au răspuns val-vârtej că e la Teatrul Românesc din Vârşeț, mi-au spus că e liber, că se plimbă pe scenă. Tot astăzi, mi-am reamintit: toată Praga trăieşte de pe urma lui K. Îl văd pe K. Lucrează la o bancă. Are o frunte de două degete, îmbrăcat ca un funcționar al Kakaniei, îl reciteşte pe Robert Musil, pe Albert Camus, pe Erich Heller, pe Jean-Paul Sartre, pe Andre Gide, pe Thomas mann, pe Walter Benjamin, pe Ion Vartic... Tocmai terminase de recitit Max Brod, Malcom Paslez, Jovica Aćin... Îl văd pe K. în frac. Cu baston. Ah, colosalul K. Mai alaltăieri te-ai dus la Praga şi poate ai înțeles mai bine *Procesul*. reziduuri de metafizică iudaică. Relații cu transcendentul. Dar cum vine asta? Şi fetițele sunt vinovate în Procesul: Anisia, Rebeca, Vanesa, Adelina, Aneta...? Dar povestea poate continua şi astfel: Franz Kafka, scriitor ceh de limbă germană, născut în 1883, stins din viață în 1924, a murit de tuberculoză sau de angoasă într-un sanatoriu din Viena, la numai 41 de ani.

Domnul K., eroul principal al *Procesului*, într-o dimineață, a fost arestat de agenții poliției, fără a i se aduce la cunoştință motivul. Deşi arestat, domnul K. îşi poate continua viața în libertate. Cum e posibil? Arestat, dar îşi continuă treburile la o bancă, fiind însă nevoit doar la înfățişările fixate de tribunal. *Citiți Procesul*. Vizionați *Procesul*. Luați contact cu absurdul, cu realitatea ireală, îmbrăcați-vă în straiele parabolei, gustați din râsul şi strigătele de disperare, evitați degradarea omului. Ei şi! Orice-ai face, eşti vinovat. Misterioasă vină de a te fi născut...

Sau, vorba lui Sartre: ,,*Omul e condamnat la libertate!*".

Scurt raport despre şederea lui K. la Vârşeț continuă. De la K. la K.

Petru Cârdu

Despre Kafka nu am nimic altceva de spus decât că el este unul dintre scriitorii cei mai rari şi mai mari ai timpului nostru. El a folosit primul, tehnica aleasă răspunde unei nevoi pe care el a simţit-o intens. Dacă ne arată viaţa omenească permanent tulburată de o transcedenţă imposibilă, o face pentru că el crede în existenţa acestei transcendenţe. numai că noi nu o putem atinge. Universul său este în acelaşi timp fantastic şi riguros adevărat.

Jean-Paul Sartre

Nu l-am putut citi, spiritul omenesc nu e destul de complicat pentru a-l înţelege.

Albert Einstein

,,Spiritul lui Kafka este spiritul omului modern – ajungându-şi sieşi, inteligent, sceptic, ironic, bine exersat în vederea jocului cel mare, în care realitatea înţeleascã şi cuprinsă la modul pozitivist caută să fie socotită şi menţinută drept realitate propriu-zisă – şi, cu toate acestea, un spirit care trăieşte într-o relaţie dezlănţuită, de adevărată nunţire, cu sufletul prorocului Avraam. El ştie două lucruri în acelaşi timp, ambele cu o aceeaşi certitudine: că nu există Dumnezeu şi că trebuie să existe Dumnezeu. Este optica blestemului: intelectul care îşi visează propriul vis al libertăţii absolute şi sufletul care cunoaşte din proprie experienţă îngrozitoarea lui sclavie. Convingerea damnării este tot ceea ce i-a rămas din credinţă, şi ea se înalţă asemenea unei stânci în peisaj…

Kafka însuşi a spus odată: ,,Ar trebui să salut veşnicia, dar atunci când o găsesc sânt cuprins de tristeţe".

Erich Heller

,,Am fost aduşi aici la graniţele gândirii omeneşti. Da, în scrisul lui totul este, în adevăratul înţeles al cuvântului, esenţial. În orice caz, problematica absurdului este înfăţişată aici în întregul ei… Dar este destinul şi poate măreţia acestei opere faptul că ea oferă toate probabilităţile şi nu confirmă nici una dintre ele".

Albert Camus

Opera lui Kafka depăşeşte orice explicaţie raţională: realismul imaginilor sale împietează fără încetare asupra imaginarului şi n-aş putea spune ce admir mai mult: notaţia ,,*naturalistă*" a unui univers fantastic, dar pe care minuţiozitatea picturii îl face real ochilor noştri, sau îndrăzneala sigură a avânturilor spre straniu. E mult de învăţat de aici.

Andree Gide

,,În însemnările şi în corespondenţa sa Kafka e în permanenţă preocupat de exactitate şi concret. Din constatarea spontană a unei stări de lucruri gândul este urmărit până în cele mai îndepărtate amănunte, cărora li se fixează nemijlocit deplina lor semnificaţie".

Heinz Hillman

Dacă poate Kafka nu se ruga – lucru pe care îl ignorăm – el avea în schimb ceea ce Malebranche numea ,,rugăciunea firească a sufletului", adică atenţia. În această atenţie, precum sfinţii în rugăciunile lor, el a inclus toate creaturile.

Walter Benjamin

Cel peste care au trecut roţile lui Kafka şi-a pierdut pentru totdeauna pacea cu lumea.

Theodor W. Adorno

Otilia Pescariu şi **Andrei Korec**

Ionel Cugia, **Andrei Korec** şi **Mircea Omoran**

TEATRUL ROMÂNESC DIN VOIVODINA A PREZENTAT PIESA ,,*PROCESUL*" DE FRANZ KAFKA

Domnul K. a ajuns la Vârşeţ

,,*Am fost aduşi aici la graniţele gândirii omeneşti. Da, în scrisul lui totul este, în adevăratul înţeles al cuvântului, esenial. În orice caz, problematica absurdului este înfăţişată aici în întregul ei... Dar este destinul şi poate măreţia acestei opere faptul că ea oferă toate probabilităţile şi nu confirmă nici una dintre ele.*" - **Albert Camus**

Teatrul Românesc din Voivodina a prezentat vineri, 25 martie a.c., premiera spectacolului ,,*Procesul*" de Franz Kafka în regia lui Boro Drašković în Sala Atelier a Teatrului ,,*Sterija*" din Vârşeţ.

Despre piesă, domnul **Petru Cârdu**, preşedintele Consiliului Artistic al Teatrului Românesc din Voivodina subliniează: ,,*Domnul K., eroul principal al Procesului, într-o dimineaţă, a fost arestat de agenţii poliţiei, fără a i se aduce la cunoştină motivul. Deşi arestat, domnul K. îşi poate continua viaţa în libertate. Cum e posibil? Arestat, dar îşi continuă treburile la bancă, fiind însă nevoit să fie prezent doar la înfăţişările fixate de tribunal.*"

Prezentând strivirea personalităţii în societate, Kafka înfăţişează destinul fără perspectivă al omului într-o viziune halucinantă, grotescă, impregnată de anxietate. Romanele şi nuvelele sale exprimă fie sentimentul tragic, împins la paroxism, al individului expus presiunii destructive al unui monstruos aparat birocratic, fie imposibilitatea omului de a descifra sensul existenţei sale civice, fie dezintegrarea relaţiilor interumane. Impresia de coşmar şi tensiunea dramatică, specifice scrierilor lui Kafka, sunt sugerate prin suprapunerea logicului cu absurdul, într-o formă parabolică, obsesivă.

Măestria de a introduce publicul să facă parte din ,,*lupta logicului cu absurdul*" în această piesă-proces unde ,,*orice ai fi, orice ai face, eşti vinovat*" se datorează actorilor, în mare, bine cunoscuţi: **Adrian Korek** din Timişoara (Josef K.), **Ionel Cugia** (Willem, avocatul, industriaşul, poliţistul), **Mircea Omoran** (Franz, studentul, pictorul, poliţistul), **Florina Petroi** (inspectorul, judecătorul de instrucţie, preotul), **Monica Boldovină-Bugle** (Grubach, inspectorul, aprodul, unchiul), **Otilia Pescariu** (Burstner, femeia, fetiţa, Leni), **Lavinel Vinu** (omul).

Surpriza plăcută erau şi fetele **Anisia Liviana Băbuţ**, **Rebeca Savu**, **Vanesa Boroacă**, **Adelina Gătăianţu**, **Aneta Gaşpăr**, **Elena Ilin** şi **Ileana Vinu** care, într-un mod inedit, transmiteau publicului absurdul kafkanian.

Regia, dramaturgia şi scenografia este semnată de **Boro Drašković**, iar muzica de **Lengyel Gabor**.

În public, pe lângă iubitorii de teatru şi cultură românească, era prezent i domnul Gabriel Nicola, consulul general al Consulatului României la Vârşeţ.

,,*Azi m-am interesat ce mai face domnul K. Unii au răspuns val vârtej că e la Teatrul Românesc din Vârşeţ, mi-au spus că e liber, că se plimbă pe scenă.*" – încheie domnul Petru Cârdu.

Următoarea întâlnire cu domnul K. este la Teatrul ,,*Sterija*" din Vârşeţ, marţi şi miercuri, pe 5 şi 6 aprilie (ora 19.00).

Marin Gaşpăr

(,,Libertatea", 27 decembrie 2008)

Teatrul românesc din Voivodina

Franz Kafka: Procesul

„*Despre Kafka nu am nimic altceva de spus decât că el este unul dintre scriitorii cei mai rari şi mai mari ai timpului nostru*" a spus odată Jean Paul Sartre. Şi al timpurilor care urmează – a timpului nostru şi a timpurilor care vin – ne-au spus aseară actorii şi regizorul, implicaţi în spectacolul care, ca un răcnet, se strecura în subconştient, făcând publicul să se identifice cu universul fantastic al unei lumi pe care o ştim, o vedem, o trăim, dar o înţelegem mai greu.

Strâmtoraţi în calapoadele care ne-au fost impuse, incomodaţi de semenii care ne tot croiesc soarta, supuşi Legii în faţa căreia omul este nevoit să aştepte ani în şir fără speranţa că îi va mai putea dezlega misterul... aşa ne petrecem număratele zile care ne-au mai rămas.

Este evident că nici spectacolul, precum nici Kafka, nu ne dă răspunsuri. „*Abia dacă ajunge să pună întrebări*" – să parafrazăm pe Sorescu. Aşa se face că Josef K, eroul „*Procesului*" moare fără ca să se fi dumirit de ce a fost acuzat şi de ce l-au ridicat chiar în ziua când împlinea 30 de ani pentru ca să-l poarte, duminică de duminică, prin săli de judecată, la interogatorii nesfârşite, din care iese cu un tot mai acut simţ de vinovăţie. Moare la răscruce de drumuri, unde cunoscuţi şi necunoscuţi îl calcă, practic, în picioare, nemaiţinând cont decât de propriile lor drumuri... Drumuri care tot nu duc nicăieri, pentru că toţi vor sfârşi la fel...

Oglinda. Oglinda aceea care se tot plimbă printre spectatori, ne avertizează că Iozef K este unul dintre noi. Că noi am putea lesne ajunge în locul lui şi că numai întâmplarea a făcut ca să nu ne trezim pe scaunul acuzaţilor , inculpaţi fără vină sau , mă rog, vinovaţi prin simplul fapt că ne-am născut. Condamnati la libertate, cum spunea Sartre, sau poate numai condamnaţi la viaţă.

În spectacolul lui Bora Draşkovici recuzita e rară şi de aceea preţioasă. Scenografia simplă, deliberată de tot ceea ce poate fi stânjenitor. Dar chiar din această cauză actorii sânt dezgoliţi în faţa noastră şi au nevoie de toată concentraţia pentru a ne convinge de stările lor sufleteşti, ceea

ce nu este de loc uşor: ei au foarte puţin timp la îndemână şi multiple roluri în care intră cu aceeaşi repeziciune cu care-şi schimbă costumele.

Negre, apăsătoare, dureros de dezgolite, zidurile înghit şi încarcerează.

Publicul, despărţit în grupuri , printre care trec, ca o cruce imensă, drumurile care nu duc nicăieri, are în faţă şi în dos, în stânga şi în drapta actorii care apar şi dispar pe nişte uşi; mereu aci, şi mereu plecaţi, ascunşi ochilor noştri, dar vigilenţi şi mereu treji…

Lumina, slabă şi puţină, înteţeşte atmosfera claustrofobică.

Muzica lui Gabor Lengel, unicul lucru mângâietor şi echilibrat, mai potoleşte neajutorarea şi alină disperarea.

Mergeti la teatru, stimaţi ascultători. Oricum aveţi şi voi a ispăşi misterioasa vină că v-aţi născut!…

Ana Niculina URSULESCU

(Emisiunea ,,*Cadran cultural*" Radio Novi Sad)

Nova premijera Rumunskog pozorišta u Vojvodini

VRŠAC - U petak 25.03.2011. od 19 sati na maloj sceni Narodnog pozorišta Sterija u Vršcu biće premijerno izvedena predstava ,,*Proces*" Franca Kafke u režiji i dramatizaciji **Bore Draškovića**.

Ovo je treći pozorišni projekat koji na scenu postavlja naš renomirani reditelj Boro Drašković, koji je, do sada, režirao u okviru Rumunskog pozorišta u Vojvodini.

Pre toga, Drašković je režirao ,,*Play Ionesco*", kolažni komad napravljen na bazi dramskih tekstova utemeljivača Teatra apsurda Ežena Joneskua kao i ,,*Elektru*" Danila Kiša.

Glavnu ulogu Jozefa K. u predstavi ,,*Proces*" tumači **Adrijan Korek**, glumac Nacionalnog pozorišta iz Temišvara.

U ostalim ulogama nastupaju: Otilija Peskariju, Florina Petroj, Monika Boldovina, Mirča Omoran, Jonel Kuđija.

Muziku je komponovao Gabor Lenđel. Sedam devojčica daće posebnu auru predstavi koja obiluje paraboličnim i apsurdnim scenama.

Broj gledalaca u sali biće ograničen na 49 mesta.

,,*Ovo je, po meni, najintrigantnija verzija pozorišne adaptacije fundamentalnog romana Franca Kafke koji je otvorio nove puteve recepcije u književnosti. Boro Drašković je osmislio pozornicu poput ogledala, glumci su istovremeno i gledaoci, dok su gledaoci Jožef Kafka.*", ističe Petru Krdu, predsednik Umetničkog saveta

I ovaj, 15. po redu pozorišni projekat Profesionalnog rumunskog pozorišta kod nas sufinansira Pokrajinski sekretarijat za kulturu Vojvodine.

(RTV- četvrtak, 24. mart 2011.)

POZORIŠNA PREMIJERA

Publika kao deo žive scenografije

Franc Kafka, ,,*Proces*", dramatizacija i režija Boro Drašković, prevod Flavija Knežević, Profesionalno pozorište na rumunskom u Vojvodini u Vršcu

Profesionalno pozorište na rumunskom u Vojvodini koje već osam godina uspešno deluje pri vršačkom NP ,,*Sterija*" izvelo je dramu ,,*Proces*"" nastalu na osnovu poznatog romana Franca Kafke. Jedno od najznačajnijih književnih dela prošlog veka dramatizovao je i režirao Boro Drašković držeći se načela njegovog univerzalnog značenja i tvoreći ritam koji je harmonično tekao u kamernoj drami koju je projektovao.

Kako je Kafkin ,,*Proces*" prepun dramskih i dramatičnih situacija Drašković je imao komplesan cilj da odabere one koje bi najviše konvenirale toku radnje koju je scenski osmislio. To je i učinio rukom i okom iskusnog pozorišnika, jer zbivanja na pozornici teku konstantno u uzlaznoj tenziji da bi se okončala u finalu praštavim kreščendom. Reditelj je ujedno striktno vodio računa i o vizuelnim efektima i impresiji u celini, pa je zbog toga gledalište podelio u četiri pravougaonika, a protagoniste predstave smestio među gledaoce i oko njih, animirajući do maksimuma publiku da se oseća kao da (sa)učestvuje u realizaciji ove totalno inovantne i groteskne kreacije, pa čak da se uz malo više uobrazilje ima utisak da je deo žive scenografije koja se konstantno giba, talasa i pulsira.

Izbor muzike Gabora Lenđela komplementarno je i konzistentno upotpunjavao ambijent i atmosferu ove totalitarističke drame. Od svih aktera predstave jedino je glumac **Adrijan Korek** tumačio samo jedan lik**,** *Jozefa K*, dok su ih ostali interpretirali po nekoliko. Korek se uverljivo i lucidno spretno snalazio u svakoj prilici i neprilici u kojoj bi se našao i nimalo zahvalan dramski lik snažno oblikovao u svakoj reči i pokretu. Oštra i rigorozna **Florina Petroi** konsekventno je sledila sve što je reditelj od nje očekivao. **Otilija Peskariju** sazrela je tokom godina koje su protekle od njenog angažmana u ovom teatru u scensku umetnicu kojoj se može poveriti gotovo svaka uloga, jer će je ona odigrati savesno i odgovorno, emotivno i intenzivno, kao što je i ovom prilikom bio slučaj. U ostalim rolama mogli su se videti **Jonel Kuđija**, **Mirča Omoran**, **Monika Boldovina-Bugle**, **Lavinel Vinu**, kao i devojčice **Anisija Vivijana Babuc**, **Rebeka Savu**, **Vanesa Boroanka**, **Adelina Getejanc**, **Aneta Gašpar**, **Lena Ilin** i **Ileana Vinu**.

Dejan Tadić

(,,*Dnevnik*", 29 mart 2011, str. 15)

În dimineața zilei de 30 aprilie 2011, subit de la Spitalul din Vârseț a plecat în eternitate Petru Cârdu, renumit ziarist si publicist, poet, traducător, critic literar si editor.

A murit Petru Cârdu…
30 aprilie la …
…
Ramona Dumitrean: Nu pot, nu vreau, n-am forța să-l văd așa…să-l știu așa!!! Cu două zile înainte de-a muri…am vorbit la telefon…făcea glume morbide…ca de obicei! N-am bănuit nici o clipă că era un adio…a plecat așa cum acționa și în viață…fără zgomote asurzitoare!!! Cum aş putea să-mi conduc pe ultimul drum unul dintre cei mai buni prieteni??? La căpătâiul lui… flacăra din sufletul meu rămâne aprinsa pe vecie…Dumnezeu să-l odihnească!!!!!!!!!!!!!!!……. restul e tăcere……………………..
2 mai la 07:00

La Tolce Vita - duminică, 1 mai 2011

A murit Petru Cârdu! Ieri, 30 aprilie, a plecat poetul, jurnalistul, traducătorul, animatorul cultural, Excelența Sa Ambasadorul Literaturii Române în spațiul culturii sârbe. A tradus peste 30 volume din literatura română şi sute, mii de poezii ale poeților români risipite prin cele mai de prestigiu reviste de limbă sârbă. Datorită lui Petru Cârdu, circulă prin spațiul culturii sârbe volume de poezie semnate Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Ion Caraion, Ştefan Augustin Doinaş, Gelu Naum, Ana Blandiana. El este animatorul şi întreținătorul unei mereu vii flăcări a interesului pentru marea poezie românească. (…)

În finalul Prefeței la singura antologie Petru Cârdu din România, **Şcoala exilului**, Ştefan Aug.Doinaş scria:

,,Petru Cârdu este un poet de prim rang şi un mare patriot: el întreține expresivitatea limbii române dincolo de hotarele țării, servind-o cu cele mai moderne mijloace ale lirismului european de astăzi".

Dumnezeu să-l odihnească în Pace!

Ziua de Vest - LUNI, 02 MAI 2011 18:33

Adio, Petru Cârdu! - scris de Lia Lucia Epure

A mai plecat un prieten. Un om minunat, tânăr, talentat, un suflet frumos, un intelectual autentic. (…)

Petru Cârdu venea frecvent la noi, îşi cumpăra din librăriile Humanitas cărți, alerga acasă la el, lângă blânda Ana, soția sa, medic, partenera sa de viață. Petru a avut 58 de ani. Viața sa a fost scurtă cât o suflare… (…)

Azi plângem după Petru Cârdu, plângem după noi, cei care am sărăcit, din nou, cu o valoare de care țineam cont. Petru Cârdu era şi nu mai este. A plecat, ne-a lăsat, ne-a pedepsit pentru prea puțina noastră dragoste, pentru faptul de a fi ignorat frumusețea lui aparte, bucuria lui de a ne iubi pe noi. (…)

Lista activității sale intelectuale este lungă. Nu ar încăpea într-un editorial cu un conținut trist… Petru nu mai e! Asta este sigur. Şi ne doare. Durerii îi urmează un gol, unul care nu poate fi umplut. Adio, Petru Cârdu!

ROMÂNIA LITERARĂ 2011 - Numarul 19

Cronica unei morți neanunțate de Gabriel Chifu

Când mi s-a comunicat, telefonic, într-o sâmbătă după-amiaza, de către soția scriitorului, cu vocea înecată de plâns, că Petru Cârdu a murit, am înțeles perfect propoziția, dar ea a rămas complet ininteligibilă pentru mine.

Sunt persoane de care nu putem să ataşăm ideea de neființă. Ele fac parte în chip profund din planurile noastre, din existena noastră concretă, din universul nostru. Aşa cum face parte din zidăria unei bazilici o coloană ce susține arcada. Fără ea, aceasta stă să cadă şi e pusă la îndoială întreg edificiul. Petru Cârdu era, pentru mine, un asemenea om. (…) … vestea morții lui mi-a distrus aşteptările sigure, a fost ca un drum pe care-l ştii solid şi care, subit, ți se şterge de sub picioare. (…)

Dar cum să nu mă tulbure un asemenea final, o asemenea absurdă întrerupere de destin: Petru Cârdu, cu nelipsita lui bicicletă pe străzile liricului orăşel din Banatul sârbesc, cu înfățişarea aceea a lui de copil etern, deopotrivă vital-ludic-naiv-neobosit-himeric-pragmatic-dăruit, se fixase în mintea mea ca un personaj pe care nicio primejdie nu-l paşte, cineva din lumea tinereții-fără-bătrânețe. (…) L-am evocat şi altădată şi, căutând să-l rezum, l-am numit, nu ştiu cât de inspirat, cu o formulă împrumutată din reclamele care însoțesc unele produse ce ni se oferă insistent în epoca noastră consumistă, trei în unul. De fapt, el făcea (bine) nu trei, ci mai multe lucruri în acelaşi timp: scria (versuri, eseuri), traducea, edita cărți, conducea legendara Comună Literară Vârşeț, era redactor-şef la revista Kovine, coordona Teatrul Românesc din Voivodina, inițiase Premiul European de Poezie KOV, era redactor la Radioteleviziunea din Novi Sad. Aşadar, ființa poliedric. (…)

Pierderea lui Petru Cârdu ne lasă un gol imens. Dar ne şi aminteşte o lecție aspră: chiar şi cei mai dragi şi mai prețioşi oameni pier. Moartea este singura regulă din viețile noastre care nu admite excepțări.

ROMÂNIA LITERARĂ 2012 - Numarul 18

Un an fără Petru Cârdu de Ion Cocora

Greu e să mă împac cu gîndul că la 30 aprilie s-a împlinit un an de la plecarea dintre noi a prietenului Petru Cârdu. Încă nu se uscase cerneala pe cel de al doilea volum de poeme al său, Aducătorul ochiului, când la începutul anilor şaptezeci am însoțit la Vârşeț, în calitate de cronicar teatral al revistei Tribuna, Teatrul de Stat din Reşița, aflat într-un schimb reciproc de spectacole cu Teatrul de Limbă Sârbă Sterija. Evenimentul a avut în ceea ce mă priveşte o dublă semnificație: teatrală şi emoțională deopotrivă. Orăşelul de la granița dintre România şi Jugoslavia, situat la o aruncătură de băț (treizeci de km în linie dreaptă) de satul în care m-am născut, ocupa un loc aparte în imaginația mea de copil. (…)

La multiplele preocupări pe care ştiam că le are (traducător, editor, gazetar, redactor la diverse publicații, organizator de festivaluri, de cenacluri etc.), poetul Petru Cârdu şi-o adaugă şi pe aceea de competent şi pasionat om de teatru. Readuce la viață, în Vârşeț, în toamna lui 2003, Teatrul Profesionist Românesc din Voivodina, desfințat în 1956, după şapte ani de existență, şi-şi asumă rolul de director şi principal animator. Dar, deşi ceea ce a reuşit are în sine o importanță enormă, ambițiosul şi încăpățânatul meu prieten nu se opreşte aici. El pune bazele unui teatru modern, cu un repertoriu de aceeaşi factură, în care figurează autori foarte diferiți între ei (Jovan Sterija Popovic, Urmuz, Eugen Ionesco, Mircea Eliade, Vascco Popa, Gellu Naum, Nichita Stănescu, Matei Vişniec, Gabriel Chifu, Alfonso Züro, Danilo Kiš), cu forme de spectacol novatoare, de natură să şocheze. (…)

Recunosc că şi acum mă chinuie întrebarea: oare de ce a dorit atât de mult să nu renunț la un proiect născut într-un moment de exaltare la o masă de restaurant? Dumnezeu ştie dacă nu a presimțit ceea ce i se va întâmpla sau dacă nu a conştientizat că în La căpătâiul bolnavului nu e altceva decât înscenarea propriei lui morți. Ceea ce ştiu e că Petru Cârdu rămâne în amintirea mea nu numai un poet de vârf, ci şi o personalitate complexă, o conştiință dăruită până la sacrificiu idealurilor sale. Nu am nici o îndoială că posteritatea îl va aşeza acolo unde i se cuvine. Dar asta nu mă mângâie. Tare aş fi vrut să mă sune la telefon şi să mă invite la o nouă premieră a Teatrului de Limbă Română din Vârşeț.

NOVOSTI - 02. maj 2011. 20:59

Sećanje na Petru Krdua - Draško REĐEP

Poslednjeg dana aprila preminuo je pesnik koji je od Vršca, znamenitog istorijskog grada, stvorio modernu evropsku prestonicu poezije

PRKOS nedaćama i oskudnim vremenima, Petru Krdu (Barice, 25. 9. 1952. - 30. 4. 2011) je od Vršca, znamenitog istorijskog grada, stvorio modernu evropsku prestonicu poezije. Beskrajno radoznao, on se najviše užasavao getoiziranja naših kultura. Sve mi se čini da ga niko nije toliko povredio koliko onaj uskogrudi urednik koji ga je, kao ličnost, povezao samo sa jednim jezikom. Sledeći nauk Vaska Pope, pisao je superiorno i uticajno i na rumunskom i srpskom.

Tri su simbola koja se nadaleko vide iz njegove rapsodične, ironijske, slobodne pesme. To je najpre ljubičasto mastilo kojim ispisuje metafizičke trgove Banata pod naletima košave. Uvek pomalo nalik na De Kirika. Zatim, Sioranov bicikl kao svedočanstvo da je važeća Paskalova formula o čoveku kao trski koja misli. I najzad, njegov građanski šešir koji stoji u naslovu njegove poslednje knjige, objavljene u "Prometeju". Niko se kao ovaj veliki dečak naše mrgodne literature nije tako žestoko narugao našoj prizemnosti.

Politika - objavljeno: 03.05.2011.

Tvorac scene na rumunskom - Jovica Danilović

Preminuo je Petru Krdu koji je od svog nevelikog Vršca stvorio velegrad knjige

Vršac Pesnik, novinar i književni prevodilac Petru Krdu (1952.), dugogodišnji predsednik i urednik Književne optine Vršac, preminuo je iznenada u subotu, u 59. godini. Komemoracija u sedištu ove retke institucije u nas započela je zvukom gonga, kojim ovde, tradicionalno, počinju književni susreti posvećeni nekom novom naslovu, stvaraocu ili dodeli Evropske nagrade za poeziju, čiji je utemeljivač Krdu, a koja je za sedamnaest godina postala prestižna i van granica Srbije. (...)

Boro Drašković je u telegramu saučeća naglasio da je Krdu nepogrešivo prepoznavao buduće nobelovce, a da su njegovim odlaskom Vršac i Vrščani postali siromašniji. (...)

KOV-u su saučeće izrazili: Rajko Đurić, Gaga Rosić, Vasa Pavković, Tanja Kragujević, Maja Herman Sekulić, Ranko Risojević, Sava Anđelković, Zdravko Kecman, Biserka Rajčić, Nikola Bertolino, Jovan Zivlak, Olivera Đorđević... (...)

Zahvaljujući njegovoj retkoj energiji i upornosti, pri Narodnom pozorištu Sterija u Vršcu, pre osam godina, rođena je Scena profesionalnog pozorišta na rumunskom jeziku. Na čelu umetničkog saveta, Krdu je brinuo o repertoaru, u okviru kojeg je premijerno prikazano, čak, 15 predstava.

BLIC - 04. 05. 2011. - 00:02h

Nezamenljivi Petru Krdu - Jovan Ćirilov

Svaki čovek je neponovljiv. Ali neki su nezamenljivi. Tako nema nikoga koji našoj sredini može pružiti ono što je Petru Krdu obilato davao do prošle subote, i to već nekoliko decenija.

Jer ko će otkrivati svetske pesnike koji će sutra dobiti Nobelovu nagradu?

Ko će sam pisati poeziju na njegov istinski misaoni način, a da to dolikuje poeziji?

Ko će otkrivati neobične strane poznatih na nepoznati način?

Ko će biti intelektualni posrednik između nas i suseda Rumuna sa takvim tananim poznavanjem oba jezika?

Ko će nagnati vredne da od takođe vrednih, i delom i rečju, izvuče toliko istinskih reči? I da to, naravno, objavi.

Ko će izmišljati tako duhovite nazive svojih izdavačkih poduhvata?

Ko će nalaziti pravu ilustraciju za prave dragulje, majušne knjige svoga „Kova"?

Ko će nastaviti plodonosno, estetično i iskošeno izdavaštvo Vaska Pope maločas pomenutog vršačkog „Kova"?

Ko će sa toliko strasnog zalaganja izdavati časopis najmanjeg formata u nas?

Ko će nas zvati telefonom da nas zavara nekom svojom inspirativnom mistifikacijom, tim malim providnim lagarijama lepšim od istina?

Ko će me zvati u nevreme da me pita za neku nevažnu sitnicu o kojoj se raspituje tako ozbiljno kao da od nje zavisi sudbina sveta?

Ko će se zvati tako neobično da se libiš da mu zvučno ime staviš u neki od naših padeža?

Ko će kao on svakog trenutka biti pesnik?

Niko.

Danas - 03/05/2011

Umesto In Memoriam - autor: Ivana Matijević

Dragi Petru,

Vi, neki čudan svat, imali ste običaj da kada vas nešto muči, kada vam je teško, pišete Steriji ili Popi. Pošto sam trenutno i sama u sličnoj situaciji, ja sam rešila, poučena Vašim primerom, da pišem Vama. Naime, otišli ste ovih dana a da nikoga niste obavestili kuda, u kom trenutku i zbog čega idete i kada ćete se vratiti. (...)

Svojim postojanjem dokazali ste da se u svekolikom blatu ove zemlje, mulju panonske ravnice, negde između njenih Barica i Lokava, mogu pronaći zrnca zlata, sjajna poput zvezda. Podsetiše me ove zvezde na jedan stih Vašeg zemljaka - Vojvođanina i pesnika, prikladno objašnjenje (Vama možda nebitno, a nama koji smo ostali tako nasušno potrebno) Vašeg iznenadnog odlaska - „Ugrađeni u prostor, /ne umiremo to mi. / To se rasteže nebo / i uzdiže nas ka zvezdama". Do tog nebeskog prostora stigli ste na krilima sopstvene poezije i zato bi o njoj, koju ste i najviše voleli i koja vam je najviše značila, trebalo pisati najviše i najbolje. Bojeći se da to ne umem, poslužiću se jednom slikom u pokušaju da je dočaram - Vi, sa građanskim šeširom na glavi, na biciklu Sioran, pokušavajući da iz klopke izbavite jagode koje evo ovih dana stižu, pišete ljubičastim mastilom.

DNEVNIK - Uto, 05/03/2011

Treća glava od Triglava spava – Đorđe Randelj

Čak ni stari Vojvođani uglavnom ne znaju da Crveni Čot na Fruškoj gori nije najviši breg u ovoj ravnici, našoj nesanici, nego je to jedan drugi breg na jugu Banata što se Vršačka kula zove. E, mislim se nešto, i to ne od juče, kad bi ta Kula bila Triglav, jedna bi joj se glava zvala Sterija, druga Vasko Popa, a treća Petru Krdu, po mom drugu i ispisniku koji nam je eto sasvim iznenada otišao 30. aprila, tako da ni prvo jutro najlepšeg meseca u godini video nije. Za Steriju znamo, prvi i najveći srpski komediograf, i za Vaska da je na neki profetski i protoumetnički način bio najveći pesnik naš, ali zašto je taj treći Petru Krdu?

Pa dovoljno bi bilo i samo to što niko nije znao – voleo, razumeo - Vaska, pa ni Steriju, bolje od njega, njihovog mlađeg sugrađanina, ako pomislimo da umetnosti bez interakcije, tj. razumevanja i poštovanja pravog, dakle: kompetentnog, valjanog i bistrog konzumenta zacelo i nema, da svakom pregaocu i stvaraocu on „daje mahove". I da tek pred tim i takvim čitaocem i njegovim očima/ušima/glavom – udar nađe iskru u kamenu.

Ali (ni) ovog puta nije samo to u pitanju. Petru Krdu je bio i veliki pesnik, na Vaskovom tragu i iz njegovog šinjela, ali imali smo mi velikih pesnika i pre njega, imaćemo ih i posle njega, nego takvog izdavača, takvog dobošara za nova dela i takvu negovateljicu za velika dela malih pisaca i one male knjige dok još malo ne porastu – to ne znam da l' ćemo ikad imati, al' da ćemo se još jednog takvog - načekati, to sigurno znam.

O ALTĂ
MATEMATICĂ
RELATARE
DESPRE
MOARTEA
MEA
MARIN SORESCU
LA CĂPĂTÂIUL
BOLNAVULUI
ELECTRA
LUNA ÎN FLĂCĂRI

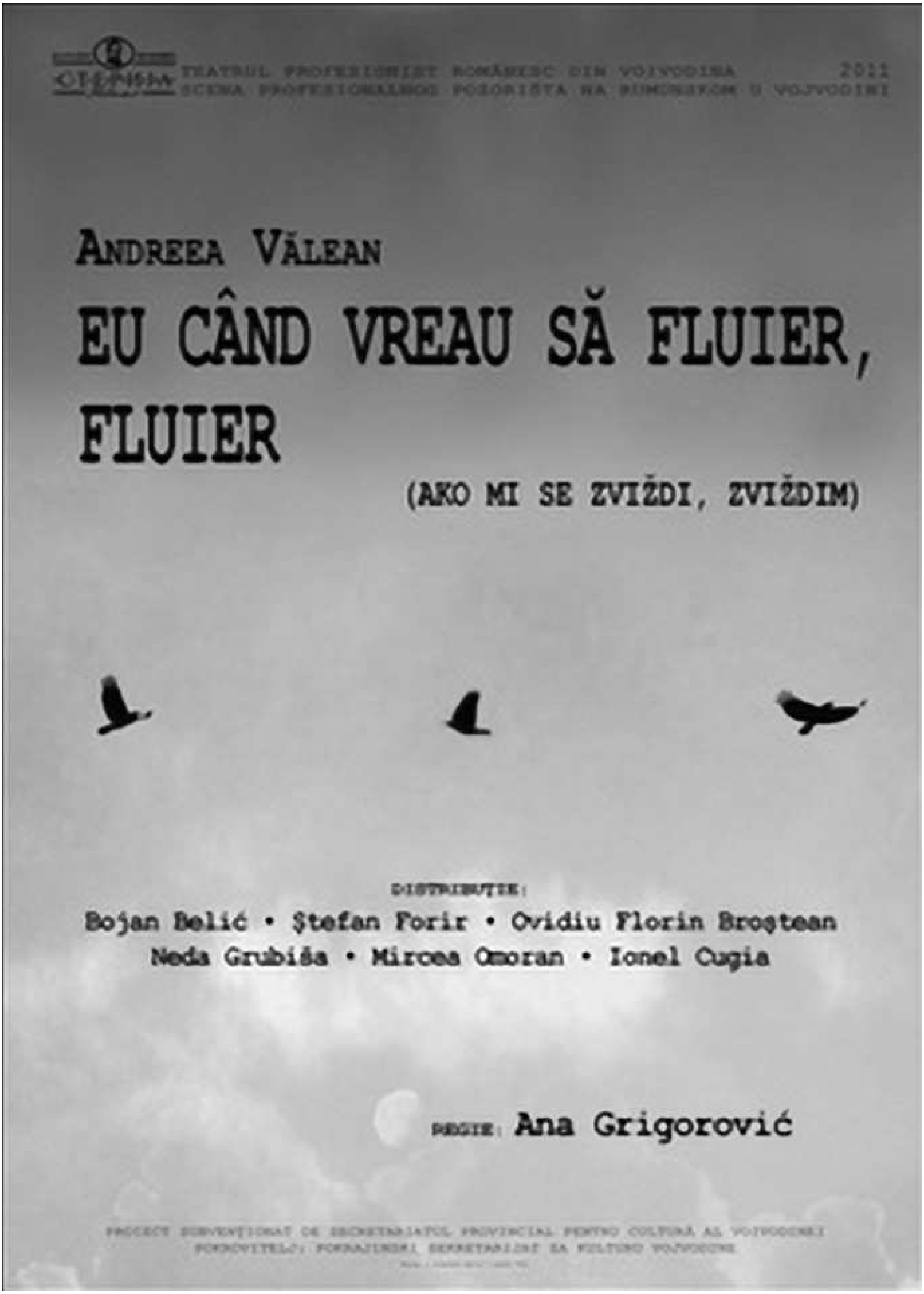

PREMIERA: **13 octombrie 2011**

Stagiunea 2011

Andreea Vălean

EU CÂND VREAU SĂ FLUIER, FLUIER

Regie: **Ana Grigorović**

Distribuția:

Jupânul: **Bojan Belić**
Nepotul: **Ştefan Forir**
Ursul: **Ovidiu Florin Broştean**
Fata: **Nada Grubiša**
Gardianul: **Mircea Omoran**
Comandantul: **Ionel Cugia**

Scenografie: **Marija Jocić**
Costume: **Senka Radivojević**

Lector: **Monica Boldovină-Bugle**
Organizator: **Vera Nedeljkov**
Ton: **Dragoslav Dobrosavljević**
Lumini: **Ilija Momirov**
Recuziter: **Goran Marković**

Consiliul artistic: **Ana Niculina Ursulescu**, **Rodica Petrovici**, **Dimitrie Miclea**, **Ofelia Meza**

Director: **Momir Cvetković**

ANDREEA VĂLEAN este regizor de teatru, dramaturg, scenarist, producător de film şi membru fondator al mişcării ,,*dramAcum*". Absolventă a U.N.A.T.C. I.L Caragiale, specializare Regie de Teatru (2002), masterant al Universității Bucureşti, Facultatea de Sociologie, Psihologie şi Pedagogie (1996)
A scris piese de teatru care au fost jucate în România şi în străinătate. ,,*Eu când vreau să fluier, fluier*" a fost tradusă în sârbă, engleză, germană, poloneză, maghiară şi suedeză, iar textul ,,*Unde se duce fumul*" a fost jucat la Teatrul ,,*Royal Court*" din Londra.
Andreea Vălean a scris scenariile filmelor: ,,*17 minute întârziere*", ,,*Gerone*", ,,*Trafic*" (film distins cu Palm d'Or la Cannes Film Festival în anul 2004), ,,*Ryna*", ,,*Cum mi-am petrecut sfârşitul lumii*" (film inclus în Selecția oficială la Cannes în 2006). Filmul ,,*Eu când vreau să fluier, fluier*", bazat pe textul piesei de teatru a fost distins cu ,,*Ursul de Argint*" la Berlin Film Festival.

Ideea şi subiectul piesei îi veniseră autoarei în urma fructificării ficționale a unei experiențe personale. În timpul studenției anterioare, la sociologie, avuse de făcut un proiect experimental într-o casă de corecție. Piesa reprezintă debutul ei ca autoare şi s-a bucurat, la vremea aceea, de un mare succes la public şi la presă.

Piesa este de o uluitoare simplitate, dar şi de un dramatism conținut, lipsit de orice artificialitate, printr-o combinație de real şi fantastic, de poezie şi prozaism, de sensibilitate şi decadență ea urmăreşte destinele personajelor care se găsesc într-un centru de corecție. Piesa Andreei Vălean, scurtă şi clasic construită, are un tempo excepțional şi o poezie conținută în însăşi veridicitatea personajelor, ea surprinde subtil poezia cotidianuluui, poezia unor destine lipsite de perspectivă, sau…

Monica Boldovină-Bugle

ANA GRIGOROVIĆ, rođena je 1 avgusta 1987. godine u Beogradu. Apsolvent je pozorišne i radio režije na Fakultetu dramskin umetnosti u Beogradu, u klasi profesora Ivane Vujić. Dobitnica je nagrade ,,*Hugo Klajn*" za najboljeg studenta režije u generaciji.
Kao asistent reditelja radila je na predstavi ,,*Derviš i smrt*" u Narodnom pozorištu u Beogradu.
Režirala je javno čitanje drame 5decaka.si" u Narodnom Pozorištu u Beogradu.
Režirala je predstave: ,,*After Sun*" (SKC), ,,*North Force*" (Dadov) za koju je dobila nagradu ,,*Zoran Ratković*" za najbolju režiju, ,,*Dečaci Pavlove ulice*" (Dadov), ,,*Bekstvo*" (Ustanova kulture ,,*Vuk Karadžić*"), ,,*Lepotica i zver*" (Pozorište ,,*Bora Stanković*" Vranje).
Dobitnica je nagrade grada Beograda za stvaralaštvo mladih u oblasti umetnosti, 2009 godine)

Drama Andree Valean ,,*Ako mi se zviždi, zviždim*" se bavi sudbinom mladih ljudi u kazneno-popravnom domu. Kako svi likovi čeznu za slobodom podjednako su i nemoćni da promene životnu situaciju. U zatvorskom mikrosvetu, oni žive po određenoj hijerarhiji, koja u stvarnosti ne postoji, i van tih okvira su nesposobni da funkcionišu.

Tokom posete mlade socijalne radnice, trojica delikvenata uzimaju taoce i zahevaju slobodu, maštajući o putovanjima, novcu i nekom drugačijem životu. Njihov pokušaj biva lako osujećen i oni se vraćaju u svoje čelije. Ono što iza njih ostaje su njihovi snovi i pitanje zašto su oni neostvarljivi.

Jer ako mi se zviždi, a ja ne znam da zviždim kako ću naučiti?

Ana Grigorović

Neda Grubiša *şi* **Bojan Belić**

Bojan Belić, Ovidiu Florin Broştean, Ştefan Forir, Mircea Omoran *şi* **Neda Grubiša**

TEATRUL PROFESIONIST ROMÂNESC DIN VOIVODINA A PREZENTAT SPECTACOLUL CU PIESA „EU CÂND VREAU SĂ FLUIER, FLUIER” DE ANDREEA VĂLEAN

Încă o premieră reuşită

Chiar dacă unii consideră că numărul 13 este număr cu ghinion, pentru actorii Teatrului Profesionist Românesc din Voivodina de pe lângă Teatrul Naţional „*Sterija*” din Vârşeţ, a fost foarte norocos. În 13 octombrie a.c. în Sala Atelier a teatrului amintit au prezentat încă o premieră reuşită, de data aceasta instruiţi de doamna Monica Boldovină-Bugle.

În distribuţie au figurat următorii actori: **Bojan Belić** (*Jupânul*), **Ştefan Forir** (*Nepotul*), **Ovidiu Florin Broştean** (*Ursul*), **Neda Grubiša** (*Fata*), **Mircea Omoran** (*Gardianul*) şi **Ionel Cugia** (*Comandantul*); regie: **Ana Grigorović**, scenografie: **Marija Jocić**, costume: **Senka Radivojević**, lector: **Monica Boldovină-Bugle**, design afiş. **Marija Dobrić**, sunet: **Dragoslav Dobrosavljević**, lumini: **Ilija Momirov**, recuziter **Goran Marković** şi director: **Momir Cvetković**. Toţi laolaltă ne-au oferit o seară de neuitat. Proiectul a fost subvenţionat de Secretariatul pentru Cultură al Voivodinei.

Chiar dacă unii actori sunt de origine sârbă, limba nu a prezentat o piedică, deoarece, atunci când au intrat în rol, nu au mai fost Bojan sau Neda, ci acele personaje rupte din imaginaţia Andreei Vălean. Mircea Omoran, Ştefan Forir şi Ionel Cugia au jucat şi de data aceasta roluri reuşite, iar în mod aparte a impresionat tânărul Ovidiu Florin Broştean, ale cărui replici au stârnit râsete şi aplauze. Tânăra regizoare Ana Grigorović, absolventă a Facultăţii de Arte Dramatice din Belgrad, a ştiut cum să pătrundă până la actorii săi, iar aceştia, la rândul lor, până la sufletele spectatorilor. Subiectul piesei „*Eu când vreau să fluier, fluier*” este bine cunoscut iubitorilor de artă teatrală. Filmul cu acelaşi nume a avut un mare succes. Însă, una este să vezi ceva pe micul ecran, şi cu totul altceva să simţi emoţiile pe propria piele, să treci prin situaţiile dramatice împreună cu actorii, să te simţi ca un „*ostatic*” al propriului destin, din care şti că nu ai cum şi unde să evadezi. Totuşi, avem dreptul să sperăm şi să visăm cu ochii deschişi, iar când dorinţa devine atât de puternică, începem să procedam într-un mod cu totul eronat faţă de realitate. Aceasta li s-a întâmplat şi tinerilor protagonişti care s-au aflat într-o casă de corecţie.

Din dorinţa de a evada şi de a-şi schimba destinul, şi-au propus să ia ostatici pe gardian şi pe fata cea care doreşte să-i ajute. În tumultul noilor împrejurări nedorite, se naşte şi eternul sentiment de dragoste.

Începutul spectacolului a fost simplu, însă atunci când Jupânul (Bojan Belić) a început să dicteze propriile reguli, iar acţiunea a devenit dramatică, suntem ferm convinşi că toţi cei prezenţi au simţit fiori şi nu mai ştiau dacă sunt doar spectatori, sau protagonişti în povestea care nu mai părea a fi poveste, ci realitatea noastră.

„*Piesa este de o simplitate, dar şi de un dramatism conţinut, lipsit de orice artificialitate. Printr-o combinaţie de real şi fantastic, de poezie şi prozaism, de sensibilitate şi decadenţă, ea urmăreşte destinele personajelor care se găsesc într-un centru de corecţie. Scurtă, cu o construcţie clasică, piesa are un tempo excepţional şi o poezie conţinută în însăşi veridicitatea personajelor. Ea surprinde subtil poezia cotidianului, poezia unor destine lipsite de perspectivă*”, menţionează Monica Boldovină-Bugle, în caietul program.

Acel ,,*sau*” subînţelege multe, în primul rând că protagoniştii şi-au dorit ,,*să fluiere*”, dar nimeni nu i-a învăţat cum... Nici noi nu o să vă descoperim dacă au învăţat să fluiere sau nu, pentru că dorim să vizionaţi acest spectacol şi să descoperiţi singuri.

Mariana STRATULAT

(,,*Libertatea*” - 22 octombrie 2011, pag. 9)

A şaisprezecea premieră

Piesa Andreei Valean „*Eu când vreau sa fluier, fluier*” a fost tradusă în sârbă, enleză, germană, poloneză, maghiară, suedeză. A fost jucată pe mai multe scene acasă , în Romania, a fost prezentată la Teatrul National din Belgrad sub forma de spectacol-lectură; a servit ca solid punct de plecare pentru filmul de lung metraj al lui Florin Şerban, care s-a întors de la Berlin cu două premii şi în calea spre Holivud, a mai luat câteva.

Traducerea în limba sârba (semnată de Ana Niculina şi Iulian Ursulescu), căzută în mâinile Anei Grigorovici, a adus piesa pe scena Atelier a

Teatrului Sterija din Vârşeț.

O temă nu foarte originală, (viața într-o casă de corecție), temă exploatată deja, dar prezentată publicului cu toată energia, simplitatea, franchețea unui om tânăr, lipsit de artificialitate. Se mai adaugă aici o trupă tânără de actori, o regizoare proaspăt ieşită din şcoală, şi iată un spectacol atipic pentru teatrul românesc de la Vârşeț. Prospețimea, vigoarea, în definitiv, de ce nu am spune-o? ***povestea*** cu care vin cei 6 actori, au scopul de a aduce publicul în sală. Regizoarea, precum şi cei ce se ocupă de teatrul românesc, intenționează să ducă acest spectacol la public. Prin satele noastre.

Scenografia Mariei Jocić o permite, ea fiind una simplă de tot, care se poate împacheta într-un automobil.Costumele Sencăi Radivojević se pot lua sub braț sau îmbrăca direct. Şi trupa e gata de drum.

Seniorii teatrului românesc, Mircea Omoran şi Ionică Cugia sânt suport moral deosebit de imporatnt pentru tinerii actori dintre care unii sânt pentru prima dată pe scenă, sau măcar pentru prima dată pe una profesionistă. Cum este Ovidiu Florin Broştean în rolul Ursul. Peste 4 ani el se va întoarce din Bucureşti cu diploma de regizor. Îi urăm baftă şi sântem siguri că va reuşi, având în vedere rolul solid pe care l-a făcut.

Surprinzător de matur, Ştefan Forir s-a întors pe scenă după 5 sau 6 ani şi ne-a surprins în rolul Nepotului. În afârşit, după nişte ani buni, pe scenă a apărut un actor care poate face la fel de bine pe o brută – e drept, sofisticată, dar, sântem convinşi, şi pe junele prim. Să sperăm ca va rămâne în teatru destul de mult ca să ne adeverească spusele.

Neda Grubiša, micuță şi delicată, e un contrapunct interesant băieților din casa de corecție. Limba pe care o vorbeşte nu e o perfectă limbă românească, dar noi trăim dealtfel într-o lume multi-culti, cum e la modă să-i spunem, astfel că nu putem să luăm în nume de rău distribuția pe care a făcut-o regizoarea.

Mai ales nu putem să ne plângem că rolul titular, Jupânul, i-a fost dat lui Bojan Belić, care a învățat limba română din motive strict personale. Actor de talie, cu toate că este tanăr, el dispune de o întreaga gamă de instrumente cu care vorbeşte mai sugestiv şi mai precis decât oricare dintre actori. Ajunge intonația, o inflexiune a vocii, un gest, o privire...

Tinerii, s-ar zice că pot face orice vor. Să fluiere cand vreau sa fluiere. Dar într-o lume ca asta a noastră, visele nu prind aripi şi intențiile se izbesc de ziduri...

Ana Niculina Ursulescu

(Radio Novi Sad – ,,*Cadran cultural*” 17.10. 2011)

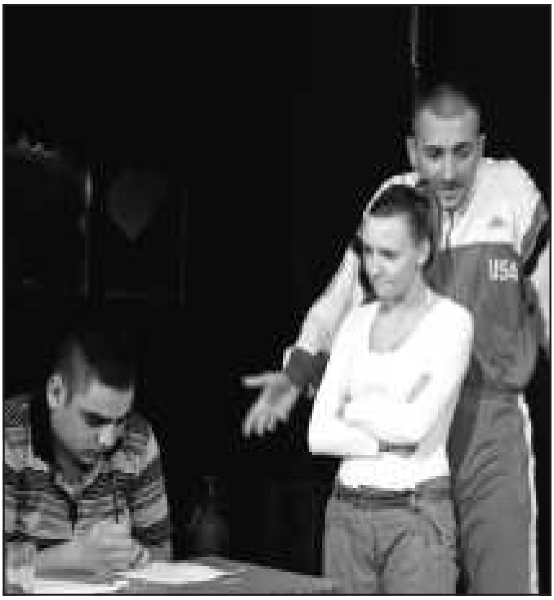

Şi nimic nu a mai fost la fel!...

După moartea lui Petru Cârdu, nimic nu a mai fost ca înainte... ca atunci când el era viu!

De abia după moarte vezi cât îți lipseşte cineva, vezi că fără el nu mai este la fel.

Pentru stagiunea 2012 a Teatrului Românesc de la Vârşeț au fost selectate pentru realizare două proiecte interesante:

,,**Tot ce se oferă**", regia ***Cristinel Mariana*** şi

,,**Nunta în baie**", regia ***Ana Grigorović***.

Aceste două proiecte nu au fost realizate, iar motivul principal – lipsa lui Petru Cârdu, perseverența lui, puterea de a se impune şi de a realiza aproape imposibilul. Motivul oficial - nu există suficiente mijloace financiare pentru realizarea acestor proiecte cu personaje multe!!!

În schimb, s-a recurs la realizarea piesei: ,,*Eu când vreau să fluier, fluier*" de A.Vălean şi urmează să fie realizat un scenariu dramatic din opera lui Petru Cârdu.

* * *

La premiera spectacolului ,,*Eu când vreau să fluier, fluier*" (conform concepției regizoarei) a trebuit să întârzie începerea... Dar eu cred că şi ea şi actorii dar şi mulți iubitori ai teatrului prezenți la premieră au aşteptat să sosească Petru Cârdu, pentru ca atmosfera să fie completă.

A lipsit în aceea seară P.Cârdu, dacă nu pentru altceva, pentru a realiza un frumos caiet de spectacol, care trebuia să incite curiozitatea spectatorului.

A lipsit Petru şi ziariştilor prezenți care aşteptau date inedite despre autor, spectacol, regizor, etc...

A lipsit o gazdă primitoare cum a fost P.Cârdu ca să ne simțim cu adevărat la un eveniment teatral...

Premiera a avut loc... a fost public... s-a râs... dar am mers acasă cu constatarea amară că Petru Cârdu nu mai este şi Scena Românească de la Vârşeț nu mai este ce a fost... şi nici nu ştim ce o să devină!

* * *

Un lucru important s-a întâmplat însă într-un târziu...! La aproape un an şi jumătate după moartea lui... Teatrul Românesc din Vârşeț a primit numele – Petru Cârdu.

Multora aceasta nu le-a fost pe plac...

Totuşi, nu numele teatrului este important... cel mai important este ca acest teatru să ducă mai departe ideile lui P.Cârdu.

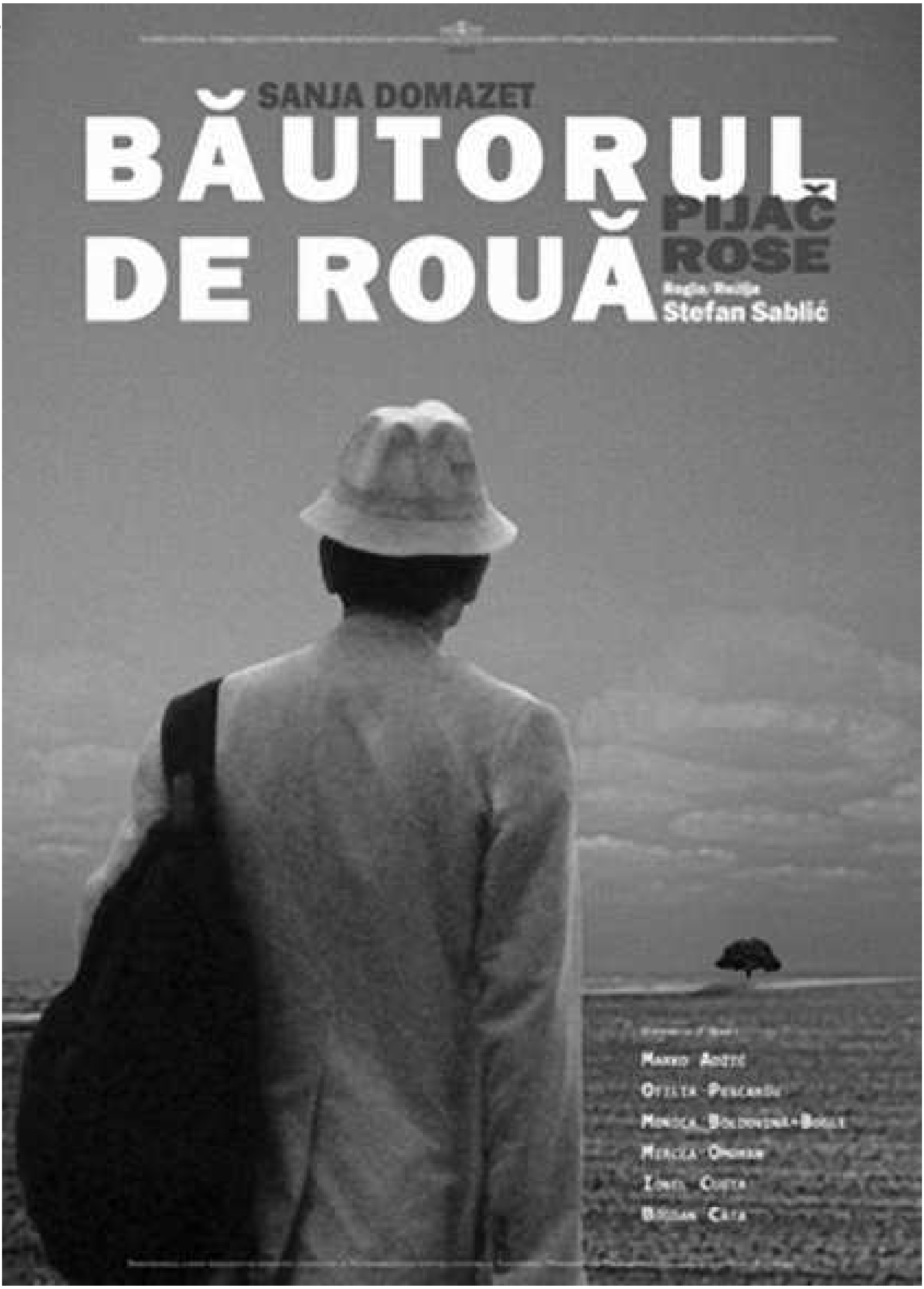

PREMIERA: **21 ianuarie 2012**

Stagiunea 2011-2012

Sanja Domazet
BĂUTORUL DE ROUĂ

Regia, scenografia, muzica: **Stefan Sablić**

În româneşte: **Simeon Lăzăreanu**

Distribuţia:

Marko Adžić
Otilia Pescariu
Monica Boldovină-Bugle
Mircea Omoran
Ionel Cugia
Bogdan Căta

Costume: **Olivera Mihajlovski**
Video: **Daniel Neda**
Organizatoare: **Vera Nedeljkov**
Sunet şi video: **Dragoslav Dobrosavljević**
Lumini: **Ilija Momirov**
Recuziter: **Goran Marković**

Consiliul artistic: **Ana Niculina Ursulescu**, **Rodica Petrovici**, **Dimitrie Miclea**, **Ofelia Meza**

Director: **Momir Cvetković**

Petru Cârdu a transformat Vârşeţul într-o adevărată ,,*roză a vânturilor*" unde s-au întretăiat drumurile celor 17 laureaţi ai Premiului European pentru Poezie. A fost omul care a visat cu ochii deschişi antologii fundamentale care să cuprindă poeţi din întreg spaţiul european – de la Bucureşti, la Paris şi Dublin, de la Atena şi până la Stockholm. În nopţile sale de ,,*insomnie*" şi de vis a stat deseori de vorbă cu Cioran, Ionescu şi Eliade, cu Nichita, Sorescu, Caraion şi Doinaş, cu Vasko, Pavlović, Pavić şi Sterija, îndeosebi. Textul doamnei Domazet aduce pe scenă o parte din insomniile şi visele lui Petru, dar şi din sentimentul acut al durerii creaţiei în două limbi care l-a urmărit toată viaţa.

Simeon Lăzăreanu

Petru Cârdu a fost poet, traducător, editor, publicist, animator cultural... În ,,*timpui liber*" a fost preşedintele Comunei literare Vârşeţ, a instituit Premiul European de poezie, creând astfel o punte valoroasă între poezia sârbă şi europeană.
A fost redactor şef al revistei *Kovine*.
Ani în şir a fost preşedinte şi coordonator al Consiliului artistic al Teatrului Românesc profesionist din Voivodina, reînfinţat în anul 2003. Cele 15 premiere de răsunet ale remarcabililor autori precum Sterija, Popa, Soresu, Stănescu, Domazet, Naum, Ionescu, puse în scenă de regizori renumiţi din ţară şi România, au făcut ca Teatrul Românesc din Voivodina să fie unul de prim rang, aşa cum şi-a dorit acest mare om de cultură.

Petru Cârdu a debutat cu volumul de poezii ,,*Menire în doi*" (1970). Au urmat: ,,*Aducătorul ochiului*" (1974), ,,*Pronume/Zamenice*" (1981), ,,*Căpşuna în capcană*" (1988), ,,*Jagoda u klopci*" (1988), ,,*The trapped strawberry*" (1990), ,,*În biserica Troia*" (1992), ,,*U crkvi Troja*" (1992), ,,*Ljubicasto mastilo*" (1997), ,,*Cerneala violetă*" (1998), ,,*Şcoala exilului*" (1998), ,,*Saucesništvo*" (2003), ,,*Moj građanski šešir*"(2009).
Opera sa a fost tradusă în zeci de limbi a fost încununată cu cele mai prestigioase premii în ţară şi străinătate.

Petru Cârdu este un poet de prim rang şi un mare patriot: el întreţine expresivitatea limbii române dincolo de hotarele ţării servind-o cu cele mai moderne mijloace ale lirismului european de astăzi.

Ştefan Augustin Doinaş

---

lzražajnost svojih novih i starih pesama, Petru Krdu, svakako duguje neprolaznoj dečačkoj igrivosti, pomami bezrazložnoj ali podsticajnoj... no ta dečačka usplahirenost i pomamna istraživačka akcija svakako su na strani pouzdane sudbine ovog liričara.

Draško Režep

Petru Cârdu a fost un entuziast în sensul etimologic al cuvântului, en theos, posedat de zeul creaţiei şi al construcţiei culturale.

Ana Blandiana

Teško je danas reći koliki je značaj ovog pesnika, jednog od najznačajnijih u drugoj polovini prošlog i s početka ovog veka. Svakako izuzetan, kao i njegove prevodilačke, odnosno editorske aktivnosti. Radio je za života kao neki institut, pa je i smatran, među piscima i čitaocima, institucijom.

Vasa Pavković

Solicitat să vorbească despre poezie, Petru Cârdu spune: „*Mă rugați să vorbesc despre poezie, iar eu prefer să vă vorbesc despre cum citeşte poetul creşterea firului de iarbă, realitatea visului, conținutul unei interogații, are el experiența norului, a trecutului...*"

STRIGAREA CELUI CARE TACE
KRIK ONOGA KOJI ĆUTI

Această speranță nu poate fi amânată
Ova se nada ne može odložiti

Să plecăm pentru totdeauna să plecăm
Pođimo zauvek pođimo

De jur împrejur e strigarea
Uokolo je krik

Celui care tace
Onoga koji ćuti

Uită-te la gândul meu
Pogledaj misao moju

Ce greu se rotunjeşte
Kako se težko zaokružuje

La începutul întâmplării
Na početku događaja

Mali princ

Jedanaest godina živela sam u logu njegove senke, zaštićena našim prijateljstvom. Sada, kada ga više nema, vidim da je ta senka bila najfinija svetlost.

Sa njim KOV nije bio izdavačka kuća, već velika porodica ljudi zaljubljenih u literaturu i umetnost. Ni sa kim toliko dugo i lepo nisam razgovarala o poeziji, slikarstvu, umetnosti romana, kao sa njim.

Poznavao je Joneska, prijateljevao sa Sioranom, družio se sa Pavićem i Kišom, Popom i bezbrojnim nizom umetnika i intelektualaca diljem zemljinog šara. Njegovoj inteligenciji, erudiciji, šarmu i dobroti, niko nije mogao a da se ne pokloni.

Šalio se stalno. Zvao me je „*plavušo*" i „*glumice*", kada sam pitala kada će doći za Beograd, odgovarao je „*juče*", kada sam ga zvala i govorila „*dobar dan*" odgovarao bi sa „*laku noć*".

Susreti sa njim bili su oduvek praznici. Hranio nas je „*slatkim od reči*". Često smo se nalazili nas troje, novinarka Olivera Đurđević, Petru Krdu i ja. Olivera i ja smo uvek započinjale istu igru. Ona bi govorila: ,,*Krdu je moj!*". Ja sam brzo uzvraćala: ,,*Preko mene mrtve*". I on se već smejao. Zatim, takmičile smo se pred njim u prepričavanju smešnih dogodovština i Petru je ubrzo sedeo i suze su mu išle od smeha. Otirao ih je finim, nežnim rukama, smejao se i dalje i govorio: ,,*Prestanite, prestanite vas dve, ne mogu više...*"

Kad jednom nisam na vreme predala rukopis, poslao mi je iz Vršca telegram u sedam ujutru kojim je rukopis tražio. Telegram je poslala divna Milina Šarčević, njegova najbliža saradnica, koja je znala Petrua bolje i bliže od svih nas.

Petru je podsećao na dete, malog princa, istinskog homo ludensa. Pa ipak, i ovo je bila varka. Iako je čitavog života bio večiti dečak, genijalni Petar Pan, nikada nije prestajao da nas sve štiti. Od surovosti sveta i od samih sebe.

Kad bi pročitao neki moj tekst u novinama koji bi mu se svideo, javljao bi se i govorio: ,,*Čestitam. Sada imate još deset neprijatelja*".

Imali smo milion planova: da KOV obavi niz ovih i onih knjiga, između ostalog „*Poetiku francuskog kafea*", da organizujemo festival predstava sačinjenih samo od poezije, da pobegnemo u Pariz sa još nekoliko prijatelja, zauvek, kad postane nepodnošljivo. Onda kada je zaista postalo i nikada nije prestalo da biva nepodnošljivo, o Parizu smo i dalje govorili. Ali se sa Petruom činilo da uvek ima vremena i da sve tek počinje.

Sajmovi knjiga za nas su bili praznici samo zbog njegovog prisustva. Tada smo stalno sa njim jurili da vidimo nove knjige, na raznorazne prijeme i večere i sedeli na štandu KOV-a, vodeći sa Petruom beskrajne razgovore. Štand KOV-a bio je sajam na Sajmu. Tu su dolazili da vide Petrua bukvalno svi.

Kada bi se zamorio, Petru bi govorio, „*Dosta mi je Sajma, šta je uopšte Sajam, hajdemo negde*". I tako smo jednom proveli jednu od najlepših večeri u mom životu. Sedeli smo na jednoj terasi do iza ponoći, ispod nas je šumno disao Dunav, bila je to jedna od onih toplih oktobarskih večeri, kada leto zaboravi da je prošlo. Pamtim da tada nismo mnogo govorili. Petru se u jednom trenutku zagledao u nebeski svod i rekao: ,,*Kako su večeras, krupne zvezde*". I onda smo nastavili da slušamo reku i da ćutimo.

Napisati pozorišni komad o njemu bilo je neizrecivo teško. Petru je bio onaj kome sam čitala i onaj za koga sam pisala, a ne onaj kome treba da slažem ksenije u spomen. Ovaj tekst sam pisala i plakala, pisala i plakala. I prestala da govorim tih dana, sve dok nije bio gotov. Tih dana, ja sam govorila samo sa Petruom.

Bio je pouzdan, uvek i u svemu gospodin i – uvek je držao reč.

Upoznali smo se tako što mi je doneo zbirku sabranih pesama Konstantina Kavafija. Već tada, pri prvom susretu, satima smo govorili o književnosti i bilo je jasno da ćemo biti prijatelji i da je to druženje počelo od najboljeg. Kada je konobar doneo račun, ponudila sam se da platim. Petru me je ozbiljno pogledao: ,,*Od sada pa do moje smrti, ja ću uvek plaćati, Vi nikada. I da se odmah dogovorimo, ja ću otići prvi*".

Održao je reč.

Sanja Domazet

Mircea Omoran şi **Marko Adžić**

Otilia Pescariu şi **Marko Adžić**

O NOUA PREMIERĂ A TEATRULUI PROFESIONIST ROMÂNESC DIN VOIVODINA, DE PE LÂNGĂ TEATRUL NAȚIONAL ,,*STERIJA*" DIN VÂRȘEȚ

Un spectacol cutremurător!

Spectacolul ,,*Băutorul de rouă*" a scriitoarei şi dramaturgului Sanja Domazet, în traducerea lui Simeon Lăzăreanu şi regia lui Stefan Sabljić, care a mai lucrat cu această trupă, nu a lăsat pe nimeni indiferent, redând viața, frământările, insomniile şi scopul pentru care trăieşte un artist, în cazul de față, poetul, scriitorul, publicistul, traducătorul, editorul..., Petru Cârdu, care a trecut în eternitate.

Sala Atelier a Teatrului Național ,,*Sterija*" a fost şi de data aceasta neîncăpătoare să-i primească pe toți aceia (deşi cu o zi înainte a avut loc şi avanpremiera), care au dorit să vadă premiera spectacolului Teatrului Profesionist Românesc din Voivodina, ,,*Băutorul de rouă*", de Sanja Domazet, în traducerea publicistului şi traducătorului Simeon Lăzăreanu, şi regia lui Stefan Sabljić, care semnează şi scenografia şi muzica, care au un rol aparte, împreună cu textul în limba sârbă proiectat pe perete, respectiv unele imagini din viața poetului. Stefan Sabljić montează cel de-a doilea spectacol la Teatrului Profesionist Românesc din Vârşeț, primul l-a montat chiar la insistența lui Petru Cârdu (,,*Luna în flăcări*", în 2010), un spectacol în care se poate vedea, revedea şi resimți ceva din personalitatea lui Petru Cârdu, care ,,*a plecat doar pe un drum lung, poate chiar la Paris, pentru a continua dialogul început cu Cioran*", din persoanalitatea artistului, creatorului şi omului Petru Cârdu, prin ochiul autoarei Sanja Domazet, cu care a colaborat sub diferite forme, aproximativ unsprezece ani – purtând discuții interminabile despre poezie, rolul poetului, rolul poeziei, asistând şi participând la diferite recepții, târguri de carte, lucrând la editarea unor texte şi cărți..., planificând să plece împreună, alături de un grup de prietenii buni la Paris, când aici ,,*va deveni insuportabil...*". La premieră au fost prezenți, soția şi rudele lui, colegii de redacție şi de breaslă, prietenii şi admitaroril lui din Vârşeț, oraş din care a făcut ,,*un oraş european şi mondial*", aducând pe cei mai mari poeți aici, pentru a li se acorda ,,*Premiul European pentru Poezie*". Printre spectatori se numărau şi mulți cunoscuți ai regretatului poet din Novi Sad, Belgrad, Nicolinț, Alibunar, Sân-Mihai, Uzdin, Barițe...

Întregul ansamblu merită felicitări, cum la fel aceste felicitări le merită şi autoarea în frunte cu actorul principal Marko Adžić, care l-a interpretat pe marele poet şi cosmopolit, care pe parcursul întregi sale vieți a fost şi a rămas ,,*un copil*", care a încercat să se îngrijească şi să-i ajute pe toți, toți actorii depăşindu-şi în această seară realizările proprii, şi nu numai, demonstrând toate emoțiile şi mesajele pentru care trăieşte şi există un artist, arătând nemulțumirile, indignările, revolta, durerea, rănile, singurătatea, disperarea..., pentru ca în final să vedem totuşi şi marea fericire a artistului care atinge stelele – de fapt arta acestuia. Am zice, aşa cum a observat şi cunoscuta actriță din Belgrad, Jelisaveta-Seka Sabljić, toți am rămas mai mult decât surpinşi de faptul că într-un timp relativ scurt, de aproximativ o oră, să fie prezentate atâtea lucruri şi atât de mult despre viața unui poet, lucruri uşor de recunoscut de noi toți, fiindcă fiecare din noi avem acele revolte, conflicte, hărțuieli cu unii sau cu alții, şi pe care unii dintre noi nu le iertăm niciodată. Nu ştim dacă de fapt Cârdu ,,*i-a iertat*" pe toți cei care ,,*i-au făcut ceea ce i-au făcut*", dacă a iertat şi uitat greutățile şi obstacolele care i-au fost puse în cale de unii sau de alții. Marea actriță nu a comentat regia fiului său, amintind doar că deşi este vorba de un decor simplu şi modest, însă omul viu - în cazul acesta actorii, au fost atât de ,,*mari şi la înălțime*" fiindcă au avut ce spune şi arăta, au dus spectacolul la cele mai înalte culmi, ajutați şi îndrumați de regizor!

De fapt, nu ştim dacă l-am văzut vreodată pe tânărul Marko Adžić atât de inspirat, real şi atât de transpus în personajul încredințat căruia nu i-au lipsit nici cele mai mici detalii pentru a-l interpreta pe poet, poate şi pentu faptul că l-a cunoscut şi a colaborat la unele din fostele proiecte ale Teatrului Profesionist Românesc din Voivodina, pe Monica Boldovină-Bugle, cu atâta autoritate, căldură, realism şi simț pentru rol... Despre Mircea Omoran, Ionel Cugia şi Otilia Pescariu, nu trebuie să vorbim în mod aparte, fiindcă fiecare, în mod autentic şi la înălțime, au interpretat ceea ce le-a fost încredințat, noi rămânând plăcut surprinşi şi de micuțul Bogdan Căta (9 ani), care l-a interpretat pe Petru Cârdu, pe când acesta era copil, abia plecat de lângă mama şi din satul său natal – ,,*arătându-l pe poet ca un adevărat copil sincer, curat, credincios şi respectuos, cum de fapt a rămas Cârdu toată viața...*"!

În scurtul dialog purtat cu regizorul, pe care toți l-am felicitat, am dedus că cel mai greu i-a fost să înceapă proiectul de față după o întrevedere purtată cu soția poetului care a venit cu ideea de față, el recomandând-o imediat pe Sanja Domazet, fără a şti prea multe despre faptul că aceasta era atât de apropiată de Petru Cârdu, cu care colabora ani la rând, acesta având fericirea să dea peste o persoană pentru care vocația este scrierea biografiilor persoanelor cunoscute, interesante şi atractive pentru opinia lor largă, aşa că împreună au ,,*conturat unele cadre privind spectacolul în ansamblu*", viața şi opera lui Cârdu motivând-o pe deplin pe aceasta să scrie un text emoționant, să recunoască şi potențeze adevăratul sens şi mesaj al poeziei acestuia, lui ajutându-i întru totul să redea ceea ce a fost şi reprezentat Petre Cârdu, ,,*o poveste universală despre fiecare artist mare, despre omul care este revoltat, omul care simte lucrurile mult mai puternic decât alții, omul cu o energie enormă...*", spectacolul obținând puterea şi optimismul necesar, luciditatea, ironia şi spiritul..., de fapt tot ceea ce avea şi tot ceea ce reprezenta poetul. Mulțumit de trupa cu care a lucrat, regizorul Stefan Sabljić a adresat cuvinte de laudă tuturor actorilor care au reuşit atât de bine să-i contureze şi să-i prezinte pe scenă ideile.

Radomir MUNCAN

(,,*Libertatea*" - 4 februarie 2012, pag. 9)

Băutorul de rouă. Om sau fantasmă?

Băutorul de rouă. O poezie imensă sau o vagă aducere aminte despre necuprins?

Când Consiliul artistic al Teatrului profesionist românesc din Voivodina a hotărât ca pe scenă să fie montat un spectacol – omagiu poetului Petru Cârdu, poetul „*boem. Hoinar. Singur. Totdeauna singur. Aşa încât fluiera la lună*”, văduva acestuia, Ana, pentru el – o „*poartă a luminii*” a sugerat două nume: Stefan Sabljić, regizor şi Sanja Domazet, dramaturg.

Adevărul este că sarcina nu era deloc uşoară. Cei doi trebuiau să nască un spectacol din lacrimă. Cu adaos de poezie, cu un pumn de frământări, la ore târzii… cu furtunile care bântuie inima unui poet…

Şi, în drum spre Opera Magna, ici un pic de amărăciune, dincolo un strop de dragoste… Un vârtej stârnit dintr-o vorbă, un zâmbet coborât dintr-o stea…

Trebuia scris un text care să fie mai mult decât „*o frunză de dor*”, mai mult decât „*o rană de cuvinte*”. Să fie o poveste despre cel care amintea de un copil, amintea de ,,*Micul Prinț*”, despre cel ce autoarei i se părea un adevărat ,,Homo ludens”! Despre cel ce a fost şi prinț şi cerşetor şi care ,,*avea doar un singur dor: să nu-i mai fie dor*”. Poetul. ,,*Rană a cuvântului*”.

Şi – a venit pe lume „*Băutorul de rouă*”. O metaforă, despre cel ce avea în cap metafore. Despre un om fără de țară, un pribeag prin tărâmul spinos al literelor, care sfătuia pe cei ce voiau să fie fericiți: „*intrați în poezie. Aici e singurul loc din lume în care cineva mai poate fi fericit.*”

Şi concetățenii, prietenii lui Petru Cârdu, oamenii care-l respectau şi ceilalți, care nu erau decât curioşi, păşind în sala Atelier a Teatrului Sterija, au intrat în poezie.

Într-o scenografie redusă la cea mai necesară recuzită, actorilor le-a fost lăsat spațiu pentru a se desfăşura şi pentru a desfăşura emoții cu care textul oferit abundă. Ajută muzica, selectată tot de regizor, care subliniază discret cosmopolitismul lui Petru Cârdu.

Costumele sunt creația Oliverei Mihailovski şi crează o atmosferă sugestivă încă de la apariția ursitoarelor pe scenă, care este de fapt un preludiu încântător la ceea ce urmează.

Dar ca să curgă în fața noastră acest fluviu de cuvinte, textul a suferit spectaculoase transformări. Mai întâi s-a rotit prin mintea regizorului Stefan Sabljić.

Apoi s-a lăsat ca o ceață pe conştiința actorilor: „*A-l face pe Cârdu, în fața oamenilor care l-au cunoscut, este o treabă extrem de grea*” ne-a afirmat imediat în urma premierei actorul Marko Adžić.

Prezența unui copil în acest spectacol mişcă profund şi duce cu gândul la colțul de rai spre care râvneşte orice om de pe pământ.

Dar în Vârşețul lui Petru Cârdu, oraş care nu este oraş ca toate celelalte, ci „*o stare poetică*”, Dumnezeu a mai făcut concesii şi a mai lăsat printre oameni, şi câțiva îngeri …

Publicul a reacționat şi el cu sufletul.

Dejan Tadić, scriitor, publicist, prieten cu Petru Cârdu, unul dintre cei pe care Dumnezeu i-a hărăzit să aibe ,,*inima întotdeauna acoperită de umbre*”, a înțeles că „*scenariul Sanjei Domazet este un cerc perfect care se poate roti la infinit*”

Băutorul de rouă. Un spectacol care, după cum zicea Simeon Lăzăreanu, „*aduce pe scenă o parte din insomniile şi visele lui Petru*”. Pentru că poetul, orice s-ar zice, nu este desprins de realitate. Vrând-nevrând, realizează că „*aici, la noi, rezultatele n-au nici o valoare, iar succesul se pedepseşte… ohooo, şi încă cum. Se trec la catastif doar eşecurile.!*”

Astfel că, e clar: lumea nu e presărată numai cu îngeri… Şi drept spune un confrate al lui Cârdu – „*de nu era împănată cu proşti, era mai uşor de suportat*”.

Şi aşa, anii trec, precum vânturile… Într-o bună zi poetul se confesează lui Dumnezeu: „*Ninge cu frunze în mine, Doamne. Le aud cum cad. Da, mai scriu, dar cuvintele mele au devenit nişte cămăşi ale frigului.*”

Şi nu se sfieşte să ceară:

„*…zău că m-aş odihni puțin. Mi-ar trebui două-trei zile de veşnicie. Vrei să mi le dai? Oriunde, bineînțeles! Mi-ar trebui un pic de haos nobil cu care aş anihila nimicnicia asta… Vrei să trimiți o maşină după mine?*”

Şi, plecând, Petru Cârdu a încercat, într-adevăr, să păcălească Demiurgul şi să treacă câteva versuri şi în lumea de dincolo.

Pe celelale, ca pe nişte fluturi răzvrătiți, le-au prins cu plasa: Marko Adžić, Otilia Pescariu, Monica Boldovina Bugle, Mircea Omoran, Ionel Cugia şi micuțul Bogdan Cāta. Le-a rânduit frumos grijuliul Stefan Sabljić. Şi le păstrează într-o carte cât un insectar, Sanja Domazet, veghind să nu li se scuture de pe aripi, frumusețea!

Ana Niculina Ursulescu

Pozorišna premijera

Ples Princa poezije

Praizvođenje drame ,,Pijač rose" Sanje Domazet u režiji Stefana Sablića u vršačkom NP ,,Sterija", u Profesionalnom Pozorištu na rumunskom u Vojvodini.

Naša poznata spisateljica Sanja Domazet poduhvatila se da napiše kamerni dramski tekst o životu i radu pesnika, prevodioca i izuzetno inventivnog kulturnog poslanika Petru Krdua (1952-2011). Ona je pri tom imala pogodnost što je dugo godina prijateljevala sa njim, ali to joj je ujedno moglo da predstavlja prepreku na putu pri selektiranju veoma bogatog i obimnog materijala, a isto tako na smeru ostvarivanja objektivnosti.

Međutim, veoma iskusna u ovom poslu Domazetova je stvorila suptilan i poetizovan, biografski koncizan dramatičan tekst o ludoj sudbini poete koji je egzistirao samo za poeziju u jednom animalno surovom svetu što nemilosrdno gazi,uništava i podruguje se svemu što ne može i ne želi da razume. Tako pesnik na kraju ove tragedije nagih ruku, ali pune i plemenite duše, odlazi sa ovog sveta, koji vrvi od hladnoće i tame,putujući u neki bolji i svetliji, kojem je uvek težio i u kojem postaje Princ poezije, odnosno pijač rose.

Reditelj predstave Stefan Sabljić poštovao je temeljne koncepcijske smernice Sanje Domazet, povremeno ih obogaćujući autentičnim stihovima autora, a u nameri da ples Petru Krdua kroz život, jer on ga je samo tako mogao podnositi, učini što artističkijim i atraktivnijim. U scenama gde se reditelj snažno oslanjao na scenario Domazetove, ostvario je nadprosečne domete koji su se ogledali u konzistenciji i pikturalnosti scenske inkarnacije, dok je tamo gde je pokušao da po svaku cenu sazda sopstvenu improvizaciju nije dostigao ništa više osim ispodprosečne impresije.

U ,,*Pijaču rose*", životnom plesu Petru Krdua, najistaknutiji protagonisti bili su mladi Marko Adžić koji je prepun žestine i elana tumačio glavni lik pesnika, kao i Otilija Peskariu koja je izgarala, kao i u mnogim drugim predstavama do sada, u ulogama Suđaje i Anđela. U ostalim rolama nastupili su Monika Boldovina-Bugle, Mirča Omoran, Jonel Kuđia i dečak Bogdan Keta.

Dejan Tadić

Dnevnik, 30. 01 .2012.

PREMIJERA PROFESIONALNOG POZORIŠTA NA RUMUNSKOM

„PIJAČ ROSE" SANjE DOMAZET

Profesionalno pozorište na rumunskom u Vojvodini postavilo je, na ,,*daske koje život znače*" vršačkog Narodnog pozorišta „*Sterija*", novi komad pod nazivom „*Pijač rose*" autora Sanje Domazet. Reditelj je Stefan Sablić, a predstava je premijerno izvedena 26. januara.

– Ova predstava je omaž pesniku Petru Krduu koji je ostavio trag svojim radom i životom. Njegov život bio je bogata inspiracija Sanji Domazet da napiše ovaj tekst, a meni da napravim predstavu koja je priča o umetniku, o samoći, čežnji, pobuni, očajanju, o nedovoljno ljubavi i o ranjivosti. Svemu onome što je činilo život i delo ovog pesnika, građanina Vršca u kome je ostao da živi shvatajući da mu je dužnost i odgovornost u odnosu na ljude da učini najviše kako bi im podario poverenje u umetnost i lepotu, *kaže reditelj Sablić.*

Autorka Sanja Domazet seća se vremena i napora kada je stvarala ovaj pozorišni komad:

– Napisati pozorišni komad o njemu bilo je neizrecivo teško. Petru je bio onaj kome sam čitala i onaj za koga sam pisala, a ne onaj kome treba da slažem ksenije u spomen. Ovaj tekst sam pisala i plakala, pisala i plakala. I prestala da govorim tih dana, sve dok nije bio gotov. Tih dana, ja sam govorila samo sa Petruom. Bio je pouzdan, uvek i u svemu gospodin i – uvek je držao reč. Jedanaest godina živela sam u logu njegove senke, zaštićena našim prijateljstvom. Sada, kada ga više nema, vidim da je ta senka bila najfinija svetlost. Sa njim KOV nije bio izdavačka kuća, već velika porodica ljudi zaljubljenih u literaturu i umetnost. Poznavao je Joneska, prijateljevao sa Sioranom, družio se sa Pavićem i Kišom, Popom i bezbrojnim nizom umetnika i intelektualaca diljem zemljinog šara. Njegovoj inteligenciji, erudiciji, šarmu i dobroti, niko nije mogao a da se ne pokloni, *seća se Domazetova.*

U predstavi nastupaju glumci Marko Adžić, Otilia Peskariu, Monica Boldovina-Bugle, Mirča Omoran, Jonel Kuđia i Bogdan Keta.

J.E.

PREMIERA: **22 iunie 2012**

TEATRUL NAȚIONAL „STERIJA" VÂRȘEȚ
Scena teatrului profesionist Românesc

Ion Luca Caragiale

O NOAPTE FURTUNOASĂ

Regia și muzica: **Tibor Vajda**

Scenografia și costumele după schițe: **Annamarie Mihajlović**

Distribuția:
Jupân Dumitrache: **Ionel Cugia**
Nae Ipingescu: **Mircea Omoran**
Chiriac: **Ștefan Forir**
Spiridon: **Vicențiu Turcoane**
Rică Venturiano: **Marko Adžić**
Veta: **Monica Boldovină-Bugle**
Zița: **Otilia Pescariu**

Organizatoare: **Vera Nedeljkov**
Sufleur: **Luciana Tomici**
Sunet: **Dragoslav Dobrosavljević**
Lumini: **Ilija Momirov**
Make-up artist: **Isidora Sekulić**
Costume: **Slava Ivanov** și **Milica Lalić**
Recuziter: **Goran Marković**
Colaborator tehnic: **Tomislav Milčić**

Consiliul artistic: **Ana Niculina Ursulescu**, **Rodica Petrovici**, **Dimitrie Miclea**, **Ofelia Meza**

Director: **Momir Cvetković**

,,*Anul Caragiale*" – 160 de ani de la naștere și 100 de ani de la moartea ilustrului dramaturg – este marcat și la Vârșeț prin ,,*O noapte furtunoasă*". Dacă în 1879, la premiera acestei piese, un cronicar indignat îl acuză pe Caragiale că ,,*denunță străinilor micile noastre mizerii*", astăzi, în 2012, termenul de valabilitate al moravurilor ori caracterelor pare nelimitat. Este adevrat că marele talent al lui Caragiale constă în faptul că personajele comediilor sale, tipologii viabile, își trăiesc cu dramatism, uneori exagerat, situțiile derizorii în care sunt implicate, rezultând astfel o satiră savuroasă. Este o lume a căpătuielii cu orice preț, a minciunii interesate, a măruntișurilor de suflet. Caragiale este mai actual ca oricând altădată!

Monica Boldovină-Bugle

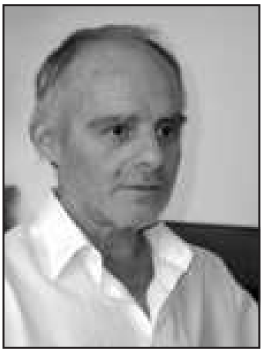

Pozorište je uvek takvo kakvi su ljudi koji ga stvaraju. Vredi onoliko koliko je, onima koji ga prave, stalo do njega i koliko je to bitno onima za koje ga prave. Ni manje ni više. Sve je do ljudi. A ljudi su, hvala Bogu, različiti. Svako misli na svoj način i svako ima svoj pristup. Festivali su skup tih različitosti. Svi su u pravu. I niko nije u pravu.

Setih se rabina koji je govorio: „*Hleb namazan pekmezom uvek pada nanamazanu stranu, a hleb namazan puterom na ne namazanu.*" Kada je jedan od prisutnih prigovorio da to nije tačno jer je njemu parče hleba namazano puterom palo na namazanu stranu rabin mu je odgovorio: „*A da li ste razmislili da ste, možda, puter namazali na pogrešnu stranu?*"

Ako vam neka predstava ne bude po volji razmislite da li je vaša strana prava strana?

Toate marile iubiri se sfârșesc prin căsătorie – a spus G.B. Shaw. Să-i fie. Fiecare pornește de la sine însuși, și în cele din urmă aceasta nu e nimic teribil. Totul în viață se schimbă, și ce? Dar când căsătoria devine simpla satisfacție a formei stabilite prin contractul de căsătorie, actorii din ea devin patetici și ridicoli. Și asta, trebuie să recunoaștem, se întâmplă destul de des. Totuși, mai devreme sau mai târziu, cu excepții onorabile, toate (toți) se mărită și toți (toate) se însoară, deoarece așa este rânduit și asta așteaptă lumea de la ei. Ei nu-și dau seama că o căsătorie este evitarea continuă a obligațiilor care nu ar fi existat dacă nu ar fi avut loc căsătoria. Dar ce să facem? Așa a fost, așa este și așa va fi încă multă vreme.

Dar în fiecare rău, precum și în acesta, există și ceva bun. Oamenii ca și I.L.Caragiale vor avea temă pentru o comedie bună.

Pe lângă faptul că am vrut să marcăm o sută de ani de la moartea celebrului scriitor, poet, dramaturg, pamfletar, director al teatrului... dorința mi-e să ridicăm un monument ambulant, care se va schimonosi primitivismului, provincialismului, ipocrizei umane, fățărniciei, și mai presus de toate prostiei umane. Dar viața, mulțumesc lui Dumnezeu, are logica sa pe care o urmează, ignorând faptul că unii oameni nu o vor înțelege niciodată.

Tibor Vajda

Ionel Cugia şi **Mircea Omoran**

Ionel Cuciga,**Otilia Pescariu**, **Mircea Omoran**, **Marko Adžić**,
Ştefan Forir şi **Monica Boldovină-Bugle**

ÎNCĂ O PREMIERĂ REUŞITĂ A TEATRULUI PROFESIONIST ROMÂNESC DIN VOIVODINA

În ,,Anul Caragiale" – un spectacol pe măsura evenimentului

În seara zilei de 22 iunie a.c. la Sala Teatrului Naţional ,,*Steria*" din Vârşeţ am avut prilejul să urmărim premiera piesei ,,*O noapte furtunoasă*" de I.L.Caragiale, în regia lui Tibor Vajda, interpretată de actorii Teatrului Profesionist Românesc din Voivodina. A fost o premieră reuşită la care actorii s-au bucurat de aplauzele numerosului public spectator, iar publicul, la rândul său, a avut parte de zâmbete şi clipe de delectare sufletească. În distribuţie au figurat următori, actori Ionel Cugia (*Jupân Dumitrache*), Mircea Omoran (*Nae Ipingescu*), Ştefan Forir (*Chiriac*), Vicenţiu Turcoane (*Spiridon*), Marko Adžić (*Rică Venturiano*) Monica Boldovină-Bugle (*Veta*) şi Otilia Pescariu (*Ziţa*) – nume de răsunet ale artei teatrale de la noi, care şi-au realizat rolurile aşa cum se putea mai bine. Scenografia şi costumele inspirate au fost realizate după schiţele Annamariei Mihajlović.

Ideea regizorului, ca publicul spectator să fie pe scenă, a dat roadele dorite. Am avut impresia că suntem chiar acolo, în lumea lui Caragiale, şi că facem parte din spectacol. Faptul că întregul spectacol a fost tradus simultan în limba sârbă i-a ajutat pe concetăţenii noştrii să înţeleagă mai bine acţiunea. Am avut într-adevăr ,,*o noapte furtunoasă*", în sensul pozitiv.

În ce constă talentul inegalabil al lui Caragiale şi de ce are aşa mare priză la public, aflăm de la doamna Monica Boldovină-Bugle: „*Anul Caragiale - 160 de ani de la naştere şi 100 de ani de la moartea ilustrului dramaturg – a fost marcat şi la Vârşeţ prin piesa 'O noapte furtunoasă'. Dacă în 1879, la premiera acestei piese, un cronicar indignat îl acuza pe Caragiale că 'denunţă străinilor micile noastre mizeri', astăzi, în 2012, termenul de valabilitate a moravurilor sau caracterelor pare nelimitat. Este adevărat că marele talent al lui Caragiale constă în faptul că personajele comediilor sale, tipologii viabile, îşi trăiesc cu dramatism, uneori exagerat, situaţiile derizorii în care sunt implicate, rezultând astfel o satiră savuroasă. Este o lume a căpătuielii cu orice preţ, a minciunii interesate, a măruntişurilor de suflet, Caragiale este mai actual ca oricând altădată!*"

Desprindem o frază şi din cuvântarea regizorului: „*Pe lângă faptul că am vrut să marcăm o sută de ani de la moartea celebrului scriitor, poet, dramaturg, pamfletar, director al teatrului... dorinţa mea a fost să ridicăm un monument ambulant, care să râdă de primitivismul, provincialismul, ipocrizia umană, făţărnicia şi, mai presus de toate, de prostia omenească. Dar viaţa, mulţumesc lui Dumnezeu, are logica sa pe care o urmează, ignorând faptul că unii oameni nu o vor înţelege niciodată*".

Mariana STRATULAT

(,,*Libertatea*" - 29 iunie 2012, pag. 9)

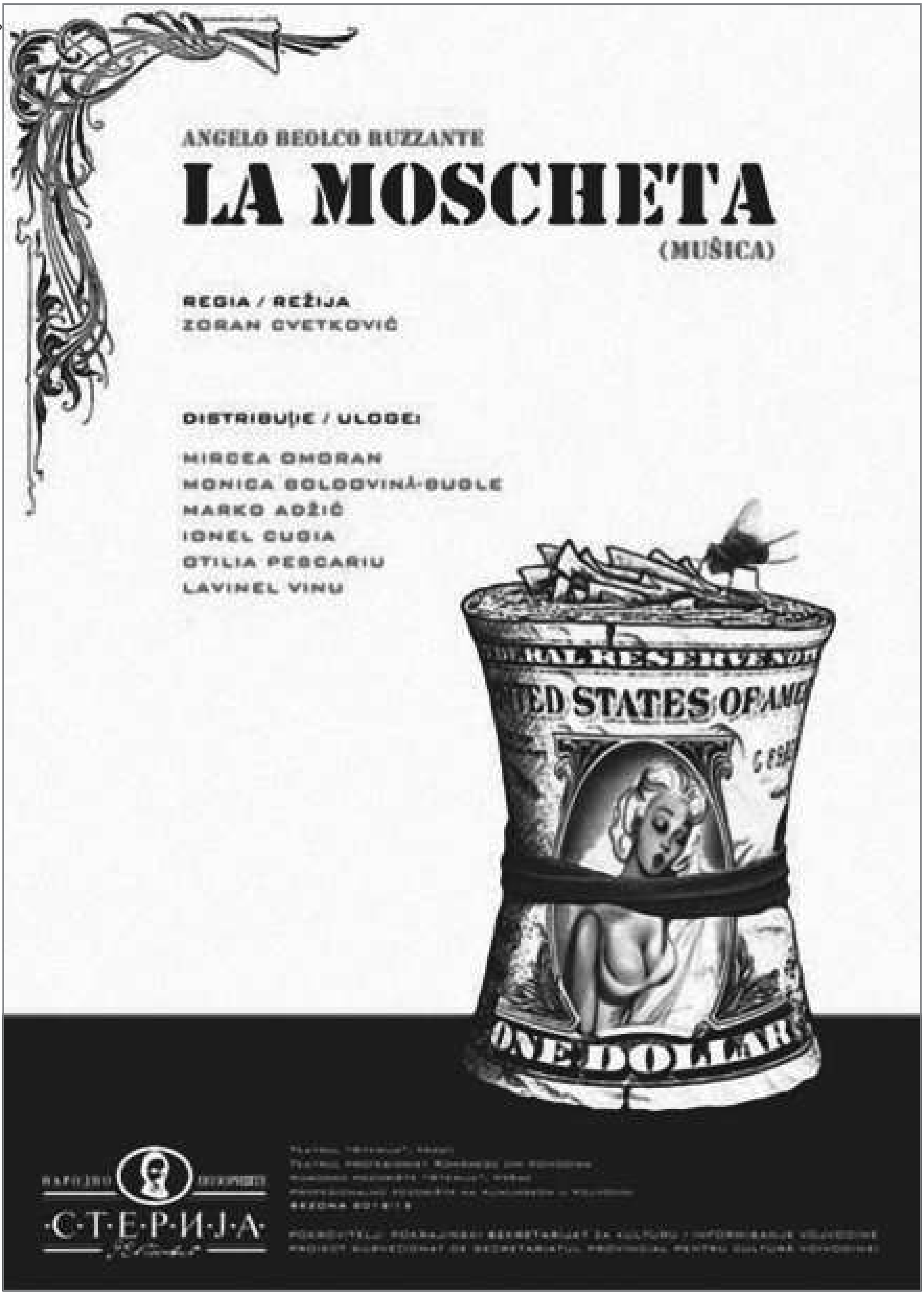

PREMIERA: **16 februarie 2013**

Stagiunea 2012-2013

Angelo Beolco Ruzzante

LA MOSCHETA

Regia: **Zoran Cvetković**

în româneşte din limba sârbă: **Elena Cojocar**

Distribuţia:
Mircea Omoran
Monica Boldovină-Bugle
Marko Adžić
Ionel Cugia
Otilia Pescariu
Lavinel Vinu

Organizator: **Vera Nedeljkov**
Costume, scenografie: **Sofija Lučić**
Costumier: **Milica Lalić**
Video: **Daniel Neda**
Sunet si video: **Dragoslav Dobrosavljević**
Lumini: **Ilija Momirov**
Recuziter: **Goran Marković**
Realizarea scenografiei: **Ion Omoran**
Decorater: **Ištvan Foljan**

Consiliul artistic care a ales spectacolul: **Ana Niculina Ursulescu**, **Rodica Petrovici**, **Dimitrie Miclea**, **Ofelia Meza**

Consiliul artistic nou ales: **prof. Ion Berlovan**, **Ilie Adam**, **Romanţa Vărădean**, **Nicu Ciobanu** şi **Aurel Dolinga**.

Director: **Srđan Tomić**

COMMEDIA DELL ARTE a încununat istoria tetrului cu multe succese, transimiţându-ne un vast patrimoniu de teme, de limbaje, de tehnică a actorului care se foloseşte de propriul corp, de gesturi, de voce, pentru a construi personaje şi a comunica cu publicul.

Pe firul acestei idei se situează spectacolul ,,*Moscheta*" în versiunea prezentată de scena profesionistă în limba română a Teatrului Naţional ,,*Sterija*" din Vârşeţ.

Este vorba despre o reinterpretare, într-o manieră tipică commediei dell arte, a operei LA MOSCHETA de Angelo Beolco Ruzzante. Este o operă bufă şi uşoară care nu este decât un pretext pentru a se amuza şi pentru a amuza publicul, cu ironie şi autoironie, cu abilitate şi simpatie.

Sentimentele ca şi motivele intrigii spectacolui cu piesa ,,*Moscheta*" au o transpunere vizuală. Aici intriga nu este altceva decât un prilej pentru joc. Situaţiile sunt explicate cu rapiditate şi trecerile de la o atitudine la alta, se rezolvă într-un ritm teribil. De aceea, intriga se complică, se răstoarnă dar în primul rând, plăcerea de a face să explodeze gestul...

Şi totuşi, până la urmă, toptul se limpezeşte.

Monica Boldovină - Bugle

ANGELO BEOLCO

– Părintele teatrului profesionist italian;

– supranumit Ruzzante - 1802-1842

– Beolco s-a impus de timpuriu prin spectacolele date în timpul carnavalului;

– Bun cunoscător al lui Plaut, cum se vede din dialogurile şi comediile sale: ,,*Moscheta*", ,,*Beţia*", ,,*Pastorala*", ,,*Fiorina*", ,,*Comedia vacilor*". Contemporan cu Machiavelli şi Ariosto. A fost admirator al pieselor populare jucate cu prilejul nunţilor, descoperind situaţii ridicole;

El a descoperit şi respectat simplitatea scenelor populare, dându-le o mai mare consistenţă prin fixarea tuturor întâmplărilor în jurul lui Ruzzante, un personaj plin de vitalitate. Personajele fixe, cu aceleaşi trăsături fizice şi psihice, puse însă de fiecare dată în situaţii noi, le întâlnim pentru prima dată la Beolco.

ZORAN CVETKOVIĆ
(Belgrad, 1963)

Doctor dramskih umetnosti. Od 1990 do danas u svojstvu reditelja realizovao mnogobrojne emisije različitih žanrova pri TV Beograd i TV Novi Sad.

Mentor i predavač pri centru za istraživanje i obuke kadrova Radio Televizije Srbije u Beograd.

Reditelj nekolicine pozorišnih predstava i rukovodilac dramskih studija.

Supervizor filmske radionice na projektu ,,*Umetnost ruši zidove*".

Mentor i predavač na projektu obuke televizijskih novinara iz četiri zemlje ,,*Zajedno smo bolji*" - Turnu Severin, podržanom od vlade Rumunije.

Od 2007 do danas angažovan kao reditelj u RTV Vojvodine.

Režiser mnogobrojnih dokumentarnih filmova koji su učestvovali na različitim filmskim festivalima u zemlji i inostranstvu.

Ovo mu je druga saradnja sa Scenom na Rumunskom jeziku pri NP ,,*Sterija*" iz Vršca.

Banul si dezmembrarea umană

Comedia lui Ruzzante amuză în egală masură publicul din întreaga lume. Spectacolul deschide subiectul infidelităţii şi a banilor, două neajunsuri pe măsura fiecărui personaj din piesă în număr de şase. Doi soţi nu ajung, Betia şi Ruzzante, se mulţumeasc unul pe celălalt având alte priorităţi... Betia, nemulţumită de soţul ei, încearcă să-şi stingă nemulţumirea cu propriul naş şi cu un soldat mult mai tânăr. Ruzzante, îndrăgostit de bani şi lacom de fire, cade în capcana naşului, care vrea să-l ajute s-o descopere pe fina. Ruzzante, deci, încearcă să pună la încercare fidelitatea soţiei...

Textul, scris într-un limbaj simplu, cu efecte comice dar pe alocuri dramatice, descrie şi alte situaţii de curaj fals, egoism şi trădare. La urmă vedem un joc de moralitate – imoralitate, veşnic actual.

Mulţumim celor care au venit şi vor veni să urmărească acest spectacol...

Fiecare rol este foarte important, în mod special, cel de a fi spectator... Vă aşteptăm...să râdem în comun de bizarele capcane ale vieţii.

Otilia Pescariu

Ionel Cugia şi **Monica Boldovină-Bugle**

Lavinel Vinu, **Mircea Omoran**, **Ionel Cugia**, **Otilia Pescariu**, **Marko Adžić** şi **Monica Boldovină-Bugle**

LA MOSCHETA" O NOUĂ PREMIERĂ A TEATRULUI PROFESIONIST ROMANESC DIN VOIVODINA „PETRU CÂRDU"

Publicul şi-a spus cuvântul

Actorii de la teatrul din Vârşeț care acum poartă cu mândrie numele fostului lor concitadin, Petru Cârdu, şi regizorul lor Zoran Cvetković au revenit „*pe uşa mare*", pe scena mare a Teatrului Național „Sterija" din Vârşet, cu comedia dell'arte „*La moscheta*" a lui Angelo Beolco Ruzzante (1502-1542)

Iată că ceea ce au promis actorii şi regizorul cu trei zile în urmă la conferința de presă – invitând iubitorii de teatru să fie alături de ei la prima premieră din acest an, an în care acest teatru marchează zece ani de activitate, „*pentru a asista la treceri de atitudini de la una la alta, pentru a asista la intrigi, care nu sunt altceva decât un prilej pentru joc...*" – s-a realizat pe deplin, publicul răspunzând în număr mare invitației făcute. Şi nu numai atât. A plecat mulțumit, încântat şi relaxat, fiindcă, după cum au declarat mulți, fie vorbitori ai limbii române, fie ai limbii sârbe (pe fundal au fost proiectate replicile în limba sârbă), la teatru se vine pentru a râde şi pentru a se amuza, pentru a mai uite câte ceva din necazurile şi poverile zilnice cu care se confruntă.

Actorii bine cunoscuți publicului larg: Monica Boldovină-Bugle, Marko Adžić şi Mircea Omoran, actori profesinişti (primi doi cu Academie de Teatru), Ionel Cugia, Otilia Pescariu şi Lavinel Vinu (de fapt, toți sunt profesionişti în ceea ce fac pe scenă), împreună cu noua conducere a Teatrului Profesionist Românesc din Voivodina „*Petru Cârdu*" (căreia îi dorim să continue drumul bine trasat de cel al cărui nume îl poartă cu mândrie), au apelat la serviciile regizorului Zoran Cvetković (în anul 2007 la Vârşeț a montat spectacolul „*La țigănci*", tot pe scena mare), nume bine cunoscut telespectatorilor TV Belgrad şi TV Novi Sad, unde este angajat, de altfel doctor în arta dramaturgică, pentru punerea în scenă a spectacolului „*La moscheta*" de Angelo Beolco Ruzzante.

Este vorba de textul „*părintelui teatrului profesionist italian*", care a trăit în perioada 1502-1542 şi care s-a impus de timpuriu prin spectacolele date în timpul carnavalurilor şi nunților, cunoscut şi prin alte comedii scrise („*Beția*", „*Pastorala*", ,,*Fiorina*", „*Comedia vacilor*"...), în care descoperă situații ridicole, redate într-o manieră simplă, populară...

Şi nu au greşit! Ne-au convins, încă o dată (deşi ştiam acest lucru), că au potențial enorm, că sunt profesionişti în adevăratul sens al cuvântului, cu care ne putem mândri, atât prin limba vorbită, jocul pe scenă, respectul față de public..., şi că scena mare este locul unde îşi pot etala talentul evident, talent pe care şi l-ar dori şi alte teatre profesioniste! Toți cei şase actori, pe care publicul i-a aplaudat îndelungat la sfârşitul spectacolului, însă şi la scenă deschisă, au exploatat din plin scenografia funcțională concepută de Sofija Lučić şi realizată de Ion Omoran, folosind un limbaj, voce, tehnică, gesturi şi propriul corp pentru a construi personajele jucate şi pentru a comunica cât mai bine cu publicul, lucru pe care l-au atins pe deplin. Este vorba de o comdie dell'arte uşoară „*o comedie bufă, care nu este decât un pretext pentru a se amuza, şi pentru a amuza publicul, cu ironie şi autoironie, cu abilitate şi simpatie...*", cum scrie în program!

Revenind la actori: Mircea Omoran – Menoto, care prin experiența sa îndelungată pe scenă şi nenumăratele roluri şi genuri interpretate, confirmă că pe scenă „*este la el acasă şi că nimic nu îi este straniu şi greu, indiferent de situație*"; Monica Boldovină-Bugle – Betia, care din spectacol în spectacol confirmă că se maturizează tot mai mult, iar rolurile încredințate obțin „*pecetea a la Bugle*", care plac publicului şi prin care o țin minte; Marko Adžić – Tonin, care are încă multe, multe de spus pe scenă, dedicat în totalitate profesiei alese, indiferent de rolul încredințat; Otilia Pecariu – o femeie (a avut în trecut multe roluri importante şi marcante) şi Lavinel Vinu un muzician, ale căror roluri de data aceasta nu sunt aşa de mari (unii le zic secundare, noi nu), dar care prin apariția, atractivitatea şi demonstrarea a ceea ce ştiu, au, confirmă că merită să-i vedem mereu pe scenă. Poate vom. spune ceva mai mult, şi pe drept am zice,

Împărtăşind opiniile celor din sală, despre Ionel Cugia – Ruzzante, un personaj plin de vitalitate, în jurul căruia se „*învârte totul*", care a arătat în acest spectacol cât de mare artist este şi cât de mari sunt posibilitățile lui pe scenă. Îl ştim şi urmărim de ani la rând, încă de pe băncile Liceului, de pe timpul când făcea parte din Trupa de Teatru „*Tinerele Condeie*", însă, ceea ce a demonstrat în acest spectacol, depăşeşte ceea ce a făcut în trecut. Cu câtă uşurință se transpune, cu câtă uşurință gesticulează şi foloseşte propriul corp în construirea personajului, pare foarte greu şi imposibil, nu însă şi pentru el.

Vom spune în încheiere, deşi am mai avea ce de spus, că este vorba de un spectacol care „*va trăi*" şi care merită să fie văzut în localitățile noastre, şi nu numai, iar pentru cei ce nu au fost la premieră, amintim că prima repriză va fi jucată deja marți, 26 februarie a.c., tot pe scena din Vârşeț.

Radomir MUNCAN

(,,*Libertatea*" - 23 februarie 2013, pag. 9)

TEATRUL PROFESIONIST ROMÂNESC „PETRU CÂRDU” DE PE LÂNGĂ TEATRUL NAȚIONAL „STERIJA” DIN VÂRȘEȚ, A PREZENTAT PREMIERA SPECTACOLULUI „LA MOSCHETA” DE ANGELO BEOLCO RUZZANTE

În anul jubiliar, un spectacol pe măsură

De la înființare, activitatea teatrală a Teatrului Profesionist Românesc, condusă de către Consiliul Artistic în frunte cu Petru Cârdu până la 30 aprilie 2011 când a decedat, s-a bazat pe profesionalism, respect, încredere şi dragoste nelimitată față de „*scândurile ce viață înseamnă*”, succesele erau vizibile atât în țară cât şi în străinătate, şi era firesc ca şi Scena în Limba Română să-i poarte numele.

Pornind în această ordine de idei, în anul jubiliar, ne-am bucurat de un spectacol pe măsură, de data aceasta în fruntea Consiliului Artistic fiind profesorul Ion Berlovan, care în preajma premierei ne-a mărturisit următoarele: „*Fiecare început presupune un efort intelectual, sufletesc şi de orice natură. Pentru mine este o nouă misiune spirtuală de a sta în fruntea Consiliului Artistic în urma stingerii din viață a lui Petru Cârdu. Voi încerca ca această instituție tetrală să o ridic la locul bine meritat.*

În ceea ce priveşte piesa pot spune că e o comedie de tip italian a perioadelor trecute, cu multă vervă, umor şi un univers comic. Voi trage o concluzie: Consiliul Artistic îşi are menirea de a pune pe o nouă temelie această trupă denumită ‘Petru Cârdu’. Dragostea pentru teatru, pentru artă în general, s-a pierdut în umbra cotidianului cenuşiu, astfel că am încercat prin diferite modalități să animăm iubitorii de teatru să vină şi să vizioneze acest spectacol. Regizorul şi actorii au încercat să realizeze un spectacol aparte. În ce măsură au reuşit rămâne la aprecieriea spectatorilor”, a menționat profesorul Berlovan, iar numeroşii spectatori şi-au spus cuvântul prin aplauze frenetice.

Comedia cultă italiană are o acțiune cultă verosimilă, întâmplări legate de mediul citadin, poveşti de dragoste sincere proiectate peste un tablou de moravuri şi de tipuri ale epocii, astfel că şi „*La Moscheta*”, prezentată în seara zilei 16 februarie a.c., pe Scena mare a Teatrului Național „*Sterija*” din Vârşeț, a avut un succes real.

Actorii: Monica Boldovină-Bugle, Ionel Cugia, Mircea Omoran, Marko Adžić, Otilia Pescariu şi Lavinel Vinu, s-au contopit pe deplin cu rolurile, dându-ne impresia că ei înşişi sunt acele personaje, şi le-au realizat cu mult umor, fapt ce a făcut ca sala să pulseze în ritmul de comedie.

Regizorul Zoran Cvetković, prin intermediul actorilor săi, a reuşit să ne introducă în atomsfera timpurilor acelea, şi puteam simți chiar „*răcoarea unei nopți plină de fior*”. La reuşita spectacolului s-au mai dat aportul: Vera Nedeljkov, organizator, de costume şi scenografie s-a ocupat Sofija Lučić, costumier: Milica Lalić, video: Daniel Neda, sunet – video: Dragoslav Dobrosavljević, lumini: Ilija Momirov, recuziter: Goran Marković, decorater: Ištvan Foljan. Iar spectacolul a fost tradus pe româneşte de Elena Cojocar.

În loc de concluzie vom spune următoarele: „*Commedia dell’arte a încununat istoria teatrului cu multe succese, transmițându-ne un vast patrimoniu de teme, de limbaje, de tehnică a actorului care se foloseşte de propriul corp, de gesturi, de voce, pentru a construi personaje şi a comunica cu publicul. Pe firul acestei idei s-a situat spectacolul Moscheta în versiunea prezentată de Scena profesionistă în limba română a Teatrului Național Sterija din Vârşeț*”. Aplauzele fernetice şi zâmbetele spectatorilor sunt dovadă că efortul depus atât de conducere, regizor, actori, cât şi de toți cei ce şi-au dat aportul la realizarea acestui spectacol, a reuşit deplin şi am asistat la un spectacol pe măsura evenimentelui.

Mariana STRATULAT

„La moscheta” la Teatrul Profesionist Românesc „Petru Cârdu” din Vârşeț

La Teatrul Profesionist Românesc „Petru Cârdu” din Vârşeț o nouă premieră: „La Moscheta” de Angelo Beolco Ruzzante, pusă în scenă de Zoran Cvetković. În distribuție: Mircea Omoran, Monica Boldovină-Bugle, Marko Adžić, Ionel Cugia, Otilia Pescariu şi Lavinel Vinu.

O comedie uşoară, o poveste despre dragoste şi despre trădare în dragoste, despre oameni şi despre viciile lor, care, după cum am văzut, sânt aceleaşi de la începutul lumii până astăzi. „*La Moscheta*” a adus în sala mare a teatrului „*Sterija*” din Vârşeț aproximativ 350 de persoane, care, să fim sinceri, aşteptau demult un asemenea spectacol.

Actorii au avut aici spațiu destul ca să se desfăşoare, la îndemână având şi costumele sugestive şi scenografia Sofiei Lučić, aşa cum se şi cade într-o comedie italiană.

„*Ritmul spectacolului a fost ritmul pe care mi l-am dorit*”– ne-a spus regizorul Zoran Cvetković. „*Ceea ce s-a întâmplat pe scenă, a fost exact ceea ce-mi doream*” – ne-a asigurat dânsul în continuare.

Ne-a bucurat nespus şi ne-a surprins un pic, recunoaştem, apariția lui Ionică Cugia, în rolul principal, care a făcut un personaj total diferit de ceea ce a realizat până acum, în 10 ani de când există la Vârşeț Teatrul Profesionist Românesc din Voivodina. Dorința ansamblului, ne-a spus dumnealui este să colinde localitățile în care trăiesc români. Sânt conştienți de lipsurile cu care se confruntă Căminele culturale de la noi, dar... toată lumea aşteaptă primăvara ...

După tipicul comediei del arte, după peripețiile prin care trec personajele, totul se sfârşeşte cu bine, iar epilogul spectacolului, cu cântec şi dans, mai reține spectatorul încă o clipă departe de grijile vieții cotidiene.

http://www.rtv.rs/ro/voivodina/la-moscheta-la-teatrul-profesionist-rom%C3%A2nesc-petru-c%C3%A2rdu-din-%C3%A2r%C5%9Fe%C5%A3371563.html

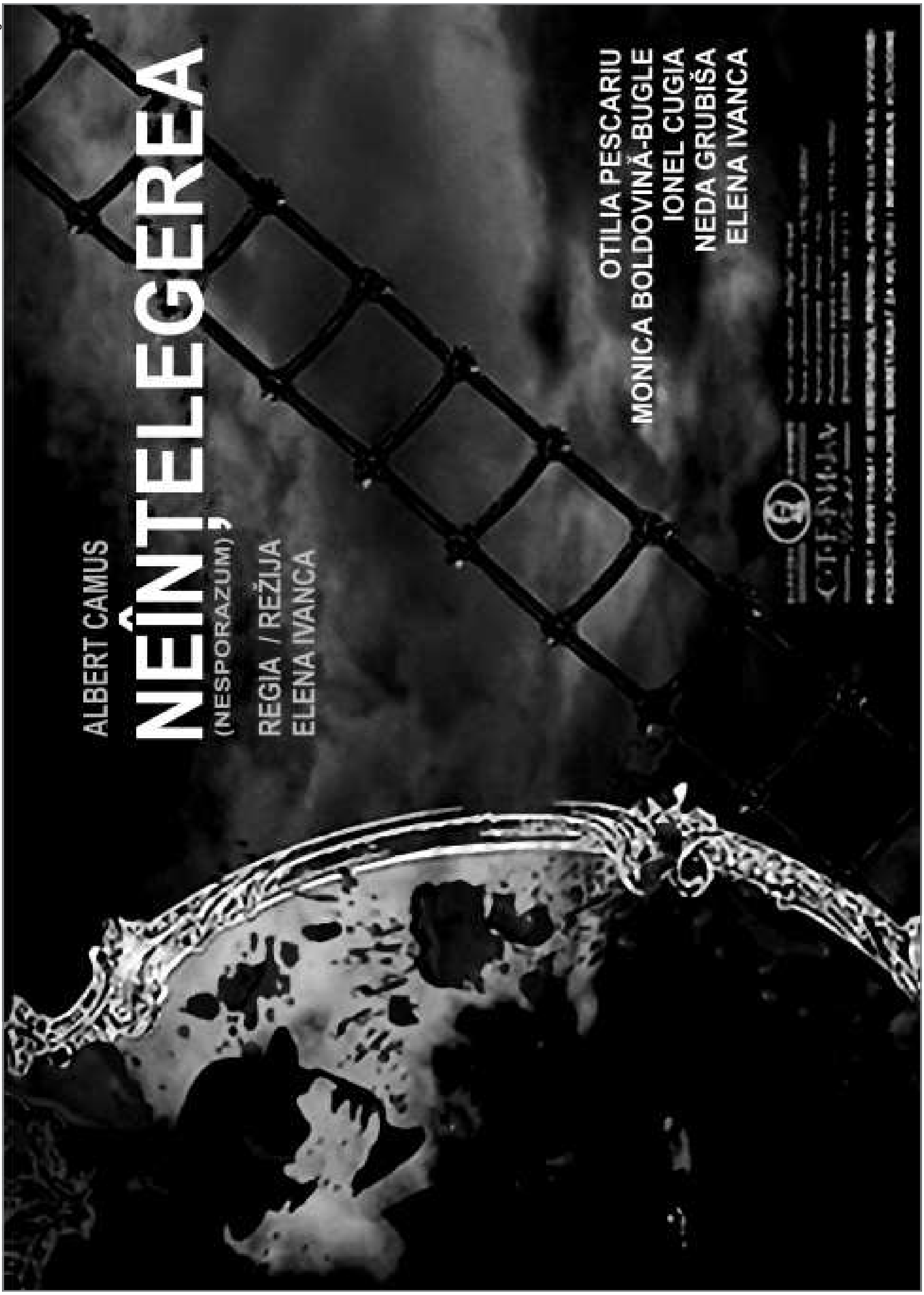

PREMIERA: **18 mai 2013**

Stagiunea 2013

Albert Camus

NEÎNȚELEGEREA

Regie, scenografie, costume: **Elena Ivanca**
Dramatizare: **Elena Ivanca,**
Asistent regie: **Otilia Pescariu**
Coloana sonoră: **Ionel Cugia**

Distribuție:
Martha – **Otilia Pescariu**
Mama – **Monica Boldovină-Bugle**
Jan – **Ionel Cugia**
Maria – **Neda Grubiša**
Servitorul – **Elena Ivanca**

Şef producție: **Mircea Omoran**
Lucrări atelier: **Ion Omoran**
Muzică: **Dragoslav Dobrosavljević**
Lumini: **Ilija Momirov**
Garderobă: **Milica Lalić**
Machiaj: **Isidora Sekulić**
Recuzita: **Goran Marković**
Adaptare text în limba sârbă:
Monica Boldovină Bugle
Subtitrare: **Daniel Neda**
Realizare afiş, caiet program şi invitații:
Sofia Lučić
Cordonatorul proiectului: **Otilia Pescariu**

Consiliu artistic: prof. **Ion Berlovan**, preşedinte, **Ilie Adam**, **Romanța Vărădean**, **Nicu Cioban** şi **Aurel Dolinga**

Directorul teatrului: **Srđan Tomić**

Albert Camus

1913–1960,romancier, filosof, dramaturg, reprezentant al existențialismului, primeşte în 1957 Premiul Nobel pentru Literatură.

Piesele de teatru: ,,*Caligula*",,,*Neînțelegerea*", ,,*Starea de asediu*", ,,*Cei drepți"* formează dramaturgia camusiană care reia în formă dramatizată idei din romanele şi eseurile sale. Neînțelegerea prezintă o situație de un tragic absurd care anulează orice perspectivă salvatoare.

Elena Ivanca

Actrița s-a născut la 17 aprilie 1969 la Botoşani.

Absolventa a Departamentului de Teatru al Facultății de Litere din Cluj-Napoca, promoția 1999, clasa Cristina Pardanschi şi Cornel Raileanu. În timpul facultății a jucat în unele din producțiile de clasă ale lui Radu Afrim: Fedra după Racine (Fedra), Cântecul lebedei de A.P. Cehov (Actrița), Trei surori după A.P. Cehov (Olga).

Premiul de interpretare la Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu - secțiunea Spectacole pentru Studenți (1998). Este actrița a Naționalului clujean începând cu anul 2000.

Regizorul Vlad Mugur, cu care a colaborat la spectacolul Hamlet de W. Shakespeare spunea despre ea: ,,*Sa aveți grijă de ea. E o mare actriță! (...) Am avut onoarea să pun în scenă cu marii actori ai țării. Aura Buzescu m-a invitat s-o ascult înaintea unei premiere, alături de soțul ei. Am văzut şi am lucrat cu mari talente. Dar aşa ceva n-am mai întîlnit. Ce are Elena Ivanca e talent în stare brută.*"

NEÎNȚELEGEREA

Piesa, lui **Camus** le are în centru atenției (acțiunii) pe Martha şi pe mama ei, două hangție dintr-o localitate izolată (uitată de lume). Din când în când, pentru a-şi suplimenta bugetul, cele două săvâresc câte o crimă pentru a fura banii oaspeților. Îi otrăvesc pe clienți pentru a le lua bunurile de valoare iar apoi trupurile le aruncă în râu.

Aşa se întâmplă şi în momentul în care la han sosete Jan, fratele Marthei, acesta încearcă în van să le facă pe cele două femei să-şi amintească de el. Îşi părăseşte chiar şi soția pentru câteva zile pe care vrea să le petreacă în han alături de mama şi de sora lui.

Însă femeile nu-l recunosc, iar povestea se sfârşeşte tragic.

Dorința de mai bine... de bani, pentru a pleca undeva departe... departe de acest loc şi de crimele pe care le-au săvârşit orbeşte crunt cele două femei oropsite pun în joc chiar viața unui om din propria familie. Tragic!

Presupun că într-o fracțiune de secundă pe această lume se nasc milioane de neînțelegeri care-şi au rădăcina în nemulțumirea şi insatisfacția oamenilor de a trăi şi privi viața. Fiecare o vede în felul său şi dorințele noastre deseori ne depăşesc. Şi, după cum spune Martha, pentru ele ,,am strivi tot ce ne stă în cale". Dacă am înceta să strivim, cred că dorințele noastre s-ar îndeplini de la sine, mai ales că nu întotdeauna ce ne dorim este şi spre binele nostru.
Rolul Marthei este pentru mine o adevărată provocare şi am fost conştientă că mă aşteaptă un drum lung dar, având-o pe celebra actriță şi regizoare, Elena Ivanca, am ştiut că mă va ajuta să înțeleg personajul cât mai bine...

Otilia Pescariu

Rolul mamei a fost o continuă căutare, o continuă nelinişte. E greu să te apropii şi să înțelegi lucruri pe care tu ca mamă, nu le-ai putea face! De aici a început dificultatea, spaima, insomnia. Dar încet-încet, cu fiecare repetiție, neînțelegerile asupra rolului şi-au găsit răspuns. Lipsa iubirii, neputința evadării, pot aliena şi duce la crimă. Acum înțeleg, ,,ştiu asta acum când am început să vorbesc cu inima", şi nu mai încap neînțelegeri.

Monica Boldovină Bugle

Fiecare început al unui nou proiect este aruncarea în necunoscut. Regizorul, textul, rolul, colegii, dialogurile despre personaje, au ajutat la decriptarea emoțiilor şi creativitatea realizării noului spectacol. Împlinit sufleteşte, am căutat muzica ce prelungeşte şi adânceşte stări şi emoții nebănuite. Pe măsură ce au avansat repetițiile, mi-am dat seama că spectacolul nu va lăsa pe nimeni indiferent, va tulbura şi împlini pe toți cei îndrăgostiți de teatru.

Ionel Cugia

De când am citit rolul am simțit că eu seamăn cu Maria... Sunt fericită că am avut colegi care m-au ajutat şi chiar dacă vorbesc într-o altă limbă decât cea maternă, simt şi gândesc la fel ca ei. Îmi place acest spectacol şi mulțumesc colegilor pentru că au clădit în mine încrederea care-mi lipsea. Le mulțumesc. Sper că acest spectacol va fi aproape de inima spectatorilor. Dragostea este cea mai mare comoară pe care un Om o are. Am înțeles că ,,*Inima nu e simplă dar foloseşte cuvinte simple*".

Neda Grubiša

Lipsa de iubire şi lumină face rapid pasul tragic înspre autocondamnare. Adevărata, uriaşa, cruda neînțelegere este să ajungi să-ți trăieşti viața în frustrare, acumulând tensiuni ce vor sfîrşi prin a te otrăvi, construind edificii bazate pe ură şi alimentîndu-ți fiecare acțiune pe dorința de a face rău în loc de bine. Când Maria, ființa căzută, cere ajutor fantomaticului Servitor ce a bântuit tot spectacolul prin scenă fără să scoată un cuvânt, primeşte ca drept răspuns crudul NU, sunt şanse ca spectatorul să simtă revolta pe care o trăieşti atunci când vezi cum unui om i se refuză dreptul la ajutor. Asta poate să-l facă să nu mai întoarcă niciodată spatele unei mâini întinse spre Tine.

Elena Ivanca

ÎNCĂ O PREMIERĂ REUȘITĂ A SCENEI ÎN LIMBA ROMÂNĂ „*PETRU CÂRDU*”, DE PE LÂNGĂ TEATRUL NAȚIONAL „*STERIJA*” DIN VÂRȘEȚ

„Neînțelegerea” lui Camus, a stârnit fiori şi lacrimi!

În seara zilelor de 18 şi 19 mai a.c., spectacolul cu piesa „*Neînțelegerea*” de **Albert Camus**, în regia Elenei Ivanca (actriță şi regizoare profesionistă din Cluj-Napoca), prezentat de Scena în limba română „Petru Cârdu” de pe lângă Teatrul Național „*Sterija*” din Vârşeț, a stârnit fiori, emoții şi lacrimi în inimile numeroşilor spectatori.

Neliniştitoarea poveste a lui Camus, desfăşurată pe Scena Mică „*Tomislav Pejčič*” a Teatrului Național „Sterija", jocul de lumini şi sunete ce se îmbinau cu mirosul de lumânare, drama fetei tinere ce îşi dorea o altă viață, tristețea mamei care şi-a ucis fiul..., nu au lăsat pe nimeni indiferent.

La prima vedere, povestea pare a fi simplă. Un bărbat revine acasă, după mai mulți ani de absență, în dorința de a-şi revedea şi de a-şi ajuta mama şi sora. Trage la hanul ținut de ai săi, ca simplu călător, fără a-şi mărturisi identitatea. Dar, chiar el, fiul rătăcitor, întors incognito, devine victima celor două femei, care, visând la o altă viață, sub soare, la malul mării, asasinau, pentru a-i jefui, pe toți cei ce le treceau pragul.

Proiectul a fost subvenționat de Secretariatul Provincial pentru Cultură, iar actorii **Otilia Pescariu** (Martha), **Monica Boldovină-Bugle** (mama), **Ionel Cugia** (Jan), **Neda Grubisa** (Maria) şi **Elena Ivanca** (Bătrânul servitor) s-au contopit cu rolurile pe care le-au interpretat, iar piesa despre rădăcinile „*neînțelegerii*”, despre absurdul unei lumi orbite de dorința de înavuțire pentru atingerea unei împliniri egoiste, despre lipsa comunicării şi vicierea legăturilor de sânge, în goana nebună dupš iluzia fericirii, sunetele perfect sicronizate cu mişcările, efectele sonore şi finalul dramatic, ne-au făcut să nu ne mai găsim locul în propria piele. Dar, toate cele, nu pot fi descrise prin cuvinte. De aceea vă îndemn ca la următoare repriză să fiți acolo! Nu veți regreta!

Merite aparte revin domnului profesor Ion Berlovan, datorită căruia în inimile tinerilor liceeni, se trezeşte dragostea față de teatru.

Mariana Stratulat

(„*Libertatea*” - 23 februarie 2013, pag. 9)

Am ajuns aici, datorită poetului, artistului dar înainte de toate, marelui Om: Petru Cârdu.

Pentru toate înțelegerile Neînțelegerilor, trimit un gând spre stele.

Veşnicului elev

Cuvântul spart
Stă pe marginea lacrimilor.
Undeva ploaie
Iar noi suntem uzi
Până la suflet.
Prioritatea au organele veşnic conducătoare
Al spațiului în care ne târâm
De azi până ieri.
Ăştia nu blestemă.
Îngroapă.
Şi după ritual
Încă mai au putere
Din tine să se hrănească

Nada Grubiša, **Ionel Cugia, Otilia Pescariu**, **Monica Boldovină-Bugle**, şi **Elena Ivanca**

Otilia Pescariu, **Monica Boldovină-Bugle**, **Ionel Cugia** şi **Nada Grubiša**

NOTE STATISTICE:

Spectacolele Teatrului Profesionist Românesc din Voivodina au fost finanțate de Secretariatul Provincial pentru Cultură.

Autorii care s-au jucat pe scena din Vârşeț, în perioada noiembrie 2003 - mai 2013: **Angelo Beolco Ruzzante, Albert Camus, Ion Luca Caragiale, Stefan Caraman, Gabriel Chifu, Sanja Domazet, Mircea Eliade, Eugen Ionescu, Franz Kafka, Danilo Kiš, Gelu Naum, Vasco Popa, Jovan Sterija Popovic, Marin Sorescu, Nichita Stanescu, Urmuz, Andreea Valean, Matei Visniec, Alfonso Zurro**.

Au făcut adaptare-dramatizare a spectacolelor: **Ion Cocora, Sanja Domazet, Ramona Dumitreanu, Dara de Luca**.

Au făcut traduceri: **Elena Cojocar, Eufrozina Greoneant, Simeon Lazarean, Ofelia Meza, Ioan Peianov, Annemarie Sorescu**.

Au semnat regia spectacolelor: **Sebastian Bărbălan, Stevan Bodroža, Zoran Cvetković, Dara de Luka, Bogdan Cristian Drăgan, Anđelka Nikolić, Bora Drašković, Corina Oprea, Ramona Dumitrean, Stefan Sabljić, Ana Grigorović, Iulian Ursulescu, Elena Ivanca, Tibor Vajda.**

Au realizat scenografia: **Liliana Barbulov, Silvia Mandreš Cinci, Boro Draškovic, Bogdan Cristian Drăgan, Ramona Dumitrean, Živojin Marković, Annamaria Mihajlovic, Daniela Morariu, Emanuel Onciu, Stefan Sabljić, Adrian Sandu.**

Si-au mai adus contributia la realizarea spectacolelor, în postura de costumieri, make up, maestrii de sunet, organizatori, tehnicieni... : **Ion Ardelean, Aleksandru Avramescu, Miloranka Čirh, Marija Dobrić, Dragoslav Dobrosavljević, Ištvan Foljan, Slava Ivanov, Sofija Lučić, Goran Marković, Olivera Mihailovski, Tomislav Milčič, Ilija Momirov, Daniel Neda, Vera Nedeljkov, Željko Novakov, Ion Omoran, Georgeta Pancaricean, Maria Pâslaru, Jela Petrovic, Aleksandar Putnik, Senka Radivojević, Milina Šarcević, Isidora Sekulić, Perica Stojkov, Luciana Tomici, Ioan Tudoran, Liviu Urzescu, Slobodan Vasinski, Miroslav Vasinski, Svetozar Vojtecki, Dušanka Zdravković, Slobodan Živković.**

La realizarea celor 20 de spectacole şi-au adus contribuția 43 de actori. În continuare numele actorilor în ordine alfabetică şi numărul spectacolelor în care au jucat: **Marko Adžić** (5), **Cătălin Băicuş** (1), **Sebastian Bărbălan** (1), **Bojan Belić** (1), **Samanta Bereş** (1), **Monica Boldovina-Bugle** (8), **Ovidiu Florin Broştean** (1), **Bogdan Căta** (1), **Tiberiu Cezar Cugia** (1), **Nora Chiriac** (1), **Ionel Cugia** (17), **Anca Dinu** (1), **Monica Drăgan** (1), **Daniela Duluj** (2), **Ramona Dumintrean** (2), **Bogdan Florea** (1), **Ştefan Forir** (3), **Trăian Gătăiançu** (2), **Neda Grubiša** (2), **Elena Ivanca** (2), **Adrian Jivan** (1), **Cristina König** (2), **Adrian Korek** (1), **Nina Lazarević** (1), **Cornel Mata** (3), **Romina Merei** (1), **Alexandru Năstase** (1), **Marija Nenadić** (1), **Gabriela Nistor** (3), **Mircea Omoran** (11), **Otilia Pescariu** (14), **Florina Petroi** (10), **Silvia Pincu** (1), **Angel Rababoc** (1), **Marina Rachitovan** (2), **Ion Secheşan** (1), **Daniela Şerban** (1), **Monica Târnăcop** (1), **Vicențiu Turcoane** (1), **Cătălin Ursu** (1), **Ioța Vinca** (2), **Lavinel Vinu** (2), **Clara Vulpe** (1).

Statişti: **Anisia-Liviana Băbuț, Boian Boleanaț, Vanesa Boroancă, Eugen Cinci, Aneta Gaşpar, Adelina Gătăiançu, Elena Ilin, Goran Marković, Jaclin Puia, Darian Rachitovan, Rebeca Savu, Ileana Vinu**

Membrii ai Consiliului Artistic: **Petru Cârdu**, (preşedinte în perioada 2003-2011), **prof. Ion Berlovan** (preşedinte din anul 2013) **Aurel Berlovan**, **Ofelia Meza**, **Simeon Lăzăreanu**, **Minerva Condan**, **Măriora Baba Vojnović**, **Adam Onciu**, **Pavel Greoneanț**, **Vasile Barbu**, **Viorel dr. Luca, Rodica Petrovici, Ana Niculina Ursulescu, Dimitrie Miclea**, **Nicu Ciobanu, Aurel Dolinga, Ilie Adam, Romanța Vărădean.**

Directori ai teatrului „*Sterija*" din Vârşeț: **Milenko Gvozdić, Ivan Đorđević, Srđan Tomić, Momir Cvetković.**

Spectacolele au fost prezentate în aproape toate localitățile româneşti din Voivodina precum şi la Festivaluri naționale şi internaționale:

Festivalul de Dramaturgie din Timişoara, România - 2004
Festivalul internațional ,,*Atelier*" din Sf.Gheorghe, România - 2004
Festivalul internațional de teatru ,,*VI Malostranska beseda*" Praga, Cehia - 2004
Festivalul internațional de teatru ,,*Toamna teatrală vârşețeană*" - 2006, 2008, 2009, 2010, 2012
Festivalul internațional de Teatru Studio ,,*Davila studio interfes*t" Piteşti, România - 2008, 2012
Festivalul internațional Tragos, Tulcea, România - 2008
Festivalul ,,*Joakimfest*" Kragujevac - 2009
,,*Zilele culturii româneşti*" Cetinje, Muntenegru - 2010
Festivalul teatrelor profesioniste din Voivodina, Kikinda - 2012
Fest(in) pe bulevard ,,*Notara*" Bucureşti, România - 2013

Premii:

Premiu pentru cel mai bun spectacol ,,*Talk show - Gabriela şi-a extirpat un ovar*" de Ş.Caraman în regia lui Sebastian Bărbălan la Festivalul internațional ,,*Atelier*" din Sfântul Gheorghe, România - 2004
Premiul pentru cea mai bună scenografie în spectacolul ,,*Înşelații*" J.S.Popović în regia Anđelka Nikolić la Festivalul internațional de teatru ,,*Toamna teatrala vârşețeană*" - 2006
Premiul pentru ,,*Trăirea scenică*" a operei poetice a lui Vasco Popa în spectacolul ,,*Muguri*" de V.Popa, regia Stevan Bodroža la Festivalul internațional de teatru ,,*Toamna* Teatrala vârşețeană" - 2007.
Premiul special pentru spectacolul ,,*Relatare despre moartea mea*" de Gabriel Chifu în regia lui Bogdan Cristian Drăgan la Festivalul internațional de teatru ,,*Toamna teatrala vârşețeană*" 2008. La acelaşi festival şi premiu pentru cel mai bun actor tânăr a revenit **Otilie Pescariu** pentru rolul Patricia interpretat în acelaşi spectacol.
Premiul special pentru spectacolul ,,*Relatare despre moartea mea*" de Gabriel Chifu în regia lui Bogdan Cristian Drăgan la Festivalul internațional de Teatru Studio ,,*Davila studio interfest*", Piteşti, România - 2008
Premiu pentru regie pentru spectacolul ,,*Electra*" de Danilo Kiš în regia lui Boro Drašković la Festivalul internațional de teatru ,,*Toamna teatrala vârşețeană*" - 2009.
Premiul pentru folosirea spațiului scenic în spectacolul ,,*Electr*a" de Danilo Kiš în regia lui Boro Drašković la Festivalul ,,*Joakimfest*" Kragujevac - 2009
Premiu pentru promovarea dialogului intercultural pentru spectacolul ,,*Băutorul de rouă*" de S.Domazet în regia lui Stefana Sabljić şi premiu pentru cel mai bun tânăr actor - **Marko Adžić**, la Festivalul de la Piteşti, România - 2012.

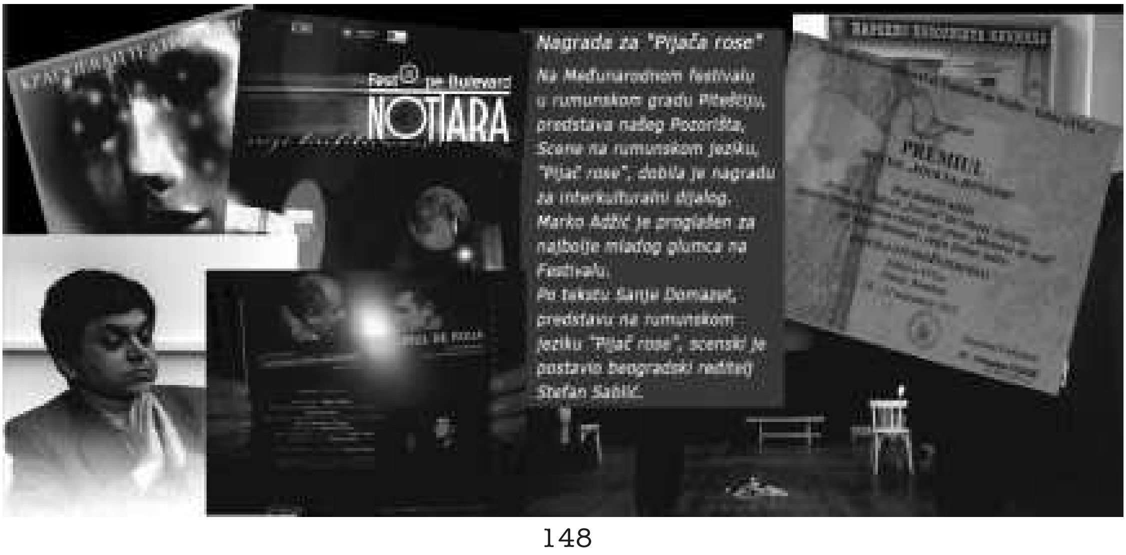

Rezime

,,*Putešestvije*" rumunskog profesionalnog pozorišta u Vojvodini koje deluje kao Rumunska scena u okviru Narodnog pozorišta ,,*Sterija*" iz Vršca, započelo je 15. novembra 2003. godine, premijerom pozorišnog komada ,,*Dekomponovano pozorište ili čovek kontejner*" (naslov predstave na plakatu: ,,*Rastočeni teatar ili čovek smetlište*").

Idejni tvorac kreativnog pravca Rumunske scene (realizovanih 15 predstava), bio je pesnik, umetnički kritičar i čovek koji je uzdigao vršačku kulu kao jednu od većih vrhova Vojvodine, **Petru Krdu**. Prilikom preuzimanja uloge predsednika umetničkog saveta, pesnik i vizionar Krdu, razotkrio je svoj neodsanjani san: da Rumunska scena jednog dana gostuje na Bitefu ili na svetskim pozorišnim festivalima u Avinjonu, Berlinu i Parizu. Kreativni potencijal režisera, scenografa i glumaca postoji, inventivnih ideja itekako ima, tako da, s pravom se može reći da je tako nešto vrlo izvesno.

Nije se stiglo do Bitef teatra, ali do Beograda se stiglo; više predstava je predstavljeno u Beogradu, kao i u Novom Sadu, Pragu, Kragujevcu, Cetinju, Požarevcu, Kruševcu, nekoliko je gostovalo u Rumuniji, i to u gradovima: Rešici, Sfantul Gheorgheu, Piteštiju, Jašiju, Klužu, Temišvaru, a pre nekoliko nedelja i u Bukureštu (pozorište ,,Notara"). Pored toga, Rumunska scena gostuje i u mestima sa rumunskim življem: Kuštilju, Lokvama, Markovcu, Seleušu, Uzdinu...

U periodu od deset godina otkako postoji, Rumunska scena, realizaciju 15 predstava duguje pesniku Petru Krdu, četri predstave (posle njegove smrti), vezane su za preostali umetnički savet - nazovimo ga tako - bez Petru Krdua, a 20 predstava koje su uključene u ovu monografiju i koje već pripadaju 11. sezoni, vezano je za ime novog predsednika umetničkog saveta, prof. Jona Berlovana.

Predstave:

1. Matej Višnjek - DEKOMPONOVANO POZORIŠTE ILI ČOVEK KONTEJNER, režija: Julian Ursulesku
2. Štefan Karaman - GABRIJELI JE IZVAĐEN JAJNIK, režija: Sebastijan Barbalan
3. Afonso Zuro - SMRT JEDE BANANE, režija: Korina Oprea
4. Ežen Jonesko - PLAY JONESKO, režija: Boro Drašković
5. Jovan Sterija Popović - PREVARENI, režija: Anđelka Nikolić
6. Vasko Popa - PUPOLJCI, režija: Steva Bodroža
7. Mirča Elijade - KOD CIGANKI, režija: Zoran Cvetković
8. Nikita Stanesku - DRUGA MATEMATIKA, režija: Dara De Luka
9. Urmuz - FUKSIJADA, režija: Ramona Dumitrean
10. Gabrijel Kifu - IZVEŠTAJ O MOJOJ SMRTI, režija: Bogdan Kristijan Dragan
11. Đelu Naum - ZAMAK SLEPIH, režija: Bogdan Kristijan Dragan
12. Danilo Kiš - ELEKTRA, režija: Boro Drašković
13. Sanja Domazet - MESEC U PLAMENU, režija: Stefan Sabljić
14. Marin Soresku - NA UZGLAVLJU BOLESNIKA, Ramona Dumitrean
15. Franc Kafka - PROCES, režija: Boro Drašković

16. Andrea Valean - AKO MI SE ZVIŽDI, ZVIŽDIM, režija: Ana Grigorović
17. Sanja Domazet - PIJAČ ROSE, režija: Stefan Sabljić
18. Jon Luka Karađale - BURNA NOĆ, režija: Tibor Vajda
19. Anđelko Beolko Rucante - MUŠICA, režija: Zoran Cvetković

20. Albert Kami - NESPORAZUM, režija: Elena Ivanka

* * *

Pre svega, u svojoj pozorišnoj viziji, Petru Krdu je želeo da bude u trendu sa pozorišnim repertoarima svetskih metropola, zato i prva predstava Rumunske scene nosi pečat Mateja Višnjeka, rumunskog pesnika koji je emigrirao u Francusku i na francuskom jeziku pisao pozorišne komade, prvo za male eksperimentalne pozorišne družine, a kasnijom afirmacijom, i za predstave koje su obeležile čitav jedan period.

Petru Krdu je bio i novinar koji je realizovao intervjue sa Eženom Joneskom, drugovao sa Marinom Soreskuom, Danilom Kišom... tako da na scenskom repertoaru imamo klasike pozorišta u modernoj interpretaciji, ali i tzv. poetski teatar (dramatizovani su stihovi Vaska Pope, Nikite Staneskua, Đelu Nauma, Marina Soreskua). Posle njegove smrti, i njegovi stihovi su videli svetlo pozornice u scenariju Sanje Domazet - ,,*Pijač Rose*" (slučajnost ili koincidencija, ,,*Pijač rose*" je naslov antologije Marina Soreskua koji je na srpski preveo Petru Krdu).

Petru Krdu je voleo eksperiment i voleo je da pruži šansu mladim i neafirmisanim režiserima, a voleo je i sigurnost i savršenstvo kada je za režiju Joneskua, Kiša i Kafke, angažovao nadasve poznatog režisera Boru Draškovića. Šansu za afirmacijom je omogućio i glumcima amaterima i glumcima početnicima (studentima), a rezultat nije izostao.

Posle njegove smrti, u proleće 2011. godine, ništa više nije bilo kao pre. Obezglavljeni umetnički savet u sastavu: Ana Niculina Ursulesku, Dimitrije Miklja, Rodika Petrović i Ofelija Meza, bili su ograničeni učešćem u realizaciji izabranih predstava. Njihova zasluga je u tome što su istrajali, i da posle smrti Petru Krdua, predlože realizaciju predstave inspirisane Krduovim životom i njegovim stihovima. To je bio ,,*Pijač Rose*", po scenariju Sanje Domazet. Mandat gorepomenutog saveta je istekao u oktobru 2011. godine, ali usled nepostojanja političke ili druge volje da se izabere drugi, ovaj savet je predložio dve predstave koje su realizovane u 2012. godini. Izborom novog umetničkog saveta, krajem 2012. i početkom 2013. godine, počinje i 11. sezona postojanja Rumunske scene i novi pozorišni život.

* * *

Pozorište igra za publiku ali i za nagrade, tako da je Rumunska scena osvajala vredne nagrade od kojih izdvajamo:

- Velika nagrada ,,*Andrej Šaguna*" na internacionalnom festivalu u Svetom Đorđu, Rumunija za predstavu ,,*Gabrijeli je izvađen jajnik*" Štefana Karamana u režiji Sebastijana Barbalana - 2004.
- Specijalna nagrada žirija za glumicu Otiliju Peskariu na internacionalnom festivalu klasičnog teatra u Vršcu za ulogu u predstavi ,,*Izveštaj o mojoj smrti*" Gabriela Kifua, dramatizacija Horia Grbea u režiji Bogdana Kristijana Dragana - 2008.
- Nagrada za scensko okruženje i režiju na sedmom internacionalnom festivalu ,,*Joakim fest*" u Kragujevcu za predstavu ,,*Elektra*" Danila Kiša u režiji Bore Draškovića - 2009.
- Nagrada za kreativnu scenu u ambijentalnoj dramaturgiji na 17. internacionalnom Festivalu u Vršcu za predstavu ,,*Elektra*" Danila Kiša u režiji Bore Draškovića - 2009.
- Nagrada za promovisanje interkulturalnog dijaloga na internacionalnom festivalu u Piteštiju, Rumunija, za predstavu ,,Pijač rose" po scenariju Sanje Domazet u režiji Stefana Sabljića i nagrada za najboljeg mladog glumca na festivalu - Marko Adžić - 2012.

* * *

Sve predstave Rumunske scene pri Narodnom pozorištu ,,*Sterija*" iz Vršca, finansirane su od strane Pokrajnskog sekretarijata za kulturu.

* * *

Treba znati o Rumunskoj sceni

Autori čije su predstave igrane na sceni u Vršcu u periodu novembar 2003. - maj 2013.: Anđelo Beolko Rucante, Albert Kami, Jon Luka Karađale, Štefan Karaman, Gabriel Kifu, Sanja Domazet, Mirča Elijade, Ežen Jonesku, Franc Kafka, Danilo Kiš, Đelu Naum, Vasko Popa, Jovan Sterija Popovic, Marin Soresku, Nikta Stanesku, Urmuz, Andreea Valean, Matej Višnjek i Alfonso Zuro.

Radili su adaptaciju, tj. dramatizacije: Jon Kokora, Sanja Domazet, Ramona Dumitrean i Dara de Luka.

Prevodili su predstave: Elena Kožokar, Eufrozina Greoneanc, Simeon Lazarean, Ofelija Meza, Joan Peianov i Annemarie Soresku.

Režirali su: Sebastian Barbalan, Stevan Bodroža, Zoran Cvetković, Dara de Luka, Bogdan Kristijan Dragan, Anđelka Nikolić, Bora Drašković, Korina Oprea, Ramona Dumitrean, Stefan Sabljić, Ana Grigorović, Julian Ursulesku, Elena Ivanka i Tibor Vajda.

Radili su scenografiju: Ljiljana Barbulov, Silvija Mandreš Činć, Boro Drašković, Bogdan Kristian Dragan, Ramona Dumitrean, Živojin Marković, Annamaria Mihajlovic, Daniela Morariu, Emanuel Onču, Stefan Sabljić i Adrian Sandu.

Učestvovali su u pripremi predstave kao kostimografi, organizatori, tehničari, šminkeri i dr.: Jon Ardelean, Aleksandar Avramesku, Miloranka Čirh, Marija Dobrić, Dragoslav Dobrosavljević, Ištvan Foljan, Slava Ivanov, Sofija Lučić, Goran Marković, Olivera Mihailovski, Tomislav Milčič, Ilija Momirov, Daniel Neda, Vera Nedeljkov, Željko Novakov, Jon Omoran, Đorđeta Pankaričan, Maria Paslaru, Jela Petrovic, Aleksandar Putnik, Senka Radivojević, Milina Šarcević, Isidora Sekulić, Perica Stojkov, Lučiana Tomici, Joan Tudoran, Liviu Urzesku, Slobodan Vasinski, Miroslav Vasinski, Svetozar Vojtecki, Dušanka Zdravković i Slobodan Živković.

U realizaciji 20 predstava učestvovalo je 43 glumaca. U nastavku ćemo nabrojati, po abecednom redu, imena glumaca i broj predstava u kojima su igrali: Marko Adžić (5), Katalin Baikuš (1), Sebastian Barbalan (1), Bojan Belić (1), Samanta Bereš (1), Monika Boldovina-Bugle (8), Ovidiu Florin Broštean (1), Bogdan Keta (1), Tiberiu Čezar Kuđija (1), Nora Kiriak (1), Jonel Kuđila (17), Anka Dinu (1), Monika Dragan (1), Danijela Duluž (2), Ramona Dumintrean (2), Bogdan Florea (1), Štefan Forir (3), Traian Getejanc (2), Neda Grubiša (2), Elena Ivanka (2), Adrijan Živan (1), Kristina Kenig (2), Adrian Korek (1), Nina Lazarević (1), Kornel Mata (3), Romina Merei (1), Aleksandru Nastase (1), Marija Nenadić (1), Gabriela Nistor (3), Mirča Omoran (11), Otilia Peskariu (14), Florina Petroj (10), Silvija Pinku (1), Anđel Rababok (1), Marina Rakitovan (2), Jon Sekešan (1), Danijela Šerban (1), Monika Trnakop (1), Vićenciu Turkoane (1), Katalin Ursu (1), Joca Vinka (2), Lavinel Vinu (2), Klara Vulpe (1).

Izašli su na sceni kao statisti: Anisia-Livijana Babuc, Bojan Boljanac, Vanesa Boroanka, Euđen Činč, Aneta Gašpar, Adelina Geteiancu, Elena Ilin, Goran Marković, Žaklin Puja, Darian Rakitovan, Rebeka Savu, Ileana Vinu

Članovi Umetničkog saveta: Petru Krdu, (predsednik u periodu 2003-2011), prof. Jon Berlovan (predsednik od decembra 2013. godine) Aurel Berlovan, Ofelija Meza, Simeon Lazareanu, Minerva Kondan, Marioara Baba Vojnović, Adam Onču, Pavel Greoneanc, Vasile Barbu, Viorel dr. Luka, Rodika Petrovič, Ana Nikulina Ursulesku, Dimitrije Miklja, Niku Čobanu, Aurel Dolinga, Ilije Adam, Romanca Varadean.

Direktori Narodnog pozorišta ,,*Sterija*" iz Vršca: Milenko Gvozdić, Ivan Đorđević, Srđan Tomić i Momir Cvetković.

* * *

U ovoj monografiji koji možemo nazvati i albumom koji sadrži više od 150 slika iz predstava, autora predstava i učesnika (režisera, scenografa glumaca posle odigrane predstave) su sadržane više od 60 recenzija vezane za odigrane predstave i više kratkih informacija, eseja o predstavama, integralne tekstove objavljene u programskoj svesci predstave, svih 20 plakata, desetinu grafika, više kolaža slika i odeljak u kome se upisani odjeci na vest o smrti Petru Krdua.
Gorenavedeni tekstovi o odigranim predstavama, objavljene su u novinama: ,,*Libertatea*", ,,*Rumunska reč*", ,,*Vršačke vesti*", ,,*Universul Romanesc*", ,,*Dnevnik*", ,,*Blic*", ,,*Danas*", ,,*Politika*", u programu na rumunskom jeziku radija i televizije Novi Sad, u emisijama televizije ,,*Banat*" i ,,*Lav*", radio ,,*Far*" iz Alibunara, na internet portalima pozorišta sa kojima je scena imala saradnju, kao i na portalu Narodnog pozorišta ,,*Sterija*" iz Vršca.

CUPRINS:

,,Zece ani de vis" şi este o carte de vis - Vasile Barbu 5
O consemnare a autorului 6
Să ne aducem aminte... 7
Reînfințarea Teatrului Românesc Profesionist
în Voivodina (Serbia) - Petru Flora 9
Şanse de reuşită există - Cornel Mata 10

TEATRUL DESCOMPUS SAU OMUL-LADĂ-DE-GUNOI 12
GABRIELA ŞI-A EXTIRPAT UN OVAR - TALK SHOW 24
MOARTEA MĂNÂNCĂ BANANE 30
PLAY IONESCO 36
ÎNŞELAȚII 44
MUGURI 50
LA ȚIGĂNCI 57
O ALTĂ MATEMATICĂ 64
FUCHSIADA 70
RELATARE DESPRE MOARTEA MEA 76
CASTELUL ORBILOR 84
ELECTRA 90
LUNA ÎN FLĂCĂRI 96
LA CĂPĂTÂIUL BOLNAVULUI 102
PROCESUL 108

... A murit Petru Cârdu 115
Sečanje na Petru Krdua 116

EU CÂND VREAU SĂ FLUIER, FLUIER 118
BĂUTORUL DE ROUĂ 124
O NOAPTE FURTUNOASĂ 132
LA MOSCHETA 136
NEÎNȚELEGEREA 142

Date statistice 147
Rezime (Rezumat în limba sârbă) 149

PLAY
IONESCO
JOVAN STERIJA POPOVIĆ
Înșelații
(Prevareni)
VASKO POPA
MUGURI
(PUPOLJCI)
MIRCEA ELIADE
LA ȚIGĂNCI
O ALTĂ MATEMATICĂ
URMUZ
FUCHSIADA
(FUKSIJADA)
RELATARE DESPRE MOARTEA MEA
GELLU NAUM
CASTELUL ORBILOR
(ZAMAK SLEPIH)
ELECTRA
LUNA ÎN FLĂCĂRI
MARIN SORESCU
LA CĂPĂTÂIUL BOLNAVULUI
(NA UZGLAVLJU BOLESNIKA)
FRANZ KAFKA
K
PROCESUL
PROCES
EU CÂND VREAU SĂ FLUIER, FLUIER
BĂUTORUL DE ROUĂ
LA MOSCHETA
NEÎNȚELEGEREA